

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM OF ART LEARNING AREA
IN LOWER SECONDARY SCHOOL ON THAI SONG DAM HAND WEAVING
IN CONTEMPORARY CONTEXT IN SUPHANBURI PROVINCE

Mr. Kittisak Khonrangdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบท
ร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

โดย

นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. อินทิรา พรหมพันธุ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร. อินทิรา พรหมพันธุ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ ภิรมย์การ)

กิตติศักดิ์ คนแรงดี : การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเรื่อง ผ้า
ทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี (DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM OF
ART LEARNING AREA IN LOWER SECONDARY SCHOOL ON THAI SONG DAM HAND WEAVING IN
CONTEMPORARY CONTEXT IN SUPHANBURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. อินทิรา
พรหมพันธุ์, 306 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ศิลปะ
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำใน
บริบทร่วมสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาในชุมชนชาวไทยทรงดำจังหวัดสุพรรณบุรีที่เหมาะสมกับผู้เรียนใน
ศตวรรษที่ 21 วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาค้นคว้าข้อมูล 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 3)
การเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาสร้างหลักสูตร นำไปหลักสูตรไปประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองนำไปใช้ 4)
วิเคราะห์ข้อมูล 5) สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปะ
ปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือ ที่
ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์หลักสูตร 2) แบบสอบถามสำหรับครูศิลปะ 3) แบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน ปราชญ์
ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำและผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ 4) แบบประเมินหลักสูตรสำหรับทรงคุณวุฒิ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสรุปผลในรูปแบบความเรียงและ
แผนผัง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี
และจังหวัดนครปฐมในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรที่เป็นเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำโดยตรง พบเพียงการเป็นเนื้อหาบางส่วน
หนึ่งของหลักสูตรเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มักจัดเป็นรายวิชา
เพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระยะเวลาเรียนตั้งแต่ 20-40 ชั่วโมงต่อหลักสูตร 2) ด้านองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปใช้
พัฒนาหลักสูตร จากการสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ สามารถสรุปปัญหาและความต้องการได้ว่า ต้องการให้หลักสูตร
เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย สอนให้นักเรียนได้รู้จัก ใช้งานเป็น สร้างสรรค์ผลงานได้ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบร่วม
สมัย 3) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากการศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานจากข้อมูลและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยแบ่งเป็น 3 รายวิชาต่อเนื่อง ซึ่งมีจุดเน้นในแต่ละชั้นปีที่
ต่างกันในรูปแบบ 3ส คือ สังคม สืบสาน และสร้างสรรค์ตามลำดับ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมในทุกมิติ โดยนำมากำหนด
เป็นวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดประเมินผล และกำหนดให้จัดรูปแบบการเรียน
ใหม่ที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัย ด้านทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยจัดทำออกมาเป็นเอกสารหลักสูตร

ผลจากการประเมินและรับรองหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้
โดยมีค่าเฉลี่ยรวมระดับความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ผลการนำกิจกรรมจากหลักสูตรไปทดลองใช้จากการสัมภาษณ์
นักเรียนมีความพึงพอใจกับการทำกิจกรรม เนื่องจากมีเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง จึงอยากรู้เพราะเป็น
เรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2559

5883309827 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS: CURRICULUM DEVELOPMENT/ LOCAL CURRICULUM/ TEXTILES/ THAISONGDAM/ SUPHANBURI
KITTISAK KHONRANGDEE: DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM OF ART LEARNING AREA IN
LOWER SECONDARY SCHOOL ON THAI SONG DAM HAND WEAVING IN CONTEMPORARY CONTEXT
IN SUPHANBURI PROVINCE. ADVISOR: PROF. PH.D. INTIRA PHROMPAN, Ph.D., 306 pp.

The purposes of this research were 1) to study state and basic knowledge of a local curriculum of art learning area on Thai Song Dum hand weaving in contemporary context and 2) to develop a local curriculum on Thai Song Dum hand weaving in contemporary context which was suitable for 21st century learners to be used in Thai Song Dum community schools, Suphanburi province. The research methods consisted of 5 steps including 1) studied and researched 2) specified sample groups 3) collected data to create a curriculum, evaluated and certified the curriculum by professionals and tested 4) analyzed the data and 5) summarized the results and suggestions. The population and sample groups were 1) art teachers 2) local Thai Song Dum fabrics experts 3) Thai Song Dum textile traders and 4) lower secondary school students. The research tools were 1) curriculum analysis forms 2) questionnaire forms for art teachers 3) interview forms for students, local experts and traders 4) curriculum evaluation forms for professionals. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. Conclusion was in essay and diagrams.

The research found that 1) The state of the local curriculum which was related to Thai Song Dum hand weaving in Suphanburi and Nakhon Pathom provinces nowadays was a sub content in the curriculum. Most of it was a lower secondary school additional course included in social studies, religion and culture. The learning duration was 20-40 hours per curriculum. 2) The basic knowledge for curriculum development based on surveys and interviews concluded problems and needs that the curriculum should be taught the students to know, use and create products in both conservative and contemporary way. 3) Local curriculum development based on state and basic knowledge from data and sample groups' opinions could be synthesized into the curriculum development concepts, divided into 3 continuous courses which had different focus points in each year in the 3C format: collect, continue and create, respectively in order to achieve learning culture of all dimensions by defining objectives, contents, activities, materials, evaluation and learning style which was proper to the 21st century learning skills by providing as curriculum document.

The results of the curriculum evaluation and certification found that the curriculum was appropriate and applicable with the highest level of agreement aggregation. The result of curriculum activities based on the interview was that students were satisfied because the contents were directly related to them and they could bring practical knowledge into everyday life in their own local culture.

Department: Art Music and Dance Education Student's Signature

Field of Study: Art Education Advisor's Signature

Academic Year: 2016

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.อินทิราพรหมพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้น คอยให้คำชี้แนะในการปรับแก้ไขเนื้อหาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนทำให้เกิดเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึงให้คำแนะนำในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ภิรมย์การ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์ อีกทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนตรวจสอบให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิตอดิศัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชสิทิกา วรณฉันทร์ อาจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง และอาจารย์สุชาติ ทองสิมา ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำในการปรับแก้เครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และครูอาจารย์ทุกท่านที่เคยสั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตั้งต้นจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจจนสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ครู นักเรียน ประชาชนชาวบ้านตำบลผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาและได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณนายชม คนแรงดีและนางเสาว์ คนแรงดี บิดา-มารดา ครอบครัวที่เป็นพลังและกำลังใจให้สามารถผ่านพ้นทุกอุปสรรคในการเรียน และคอยสนับสนุนช่วยเหลือในทุกด้าน

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณทุกคนที่ไม่ได้เอ่ยถึงแต่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ติดตามประสานงาน ให้กำลังใจและให้คำแนะนำจนส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนผัง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2. วัตถุประสงค์.....	8
1.3. ขอบเขตการวิจัย.....	8
1.4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
1.5. ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร.....	12
2.1.1. ความหมายของหลักสูตร.....	12
2.1.2. ระดับการพัฒนาหลักสูตร.....	13
2.1.3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร.....	14
2.2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	16
2.2.1. ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น.....	16
2.2.2. ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	17
2.2.3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	20
2.2.4. ลักษณะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในปัจจุบัน.....	24

2.3. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551	27
2.3.1. คุณภาพของผู้เรียน	27
2.3.2. จุดมุ่งหมายของวิชาทัศนศิลป์	27
2.3.3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางด้านทัศนศิลป์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	28
2.4. การพัฒนาที่ยั่งยืน	29
2.5. ทักษะในศตวรรษที่ 21	31
2.6. ไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี	35
2.6.1. ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี	35
2.6.2. ความเชื่อเรื่องผี และลวดลายในงานด้านผ้าทอของชาวไทยทรงดำ	38
2.6.3. เครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ	44
2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	47
2.7.1. วิจัยในประเทศ	47
2.7.2. วิจัยต่างประเทศ	52
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	57
3.1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล	57
3.2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
3.2.1. ประชากร	58
3.2.2. กลุ่มตัวอย่าง	59
3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล	65
3.6. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	67

3.7. แผนผังการวิจัย	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
4.1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง	72
4.1.1. ผลการวิเคราะห์สภาพของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง.....	72
4.2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี	81
4.2.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น	81
4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	98
4.2.3. สรุปความคิดเห็นด้านองค์ความรู้พื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี.....	132
4.2.4. เอกสารหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบท ร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี	134
4.3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรีโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	171
4.3.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตร	171
4.3.2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี.....	177
4.3.3. สรุปผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี.....	178

4.4. ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจากหลักสูตร ..	179
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	182
5.1. สรุปผลการวิจัย	182
5.1.1. สรุปผลการศึกษาด้านสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง	183
5.1.2. สรุปผลเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบท ร่วมสมัยของจังหวัด สุพรรณบุรี.....	186
5.1.3. สรุปผลประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรีโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	196
5.1.4. สรุปผลการศึกษาด้านความคิดเห็นการตอบรับจากนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจาก หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอ ไทยทรงดำ ในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี	197
5.2. อภิปรายผล	198
5.2.1. อภิปรายผลการศึกษาด้านสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน	198
5.2.2. อภิปรายผลการศึกษาด้านความคิดเห็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย.....	199
5.2.3 อภิปรายผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย.....	203
5.2.4 อภิปรายผลจากความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจาก หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำใน บริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี	207
5.3. ข้อเสนอแนะ	210

5.3.1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง.....	210
5.3.2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้.....	211
5.3.3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	211
รายการอ้างอิง.....	212
ภาคผนวก	218
ภาคผนวก ก.....	219
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	219
ภาคผนวก ข.....	221
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจประเมินและรับรองหลักสูตร	221
ภาคผนวก ค.....	223
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	223
ภาคผนวก ง.....	264
แผนการจัดการเรียนรู้.....	264
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	306

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในปัจจุบัน (นฤตล จิตสกุล, 2554).....	26
ตารางที่ 2 สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องสีในงานผ้าทอไทยทรงดำ.....	38
ตารางที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ.....	39
ตารางที่ 4 สรุปการวิเคราะห์ เรื่อง เครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำ.....	44
ตารางที่ 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอ ไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง	77
ตารางที่ 6 การวิเคราะห์จุดเด่นของหลักสูตรท้องถิ่น.....	80
ตารางที่ 7 ข้อมูลสถานภาพและประสบการณ์ของครูศิลปะ.....	83
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	88
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดเนื้อหา.....	90
ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนและสื่อการสอน.....	92
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล.....	95
ตารางที่ 12 สถานภาพและประสบการณ์ปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ.....	103
ตารางที่ 13 สถานภาพและประสบการณ์ของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ.....	116
ตารางที่ 14 สถานภาพและความต้องการของนักเรียน.....	123
ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านบริบท	171
ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า.....	173
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ	174
ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต.....	176
ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบ.....	176
ตารางที่ 20 ผลการประเมินหลักสูตร	178
ตารางที่ 21 สรุปลักษณะเฉพาะและเป้าหมายของหลักสูตร	188

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่ 1	สรุปสภาพหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง.....	76
แผนผังที่ 2	สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนรายวิชาศิลปะ	97
แผนผังที่ 3	สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปปัญหาและความต้องการของประชาชนชาวบ้าน และช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ.....	112
แผนผังที่ 4	สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการด้านผ้าทอ ไทยทรงดำ.....	120
แผนผังที่ 5	สรุปการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน.....	131
แผนผังที่ 6	สรุปความต้องการของครูศิลปะ ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำและนักเรียน สำหรับนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี.....	133
แผนผังที่ 7	สรุปผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาผ้าทอไทยทรงดำ.....	192
แผนผังที่ 8	สรุปลำดับขั้นการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผ้าทอ ไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย	193
แผนผังที่ 9	สรุปรูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นจากการวิเคราะห์หาคำสำคัญ เพื่อทราบจุดเน้น และลักษณะของหลักสูตรเดิมที่มีอยู่.....	194
แผนผังที่ 10	สรุปรูปแบบแสดงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการ สำรวจสภาพหลักสูตร ดึงจุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มีอยู่มาใช้ ร่วมกับความเห็นด้าน ความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับหลักสูตร	195

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตั้งแต่เด็ก การเรียนรู้เนื้อหาวิชาพื้นฐานตามระบบการศึกษาแบบตะวันตกและค่านิยมจากต่างประเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น ทำให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในสถานศึกษาถูกลดความสำคัญลง ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาวัฒนธรรมและเรียนรู้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการนำความรู้ท้องถิ่นมาบรรจุไว้ให้เป็นเนื้อหาการเรียนรู้สำหรับปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตามบริบทท้องถิ่นของตนเอง เพื่อการรักษาให้เกิดการดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมภายใต้กระแสสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับของนโยบายรัฐบาล ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ที่แถลงต่อรัฐสภาและยุทธศาสตร์ประเทศของรัฐบาลประจำปี 2556-2561 ของกระทรวงวัฒนธรรม ที่ต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ในรากเหง้าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการศึกษา อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่ได้สืบไป (กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Minister of Education Organization : SEAMEO) ตระหนักว่าคุณภาพของการศึกษาเป็นกุญแจที่จะทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเรื่องหนึ่งคือการสร้างกรอบคิดและพฤติกรรมของเยาวชนอาเซียนให้ตระหนักถึงการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตนเองให้มากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) เช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการดำรงชีวิต และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันโดยให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

บริบทของท้องถิ่นในสังคมไทยมีความแตกต่างกัน แต่ละท้องถิ่นที่มีความรู้บางอย่างที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นเอง โดยองค์ความรู้นั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมได้ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี หรืออาชีพในท้องถิ่น เนื่องจากมีเนื้อหาที่จำเป็นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนนั้น ๆ จึงสามารถนำมาสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุสู่การเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของชุมชน และตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันของสถานศึกษาและนโยบาย

ของหลักสูตรการศึกษาในระดับชาติ โดยการจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษาสามารถดำเนินการโดยให้ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง ปราชญ์ในท้องถิ่น นักธุรกิจชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูล ความคิดเห็น และแง่มุมที่หลากหลาย ครอบคลุมเรื่องสำคัญที่ผู้เรียนในท้องถิ่นควรรู้และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง (ชนันท ชาติทอง, 2550)

ในอดีตภูมิปัญญาถูกคิดค้นและสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ แต่ในปัจจุบันภาครัฐ เข้ามามีบทบาทและส่งเสริมภูมิปัญญาเหล่านี้และผลักดันให้มีการผลิตขึ้นเพื่อการจำหน่าย ส่งเสริมเพื่อให้เกิดเป็นการสร้างรายได้ในแต่ละครัวเรือนและชุมชน จากการทำผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบในชุมชนผนวกกับภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ เพื่อการต่อยอดสู่ธุรกิจ อันเป็นแหล่งรายได้ที่จะช่วยให้ประชากรในชุมชนและท้องถิ่นเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง โดยในจังหวัดสุพรรณบุรีมีภูมิปัญญาที่ถูกพัฒนาจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อมากมาย ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ประกอบด้วย

1) ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาด้านอาหาร ส่วนใหญ่เป็นลักษณะการถนอมอาหาร โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจะเป็นพืชผักหรือสัตว์ที่มีอยู่ตามท้องถิ่นแล้วนำมาแปรรูป เช่น หน่อไม้ดอง หัวกระป๋อง ปลาจ๋า ปลาแห้ง ขนมหาลี เป็นต้น ซึ่งภูมิปัญญาด้านนี้มีการจดบันทึกและมีกระบวนการทำที่บ่งบอกชัดเจน และสามารถปรับเปลี่ยนสูตรตามความชอบของแต่ละบุคคลได้ เป็นภูมิปัญญาที่ยังคงทำอยู่อย่างต่อเนื่อง สถานะในปัจจุบันจึงยังคงเป็นเช่นเดิมกับในอดีต คือเพื่อการบริโภคในวิถีชีวิตประจำวัน ดังนั้นภูมิปัญญาด้านนี้จึงยังคงมีผู้สืบทอดอยู่เรื่อยมา กอปรกับข้อมูลทางสื่อและเทคโนโลยีการสามารถสืบค้นสูตรและกรรมวิธีการทำผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงยังคงสามารถทำตามได้อย่างง่าย ภูมิปัญญานี้จึงยังคงมีอยู่และสืบทอดไปได้เรื่อยไป

2) ผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาด้านงานหัตถกรรม เป็นผลงานในลักษณะเครื่องใช้ไม้สอยที่ตอบสนองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน โดยในจังหวัดสุพรรณบุรีมีผลิตภัณฑ์ด้านนี้ที่หลากหลาย เช่น ไม้กวาดโยมะพร้าว สื่อกก เครื่องเบญจรงค์ งานจักสานข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น เหล่านี้จัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเน้นเรื่องการใช้งานให้ตรงตามเป้าหมายตามความต้องการของผู้ใช้งาน ไม่มีรูปแบบและเอกลักษณ์เฉพาะที่ตายตัว โดยปัจจุบันมีการปรับประยุกต์รูปแบบให้มีความทันสมัยและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่เปลี่ยนบทบาทจากในอดีตผลิตไว้เพื่อใช้งานเองในครัวเรือน ก็ถูกยกระดับและรับบทบาทมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตามแต่ละชาติพันธุ์ (กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย, 2542) โดยผ้าทอเป็นงานหัตถกรรมที่ไม่เพียงแต่มีบทบาทเป็นสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ยังมีตัวตนในแง่ของการเป็นบันทึกเรื่องราวพัฒนาการทางภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นที่สะท้อน

เรื่องราว แนวคิด และวิถีชีวิต จากความเชื่อของบรรพบุรุษที่สั่งสมมาจากอดีตสืบทอดจนมาถึงปัจจุบัน (กิตติกรณ์ นพอดมพันธ์, 2550)

หนึ่งในความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ด้านผ้าทอพื้นเมืองในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ ผ้าทอของชาวไทยทรงดำ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่บรรพบุรุษได้อพยพโยกย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเสาะแสวงหาแหล่งทำกินและลงหลักปักฐาน โดยสุพรรณบุรีในอดีตเป็นพื้นที่ราบกว้างใหญ่ เหมาะแก่การทำการเกษตร โดยเฉพาะสมัยก่อนประชากรในแถบอำเภออู่ทองและสองพี่น้องยังมีน้อยเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า จึงดึงดูดให้มีชาวไทยทรงดำเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก และอาศัยอยู่ยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน (มนู อุดมเวช, 2547) โดยในจังหวัดสุพรรณบุรีได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมไทยทรงดำจากภาครัฐ ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งเรือนไทยทรงดำ เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไว้ในที่ต่าง ๆ เช่น บริเวณพิพิธภัณฑสถานชาติอู่ทอง และในเขตศาสนสถาน ตามวัดในชุมชนชาวไทยทรงดำ เช่น ในวัดดอนมะเกลือ และวัดดอนมะนาว เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงการให้ความสนใจและความต้องการที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นชาติพันธุ์ที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมได้ดี ถือเป็นตัวอย่างแก่กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในด้านความเข้มแข็งและการดำรงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ชุมชนชาวไทยทรงดำยังมีการจัดงานอื่นก่อนพ็อนแคนประจำปีเพื่อเป็นการรวมตัวและพบปะสังสรรค์กันของชาวไทยทรงดำในแต่ละหมู่บ้าน และเพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรม โดยในงานจะมีการส่งเสริมให้มีผู้คนสวมใส่ชุดจากผ้าทอไทยทรงดำ ทั้งนี้นอกจากเพื่อเป็นการส่งเสริมการแต่งกายตามชาติพันธุ์แล้ว ยังถือเป็นสนับสนุนให้มีการซื้อขายในตลาดผู้ผลิตสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำให้ตื่นตัวมากขึ้นอีกด้วย (ธีรยุทธ์ มูลละออง, 2553)

ผลงานด้านผ้าทอของชาวไทยทรงดำ ถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และสะท้อนเอกลักษณ์ตามลักษณะเฉพาะของชาติพันธุ์ และมีความหลากหลายผลงาน เช่น ผ้าชิ้นลายแดงโมเส็กก้อม เสื่อฮี กระเป๋าควาดเอว หมวก ผ้าคล้องคอ เป็นต้น โดยในผลงานมักใช้สีโทนครามเข้มจนออกเป็นสีดำเป็นหลัก และใช้เทคนิคทั้งการทอ การปัก(การแสด) และการปะผ้า ด้วยผ้าหรือเส้นไหม สีขาว ดำ เขียว แดง เพื่อสร้างลวดลายสำหรับประดับตกแต่ง มีความโดดเด่นอีกอย่าง คือ ผลงานมักใช้ได้ทั้งสองด้าน ซึ่งมีนัยสำคัญสะท้อนถึงความจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยทุกลวดลายทุกผืนผ้าจะมีความหมายเพื่อการนำไปใช้งานแต่ละโอกาสตามหน้าที่อันเหมาะสม (จงลักษณ์ ช่างปลื้ม, 2555) ด้านบทบาทที่โดดเด่นที่สุดอย่างหนึ่ง คือ การใช้ผ้าทอไทยทรงดำสำหรับการประกอบพิธีกรรม ถือว่าผ้าทอมีความจำเป็นและเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากหากขาดไปพิธีกรรมก็จะไม่สมบูรณ์ตามขนบธรรมเนียม นอกจากนี้ผ้าทอของชาวไทยทรงดำยังมีบทบาทในเชิงสัญลักษณ์ของสถานะผู้สวมใส่อย่างชัดเจน เช่น ในพิธีศพ ลูกผู้เสียชีวิต และลูกชายของลูกชายผู้เสียชีวิตต้องสวมใส่เสื้อตักโพกหัวด้วยผ้าขาว เพื่อแสดงออกถึงการไว้ทุกข์ เป็นต้น

ในด้านความเชื่อเรื่องการสวมใส่เสื้อฮีให้ผู้ตาย มีความเชื่อเกี่ยวข้องกับโลกหลังความตาย ที่ต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพราะเชื่อว่าหากสวมใส่เสื้อฮีเมื่อวิญญาณเดินทางกลับไปเมืองแถน (เมืองฟ้าอันเป็นโลกหลังความตายของชาวไทยทรงดำ) เมื่อทุกคนตายจะได้ต้องเดินทางกลับไป จะทำให้ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วจำได้และมารับไปอยู่ด้วยกัน แต่หากไม่ถูกต้องตามประเพณี ไม่ได้ใส่เสื้อฮีให้กับผู้เสียชีวิต ก็จะส่งผลต่อสถานะของดวงวิญญาณในโลกหลังความตาย คือญาติที่อยู่ในโลกหลักความตายก็จะไม่สามารถจดจำได้ ส่งผลให้อาจจะต้องเป็นดวงวิญญาณที่ต้องอาศัยอยู่อย่างโดดเดี่ยว ดังนั้นจึงต้องยึดถือทำตามขนบธรรมเนียมให้ถูกต้อง อันถือเป็นการแสดงความเคารพต่อผู้ตาย และแสดงถึงความกตัญญูรู้คุณของลูกหลานที่จะต้องจัดงานพิธีให้ถูกต้องตามประเพณี (บุญเสริม ตินตะสุวรรณ, 2545)

ปัจจุบันงานด้านผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการผลิตที่ลดลง และเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต สืบเนื่องจากมีช่างด้านผ้าทอจำนวนลดลง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และกระบวนการในการทอผ้าเป็นงานที่ต้องใช้สมาธิ ความอดทน และฝีมือ มีการทำที่ซับซ้อน ประกอบกับผลตอบแทนราคาขายที่ไม่สูง ผู้คนในยุคใหม่จึงหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่สามารถทำได้ง่ายและรายได้ดีมากกว่า ทำให้เกิดการขาดผู้สืบทอด ส่งผลให้สภาพของผ้าทอซบเซาลง (กิตติกรรม นพอดมพันธ์, 2550) นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านจำนวนผู้รู้ เรื่องราวด้านผ้าทอไทยทรงดำในชุมชนมีจำนวนน้อยลงมาก เพราะบางคนแม้สามารถปฏิบัติงานได้แต่ไม่ทราบถึงที่มา ความหมายและแนวคิดในการสร้างสรรค์งานอย่างลึกซึ้ง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการสืบทอดที่มีการเน้นการปฏิบัติตามเป็นหลัก ความรู้ในด้านแนวคิดและความเชื่อเป็นการได้เรียนรู้ในลักษณะการบอกเล่า ไม่มีการจดบันทึกและตำราให้ได้อ่านและทบทวน นานวันจึงอาจลืมนหรือหลงลืมไป ทำให้เมื่อมีคนมาสอบถามทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ (จงลักษณ์ ช่างปลี้ม, 2555)

ในสถานะด้านการใช้งานปัจจุบัน มีเพียงผู้สูงอายุที่ยังคงแต่งกายแบบดั้งเดิมในชีวิตประจำวัน และในงานพิธีกรรม อาจเป็นเพราะความคุ้นเคย กับรูปแบบวิถีชีวิตอย่างในอดีต ส่วนคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่มักสวมใส่เสื้อผ้าตามสมัยนิยม (สถาบันวัฒนธรรมภูมิภาคตะวันตก, 2540) สอดคล้องกับ (พิรมาลย์ บุญธรรม, 2544) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสวมใส่เครื่องแต่งกายตามแบบชาติพันธุ์ของชาวไทยทรงดำ พบว่าวิถีชีวิตประจำวันชาวไทยทรงดำปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปสวมใส่เสื้อผ้าตามยุคสมัย แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อต้องเข้าร่วมพิธีกรรมก็จะสวมใส่ชุดตามข้อกำหนดของประเพณี โดยการศึกษาพบปัจจัยที่ทำให้การสวมใส่ที่ลดลง คือ การผลิตที่ยุ่งยากทำให้ปัจจุบันมีผู้ทำงานด้านผ้าทอไทยทรงดำลดลง เมื่อการผลิตที่ออกมามีน้อย งานด้านผ้าทอที่มีในครอบครองของแต่ละบุคคลจึงถือเป็นของหายาก การนำมาใช้จึงต้องสวมใส่เฉพาะเมื่อจำเป็น เพื่อการยืดอายุการใช้งานและรักษาไว้ให้มีใช้งานครั้งต่อ ๆ ไป รวมถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในปัจจุบัน ผ้าทอไทยทรงดำแบบเดิมจะเป็นผ้าฝ้ายซึ่งบางฝืนมีความหนา สวมใส่แล้วร้อนไม่เหมาะกับสภาพ

อากาศในปัจจุบัน ส่วนการดูแลรักษา หากเป็นแบบดั้งเดิมที่ย้อมสีธรรมชาติจะต้องใช้อย่างระวังไม่ให้เปื้อน เพราะจะไม่นิยมซักเนื่องจากสีจะตก ทำให้ผืนผ้าเสียหาย และไม่สวยงามเช่นเดิม จึงต้องใช้อย่างทะนุถนอม ทำให้เกิดเป็นข้อจำกัดที่เมื่อมีตัวเลือกที่หลากหลาย การสวมใส่เสื้อผ้าตามยุคสมัยจึงตอบโจทย์ลูกหลานชาวไทยทรงดำมากกว่าทั้งในแง่ความสวยงามทันสมัย ความสะดวกสบายในการสวมใส่ และการดูแลรักษา ส่งผลให้สถานะของผ้าทอไทยทรงดำให้ปัจจุบันค่อย ๆ เป็นวัตถุใกล้ตัวของลูกหลานชาวไทยทรงดำมากขึ้น หลายคนรู้จักแต่ไม่เข้าใจถึงที่มาที่ไปและความสำคัญของผืนผ้า ทำให้ความเชื่อและคำสอน ที่บรรพบุรุษได้คิดไว้สอนลูกหลานผ่านสีสันและลวดลายของผืนผ้ากำลังถูกลืมลืมนไป พร้อมกับมุมมองด้านคุณค่าที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำลดลงไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการสร้างหลักสูตรที่สามารถส่งเสริมความรู้ ให้นักเรียนที่เป็นชาวไทยทรงดำ ได้รู้จักและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญา ซึ่งมีผลต่อดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่กำลังลบเลือนตามบริบทของสังคมยุคปัจจุบัน โดยการนำกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ในงานศิลปะด้านผ้าทอและสถานะของผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย มาสร้างเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับช่วงอายุของสตรีที่เริ่มทอผ้าในอดีต โดยจะเริ่มตั้งแต่ฝึกหัดเรียนรู้งานด้านผ้าทอในช่วงอายุเฉลี่ยระหว่าง 13-18 ปี อันสืบเนื่องมาจากความพร้อมทางด้านร่างกายที่ขาและพลังกำลังเริ่มมีความพร้อมที่จะใช้เหยียบก้และออกแรงทอผ้าได้ (นิยม ออไอศูรย์, 2539) เช่นเดียวกับโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1957) ที่ได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยรุ่นในช่วงอายุ 14-17 ปี ว่าเป็นวัยที่พัฒนาการต่าง ๆ ทางด้านร่างกายเริ่มสมบูรณ์ สามารถควบคุมการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางศิลปะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เริ่มมีสมาธิและช่วงความสนใจที่ยาวนานเพียงพอที่จะสร้างงานศิลปะได้ ดังนั้นนักเรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจึงมีความเหมาะสมที่จะเริ่มต้นที่จะสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานด้านผ้าทอไทยทรงดำได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้เมื่อเชื่อมโยงไปถึงความต้องการของระบบการศึกษาปัจจุบันในการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้อนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และตามมาตรฐาน ศ 1.2 ที่ระบุว่าผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบการศึกษาให้เด็กและเยาวชนชาวไทยทรงดำรุ่นใหม่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการจัดการเรียนรู้ในระบบการเรียนจากสถานศึกษา จึงต้องเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตามกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) คัดเลือกเนื้อหาสาระ 4) จัดเนื้อหาการเรียนรู้อ และ 5) กำหนดการประเมินผล (Taba Hilda, 1962)

ในการวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและกลุ่มทอผ้าของชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นแหล่งรวมทั้งด้านองค์ความรู้แบบดั้งเดิม และด้านการต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อสร้างสรรค์สินค้าสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ และกลุ่มทอผ้าจะสามารถให้ข้อมูลส่วนสำคัญในฐานะเสียงสะท้อนของผู้สืบทอดวัฒนธรรมอันเป็น สมาชิกชุมชนผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญา ที่มีประสบการณ์และความคิดเห็นที่ซึ่งสามารถนำไปใช้ สำหรับพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่องผ้าทอชาวไทยทรงดำในบริบทร่วม สมัย ถือเป็นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับชาวบ้านให้ได้มีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางและสร้างหลักสูตรได้อย่างเท่าเทียมกับครูและนักวิชาการจากภายนอก ด้านเนื้อหาสาระ โครงสร้างการจัดเวลา การจัดการ และการบริหารหลักสูตร ก็จะเน้นตามแนวคิดและเนื้อหาที่ ประชากรในท้องถิ่นให้ความสำคัญและเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่สมาชิกท้องถิ่นนั้นต้องเรียนรู้เพื่อ ความอยู่รอดของวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้ความรู้กลับไปสู่ลูกหลานและพวกเขาสามารถนำกลับไปใช้ ในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมได้ ถือการพัฒนาที่ยั่งยืนทางการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น อย่างแท้จริง (สำลี ทองธวิ, 2544) และเพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของการดำรงชีวิตใน ปัจจุบันจึงมีการเน้นเนื้อหาของหลักสูตรให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นยุค ของความรู้ การจัดการศึกษามีลักษณะที่ยืดหยุ่นน้อยแต่ได้มาก จากการเน้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยครูสามารถระบุจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนจะได้รับ ครูในยุคนี้มีหน้าที่ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จาก ความเข้าใจของตนเอง มากกว่าการท่องจำ และเน้นรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันจากกิจกรรมกลุ่ม มากกว่าการเรียนรู้แบบเดี่ยว ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนจากห้องเรียนอย่างในอดีต เป็นสถานที่เพื่อร่วมกันปฏิบัติงาน และส่งเสริมหน้าที่ของผู้เรียน ให้เปลี่ยนเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการ รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันกับทุก คนทั้งกลุ่ม ซึ่งเป็นไปในลักษณะการทำโครงการ โดยแนวทางในการจัดการศึกษาไทยในศตวรรษ ที่ 21 ประกอบด้วย

- 1) ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง หากเป็นผลงานที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันยิ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมยิ่งขึ้นด้วย
- 2) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เน้น การสร้างมูลค่าเพิ่ม จากความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาทักษะชีวิตให้สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อผสมผสานอัตลักษณ์และความคิด สร้างสรรค์ของตนเองและผู้อื่น
- 3) ทักษะด้านการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 การผลิตผลงานในทุกวงการ ล้วนแต่ต้องการ ความคิดริเริ่ม ดังนั้นความรักที่จะเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการหาความรู้ทั้งการสอบถามผู้รู้

การสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้จากข้อมูลออนไลน์ รวมไปถึงการระดมสมองจากกลุ่มคนที่หลากหลาย เพื่อเชื่อมโยงและต่อยอดข้อมูลให้เกิดเป็นความรู้ใหม่จึงถือเป็นสิ่งสำคัญ

4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันผู้เรียนรุ่นใหม่ ล้วนมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศติดตัว ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2556)

จากการแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อจะให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำผ่านกระบวนการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเลือกใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มจากกิจกรรมของหลักสูตร นักเรียนมีทักษะสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนของตนเองซึ่งเกิดจากการส่งเสริมให้มีการไปพบปะและเรียนรู้การทำงานจากปราชญ์ชาวบ้านในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิม ฝึกความคิดริเริ่มจากการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ ให้ออกมาเป็นผลงานรูปแบบใหม่ตามบริบทร่วมสมัยภายใต้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งจุดประสงค์ดังกล่าว จะนำไปสู่การสร้างให้นักเรียนเกิดทักษะต่าง ๆ จากพลวัตกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านสติปัญญา (พุทธิพิสัย) ด้านจิตใจ (จิตพิสัย) และด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน (ทักษะพิสัย) (Bloom, 1956) ที่สัมพันธ์กัน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ข้อมูลในวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองอย่างเข้าใจ พร้อมเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคมท้องถิ่นที่สามารถปรับตัวให้อยู่ได้ในบริบททางวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและสามารถปรับประยุกต์ใช้ประโยชน์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเข้าใจและยั่งยืน

1.2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เป็นชุมชนชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ ด้านชีวิตและการทำงาน ด้านการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3. ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ ซึ่งมีอยู่ในอำเภอสองพี่น้อง และอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี และ ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ ปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าไทยทรงดำ จากชุมชนชาวไทยทรงดำ ซึ่งมีอยู่ในอำเภอสองพี่น้องและอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา รูปแบบความเชื่อดั้งเดิม การนำความรู้ในใช้และการปรับประยุกต์ต่อยอดผ้าทอไทยทรงดำให้เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ใช้ได้จริงในบริบทปัจจุบัน สอดแทรกไปในองค์ประกอบหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) ด้านเนื้อหาสาระ
- 3) ด้านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน และ
- 4) ด้านเกณฑ์การวัดและประเมินผล โดยโดยเน้นไปที่รูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ
 - 1) ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ
 - 2) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน
 - 3) ทักษะด้านการเรียนรู้ และ
 - 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการวางแผนและดำเนินการสร้างเนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้ตรงประเด็นและตอบโจทย์ความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้นกว่าเดิม จากการสำรวจผลการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรเดิมที่เคยมีและหาแนวทางที่เพิ่มรูปแบบกิจกรรมเพื่อกระตุ้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีคุณภาพมากขึ้น โดยออกมาในรูปแบบเอกสารหลักสูตร แนวทางและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แบบแผนการจัดความรู้โดยการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปรับใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละท้องถิ่นตามขนบธรรมเนียมประเพณีประจำท้องถิ่นนั้น โดยการจัดทำขึ้นอย่างมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน โดยมีครูและนักวิชาการ เป็นผู้อำนวยการจัดการสร้าง จากการร่วมกันกำหนดโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระ ตลอดจนกิจกรรมที่ชุมชนเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเรียนรู้เพื่อความอยู่การดำรงอยู่ เพื่อนำกลับมาให้ลูกหลานได้เรียนรู้และสร้างความเข้าใจในกระบวนการสร้าง พร้อมกับปลูกจิตสำนึกในด้านการเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมในชุมชนและชาติพันธุ์ของตนเอง เพื่อให้มีผู้สืบทอดทางวัฒนธรรมรุ่นต่อไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย หมายถึง การปรับประยุกต์ใช้งานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ทั้งในด้านรูปแบบวิธีการใช้งานให้ตอบสนองต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตในบริบทปัจจุบันมากขึ้น เช่น ผสมผสานการใช้ผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิมกับชุดสมัยใหม่ หรือการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์งานผ้าทอไทยทรงดำให้สามารถใช้งานได้ง่ายขึ้นตามวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน เช่น การนำผ้าขึ้นมาตัดเป็นชุดทำงานตามยุคสมัย หรือ การนำลวดลายมาออกแบบเป็นกระเป๋าผ้า เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมกลับมามีบทบาทใกล้ชิดคนในยุคใหม่ได้ เพื่อให้วัฒนธรรมยังคงอยู่ได้ภายใต้บริบทร่วมสมัย

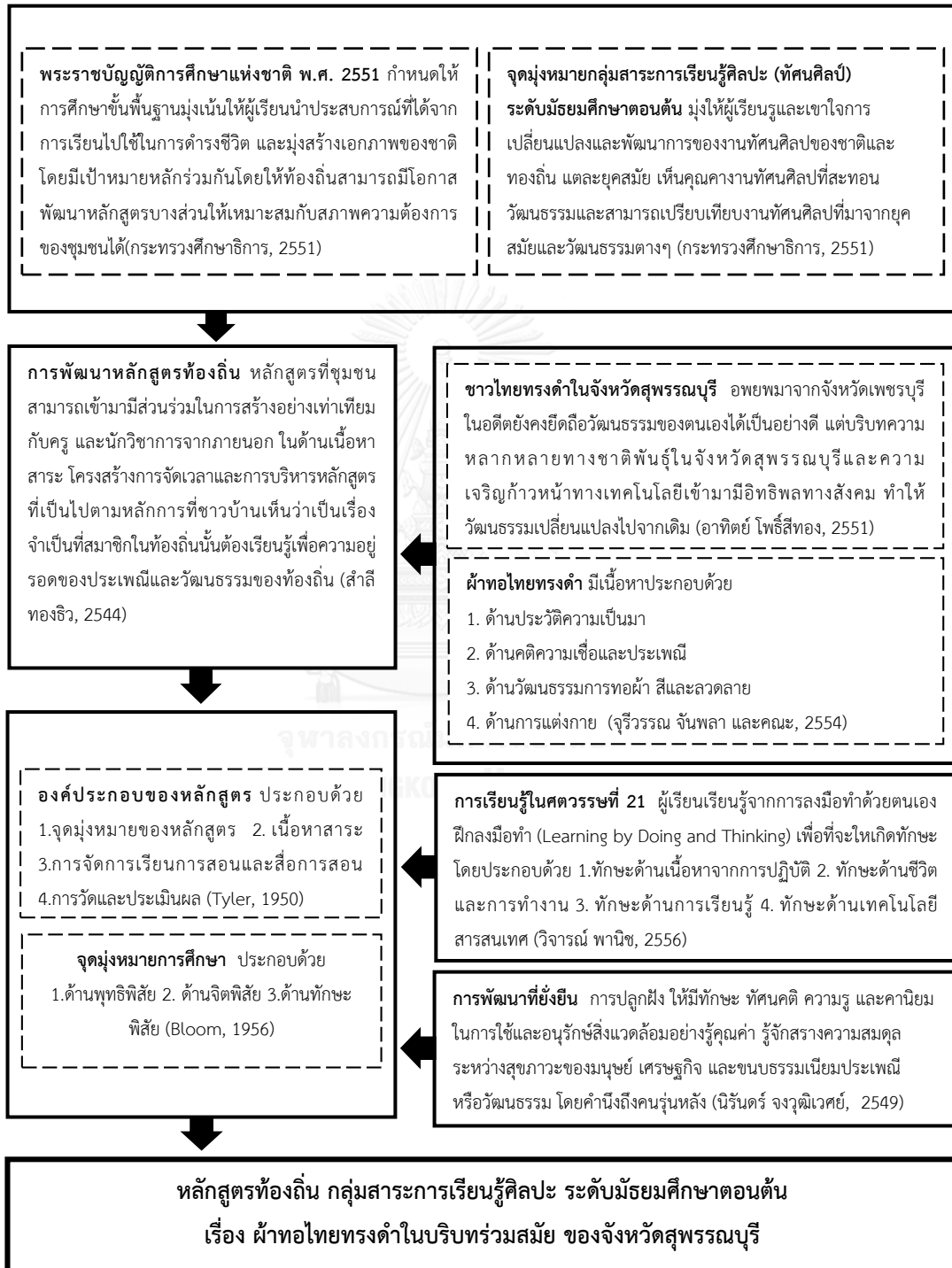
1.5. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ครูและสถานศึกษาในชุมชนชาวไทยทรงดำมีหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันไว้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยดังตามลำดับ ดังนี้

2.1. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

2.1.1. ความหมายของหลักสูตร

2.1.2. ระดับของหลักสูตร

2.1.3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร

2.2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.1. ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.2. ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.4. ลักษณะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในปัจจุบัน

2.3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ(ทัศนศิลป์) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551

2.3.1. คุณภาพผู้เรียน

2.3.2. จุดมุ่งหมายวิชาศิลปะของผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3.3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางด้านทัศนศิลป์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2.5. การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.6. ไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.6.1. ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.6.2. ความเชื่อเรื่องผี และลวดลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

2.6.3. เครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ

2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1. งานวิจัยในประเทศ

2.7.2. งานวิจัยต่างประเทศ

2.1. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

2.1.1. ความหมายของหลักสูตร

চার্জ বাক্সী (2531) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

บุญมี เณรยอด (2531) กล่าวถึงคำจำกัดความของหลักสูตร โดยจำแนกออกเป็นความหมายใน 2 ลักษณะ คือ ความหมายในวงแคบ ว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ ส่วนความหมายในวงกว้างของหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อการดำรงชีวิต ครอบคลุมทั้ง 4 กระบวนการ คือ เอกสารหลักสูตร กระบวนการเทคนิควิธีสอนของครู กระบวนการเรียนของนักเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึงการวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติการในอนาคต

Taba Hilda (1962) กล่าวว่า หลักสูตรคือ แผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย จุดประสงค์ จุดหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล

กรมวิชาการ (2545) กล่าวถึงหลักสูตรว่า หมายถึง แผนแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ ความสามารถ และมวลประสบการณ์ เพื่อเป็น ในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนของชาติในวัยต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักสูตร หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่มีการกำหนดไว้ มีลักษณะเป็นแผนโครงการที่ประกอบด้วย ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมต่างๆ การวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน

เพื่อให้ได้ข้อกำหนดที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างมีคุณภาพ

2.1.2. ระดับการพัฒนาหลักสูตร

สุมิตร คุณานุกร (2533) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีได้มีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะใน ระดับกระทรวงศึกษาธิการ หรือที่เรียกกันว่าระดับชาตินั้น แต่กระจายต่อไปในระดับต่าง ๆ ได้ถึง 4 ระดับ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ควรพัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการนำไปขยายหรือปรับให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ใช้ในระดับต่าง ๆ ที่รองลงไปนำไปขยายและปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโรงเรียนและชั้นเรียนต่อไป
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น คำว่าท้องถิ่นในระดับนี้ หมายถึง เขตการศึกษา (เขตพื้นที่การศึกษา: ผู้เรียน) ซึ่งจะทำการขยายหรือปรับหลักสูตรระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม ภูมิศาสตร์และความต้องการของประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา
3. การพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยทางโรงเรียน ทำหน้าที่ขยายและปรับประมวลการสอน จากการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอีกครั้ง เพื่อให้ละเอียดยิ่งขึ้นจนกระทั่งสามารถแยกแยะรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะสอนออกมาเป็นเวลาได้
4. การพัฒนาหลักสูตรในระดับชั้นเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยการปรับความมุ่งหมายในการสอน เนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้และการสอนให้สอดคล้องกับสติปัญญาและความสนใจของผู้เรียน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้แบ่งระดับการพัฒนาหลักสูตรของไทยเป็น 3 ระดับ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีหลักการจะต้องกระทำในระดับกว้าง ๆ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นในที่นี้ หมายถึง ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับกลุ่มโรงเรียน เป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมาปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น
3. การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยครูผู้สอน

มณฑิชา ชนะสิทธิ (2539) ได้กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรแบ่งได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ เป็นการจัดทำหลักสูตรแบ่งบทในลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานระดับล่างนำไปปรับใช้ได้
2. การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยเขตการศึกษา นำหลักสูตรระดับชาติมาปรับ หรือขยายให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษานั้น
3. การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการนำหลักสูตรระดับชาติระดับท้องถิ่นมาปรับหรือขยายให้มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการนำหลักสูตรระดับโรงเรียนมาปรับหรือขยายให้มีความละเอียด เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น

สรุปได้ว่า ระดับการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย ระดับชาติซึ่งเป็นการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะกว้างๆ โดยยึดถือแผนการศึกษาของชาติ เพื่อให้ผู้ใช้ในระดับต่าง ๆ นำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้และพัฒนาหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยนำมามาตรฐานของหลักสูตรระดับชาติมาจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นที่ตั้งของตนเอง ทั้งนี้หลักสูตรท้องถิ่นในระดับชั้นเรียน จะเป็นการจัดสาระการเรียนรู้ของท้องถิ่นที่เน้นความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก

2.1.3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตร อย่างเป็นระบบซึ่งมีขั้นตอนสำคัญสรุปได้ดังนี้

- ขั้นที่ 1** การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อวินิจฉัยปัญหาและความต้องการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ
- ขั้นที่ 2** การกำหนดเป้าประสงค์ จุดหมายและจุดประสงค์ หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแล้ว จะพิจารณาและกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา
- ขั้นที่ 3** การเลือกและการจัดเนื้อหา จะต้องมีความถูกต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน มีความยากง่าย สอดคล้องเหมาะสมกับวัย เนื้อหาต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และเนื้อหานั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ ในแง่ของความพร้อมด้านเวลา ผู้สอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว รวมไปถึงยุทธวิธีการสอน การเลือกใช้สื่อการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การกำหนดอัตราเวลาเรียน หลักเกณฑ์ในการวัดประเมินผลการเรียน กำหนดเวลาจัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาวิชาตามลำดับก่อนหลังให้สัมพันธ์กับจำนวนชั่วโมง ต่อสัปดาห์ส่วนการวัดผลประเมินผล ควรกำหนดวิธีการ เกณฑ์การจบหลักสูตร

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ หลังจากร่างหลักสูตรแล้วต้องมีการตรวจสอบ ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร เมื่อใช้หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่ง ควรประเมินผล หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ว่ามีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลังจากที่ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร อาจจะต้องมีการศึกษาปัญหาเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องให้หลักสูตรเหมาะสมยิ่งขึ้น

Tyler (1950) ได้กำหนดปัญหาพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนไว้

4 ข้อ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรจะต้องตอบคำถามให้ครบเรียงลำดับข้อ 1 ถึงข้อ 4 ให้ได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุผลมีอะไรบ้าง
2. การที่จะบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนด จะต้องมีการประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่กำหนด สามารถจัดให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้นดังกล่าว

Taba Hilda (1962) ได้เสนอแนะขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. สสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูจะนำมาสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้
4. จัดลำดับขั้นตอนแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่เลือกมาได้
5. คัดเลือกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
6. จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาเสริมเนื้อหาสาระการเรียน

7. กำหนดเนื้อหาสาระอะไรบ้าง หรือประสบการณ์อย่างใดที่ต้องการประเมินว่าได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ต้องกำหนดไว้ด้วยว่าจะมีข้อมูลอะไรบ้าง ที่จะนำมาช่วยในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล และจะใช้วิธีการประเมินอย่างไร นอกจากนี้ Taba Hilda (1962) ยัง ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การวินิจฉัยความต้องการและความจำเป็นของสังคม
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การเลือกเนื้อหาสาระ
4. การจัดเนื้อหาสาระ
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดประสบการณ์เรียนรู้
7. การกำหนดวิธีการประเมินผล

จึงสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่มาปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมหรือการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงการสนองต่อความต้องการของผู้เรียน โดยการสำรวจความต้องการและความจำเป็นของสังคม จากนั้นจึงทำการกำหนดวัตถุประสงค์ แล้วคัดเลือกเนื้อหาและเลือกประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พร้อมกับกำหนดวิธีการประเมินผล

2.2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.1. ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาตามบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ เนื้อหาองค์ความรู้จึงเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี อาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ควรได้รับการถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่ผู้เรียน โดยมีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้หลายท่าน ดังนี้

กรมวิชาการ (2540) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิตโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น

สำลี ทองธิว (2544) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น ว่า หมายถึง หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของลักษณะเฉพาะของชุมชน มองที่ผลกระทบของหลักสูตรและระบบการศึกษาในสถานศึกษาที่มีต่อชุมชนและท้องถิ่น มองชุมชนเป็นหลัก เป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรในระบบโรงเรียน

ฉันท ชาติทอง (2550) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความเป็นจริงของท้องถิ่นเนื่องจากหลักสูตรแกนกลาง ยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่วัฒนธรรมประเพณี อาชีพ และค่านิยมของผู้เรียนและชุมชน

นิคม ชมภูหลง (2542) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การที่ท้องถิ่นปรับปรุงขยาย หรือเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา สาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมให้เหมาะสมกับ ความต้องการเฉพาะท้องถิ่น โดยยึดหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของท้องถิ่น

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่าหลักสูตรท้องถิ่น เกิดจากการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรืออาจเกิดจากการนำหลักสูตรท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ มาปรับปรุง เพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความสอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมและความต้องการของท้องถิ่น โดยจะต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่ชุมชนเห็นคุณค่าและให้ ความสำคัญและเป็นประโยชน์กับประชากรในชุมชน

2.2.2. ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำเป็นจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมถึงเนื้อหาและ เรื่องราวที่เข้ากับบริบทในแต่ละท้องถิ่น ทำให้มีการสร้างและกำหนดเนื้อหาได้อย่างยืดหยุ่นตามแต่ สภาพของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความจำเป็น และ ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นว่า ถึงแม้จะมีหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทแล้วแต่ก็ยังคงต้องมีการพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่นโดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ

1) หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทได้กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และ กิจกรรมอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน ทำให้กระบวนการเรียนการสอน มุ่งเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่เป็นหลักทั่ว ๆ ไปไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระ ความรู้ตามสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละแห่ง ได้ทั้งหมด จึงต้องพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากที่สุด

2) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมีผลกระทบโดยตรงต่อทรศนะและการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท จึงต้องมีหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อปรับสภาพของผู้เรียนให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลง

ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภูมิสำเนาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาตน ครอบครัวและท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินอยู่ในท้องถิ่นของตนอย่างมีความสุข

3) การเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัวเพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูดซับได้รวดเร็วกว่า ดังนั้นจึงควรมีหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมท้องถิ่นของตน แทนที่จะเรียนรู้เรื่องไกลตัวซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักชีวิต ไม่เข้าใจ และไม่มีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวตนเองนอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นจะช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันรวมทั้งภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

4) ทรัพยากรท้องถิ่นโดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้านในชนบทของไทยมีอยู่มากมายและมีค่า บ่งบอกถึงความเจริญมาเป็นเวลานาน หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ แต่หลักสูตรระดับท้องถิ่นสามารถบูรณาการเอาทรัพยากรท้องถิ่น และภูมิปัญญาชาวบ้านทั้งหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ หัตถกรรม เกษตรกรรม ดนตรี การแสดง วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตน และสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการประกอบอาชีพได้จากความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าว มีความสอดคล้องกับความเห็นของ (รัตนะ บัวสนธิ, 2535) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือจัดการเรียนการสอนให้ระดับกลุ่มผู้เรียนทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย โดยมีเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องบรรลุ คือ การให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะร่วมบางประการที่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงของปัจจัยพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจในประเทศไทยนั้นย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ ด้วยความแตกต่างหลากหลายของปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวนี้ การจัดการเรียนการสอนให้กลุ่มผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่มีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกัน โดยใช้หลักสูตรแกนกลางเพียงอย่างเดียวจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1) ตอบสนองการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามสภาพปัญหาที่แท้จริง

2) ตอบสนองความหลากหลายของปัญหา มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับเพศ วัย มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะ เน้นกระบวนการสอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม

3) ทำให้การเรียนมีความหมายต่อชีวิต และผู้เรียนสามารถประยุกต์ไปใช้ได้
ในชีวิตจริงสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงและมุ่งการเรียนอย่างบูรณาการ ไม่แยกส่วนหรือตัดตอน
เป็นท่อน ๆ ของกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมทางวิชาการ โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ด้วยการชี้แนะของครูผู้สอนอันจะนำไปสู่การคิดเป็น โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในสังคมตนเอง
และวิชาการอย่างเหมาะสม

4) ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้เพื่อที่จะมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา
ชีวิตของตนเองในวันข้างหน้า รวมทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม
(คิดเป็น) กับชีวิตของตนเอง

5) ชุมชนเป็นภูมิปัญญาเบื้องต้น และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน
ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนเอง

6) ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ
ประโยชน์จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นของตน เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับชีวิตจริง
และการทำงาน รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน มีการส่งเสริมให้
ใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

7) ส่งเสริมความเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคม ในด้านศีลธรรม
สันติภาพการดำรงไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย การร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดศรัทธาเชื่อมั่นภูมิใจ
ใน
ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชน และชาติ

8) สามารถพัฒนาเพิ่มขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์
ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และเมื่อเรื่องนั้น ๆ ไม่เป็นที่สนใจและต้องการของท้องถิ่น
รวมทั้งล้าสมัยแล้ว สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันที

จึงสามารถสรุปความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
เป็นเรื่องที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการศึกษาในปัจจุบัน เพราะสภาพความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยที่มีความแตกต่างกัน การใช้หลักสูตรเดียวกัน
จากส่วนกลางทั่วประเทศ ที่มีจุดหมายอย่างกว้าง ๆ เป็นลักษณะภาพรวม ไม่สามารถตอบสนอง
สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ แต่หลักสูตรท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่จะสามารถ
บูรณาการ เนื้อหา เรื่องราว ทรัพยากร ภูมิปัญญา ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ มาเป็น
บทเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจในบริบทของท้องถิ่นตนเองมากขึ้น
เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ภาคภูมิใจ เข้าใจ และอยู่ร่วมกันกับคนในท้องถิ่นตนเองได้อย่าง
เข้าใจและราบรื่น

2.2.3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่จะต้องตอบสนองชีวิตจริงในบริบทที่เป็นปัจจุบัน และเตรียมพร้อมเพื่อนำไปสู่อนาคต รวมทั้งสร้างความเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของ บริบทท้องถิ่น ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วตามกระแสที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้เพื่อเข้าใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1) พื้นฐานของชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทย

(1.1) ชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้เรียน ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ตัวผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจจะตอบสนองต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน และแสวงหา ความรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

(1.2) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชีวิตมนุษย์จะเติบโตในลักษณะองค์รวมได้ ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ อย่างมีคุณค่าและมีความสุข

2) พื้นฐานทางพุทธศาสนา ประกอบด้วย

(2.1) อธิปไตยจิตตา หลักพุทธศาสนาเชื่อว่าเพราะมีสิ่งนี้ สิ่งนั้นจึงตามมา หรือเมื่อมีอย่างนี้แล้ว อย่างนั้นจะตามมา ทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องร้อยรัดกันไป (Interdependent) ไม่เป็นอิสระโดดเดี่ยวแต่จะเข้าไปในลักษณะของวิทยาการ (Interdisciplinary) และเป็นองค์รวม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการจัดในลักษณะของการบูรณาการเรียนรู้อุทิศชีวิต

(2.2) เชื่อว่าทุกสิ่งมาจากเหตุ การเรียนการสอนควรให้สาเหตุว่าทำไม จึงเป็นอย่างนี้จะทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงแล้วจะทำให้รู้ว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ดังนั้นการเรียน การสอนจะต้องให้คนได้เรียนรู้การหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้น

(2.3) อริยสัจสี่ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับชีวิตของผู้เรียนและชุมชน ต้องเริ่มจากปัญหา (ทุกข์) หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ให้ได้เพื่อกำหนดทางแก้ไขปัญหาได้ตรงและสอดคล้องกัน และเมื่อได้ทราบสาเหตุของปัญหาแล้ว ต่อไปคือหาวิธีแก้ (มรรค) เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาที่ดีหรือการดับทุกข์ (นิโรธ) ที่ส่งผลให้พ้นทุกข์ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3) หลักการเรียนรู้ โดยเน้นหลักการต่อไปนี้

(3.1) การเรียนรู้แบบองค์รวม หรือแบบสหวิทยาการ การเรียนการสอน แบบแยกส่วนบางครั้งอาจใช้ได้บางจุด แต่การสอนแบบองค์รวมจะเหมาะสมกับชีวิตจริงมากกว่า

(3.2) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยแท้จริงผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความคิด และทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมาก ถือว่าเป็นภูมิปัญญาเริ่มต้นของชีวิตจริง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในชุมชนจึงเน้นปัญหา ด้านต่าง ๆ รวมทั้งตัวผู้เรียนด้วยที่สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะ หลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่อยู่ในชุมชน

(3.3) พื้นฐานของทฤษฎีเชิงระบบ (Systems Approach) “ระบบ” คือ การนำเอาองค์ประกอบหลาย ๆ ส่วนมาสอดคล้องประสานกันอย่างมีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อเนื่อง และส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ องค์ประกอบที่สำคัญ ของระบบ ได้แก่ การระบุปัญหาที่แท้จริง กำหนดความต้องการที่เป็นรูปธรรม การกำหนด วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน การกำหนดเนื้อหาและการดำเนินการที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินการจริง การประเมินผลส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งของระบบ คือ มีการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับว่าการดำเนินการแต่ละขั้นตอนนั้นมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็น ลูกโซ่ต่อเนื่องเป็นผลต่อกันและกัน

(3.4) ผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินชีวิตของผู้เรียนจะมีการคลุกคลีกับสภาพ ของสังคมที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้เทคนิคและกระบวนการโดยคำนึงถึง ผู้เรียนเป็นหลัก ให้ผู้เรียนจากสภาพชีวิตความเป็นอยู่หรือความต้องการของเขาผสมผสานกับทฤษฎี ความรู้เพิ่มเติมในลักษณะของการบูรณาการ ไม่แยกแยะความรู้สึกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้กลมกลืนกับการ ดำเนินชีวิต จนผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองได้ ที่สามารถนำไปใช้จริงกับชีวิตของ เขาเอง

4) การศึกษาตลอดชีวิต หลักสูตรท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งผล ให้คนสามารถจัดการกับชีวิตของเขาด้วยตนเอง ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและพัฒนา คุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5) การขยายผลและการประยุกต์ความรู้ไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบ ตามวิธีการของทฤษฎีเชิงระบบ คือ

ขั้นที่ 1 เป็นการแสวงหาและถ่ายทอดความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

ขั้นที่ 2 เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปขยายผล หรือไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ขั้นที่ 3 เป็นการแสดงผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของการนำความรู้ไปขยาย ผลหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

6) ทฤษฎีการสร้างปัญญา (Constructivism) คนเรียนรู้จากความรู้ที่สร้างขึ้นมา โดยตรงเปรียบเทียบข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิม แล้วสร้างประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ จนเกิดปัญญา ลำดับขั้นของการเรียนรู้เริ่มต้นจากการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่เรื่อนั้น ๆ ถือได้ว่าผู้เรียนมีข้อมูล (Data) ในเรื่องนั้น ๆ เมื่อผู้เรียนได้นำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ อาจจะโดยการกระทำด้วยตนเองหรือมีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับกลุ่มผู้ร่วมงานผู้เรียนก็จะได้รับประสบการณ์ใหม่ และหากผู้เรียนมีการนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปจัดหมวดหมู่ หรือจัดกลุ่มร่วมกับที่มีอยู่แล้ว มีการจัดระบบเป็นข้อมูลใหม่ถือได้ว่าขั้นนี้ผู้เรียนมีสาระของเนื้อหาประสบการณ์ (Information) ถ้าเปรียบกับการเรียนการสอนแล้วในขั้นนี้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ มาใช้ และเมื่อผู้เรียนได้นำข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ไปวิเคราะห์ แยกแยะ และสรุปสร้างเป็นความรู้ใหม่ โดยการปรับหรือประยุกต์ให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้และมีการใช้อยู่บ่อย ๆ ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และหากผู้เรียนได้นำความรู้ในขั้นนี้ไปใช้บ่อย ๆ ทดลองทำไปเรื่อย ๆ จากสถานการณ์หนึ่งไปสู่สถานการณ์หนึ่ง จนเกิดเป็นแนวทางใหม่ที่คิดค้นได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนก็จะเกิดปัญญา (Wisdom) ซึ่งเป็นปัญญาที่เกิดจากผู้เรียนเอง

7) การบูรณาการ เน้นการบูรณาการความรู้สู่การนำไปใช้ในชีวิตรจริง การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้และการทำงานหรือชีวิตรของผู้เรียน เนื้อหาการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องราวที่เป็นชีวิตรจริงของผู้เรียนที่เรียนแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริงได้

8) เน้นการต่อยอดความคิดมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว มนุษย์ถ้าคิดได้ คิดเป็น ก็จะสามารถแสวงหาความรู้ได้ มนุษย์จะแสวงหาความรู้ต้องผ่านกระบวนการการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นการเรียนรู้ไปพร้อมกับการปฏิบัติจริง (Learning is Doing) หลาย ๆ กระบวนการจึงทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เหมาะสมในยุคข้อมูลข่าวสาร และสังคมแห่งการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารข้อมูลในการประกอบวิชาชีพ หรือการแข่งขันอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตรอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นิคม ชมภูหลง (2542) ได้สรุปแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ สภาพความต้องการของท้องถิ่น สภาพจัดการศึกษา และสภาพความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชน

2) การสร้างหลักสูตรฉบับร่าง ได้แก่ คำชี้แจง เหตุผลความจำเป็นในการพัฒนา หลักสูตรหลักของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล คำอธิบายรายวิชา ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รายละเอียดของเนื้อหาของแต่ละหน่วยโดยละเอียด พร้อมภาพประกอบทุกขั้นตอน และบรรณานุกรมซึ่งจะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องที่จะพัฒนาอย่างจริงจัง แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

3) การตรวจสอบหลักสูตรฉบับร่าง เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยจะต้องมีการกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ มีการประชุมพิจารณาร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียนวิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร

4) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ มีการขออนุมัติหลักสูตร จัดทำตารางแผนการใช้หลักสูตรประชาสัมพันธ์หลักสูตร เตรียมความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ วัสดุหลักสูตร โดยการใช้หลักสูตร อาจเป็นการสอนเองหรือให้คนอื่นสอนแทน และจะต้องมีการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร โดยระบุขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด

5) การประเมินผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ มีการวางแผนการประเมิน ประเมินย่อย ประเมินรวบยอด ประเมินการสอนของผู้สอน ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

6) การปรับปรุงแก้ไข เพื่อปรับแก้หลักสูตร ได้แก่ แผนการสอน สื่อและเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้สมบูรณ์และมีคุณภาพ

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีเครือข่ายองค์กรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด กรมต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ หลักสูตรฉบับปรับปรุงทั้งหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น เปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการในลักษณะต่าง ๆ ได้ตามบริบทอย่างเหมาะสม

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) ได้เสนอแนวการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1) การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างหนึ่ง สามารถกระทำได้กับทุกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรประถมศึกษาและในรายงานวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีทุกรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์เนื้อหา และคาบเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท

2) ปรับรายละเอียดของเนื้อหา เป็นการพัฒนาหลักสูตร โดยการลดหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหาจากหัวข้อ หรือขยายที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา วิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีทุกรายวิชา ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้จุดประสงค์หัวข้อ ขอบข่ายเนื้อหา และคาบเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไป

3) จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม เป็นการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นด้วย
 4) การจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมจากที่มีปรากฏในหลักสูตร
 ระดับมัธยมศึกษา ท้องถิ่นสามารถจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมได้เฉพาะส่วนที่เป็นวิชาบังคับเลือก
 และวิชาเลือกเสรีทุกกลุ่มวิชา โดยรายวิชาที่เพิ่มเติมนี้จะต้องไม่มีเนื้อหาที่ไปซ้ำซ้อนกับรายวิชา
 บังคับแกน วิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี ที่มีอยู่แล้วในหลักสูตรแม่บท

เมื่อพิจารณาแนวคิดข้างต้นแล้ว จึงสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 มีดังนี้

- 1) การจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อพัฒนาหลักสูตร
- 2) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน
- 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 4) การกำหนดเนื้อหา
- 5) การกำหนดกิจกรรม
- 6) การกำหนดการวัดและประเมินผล
- 7) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้
- 8) การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร
- 9) การนำหลักสูตรไปใช้

2.2.4. ลักษณะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในปัจจุบัน

ด้วยบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
 ในประเทศไทย ทำต้องมีการนำเนื้อหาและเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้นมาจัดสร้างเป็นบทเรียนในโรงเรียน
 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวในชุมชนและเพื่อการอยู่ร่วมกันตามบริบทที่ตนเอง
 อาศัยอยู่ผ่านระบบการศึกษา ในลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น โดย นฤตล จิตสกุล (2554) ได้ทำการ
 ศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในประเทศจำนวน 13 หลักสูตร และนำมา
 วิเคราะห์สรุปเป็นตารางให้เห็นเป็นลักษณะการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในปัจจุบัน
 โดยสรุปแบ่งตามองค์ประกอบของหลักสูตรได้ดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร จะเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ประวัติ ความเป็นมา คุณค่า
 ความสำคัญ ขั้นตอนกระบวนการในการสร้างชิ้นงานภูมิปัญญา จากการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิด
 การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะให้ผู้เรียนให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในผลงาน
 นำไปสู่ความรัก ห่วงแทน และเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ด้านเนื้อหาสาระ เริ่มให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมา ความหมาย คุณค่า ความสำคัญ ขั้นตอนกระบวนการ วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญา
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จะเป็นลักษณะการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน ตามความเหมาะสมของเนื้อหา เช่น การบรรยาย การสาธิต การอภิปราย การฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษา เป็นต้น โดยในการจัดกิจกรรมจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาในหลักสูตรที่ครูผู้สอนมีหน้าเลือกวิธีสอนตามความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในหลักสูตร
4. ด้านสื่อการสอน ส่วนใหญ่เป็นวัสดุอุปกรณ์ และผลผลิตทางภูมิปัญญา เช่น ผลงานจริง หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างงาน เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีใบความรู้ หรือใบงาน ประกอบการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. ด้านครูผู้สอน จะเป็นผู้รู้ ผู้ทรงภูมิปัญญา หรือปราชญ์ท้องถิ่น ที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนั้น และใช้ประสบการณ์ในการถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน โดยวิธีการสาธิต บรรยาย ควบคู่ไปกับการฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติงานจริง
6. ด้านแหล่งการเรียนรู้ จะเป็นแหล่งต้นกำเนิดภูมิปัญญาเป็นหลัก โดยมีการเรียนรู้จากห้องเรียน หรือห้องสมุดหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ เป็นส่วนเสริม
7. ด้านการประเมินผล วัดจากการที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประวัติ รู้ความหมาย คุณค่าและความสำคัญ สามารถสร้างงานหรือชิ้นงาน เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา สามารถบอกเล่าและเผยแพร่ภูมิปัญญาให้ผู้อื่นได้รู้จัก

2.3. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551

2.3.1. คุณภาพของผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 ถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะว่า เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ด้านทัศนศิลป์ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลปะ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทาง ทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้องค์ประกอบที่เหมาะสม ทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของ ศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เขาใจ ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.3.2. จุดมุ่งหมายของวิชาทัศนศิลป์

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อศึกษาจบในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เรียนจะมีคุณภาพดังนี้

รูและเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงาน ทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์ รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์ โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิกในการนำเสนอ ข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์

รูและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

2.3.3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางด้านทัศนศิลป์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อกำหนดเนื้อหาและเป้าหมายของการศึกษาให้ชัดเจนโดย สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ทัศนศิลป์เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล โดยมีตัวชี้วัดของแต่ละชั้นในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัดผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ระบุและบรรยายเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ของชาติและของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ระบุและเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ของภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ของวัฒนธรรมไทยและสากล

ตัวชี้วัดผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ระบุและบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงงานทัศนศิลป์ในปัจจุบัน
2. บรรยายถึงการเปลี่ยนแปลงของงานทัศนศิลป์ของไทยในแต่ละยุคสมัยโดยเน้นถึงแนวคิดและเนื้อหาของงาน
3. เปรียบเทียบแนวคิดในการออกแบบงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมไทยและสากล

ตัวชี้วัดผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของงานทัศนศิลป์ในแต่ละยุคสมัยของวัฒนธรรมไทยและสากล

2.4. การพัฒนาที่ยั่งยืน

สันติ บางอ้อ (2546) ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า คือ การพัฒนาที่สนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องเดือดร้อนกับสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรที่ต้องการ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2549) ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า เป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของคน ทั้งยุคปัจจุบันและยุคต่อ ๆ ไป พร้อมกับการสร้างความสมดุลระหว่าง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

จากนิยามความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถที่จะสรุปถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะรวมกันหรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต

สุรียา เหมตะศิลป์ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนว่ามีลักษณะเป็นการศึกษาในทุกระดับโดยเป็นเนื้อหาที่ปรับให้ทุกคนมีความเข้าใจและตระหนักถึงโลกในอนาคต สร้างความพร้อมให้กับประชาชนและสังคม ให้มีทักษะ ทักษะคิด ความรู้และค่านิยม ที่จะมีชีวิตอยู่และทำงานไปพร้อมกับความยั่งยืน การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาที่ต้องการจะปลูกฝังให้มนุษย์รู้จักสร้างความสมดุลระหว่างสุขภาวะของมนุษย์และเศรษฐกิจกับขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรม และเคารพต่อทรัพยากรธรรมชาติของโลก การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประยุกต์วิธีการจากการศึกษามหาสารหรือสาขาวิชาทางการศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และปลูกฝังให้ประชาชนชื่นชมกับแนวคิดที่ว่า ความต้องการจำเป็นของมนุษย์ควรจะเป็นไปในลักษณะที่พอเพียง สอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงความยั่งยืนและตามความจำเป็น ทำให้เกิดความรู้สึกหรือสำนึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของโลก

อำไพ หรคุณารักษ์ (2550) กล่าวว่าการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนในสังคมให้เกิด ความรู้ ทักษะ มุมมอง และค่านิยม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะชี้นำและจูงใจให้บุคคล แสวงหาและดำเนินชีวิตของตนในแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากสภาวะการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องอาศัยความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการสร้างตัวและครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขไปพร้อมกับการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมให้อยู่รอดไปด้วยกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องเรียนรู้ การเรียนรู้จึงครอบคลุมหัวข้อวิชาและประเด็นที่ต้องเรียนรู้อย่างมากมาย ทั้งที่เป็นความรู้และทักษะจำเป็นต่อการใช้ชีวิตในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่และความรู้

เกี่ยวกับสถานการณ์โลก ด้วยเหตุนี้กระบวนการเรียนรูเพื่อนำไปสู่สังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงจำเป็น ต้องมีสาระเนื้อหาที่เหมาะสมกับบริบท สถานการณ์ และวัย โดยต้องจัดให้มีความต่อเนื่อง ตลอดชีวิต

อาทิตยา พิเชษฐพันธ์ (2548) กล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนว่า คือการพัฒนาที่มุ่งเน้น ในคนในท้องถิ่นได้เกิดความรู้เกิดปัญญา และเกิดความเข้าใจในความเปนชุมชนท้องถิ่น เมื่อคน ในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจ ก็สามารถคิดได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ดังนั้นการพัฒนาใด ๆ ก็จะเป็นไปโดยง่าย โดยเมื่อคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในภูมิหลังของท้องถิ่นแล้วก็จะก่อให้เกิด การเห็นคุณค่ารู้สึกหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ในวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นซึ่งถือเป็น สมบัติอันล้ำค่าที่จะสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างประโยชน์ทั้งในแง่การดำรงชีวิตของตนเองและในแง่ ของการต่อยอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมให้กลายเป็นทรัพยากรที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น ให้ดีขึ้นเมื่อคนในท้องถิ่นมีความรู้ที่ดีขึ้นก็จะเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทรัพยากร การพัฒนา ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นการบูรณาการการพัฒนา ที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและท้องถิ่นได้โดยการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาดและมีประสิทธิภาพ ถือเป็นสร้างสมดุลให้กับธรรมชาติ ชุมชน สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืนโดยแท้จริง

จึงสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการแก้ไขจุดบกพร่องในอดีตให้ดีขึ้นโดยการทำให้ เกิดความยั่งยืนนั้นต้องทำโดยการปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกมนุษย์และชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของมิติต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยทุกสิ่งเชื่อมโยงกันโดยมีมนุษย์เป็นผู้ควบคุม ปัจจุบันเหล่านี้ การสร้างความเข้าใจแก่ผู้คนเพื่อให้เกิดการรับรู้และตระหนักจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะในระบบการศึกษาที่มีหน้าที่ในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้คน เพื่อให้เยาวชนได้เติบโตไปพร้อมกับความเข้าใจที่ถูกต้องและมีจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของการ เป็นทั้งผู้ใช้งานพร้อม ๆ ไปกับการเป็นผู้ดูแลและรักษาทุกสิ่งรอบตัวอย่างรู้คุณค่า นึกถึงอนาคต เพื่อการพัฒนาต่อไปไม่หยุดยั้งของลูกหลานรุ่นต่อไปในอนาคตอย่างยั่งยืน

2.5. ทักษะในศตวรรษที่ 21

ที่มาและความสำคัญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ถูกผลักดันสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาที่ต้องยึดหลักผลลัพธ์ทั้งในแง่ของความรู้ใน วิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ เป็นผลลัพธ์ที่ประเทศ โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนต่างเห็นคุณค่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ทำงาน แก้ปัญหาสื่อสาร และร่วมมือทำงานอย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 หรือมีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้พัฒนาวิสัยทัศน์การเรียนรู้ เป็นกรอบ ความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติบูรณาการทักษะเข้าไป ในการสอนเนื้อหาวิชาหลักด้านวิชาการ ให้ประสบผลสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่

สำหรับประเทศไทย การนำทักษะในศตวรรษที่ 21 ทุกทักษะไปใช้ นักเรียนทุกคนจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาหลักด้านวิชาการ การที่นักเรียนจะสามารถคิด อย่างมีวิจารณญาณและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการบูรณาการของพื้นฐานความรู้ ดังกล่าว ภายใต้บริบทการสอนความรู้วิชาหลัก นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถ ดำรงตนเองอยู่ได้ในบริบทของสังคมในยุคปัจจุบันนี้ได้ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และความร่วมมือกัน ซึ่งทักษะดังกล่าวจำเป็นจะต้องมีการ สนับสนุนจากระบบการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้การประเมินผล หลักสูตรและวิธีสอน การพัฒนาวิชาชีพและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ มากขึ้นและจบการศึกษาออกไปด้วยความพร้อมที่จะประสบความสำเร็จในเศรษฐกิจโลก (Partnership for 21st Century Skills, 2009)

ทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่เสนอโดยเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือเครือข่าย P21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้เสนอแนวคิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในการพัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนอยู่ในระบบเศรษฐกิจโลกในยุคใหม่ มีลักษณะเป็นกรอบแนวคิดองค์รวมที่ต้องเรียนรู้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1) วิชาหลักหรือวิชาแกน ประกอบด้วย

- (1.1) ภาษาอังกฤษ การอ่าน หรือศิลปะการใช้ภาษา
- (1.2) ภาษาสำคัญของโลก
- (1.3) ศิลปะ
- (1.4) คณิตศาสตร์
- (1.5) เศรษฐศาสตร์
- (1.6) วิทยาศาสตร์
- (1.7) ภูมิศาสตร์
- (1.8) ประวัติศาสตร์
- (1.9) การปกครองและหน้าที่พลเมือง

ซึ่งในการเรียนเนื้อหาในรายวิชาหลักหรือวิชาแกนดังกล่าว สถานศึกษาต้องส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้ผู้เรียนเรียนรู้ในระดับสูง ด้วยการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชา

2) แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

- (2.1) จิตสำนึกต่อโลก
- (2.2) ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ
- (2.3) ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง
- (2.4) ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพ
- (2.5) ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

3) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียน ในการเข้าสู่ระบบการทำงานในปัจจุบันมีรูปแบบซับซ้อนเพิ่มขึ้น โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย

- (3.1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- (3.2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา
- (3.3) การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน

4) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยสื่อและเทคโนโลยี โดยจะเห็นได้จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและความสามารถในการเชื่อมโยงกัน ซึ่งพลเมืองและแรงงานที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานออกมาได้ดี และหลากหลาย โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย

(4.1) ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ

(4.2) ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ

(4.3) ความรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5) ทักษะชีวิตและการทำงาน การดำรงชีวิตและการทำงานทุกวันนี้ จำเป็นต้องมีทักษะการคิดและองค์ความรู้เพิ่มขึ้นมากมาย ความสามารถในการทำงานในยุคที่มีการแข่งขันกันด้านข้อมูลข่าวสารและการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่นักเรียนต้องใส่ใจอย่างเคร่งครัดในการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไปนี้ให้เพียงพอ ได้แก่

(5.1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว

(5.2) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง

(5.3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

(5.4) การเพิ่มผลผลิตและความรับผิดชอบ

(5.5) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

6) ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนากรอบความคิดที่ครอบคลุมเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นต้องจะต้องสร้างระบบส่งเสริมเพิ่มขึ้นจากทักษะเฉพาะด้าน องค์ความรู้ความชำนาญการ และความสามารถในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนรอบรู้ มีความสามารถที่จำเป็นและหลากหลาย เครือข่าย P21 ได้ระบุระบบส่งเสริมให้นักเรียนได้รอบรู้ ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญใน ศตวรรษที่ 21 ไว้ด้วยกัน 5 ระบบ ดังนี้

(6.1) มาตรฐานและการประเมินของศตวรรษที่ 21

(6.2) หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21

(6.3) การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

(6.4) การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21

(6.5) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21

ซึ่งสอดคล้องกับ (วิจารณ์ พานิช, 2556) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคของความรู้ การจัดการศึกษาจึงต้องยึดหลักสอนน้อยได้มาก จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยครูสามารถระบุจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนจะได้รับ ครูในยุคนี้มีหน้าที่ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากภายในใจ

และสมองของตนเอง เน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมกันมากกว่าแบบเดี่ยว ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรเปลี่ยนจากห้องเรียนธรรมดา เป็นสถานที่ปฏิบัติการทำงานกลุ่ม พร้อมกันนั้นหน้าที่ของผู้เรียน ก็ต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิด การเรียนรู้ไปด้วยพร้อมกันทุกคนทั้งกลุ่ม ซึ่งจะออกมาในลักษณะการทำโครงการ (Project) โดยแนวทางในการจัดการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง หากเป็นผลงานที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันยิ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมยิ่งขึ้นด้วย
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ การพัฒนาทักษะชีวิตให้สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อผสมผสานอัตลักษณ์และความคิด สร้างสรรค์ของตนเองและผู้อื่น
3. ทักษะด้านการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 การผลิตผลงานในทุกวงการ ล้วนแต่ต้องการ ความคิดริเริ่ม ดังนั้นความรักที่จะเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการหาความรู้ทั้งการสอบถามผู้รู้ การสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้จากข้อมูลออนไลน์ รวมไปถึงการระดมสมองจากกลุ่มคนที่หลากหลาย เพื่อเชื่อมโยงและต่อยอดข้อมูลให้เกิดเป็นความรู้ใหม่จึงถือเป็นสิ่งสำคัญ
4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปัจจุบันผู้เรียนรุ่นใหม่ ล้วนมีทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศติดตัว ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้สะดวกและรวดเร็ว มากขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น

โดยสรุปแล้ว ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถ ดำรงตนอยู่ในสังคมในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีรูปแบบ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนในด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้าน สารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี อันเป็นทักษะสำคัญของประชากรที่ต้องเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวเอง ให้พร้อมกับการเป็นพลเมืองที่มีความพร้อมและสมบูรณ์เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2.6. ไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.6.1. ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

1. ประชากรในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรีได้ตั้งรกรากสืบสกุลเป็นชาวสุพรรณบุรีมาช้านานหลายชั่วอายุคนนับเป็น 10 ศตวรรษ ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อชาติไทย มีผู้สืบทอดเชื้อสายรองลงมาคือ จีน ลาว เขมร กะเหรี่ยง ญวน ละว้า รวมอยู่ไม่มากนัก ส่วนน้อยเหล่านี้ได้มาตั้งถิ่นฐานนับเป็นร้อยปีมาแล้ว และมีการผสมเผ่าพันธุ์กับคนเชื้อชาติไทย จึงไม่เป็นปัญหาเรื่องชนกลุ่มน้อยหรือปัญหาทางด้านเชื้อชาติ ประชากรในจังหวัดสุพรรณบุรีเชื้อชาติที่กล่าวมาในข้างต้น ปัจจุบันได้กลายเป็นคนไทยโดยปริยายแล้ว จึงนิยมเรียกชื่อคนเชื้อชาตินั้น ๆ โดยใช้คำว่า "ไทย" นำหน้า ซึ่งคนไทยในเชื้อชาติต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีดังนี้

ไทยจีน อาศัยอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะในย่านการค้า ได้แก่ ตลาดหรือสถานที่ชุมนุม

ไทยลาว แบ่งเป็นชาวลาว ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย ไทยเวียง ไทยพวน

ไทยทรงดำ ไทยคั่ง อาศัยอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในแต่ละพื้นที่ดังนี้

- ชาวไทยเวียง จะอาศัยอยู่มากในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี ได้แก่ ตำบลสวนแตง ไร่ขวาง ท่าระหัด ดอนกำยาน และตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอบางปลาม้า และมีชาวไทยเวียงอยู่ในเขตหมู่บ้านไผ่ม่วง บ้านขนมจีน บ้านมณีวรรณ และบ้านท่าทราย

- ชาวไทยพวน อยู่ในเขตหมู่บ้านเก้าห้อง บ้านดอนขาด ดอนไข่เต่า ดอนยอดตะลุ่ม วัดโบสถ์ มะขามล้ม ท่าตลาด และบ้านโพธิ์ศรี

- ชาวไทยทรงดำ อาศัยอยู่แถวบ้านวังน้ำเย็น อำเภออุทุมพรอยู่ในตำบลบ้านดอน ดอนมะเกลือ สระยายโสม และหนองโอง นอกจากนี้ยังมีชาวไทยซึ่งที่อาศัยอยู่ในตำบลบางกุ้ง อำเภอเมืองสุพรรณบุรีด้วย

- ชาวไทยเวียง อยู่ในตำบลบ้านช้าง ดอนคา พลับพลาชัย

- ชาวไทยคั่ง อาศัยอยู่ในอำเภออุทุมพรและหนองหญ้าไซ

ไทยกะเหรี่ยง (ชาวไทยภูเขา) อาศัยอยู่ในเขตอำเภอด่านช้าง ตำบลองค์พระ มีอยู่หลายหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านทุ่งมะกอก บ้านกล้วย บ้านวังยาว บ้านห้วยหินดำ บ้านตะเพินคี บ้านป่าแฝก และบ้านองค์พระ

ไทยละว้า เป็นชนชาติเก่าแก่ในแคว้นสุวรรณภูมิมาตั้งแต่โบราณกาล ปัจจุบันเกือบสูญพันธุ์ไปจากโลก แต่ยังมีหลงเหลืออยู่บ้างในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่บ้านกกเชียง ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง บ้านวังควาย ตำบลองค์พระ

ไทยเขมร อาศัยเป็นกลุ่มใหญ่ในเขตอำเภอบ้านโพธิ์ และตำบลตลิ่งชัน บริเวณ

หมู่บ้านสามทอง สุวรรณาคี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี เชื่อกันว่าอพยพกันมาตั้งแต่สมัย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชปราบเขมร และประหารชีวิตพระยาละแวกจึงได้กวาดต้อนชาวเขมร มาเป็นเชลยและอีกส่วนหนึ่งอพยพเข้ามาพึ่งบรมโพธิสมภารในสมัยรัชการที่ 1

ไทยญวน อาศัยอยู่ที่ตำบลต้นตาล อำเภอสองพี่น้อง โดยชาวไทยญวนกลุ่มนี้ ติดตามมองเชียงสือ เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในสมัยรัชกาลที่ 1 ในปัจจุบันผสมเผ่าพันธุ์กับคน พื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย, 2542)

2. ความเป็นมาของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

ชาวไทยทรงดำ เป็นคำพูดที่คนไทยในแถบภาคกลางใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง ที่ได้มีการอพยพลงมาจากเขตสิบสองจุไทย ด้วยเหตุผลของสงคราม จากถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในแถบลุ่ม แม่น้ำดำ หรือแม่น้ำแควในประเทศเวียดนาม นอกจากคำว่า ไทยทรงดำแล้วก็ยังมีคำอื่น ๆ ที่ใช้เรียก คนกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้ เช่น ไทยซง ลาวซง ลาวซงดำ ลาวโซง ผู้โตดำ ผู้โตซงดำ ไทยดำ เป็นต้น (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2540) ไต่หาความเห็นเกี่ยวกับการเรียกชื่อต่าง ๆ ของชาวไทยทรงดำหรือชาว ลาวโซงไว้ว่า “ลาวโซง” หรือ “ลาวซง” เป็นชื่อที่ใช่เรียก เฉพาะผู้โตดำที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศ ไทย เท่านั้น เหตุที่เรียกกันว่า "ลาว" เพราะต้องการให้เกิดความผสมกลมกลืนกับคนในท้องถิ่นเดิมที่ ไต่เข้ามาอาศัยอยู่ก่อนแล้ว เช่น ลาวเวียง ลาวพวน สวนอีกสาเหตุหนึ่งก็อาจเป็นเพราะ ชาวลาวโซง หรือ ชาวไทยทรงดำนั้น เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้อพยพผ่านมาทางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมสวนใหญ่คล้ายกับชาวลาว ซึ่งสอดคล้องกับ (วารุณี ไอสถารมย์, 2547) ที่กล่าวถึงการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในอดีตของประชาชนชาวลาวกลุ่มต่าง ๆ ว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของชุมชน หมู่บ้านในแขวงเมือง สุพรรณบุรี ตลอดสองฝั่งแม่น้ำคงเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ จากนโยบายรัฐบาลกลางตั้งแต่ครั้งกรุงธนบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2322 โดยสมเด็จพระเจ้าตากสินทรงโปรดให้กองทัพของเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ยกกองทัพไปตีล้านช้างและยึดทรัพย์สิน สิ่งของครอบครัว ณ เมืองพันพร้าว และทรงให้ยกทัพหลวงพระบางไปตีเมืองทันต์และเมืองมอย ซึ่งทั้งสองเมืองนี้ เป็นเมืองของไทยดำ หรือลาวทรงดำ จากนั้นกองทัพก็ได้กวาดต้อนพาครอบครัวลาวเวียงและลาวทรงดำลงมาสยาม แล้วจึงได้รับการโปรดให้ครอบครัวลาวทรงดำไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เพชรบุรี สวนพวกกลุ่มลาวเวียง โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนแถวสระบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และจันทบุรี

จากคำกล่าวในข้างต้น ทำให้ทราบวาประชาชนชาวลาวได้มีการเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ใน ดินแดนของไทยมาเป็นระยะเวลาานาน ตั้งแต่ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งเหตุผลที่ สำคัญก็เนื่องมาจากไม่ต้องการให้ชาวลาวเหล่านั้น ไปเป็นเชลยศึกเพื่อเสริมกองทัพของหัวเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้ (วารุณี ไอสถารมย์, 2547) ยังได้กล่าวถึงการจัดตั้งบ้านเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่พบ อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยชาวลาวได้มีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในรอบนอกของตัวเมือง

สุพรรณบุรี โดยกลุ่มลาวทรงดำ พบการตั้งถิ่นฐานในแถบตำบลสวนแตงและอำเภออุทอง สอนลาวเวียงหรือลาวพวน ซึ่งมีจำนวนของประชากรมากกว่าจะตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามริมฝั่งของแม่น้ำ เช่น ที่บ้านกุฎีทอง บ้านโคกหม้อ บ้านโพธิ์ คลาน และบ้านโพธิ์พระยา เป็นต้น นอกจากนี้ในเขตอำเภออุทอง ก็ยังพบการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มลาวครั่ง ที่มีถิ่นกำเนิดมาจากเทือกเขาคุลัว โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ในตำบลหนองตาสาม บ้านทามา บ้านโคก โดยชาวลาวเหล่านี้เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่กระจายตัวอยู่ตามนอกตัวของจังหวัดสุพรรณบุรี นอกจากชาวลาวทรงดำและชาวลาวกลุ่มอื่น ๆ ที่ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีตั้งที่กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการขยายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัยในจังหวัดสุพรรณบุรีเพิ่มเติมอีก ดังเช่นในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงทำการปฏิรูปการปกครอง โดยออกพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารและยกเลิกระบบไพรสงผลให้ชาวลาวกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงชาวลาวโซ่งหรือลาวทรงดำ พนจากฐานะทาสในระบบมูลนาย รวมทั้งทรงโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า “ไท” นำหน้าชื่อกลุ่มชนหรือกลุ่มภาษา เพื่อการเน้นถึงความเป็นชาติและความเป็นไท จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และข้อมูลทางภาษาศาสตร์มีความเห็นพ้องกันว่าควรพิจารณาคำนำหน้าชื่อภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ใหม่ ตามกลุ่มภาษาที่แท้จริง คือ กลุ่มภาษาลาวก็ควรใช้คำนำหน้าชื่อว่า “ลาว” ได้แก่ ลาวใต้ ลาวเวียง และลาวครั่ง กลุ่มภาษาไทยก็ควรใช้คำนำหน้าว่า “ไท” ได้แก่ ภาษาไทดำ และไทยวน (อาทิตย์ โพธิ์สีทอง, 2551) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ชาวลาวทรงดำ ถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ไตดำ” (ไทดำ) ตามไปด้วย และเปลี่ยนเป็น “ไทยทรงดำ” อีกครั้งตามยุคสมัยการเปลี่ยนชื่อประเทศ จากเหตุการณ์เลิกทาสในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมหามหาราช ทำให้ชาวไทยทรงดำที่อยู่ในจังหวัดเพชรบุรีเริ่มมีการอพยพออกจากถิ่นฐานเดิม เพื่อแสวงหาที่ทำกินใหม่และบางส่วนก็ต้องการที่จะกลับไปยังถิ่นฐานเดิมที่เมืองแกลง หรือเมืองเตียนเปียนฟูของประเทศเวียดนามในปัจจุบัน ดังเช่นในราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีถึงกรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ในปี พ.ศ. 2438 ว่า "ชาวลาวทรงดำ 700 คน ได้อพยพออกจากเมืองเพชรบุรีเพื่อหาที่ทำกินใหม่" (มานิตา เชื้อนขันธุ์, 2541)

โดยการอพยพในครั้งนั้น จังหวัดสุพรรณบุรีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่ชาวไทยทรงดำได้เข้ามาอาศัยและทำมาหากินอยู่กันเป็นจำนวนมากเนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวเป็นอย่างมาก เพราะอาชีพดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำก็คือการทำ สอดคล้องกับการศึกษาของ มนุ อุดมเวช (2547) ที่กล่าวถึงการอพยพของชาวไทยทรงดำจากจังหวัดเพชรบุรีมาอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสม แกกการเกษตร เนื่องจากในสมัยนั้น ประชากรในแถบอำเภออุทองและอำเภอสองพี่น้องยังมีน้อยและพื้นที่สวนใหญ่ยังเปนป่า ไม่มีผู้คนอาศัยจับจอง จึงเป็นดึงดูดให้ชาวไทยดำอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก

2.6.2. ความเชื่อเรื่องสี และลวดลายในงานด้านผ้าทอของชาวไทยทรงดำ

จากการศึกษาข้อมูลเรื่องสี และความเชื่อในงานด้านผ้าทอของชาวไทยทรงดำ จากมนู อุดมเวช และคณะ (2537), บุญเสริม ดินตะสุวรรณ (2545) และกิตติกรรณ์ นพอุดมพันธ์ (2550) จึงสามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องสีในงานผ้าทอไทยทรงดำ

สี	ที่มา	ความหมาย	การนำไปสร้างผลงาน	โอกาสที่นิยมนำผ้า ย้อมสีที่ได้ไปใช้
1. สีคราม/สีดำ 	ต้นคราม	ตัวตน จิตวิญญาณ	ใช้เป็นผ้าสีหลักใน การทำชุดของ ชาวไทยทรงดำ	ใช้ในวิถี ชีวิตประจำวัน
2. สีเหลือง 	แก่นขนุน	ความเยือกเย็น และอดทน	ใช้ประดับเสื้อผ้า และข้าวของ เครื่องใช้	ทั่วไป
3. สีส้ม 	ดอกทองกวาว เมล็ดคำเงาะ	ความกตัญญู	ใช้ประดับเสื้อผ้า และข้าวของ เครื่องใช้	ทั่วไป, มักใช้ในงาน อวมงคล
4. สีเขียว 	เทคนิคการย้อมแบบ ผสมสี โดยย้อมให้เป็น สีเหลืองก่อน แล้วจึง ย้อมทับด้วยสีน้ำเงิน	ธรรมชาติ ความงอกงาม ความอุดมสมบูรณ์	ใช้ประดับเสื้อผ้า และข้าวของ เครื่องใช้	มักใช้ในงาน อวมงคล
5. สีแดง 	ครั้ง	ความรัก ความผูกพัน	ใช้ประดับเสื้อผ้า และข้าวของ เครื่องใช้	มักใช้กับข้าวของ เครื่องใช้ของผู้สาว, มักใช้ในงาน อวมงคล
6. สีขาว 	ผ้าฝ้ายดิบ ไม่ย้อมสี	ความบริสุทธิ์ ขนบธรรมเนียม ความเชื่อ	ใช้ประดับเสื้อผ้า และข้าวของ เครื่องใช้ และเสื่อตัก	มักใช้ในงาน อวมงคล

จากการศึกษาข้อมูลเรื่องลวดลาย และความเชื่อในงานด้านผ้าทอของชาวไทยทรงดำ จากจงลักษณ์ ช่างปลื้ม (2555),บุญเสริม ดินตะสุวรรณ (2545) และกิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ (2550) จึงสามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ

ชื่อลาย	ที่มา	ความหมาย	เทคนิค	การนำไปใช้	โอกาสที่นิยมนำไปใช้
1.ลายพรรณพฤกษา					
1.ลายดอกเต้า 	ดอกต้นน้ำเต้า	ความเจริญงอกเงย เพศหญิง	การปัก	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน	เป็นลายผ้าที่ใช้ในพิธีแต่งงาน
2.ลายดอกแก้ว 	ดอกแก้ว	ความเยือกเย็นและอดทน	การขีด	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน	ทั่วไป
3.ลายขอกูด 	ผักกูด	ความกตัญญู	การปัก	ประดับเสื้อฮี ผ้าเปี้ยว	ทั่วไป
4.ลายดอกจันทน์ 	ดอกต้นจันทน์	ความรักที่บริสุทธิ์	การปะ	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน	มอบให้คู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงาน, มอบให้ผู้อาวุโส
5. ลายแดงโม 	ลายผลแดงโม	ความผูกพันและความเดียวดาย	การทอ	ผ้าซิ่น	ทั่วไป

ตารางที่ 3 (ต่อ) สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ

ชื่อลาย	ที่มา	ความหมาย	เทคนิค	การนำไปใช้	โอกาสที่นิยมนำไปใช้
6. ลายใบผักแว่น 	ผักแว่น	ความอดทน ความเอื้อเฟื้อ ความมั่งคั่ง ความกลมเกลียว	การปัก	ผ้าเปี้ยว	มอบให้คู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงาน มอบให้ผู้อาวุโส
7. ลายดอกพรม 	ดอกพรม	ความสวยไม่คงทน การเป็นแม่ศรีเรือน จะทำให้การครองคู่ ยั่งยืนกว่า	การปะ	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน หมวก	ทั่วไป
8. ลายขาบัว 	ดอกบัว	การขอขมาและ สำนึกผิด	การปะ	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน หมวก	ทั่วไป
9. ลายดอกแปด 	เทวดา 8 องค์ของ ของชาว ไทยทรง ดำ	การปกป้อง คุ้มครอง	การปะ	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน หมวก	ใช้ในพิธีกรรม และงาน อวมงคล
10. ลายดอกมะลิ 	ดอกมะลิ	คุณค่าความเป็น ลูกผู้หญิง	การปะ	ประดับเสื้อฮี กระเป๋าคาดเอว หน้าหมอน หมวก	ทั่วไป
11. ลายงา 	เมล็ดงา	ความ เจริญก้าวหน้า	การปัก	ประดับเสื้อฮี หน้าหมอน	ทั่วไป

ตารางที่ 3 (ต่อ) สรุปรูปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ

ชื่อลาย	ที่มา	ความหมาย	เทคนิค	การนำไปใช้	โอกาสที่นิยมนำไปใช้
12. ลายงูเหลือม 	งูเหลือม	การเผชิญหน้ากับอุปสรรค	การปัก	ผ้าซิ่น, หน้าหมอน	ลายสำหรับใช้ถวายผ้าแก่พระสงฆ์
13. ลายกบ 	กบ	การเกิดใหม่ การเริ่มต้น	การทอ	ผ้าขาวม้า	เจ้าสาวทำไว้รับไหว้ผู้ใหญ่ ฝ่ายชายในวันแต่งงาน
14. ลายหน้าเสื่อ 	หน้าเสื่อ	ความมีน้ำใจ	การทอ การปัก	หน้าหมอน	ทั่วไป
15. ลายปู 	ปู	ความคล่องแคล่ว ความสำเร็จ ความรวดเร็ว	การปัก การขีด	หน้าหมอน	มอบให้ บ่าวสาววันแต่งงาน

ตารางที่ 3 (ต่อ) สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ

ชื่อลาย	ที่มา	ความหมาย	เทคนิค	การนำไปใช้	โอกาสที่นิยมนำไปใช้
3. ลายเครื่องมือเครื่องใช้					
1. ลายข้าวหลามตัด 	ชั้นหมาก เขียน หมาก	สิริมงคล	การปัก การขีด	ผ้าเปี้ยว	ทั่วไป
4. ลายวัตถุและสถานที่					
1. ลายหอปราสาท 	ปราสาท	ความมุ่งมั่น ความพยายาม	การทอ	ผ้าซิ่น ผ้าซิ่นลาว	ถวาย พระสงฆ์, มอบให้ผู้ อาวุโสผู้ด้าว
2. ลายโบสถ์ 	โบสถ์	พระพุทธศาสนา	การทอ	ผ้าซิ่น ผ้าซิ่นลาว ผ้าเช็ดหน้า	ถวายพระใน กิจของสงฆ์ เท่านั้น
3. ลายธรรมาสัน 	ธรรมาสัน	พระพุทธศาสนา	การทอ	ผ้าซิ่นตาหมี ผ้าซิ่นลาว ผ้าเช็ดหน้า	ทั่วไป
4. ลายใบเสมา 	ใบเสมา	พระพุทธศาสนา	การทอ การขีด	ผ้าซิ่น ผ้าซิ่นลาว ผ้าเช็ดหน้า	ถวายพระใน กิจของสงฆ์ เท่านั้น

ตารางที่ 3 (ต่อ) สรุปการวิเคราะห์ ที่มาและความเชื่อเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ

ชื่อลาย	ที่มา	ความหมาย	เทคนิค	การนำไปใช้	โอกาสที่นิยมนำไปใช้
5.ลายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ					
1. ลายดาวลอย 	ดวงดาว	ความเจริญก้าวหน้า ความเฉลียวฉลาด	การปะ	หน้าหมอน	ทั่วไป
2.ลายสายรุ้ง 	สายรุ้ง	ทางเดินของแถน (เทวดาของชาวไทย ทรงดำ)	การปัก	ผ้าเปี้ยว	ใช้เป็นผ้าพัน ศีรษะเท่านั้น

2.6.3. เครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำ

จากการศึกษาข้อมูลเรื่องเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำจากจู่วีวรรณ จันพลา และคณะ (2554), บุญเสริม ตินตะสุวรรณ (2545) และกิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ (2550) จึงสามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปการวิเคราะห์ เรื่อง เครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำ

รูปแบบ	เพศ	ลักษณะ	โอกาสสวมใส่
<p>1. เสื้อก๊อม</p> 	หญิง	เสื้อแขนยาวทรงเข้ารูป คอตั้ง แขนยาวทรงกระบอก ผาหน้าติดกระดุมเงินเม็ดผักบั้งประมาณ 11-13 เม็ด มากน้อยตามฐานะ ริมสาบด้านกระดุมใช้เส้นไหมพันตีเกลียวร้อยติดกระดุมและเย็บเข้ากับสาบเสื้อ เพื่อความทนทานต่อการใช้งาน ทรงด้านข้างของเสื้อแผ่ออก ความยาวเสื้อถึงบริเวณสะดือ	ใช้ในชีวิตประจำวัน, งานประเพณี, ประกอบพิธีกรรม
<p>2. ชินตาลาย (ลายแดงโม)</p> 	หญิง	ผ้าถุงทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทบขอบด้านกว้างและเย็บติดกัน มืองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ หัวชิ้นเป็นผ้าสีกรมท่าเกือบดำ ตัวชิ้นทอโดยใช้เส้นยืนสีแดงและเส้นพุ่งใช้สีกรมท่าเป็นสีพื้นทอสลัปเป็นลายริ้วยาวด้วยสีขาวหรือฟ้า ลายเส้นสามลักษณะ คือเส้นเดี่ยวเล็ก เส้นเดี่ยวหนา เส้นคู่ และส่วนที่สามคือตีนชิ้นมีขนาดเล็กมีลายเล็กน้อย ใช้นุ่งแบบพับทบหน้าไว้	ใช้ในชีวิตประจำวัน, งานประเพณี, ประกอบพิธีกรรม
<p>3. ชินตาทะมี</p> 	หญิง	ผ้าถุงทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทบขอบด้านกว้างและเย็บติดกัน มืองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ หัวชิ้นใช้สีเหลืองแดงหรือกรมท่า ตัวชิ้น มีลักษณะเป็นผ้าลายมัดหมี่สีแดงทอขึ้นด้วยลายริ้วเล็ก ๆ สีเขียวเหลืองขาวต่อกับลายลายมัดหมี่สีดำทอสลัปไปจนจบผืน และส่วนที่สามคือตีนชิ้นมีขนาดเล็กมีลายเล็กน้อย ใช้นุ่งแบบพับทบหน้าไว้	ใช้สวมใส่ในการร่วมและประกอบพิธีกรรม
<p>4. เสื้อฮีผู้หญิง</p> 	หญิง	เสื้อคลุมแขนยาว ตัวเสื้อความยาวคลุมเข่า เจาะคอแหลมรูปตัววี สวมใส่โดยคลุมครอบศีรษะลงมาใช้งานได้ทั้ง 2 ด้าน ด้านนอกจะมีลวดลายไม่มาก ส่วนด้านในจะมีการตกแต่งลวดลายสวยงามด้วยผ้าสีสดใสที่เย็บเป็นดอกในเทคนิคการปะผ้า หรือเทคนิคการปักเรียงต่อกัน	ด้านนอกใช้ในพิธีกรรม งานมงคล, ด้านในใช้คลุมโลงของผู้เสียชีวิต

ตารางที่ 4 (ต่อ) สรุปการวิเคราะห์ เรื่อง เครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำ

รูปแบบ	เพศ	ลักษณะ	โอกาสที่สวมใส่
<p>5. ผ้าเปียว</p> 	หญิง	ผ้าพื้นสีกรมท่าหรือดำทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดยาว ปีก ลวดลายบริเวณชายผ้าทั้งสองด้าน นิยมปักลายดอกเปียว ลายผักกูด ลายดอกเต้า ลายดอกแปด หรือลายใบผักแว่น อดีตใช้เป็นผ้าโพกศีรษะกันแดด และกันฝนเกี่ยวกับกิ่งไม้ขณะเข้าป่า ไปทำไร่นา ปัจจุบันนำมาใช้เป็นผ้าคาดอกและผ้าสไบ	ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน, ร่วมงานบุญ งานประเพณี, ประกอบพิธีกรรม
<p>6. เสื้อโอไท</p> 	ชาย	รูปแบบคล้ายเสื้อกอมผู้หญิง แต่จะมีความยาวจนคลุมสะโพก บริเวณชายเสื้อจะไขว้สามเหลี่ยมเย็บต่อออกมาทำให้มีลักษณะผายออก ติดกระดุมเงินเม็ดผักกูด ประมาณ 13 – 19 เม็ด มากน้อยตามฐานะ	ใช้ในชีวิตประจำวัน, งานประเพณี, ประกอบพิธีกรรม
<p>7. ส้วงก้อม</p> 	ชาย, หญิง	กางเกงขาสั้นยาวเสมอเข่า ใช้ผ้าฝ้ายย้อมครามจนเป็นสีน้ำเงินเข้มถึงสีดำมาตัดเย็บ นุ่งโดยการพับทบและมัดและเหน็บ บางครั้งเรียกกางเกง 3 ชั้น	สวมใส่ในงานที่ไม่เป็นทางการ,สตรีใช้นุ่งสวมซ้อนด้านในผ้าถุง
<p>8. ส้วงฮี</p> 	ชาย	กางเกงขายาวถึงข้อเท้าขนาดพอดีตัวนิยมใช้ผ้าฝ้ายย้อมครามจนเป็นสีน้ำเงินเข้มถึงสีดำมาตัดเย็บ ปลายขาแคบ ไข้ววมใส่กับเสื้อฮีเป็นกางเกงมีขอบ ในตัวและมีผ้าแทรกใต้ท้องขาเพื่อให้อึดเคลื่อนไหว ร่างกายได้สะดวก	สวมใส่ในงานที่ไม่เป็นทางการ,งานประเพณี, ประกอบพิธีกรรม

ตารางที่ 4 (ต่อ) สรุปการวิเคราะห์ เรื่อง เครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำ

รูปแบบ	เพศ	ลักษณะ	โอกาสที่สวมใส่
<p>7. เสื้อฮีผู้ชาย</p> 	ชาย	เสื้อแขนยาวคอกลมและผ่าหน้ามีสาบปลายจากด้านตรงกลางเส้ท่อมามาตามชายผ่ายาวลงสุดชายเส้ด้าด้านนอก ตกแต่งด้วยผ้าสีเย็บดอกกรอบคอด้วยผ้าสีที่เย็บต่อกันเป็นเส้น ตกแต่งด้วยผ้าสีที่เย็บเป็นดอกบริเวณรักแร้ และบริเวณข้างลำตัวปกปลายชอกอกด้วยไหม ด้านในตกแต่งลวดลายด้วยผ้าสีสันสดใสที่เย็บเป็นดอกเทคนิคปะผ้าหรือเทคนิคการปักเรียงต่อกัน	ด้านนอกใช้ในพิธีกรรมงานมงคล, ด้านในใช้คลุมโลงของผู้เสียชีวิต
<p>8. เสื้อตัด, ผ้าขาว</p> 	ชาย, หญิง	เป็นเสื้อและผ้าที่เป็นฝ้ายทอมือสีธรรมชาติ (ผ้าดิบ) เสื้อตัดใช้ผ้าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าทบสองข้างให้เท่ากันและตัดแนวตรงด้านบน ใช้มือเย็บด้านข้างโดยเว้นช่องไว้ ลักษณะคล้ายเสื้อแขนกุด สวมใส่เมื่อพ่อแม่ถึงแก่กรรมพร้อมผ้าขาวโปกสีระชะ	ใช้ในงานอวมงคลสำหรับลูกหลานของผู้เสียชีวิต สวมใส่เพื่อไว้ทุกข์
<p>9. ผ้าขันลาว</p> 	-	ผ้าฝ้ายดิบสีขาวทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส นิยมใช้ไหมสีแดงและส้มปักประดับด้วยลวดลายใบผักแว่น ที่มีลักษณะสามเหลี่ยม ปักเรียงสลับกันกับเส้นประ และทำพู่ที่ห้อยบริเวณริมขอบผ้า	ใช้คลุมสำหรับกับข้าวในงานพิธีกรรมเพื่อแสดงว่าเป็นอาหารของผีบรรพบุรุษ
<p>10. ย่ามแดง</p> 	ชาย, หญิง	ถุงผ้าที่ทำจากผ้าฝ้ายสีแดงลายริ้ว ใช้สำหรับบรรจุสิ่งของ	ใช้ในชีวิตประจำวัน, งานประเพณี, ประกอบพิธีกรรม

2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.7.1. วิจัยในประเทศ

หัตยา เจียมศักดิ์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหัตถกรรมในท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างคือ 1)ผู้ให้ข้อมูลในท้องถิ่นจำนวน 12 คน 2)นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทรายมูล อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือ 1.แบบสัมภาษณ์สภาพและความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเรื่องหัตถกรรมในท้องถิ่น 2.แผนการจัดการเรียนการสอน 3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4.แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และ5. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเรื่องหัตถกรรมในท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบรรยายนำเสนอโดยใช้ตารางประกอบการอธิบาย ผลการวิจัยพบว่า ท้องถิ่นต้องการให้จัดการเรียนการสอนเรื่องเครื่องปั้นดินเผา เพราะเป็นงานหัตถกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดีเป็นส่วนมาก ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเรียนเรื่องหัตถกรรมในท้องถิ่นส่วนมากมีความพึงพอใจในการเรียน

จิตรลดา เกิดเรื่อง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี วัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ประเพณีและพิธีกรรมชาวไทยทรงดำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 27 คน แบบแผนการวิจัยคือ Pre-Experimental Designs แบบ One group pretest posttest design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม 3) ประเด็นสนทนากลุ่ม 4) แบบทดสอบวัดผลการเรียน 5) แบบสังเกตพฤติกรรม6. แบบประเมินความสามารถ 7) แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตร เรื่องประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ 2. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการ คำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9 แผน 3. ในการนำหลักสูตรไปใช้พบว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และตอบคำถามตรงประเด็น 4. นักเรียนมีผลกาเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันที่ระดับ 0.01

นิยม ออไอศุรย์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการสืบทอดงานศิลปผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการสืบทอดงานศิลปผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี 2. เพื่อศึกษาทางด้านประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบัน คติความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยทรงดำ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เทคนิค กรรมวิธี คุณค่าทางศิลปะ และประโยชน์ใช้สอย ของงานศิลปผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำ กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ สตรีไทยทรงดำจำนวน 50 คน ที่มีอายุระหว่าง 25-49 ปี อายุ 50-69 ปี และอายุ 70 ปีขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ทางด้านการสืบทอดงานศิลปผ้าทอของไทยทรงดำมารดาเป็นผู้สอนให้แก่บุตร ที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ผู้เรียนจะเรียนด้วยวิธีการฝึกหัดทำ ด้วยการสังเกตจากของจริง ที่เป็นตัวอย่างหรือซักถามจากผู้รู้ มีการแลกเปลี่ยน การทดลองทอผ้ากับเพื่อนบ้าน ซึ่งทำให้ได้ทดลองทอใหม่ การสืบทอดการทอผ้าจึงเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสืบทอดสู่คนรุ่นต่อไป 2) ทางด้านอื่น ๆ ด้านประวัติความเป็นมา : การทอผ้าและการใช้ผ้าเป็นการสืบทอดกันมา จากบรรพบุรุษ ด้านสภาพปัจจุบัน : ผู้ทอส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และยังใช้วิธีการแบบโบราณ ด้านคติความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น : เชื่อว่าการทอผ้าเป็นหน้าที่ของสตรี สตรีใดทอผ้าไม่เป็น หรือไม่ทอผ้าเก็บไว้ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ จะได้รับการดูถูกจากเพื่อนบ้าน และคนส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องผีและขวัญ โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการใช้ผ้าในพิธีกรรมต่าง ๆ ด้านวัสดุ-อุปกรณ์ : ที่ใช้ในการทอผ้า ได้แก่ ฝ้ายไหมใบสังเคราะห์สีย้อมผ้าได้จาก ดันคราม และประดู่ ด้านเทคนิค กรรมวิธี: การทำลวดลายใช้วิธีการทอ การปะผ้าและการปักผ้า คุณค่าทางศิลปะและประโยชน์ใช้สอย: การออกแบบและการใช้สีของผ้าทออยู่บนพื้นฐานของหลักองค์ประกอบศิลป์ ผ้าทอได้มีการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรมต่าง ๆ

กนกวรรณ รุกขชาติ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 ใน 4 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหาและประสบการณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล เป็นการวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน และที่เป็นนักวิชาการ พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่พัฒนาโดยการถามผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ ข้อมูลที่ได้วิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรท้องถิ่น การศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการต่อชีวิตและทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เกิดความตระหนัก และเห็น

คุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่มีความสัมพันธ์ต่อชีวิต สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และจะเป็นหลักสูตรที่ห้องครุชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ไปจนถึงการประเมินผล เนื้อหาความรู้ จะเป็นเนื้อหาที่มีการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียน สอดคล้องกับชุมชนอย่างแท้จริง ลักษณะการเรียน การสอนเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง บทบาทของผู้สอนจะเป็นผู้นำด้านวิคิด วิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน การเรียนการสอนมีการใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริง การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินจากการปฏิบัติได้จริง หลังจากเรียนรู้ไปแล้วสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วราภัย ใจมั่น (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอลายตาจ๊ก สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและขั้นตอนพื้นฐานของการจัดหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนรู้ และการวัดการประเมินผล ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาด้านทัศนศิลป์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 33 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 33 คน ศึกษาวิเคราะห์ด้านการนิเทศและติดตามผลกลุ่มสาระศิลปะด้านทัศนศิลป์และด้านการนิเทศและติดตามผลทางด้านหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 11 คน รวมถึงผู้ผลิตผ้าทอลายตาจ๊กเป็นอาชีพ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ในด้านสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน โดยทั่วไป ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์การทอผ้าลายตาจ๊ก และโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนอุปกรณ์การทอผ้า ในด้านความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการทอผ้าลายตาจ๊ก อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สรุปผลได้ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ ได้แก่ ศึกษาวิธีการทอผ้าลายตาจ๊กจากปราชญ์ชาวบ้าน ช่างทอผ้าหรือผู้รู้เรื่องการทอผ้าลายตาจ๊กภายในชุมชนและท้องถิ่นรวมทั้งสามารถนำทักษะเทคนิคทางด้านศิลปะเช่นการออกแบบมาใช้ในการตกแต่งผ้าทอลายตาจ๊กของตนพร้อมทั้งนำเสนอผลงานตามแนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ 2) การกำหนดเนื้อหาสาระ ในเรื่องความสำคัญคุณค่า ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอลายตาจ๊กที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและชีวิตประจำวัน เป็นต้น 3) การกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วิเคราะห์ตัวอย่างผ้าทอลายตาจ๊กทั่วไปและผ้าทอลายตาจ๊กที่คัดสรรแล้ว และ 4) การประเมินผล ผู้เรียนสามารถอธิบายประเภท คุณค่า ประโยชน์หน้าที่ใช้สอยของผ้าทอลายตาจ๊กได้

วัชรินทร์ ฐิตอดิศัย (2550) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปะ ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้การเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายวิชาภูมิปัญญาไทย สาขาวิชาศิลปะ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พัฒนา และทดลองใช้หลักสูตรกลุ่มวิชาภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ และประเมินผลหลักสูตรกลุ่มวิชาภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ โดยมุ่งเน้นเรื่องการใช้แหล่งการเรียนรู้ทางศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยมีความ หลากหลาย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบ Nested, Sequenced, Webbed, และ Immersed และการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง การเชื่อมโยงความรู้และการสร้างองค์ความรู้รวม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1.การศึกษารายวิชา ภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ พบว่า เป็นรายวิชาเปิดใหม่ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในหลักสูตร 5 ปี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มีการเปิดเป็น รายวิชา 3 แห่ง และหลักสูตรกลุ่มวิชา 1 แห่ง โดยส่วนใหญ่จะเปิดเป็นรายวิชาบังคับและรายวิชา เลือกเพียง 1-2 วิชาเท่านั้น อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านโครงสร้างหลักสูตร ควรพัฒนา เป็นหลักสูตรกลุ่มวิชา ด้านวัตถุประสงค์ เพิ่มการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินความรู้ที่ได้ อย่างเป็นระบบ ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีคุณธรรม วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ และทักษะทางด้านสังคม เนื้อหาสาระควรเน้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับภูมิ ปัญญาไทยด้านศิลปะ การจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีการใช้แหล่งการ เรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น 2.การพัฒนาและทดลองใช้หลักสูตร ได้หลักสูตรกลุ่มวิชาที่ประกอบไป ด้วยหลักการและเหตุผล โครงสร้างหลักสูตร เป็นรายวิชาบังคับ 4 หน่วยกิต และรายวิชาเลือก 6 หน่วยกิต วัตถุประสงค์ของกลุ่มรายวิชาและรายวิชา ด้านความรู้ มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยทั้งใน เชิงกว้างและเชิงลึก สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้อย่างเป็นระบบ ด้านเจตคติ ตระหนัก ช่างชิ้น เห็นคุณค่า อนุรักษ์ และพัฒนา ภูมิปัญญาไทย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณธรรมและ จริยธรรม ด้านทักษะ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติสร้างสรรค์งานได้ มีทักษะ สังคม และทักษะชีวิต เนื้อหาวิชา มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในเชิงกว้างและเชิงลึก การจัดการเรียน การสอน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีบูรณาการ 4 รูปแบบ การวัดและการ ประเมินผล ประเมินตนเองและกลุ่มจากกระบวนการเรียนรู้ และการใช้แหล่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ จากแหล่งการเรียนรู้ 4 ประเภท การทดลองใช้หลักสูตรเป็นกรณีศึกษา 1 รายวิชา กับนิสิตสาขาวิชา ศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเมินผลโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติทดสอบ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนน ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เจตคติของผู้เรียน

เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชา ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมากและระดับปานกลางเท่ากัน และความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการของผู้เรียน อยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ 3. การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินหลักสูตร พบว่า เป็นหลักสูตรที่ดี มีประโยชน์ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ และควรพัฒนาให้เป็นหลักสูตรระดับภาควิชา การจัดการเรียนการสอน ควรใช้รูปแบบบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบในทุกรายวิชา การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ได้หลักสูตรกลุ่มวิชาภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะที่ประกอบด้วยรายวิชาบังคับ 2 วิชา (4 หน่วยกิต) ได้แก่ วิชาภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ และศิลปะพื้นบ้าน และรายวิชาเลือก 3 วิชา (6 หน่วยกิต) จากรายวิชาเลือก 5 วิชาคือ ภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยกับการออกแบบร่วมสมัย และการศึกษารายบุคคลเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย 1, 2 และ 3

สน วัฒนสิน (2544) วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 16 คน ครูศิลปศึกษาจำนวน 36 คน และประชาชนท้องถิ่นจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ด้านเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลางในด้านนโยบาย การดำเนินงาน และผลการดำเนินงาน 2) ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลางในด้านการดำเนินการและการวัดและประเมินผล และมีปัญหาน้อยในด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน 3. ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีปัญหามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน ขาดความชำนาญในวิธีการสอน ไม่มีเวลาว่างมาสอนในโรงเรียน นักเรียนไม่ซาบซึ้งในความงามและคุณค่างานศิลปะพื้นบ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจเรียนเพราะถูกบังคับให้เรียนไม่ใช่การเลือกโดยเสรี ประชาชนท้องถิ่นไม่มีโอกาสแนะนำเรื่องศิลปะพื้นบ้านให้กับครูศิลปศึกษา ประชาชนท้องถิ่นไม่นำนักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และประชาชนท้องถิ่นพบว่าไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะประชาชนท้องถิ่นไม่ใช่ผู้ประเมินผลงานนักเรียนด้วยตนเอง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรจากการนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพมาจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะงานหัตถกรรมที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและเกี่ยวข้องกับบริบทในชุมชนจัดเป็นเนื้อหาที่มีความเหมาะสมในการ

นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากผู้เรียนจะเห็นความสำคัญและได้รับความสนใจจากผู้ที่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการของกระบวนการสร้างความยั่งยืนของชุมชน และยังช่วยเพิ่มบทบาทให้กับชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมของการศึกษาของเยาวชนในชุมชนของตนเองมากขึ้น ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ ไปจนถึงการประเมิน ซึ่งหลักสูตรท้องถิ่นจะเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้สึก และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา ประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตนเองกับบริบทใกล้ตัวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2.7.2 วิจัยต่างประเทศ

Gordon. K. G. (1983) ได้ทำการศึกษาเรื่อง A Theoretical Model For Teaching Folk Art in The Art Education Setting. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทฤษฎีในด้านการวิเคราะห์ศิลปะพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับบริบททางวัฒนธรรมร่วมกับการจัดการเรียนการสอนด้านในรายวิชาศิลปศึกษา โดยการเชื่อมโยงจากวรรณคดี ศิลปะพื้นบ้าน แหล่งประวัติศาสตร์ศิลป์ และความเชื่อ โดยการศึกษาเกี่ยวกับมานุษยวิทยาและการสะสมวัตถุโบราณเพื่อให้ได้นิยามเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมโดยนักศิลปศึกษา เพื่อสร้างความใกล้ชิดกันระหว่างศิลปะและวัฒนธรรมให้มากขึ้น ส่งผลให้ศิลปะเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์มากขึ้น ความเชื่อและการมีส่วนร่วมและสร้างปฏิสัมพันธ์กันของประชากรในชุมชน ซึ่งจุดประสงค์การเรียนการสอนศิลปะในรูปแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจประสบการณ์ความเป็นมนุษย์และตนเอง ดังตัวอย่างทฤษฎีศิลปะที่ใช้ในครั้งนี้นี้ซึ่งพัฒนาโดย Jane Mcfee F. Graeme Chalmers โดยเน้นพื้นฐานการวิเคราะห์ การบรรยาย โดยมีแนวทางในการนำเสนอคือ ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้แสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกระหว่างความหลากหลายทางชีวภาพ และความแตกต่างทางวัฒนธรรม แต่ถึงอย่างไรก็ตามแต่ละวัฒนธรรมก็จะมีจุดยืน และการควบคุมตนเองให้ดำรงอยู่ในประเพณีของตนเองได้ และยังมีปรับตัวกับการเข้ามาคุกคามวิถีชีวิตความเป็นอยู่จากการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมือง กฎหมาย หรือเงื่อนไขทางเศรษฐกิจก็ตาม แต่สุดท้ายก็ยังคงต้องสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมเพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมของตนเอง

Lin (2001) ได้วิจัยเรื่อง Cultural Identity and Ethic Representation in Arts Education: Case Studies of Taiwanese Festivals in Canada. Dissertation Abstracts Internationa. การศึกษาในครั้งนี้มีการเน้นเนื้อหาโดยดำเนินการผ่านการแสดงออกทางศิลปศึกษาจากการศึกษารูปแบบการแสดงทางวัฒนธรรมของชาวไต้หวันที่อยู่พวยพมาอยู่ในประเทศแคนาดา ในการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ในชาติพันธุ์ความเป็นชาวไต้หวันภายใต้บริบทการรับวัฒนธรรมของประเทศแคนาดาที่ตนเองมาอาศัยอยู่จากการอพยพในช่วงล่าอาณานิคม

จากชาวตะวันตก โดยในปัจจุบันมีการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมอย่างกลมกลืนโดยชาวไต้หวัน เลือกที่จะเลือกปฏิบัติระหว่างสองวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่าพวกเขามีการเปิดใจยอมรับเพื่อปรับตัว ให้เข้ากับสังคมในที่ใหม่แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงดำรงความเป็นตนเองเอาไว้อยู่ มีการเลือกรับวัฒนธรรม ที่มีความเห็นว่าสามารถทำได้ และอยู่ภายใต้ขนบธรรมเนียมและศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อแบบดั้งเดิม นอกจากการสร้างความสำเร็จระหว่างชาวไต้หวันแล้ว ยังมีการนำเรื่องราวการอพยพของชาวไต้หวัน ที่มาอยู่ในแคนาดา ไปเผยแพร่ให้กับชาวแคนาดาได้เรียนรู้ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เข้าใจ และเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกันนี้ได้อย่างรู้ที่มาที่ไป โดยประเทศแคนาดาเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก ในกรณีของชาวไต้หวันที่เลือกรับเอาประเพณีวัฒนธรรม จากแผ่นดินของตนและแผ่นดินที่ตนเองอาศัยในแคนาดามาสผสมผสานความเข้าใจเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตน และแสดงถึงความเป็นส่วนหนึ่งของแคนาดา

Lynn (2001) ทำการวิจัยเรื่อง *But I'm Not an Artist: Beginning Elementary Generalist Teachers Constructing Art Teaching Practices from Beliefs About ability to Create Art*. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสบการณ์ศิลปะในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงความเชื่อมั่น ในการสร้างผลงาน โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากเข้าสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถม และตรวจสอบผลของการเรียนศิลปะของนักเรียน โดยในการวิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือการใช้การ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับครูผู้สอนวิชาศิลปะ จำนวน 8 คน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์ ทางศิลปะในอดีต และความเชื่อมั่นในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ส่วนที่สอง คือแบบการสังเกตครู ใน ระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลจากการสัมภาษณ์และสังเกต โดยผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะเกิดขึ้นจากความรู้และประสบการณ์ในอดีต ซึ่งเกิด จากการฝึกฝนในศิลปะปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่าตนเองไม่สามารถเป็นศิลปินได้ ไม่สามารถทำงานได้ถึงขั้นศิลปิน เนื่องจากพวกเขามีความจำกัด ทางด้านความรู้ที่ต้องฝึกฝนอย่างเข้มข้นในด้านศิลปศึกษา และขาดทักษะวิธีการคิด การสร้างงานใน แบบของศิลปิน เนื่องจากถูกเรียนมาเพื่อให้รู้กระบวนการและวิธีที่จะสามารถฝึกสอนวิชาศิลปะได้ เท่านั้น ส่งผลถึงความเชื่อมั่นและความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะแบบศิลปิน ดังนั้นจึงควรที่จะ สร้างครูศิลปะโดยการมุ่งให้สามารถปฏิบัติงานทางศิลปะได้อย่างเชี่ยวชาญก่อนจากนั้นจึงค่อยเริ่ม ฝึกฝนด้านการสอน

Wang (2004) ทำการวิจัยเรื่อง *Investigating acultural Product : Folk Art in K-12 Art Curricula*. ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาในด้านการศึกษาประวัติศาสตร์และภูมิหลังของศิลปะพื้นบ้าน โดยทำการสำรวจความคิดเห็นของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะพื้นบ้าน โดยมีประเด็นเรื่องความ ต้องการที่จะให้มีการนำศิลปะพื้นบ้านเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปศึกษาและ

จะสามารถนำมาใส่ไว้ในหลักสูตรอย่างไร ศึกษาโดยมีกลุ่มประชากรคือ ครู จำนวน 77 คน ครูฝึกสอน จำนวน 19 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน 2002 ถึง เดือนตุลาคม 2004 ผลการวิจัยพบว่า หากนำศิลปะพื้นบ้านเข้าสู่ระบบการศึกษา จะช่วยให้ครูและผู้เรียนได้เรียนรู้และมีมุมมองทาง วัฒนธรรมของศิลปะพื้นบ้านที่กว้างขึ้น ดังนั้นจึงควรพัฒนาเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และทฤษฎีของ ศิลปะพื้นบ้าน รวมถึงศึกษากระบวนการสอนที่เหมาะสมเพื่อนำเนื้อหาของศิลปะพื้นบ้านมาใส่ไว้ใน วิชาศิลปศึกษา

Wither, S.E. (2000). วิจัยเรื่อง Local curriculum Development and Place-Based Education. งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากโรงเรียนในชนบท จำนวน 5 โรงเรียน การแสดงออกของออกของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการหาโอกาสให้ นักเรียนได้ช่วยเหลือชุมชนตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย 7 เดือน จากการสัมภาษณ์ สังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลการทำงาน การร่วมมือกันของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย การเผยแพร่วัฒนธรรมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตร การจัดการเวลา การเรียนรู้จากคนเก่าแก่ในท้องถิ่น การเรียนนอกสถานที่ รวมถึง การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันเกิดขึ้น และข้อมูลพื้นฐานที่ได้จาก การร่วมแสดงความคิดเห็นของชาวบ้านก็สามารถนำมาบรรจุและสร้างการมีส่วนร่วมในการออกแบบ กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ตรงตามความ ต้องการของบริบทในพื้นที่นั้น ๆ

สรุปองค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551 ที่กำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการดำรงชีวิต และมุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันโดยให้ท้องถิ่นสามารถมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของชุมชนได้ กอปรกับจุดมุ่งหมายกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งให้ผู้เรียน รู้อและเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและ ท้องถิ่นแต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่างๆ ทำให้ได้เห็นถึงความจำเป็นและได้แนวทางในการจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบการศึกษาจากส่วนกลางที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรจากภูมิปัญญา ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยใช้ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ (Taba, 1962) ที่ประการแรกต้องทำการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม 2.) กำหนดวัตถุประสงค์ 3.) คัดเลือกเนื้อหาสาระ 4.) จัดเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ 5.) กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีประเมิน โดยทำการศึกษาลักษณะภูมิปัญญาในจังหวัดสุพรรณบุรี และคัดเลือกภูมิปัญญาที่มีความสำคัญและเรียนรู้แล้วก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยทำการศึกษภูมิปัญญาด้านผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในด้านประวัติความเป็นมา ด้านคติความเชื่อและประเพณี ด้านวัฒนธรรมการทอผ้า สีและลวดลาย ด้านการแต่งกาย (จรีวรรณ จันทลา และคณะ, 2554) รวมไปถึงสถานะของผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน โดยใช้เก็บข้อมูลและวางแผนการสร้างหลักสูตรร่วมกับคนในท้องถิ่นตามกระบวนการในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดของ (สำลี ทองธิว, 2544) ที่ระบุว่าเป็นหลักสูตรที่ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างอย่างเท่าเทียมกับครู และนักวิชาการจากภายนอก ในด้านเนื้อหาสาระ โครงสร้างการจัดเวลา และการบริหารหลักสูตร ที่เป็นไปตามหลักการที่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่สมาชิกในท้องถิ่นนั้นต้องเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเสริมให้หลักสูตรมีความทันสมัย โดยการนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ (วิจารณ์ พานิช, 2556) ระบุถึงผู้เรียนในยุคนี้ว่า จะต้องมีทักษะ จากการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำด้วยตนเองฝึกลงมือทำ (Learning by Doing and Thinking) เพื่อที่จะให้เกิดทักษะโดยประกอบด้วย 1.ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ 2.ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน 3. ทักษะด้านการเรียนรู้ 4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเสริมด้วยแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2549) ที่กล่าวว่านอกจากการเรียนรู้

ในห้วงเวลาหนึ่งแล้วการปลูกฝังให้มนุษย์เกิดมีทักษะ ความรู้ และทัศนคติ ในดำรงอยู่ การใช้ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างรู้คุณค่า การรู้จักสร้างสมดุลระหว่างสุขภาวะของมนุษย์ เศรษฐกิจ และขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมโดยคำนึงถึงคนรุ่นหลัง ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว เกิดความยั่งยืนของการดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์อย่างพอดี ไม่เบียดเบียนกัน อันจะทำให้ผู้เรียนผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย สำหรับจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เป็นชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังขั้นตอนประกอบด้วย

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. การกำหนดกลุ่มประชากร
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำ

ขั้นที่ 2 การศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ขั้นที่ 3 การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ขั้นที่ 4 ประเมินและรับรองหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 5 ทดลองใช้หลักสูตร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปขั้นตอนการวิจัย

โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดการดำเนินการโดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรระดับท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย

ของจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อวิเคราะห์และนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ความหมายของหลักสูตร หลักสูตรแต่ละระดับ การพัฒนาหลักสูตร

1.2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551 คุณภาพของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของผู้เรียน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางด้านทัศนศิลป์

1.4 การพัฒนาที่ยั่งยืน ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนกับชุมชน

1.5 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความเป็นมา คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับศตวรรษที่ 21 รูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.6 ผ้าทอชาวไทยทรงดำจังหวัดสุพรรณบุรี รูปแบบผ้าทอไทยทรงดำ ศิลปะการทอผ้า กระบวนการทอผ้า และสร้างงาน ลวดลาย สีสันทันและคติความเชื่อ การใช้งานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิจัยในประเทศและวิจัยต่างประเทศ

3.2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

ครูผู้สอนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) มีจำนวน 7 คน จาก 7 โรงเรียนที่มีการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่ในอำเภอในอำเภอสองพี่น้องและอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ประกอบการธุรกิจด้านผ้าทอไทยทรงดำ ที่ส่งเสริมการซื้อขายสินค้าที่จัดทำขึ้นจากฝีมือชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มกรณีศึกษาผู้ประกอบการจำนวน 4 คน จาก 4 กิจการปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอที่เป็นผู้เชี่ยวชาญการสร้างงานด้านผ้าทอชาวไทยทรงดำและมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ในชุมชนไทยทรงดำ จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวน 13 คน

3.2.2. กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

1. ครูผู้สอนวิชาศิลปะ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์คือ เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนที่มีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ ซึ่งอยู่ในอำเภอกำแพงแสนและอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 9 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจากจำนวนประชากรที่มีจำนวนแน่นอน/จำกัด (Finite Population) โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเก็บข้อมูลวิจัย

1. นักเรียน ที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ใช้โดยมีเกณฑ์คือ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ ในอำเภอสองพี่น้องและอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 63 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การทดลองใช้หลักสูตร

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีเกณฑ์คือ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 62 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากจำนวนประชากรที่มีจำนวนแน่นอน/จำกัด (Finite Population) และใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. **แบบวิเคราะห์หลักสูตร** สำหรับศึกษาสภาพและโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในปัจจุบัน ด้านสถานะและรายละเอียดของหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนและสื่อการสอน และการวัดและประเมินผล ในปัจจุบัน

2. **แบบสอบถาม** สำหรับครูศิลปะ (ทัศนศิลป์) เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้าน องค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้ พัฒนาหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับความคิดเห็น ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอ ไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนด วัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและสื่อการสอน และด้านการวัด และประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้เป็นคำถามแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนด วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนและสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

3. แบบสัมภาษณ์ สำหรับประชาชนชาวบ้านและช่างด้านไทยทรงดำ ผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร โดยในแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ ด้านกระบวนการถ่ายทอด กระบวนการสร้างสรรค์ ด้านเทคนิคและวิธีด้านความเชื่อและประเพณีสถานะของผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน การสร้างสรรค์ผลงานจากผ้าทอไทยทรงดำเพื่อตอบสนองกับรูปแบบวิถีชีวิตในปัจจุบัน แนวโน้มของผ้าทอไทยทรงดำในอนาคต ข้อมูลที่มีความสำคัญแก่เยาวชนชาวไทยทรงดำรุ่นใหม่เกี่ยวกับงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

4. แบบประเมินหลักสูตร สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและรับรองหลักสูตร โดยในแบบประเมินแบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ด้านกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านผลกระทบ ได้แก่ ด้านการยอมรับจากชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรับรองหลักสูตร

3.3.2. ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. นำโครงร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำและปรับแก้ให้สมบูรณ์
3. นำโครงร่างเครื่องมือที่ปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้
 - 3.1. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่เผยแพร่ในวงวิชาการไม่ต่ำกว่า 5 ปี
 - 3.2. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาที่เผยแพร่ในวงวิชาการไม่ต่ำกว่า 5 ปี
 - 3.3. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่เผยแพร่ในวงวิชาการไม่ต่ำกว่า 5 ปี (รายชื่อในภาคผนวก ก)
4. นำโครงร่างเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อแนะนำและแก้ไขให้สมบูรณ์
5. นำเครื่องมือแบบสอบถามความเห็นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try-out) ครูศิลปะ เพื่อศึกษาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
6. ปรับแก้เครื่องมือให้สมบูรณ์และนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่กำหนดไว้

3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ

- 1.1 ศึกษาเอกสาร การศึกษาเอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน โดยมีประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ด้านสถานะรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น เวลาเรียน และเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน
- 1.2 วิเคราะห์หลักสูตร โดยใช้ตารางวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบันจากการลงพื้นที่ไป

ศึกษาข้อมูลในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม โดยมีประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ โครงสร้างหลักสูตร ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล ด้านแหล่งการเรียนรู้ และด้านผู้สอน

ขั้นที่ 2 การศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น เป็นการศึกษาด้านองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรจากครูศิลปะ (ทัศนศิลป์) รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 คน โดยผู้วิจัยลงพื้นที่นำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเอง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2.2 รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เป็นการศึกษาความคิดเห็นด้านองค์ความรู้พื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้พัฒนาหลักสูตร โดยแบ่งการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. นักเรียน ที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ ในอำเภอสองพี่น้องและอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 63 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้ ความต้องการและความสนใจในเนื้อหาผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 60-90 นาที โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปความต้องการของนักเรียนสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

2. ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญการสร้างงานด้านผ้าทอชาวไทยทรงดำและมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ และข้อมูลที่มีความสำคัญแก่เยาวชนชาวไทยทรงดำรุ่นใหม่ควรทราบเกี่ยวกับงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 60-90 นาที โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปปัญหาและความต้องการของประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

3. ผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำ ซึ่งเป็นผู้รวบรวมและส่งเสริม การซื้อขายสินค้าที่ทำขึ้นจากฝีมือชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาปัญหา ความต้องการ สถานะของผ้าทอไทยทรงดำในด้านการเป็นสินค้าทาง วัฒนธรรม ความต้องการด้านการตลาด การสร้างสรรค์ผลงานจากผ้าทอไทยทรงดำเพื่อตอบสนอง รูปแบบวิถีชีวิตในปัจจุบัน แนวโน้มของผ้าทอไทยทรงดำในอนาคต ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 60-90 นาที โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปปัญหาและ ความต้องการของผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำ สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้พัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ขั้นที่ 3 การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอ ไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานมาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปปัญหาและความต้องการ จากนั้นจึงตั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนและกำหนดการวัดและประเมินผล โดยสร้าง ออกมาเป็นเอกสารหลักสูตร

ขั้นที่ 4 ประเมินและรับรองหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจัดส่งเอกสาร และแบบประเมินหลักสูตร ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมเชิงเนื้อหา และนำผลมาปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจประเมินและรับรองหลักสูตรดังนี้

- 4.1. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านศิลปวัฒนธรรม ที่เผยแพร่ในวงวิชาการไม่ต่ำกว่า 10 ปี
- 4.2. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผ้า และสิ่งทอที่เผยแพร่ในวงวิชาการไม่ต่ำกว่า 10 ปี
- 4.3. เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีผลงานทางวิชาการหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นที่เผยแพร่ในวงวิชาการไม่ต่ำกว่า 10 ปี (รายชื่อในภาคผนวก ข)

ขั้นที่ 5 ทดลองใช้หลักสูตร

นำหลักสูตรที่ผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนำกิจกรรมจากหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ไปทดลองจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยเป็น ผู้สอนด้วยด้วยตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 6 ครั้ง หลังจบกิจกรรมจึงสัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านความ

พึงพอใจ และด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในกิจกรรมของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี กับนักเรียนเพื่อนำความคิดเห็นมาสรุปผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ

1.1 การวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาเอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลในรูปแบบความเรียง

1.2 การวิเคราะห์หลักสูตร โดยใช้ตารางวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน โดยประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ โครงสร้างหลักสูตร ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล ด้านแหล่งการเรียนรู้ และด้านผู้สอน และสรุปผลในรูปแบบความเรียง

2. การวิเคราะห์องค์ความรู้พื้นฐานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งการวิเคราะห์ตามรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ

2.1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นครูศิลปะ (ทัศนศิลป์) สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นในรูปแบบความเรียง
2. ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็นในรูปแบบตาราง โดยแสดงความถี่ และค่าร้อยละ

3. แบบสอบถามความคิดเห็น โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ในรูปแบบตาราง โดยแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และข้อเสนอแนะสรุปผลในรูปแบบความเรียง

4. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแผนผัง

2.2 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ นักเรียน ปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นในแบบความเรียง
2. ภาพรวมสถานการณ์และความคิดเห็นในรูปแบบตาราง โดยแสดงความถี่และค่าร้อยละ

3. ผลการสัมภาษณ์ในรูปแบบความเรียง

4. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแผนผัง

3. การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานมาวิเคราะห์ข้อมูลสรุปปัญหาและความต้องการ จากนั้นจึงตั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนและกำหนดการวัดและประเมินผล โดยสร้างออกมาเป็นเอกสารหลักสูตร

4. การวิเคราะห์การประเมินและรับรองหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 แบบสอบถามความคิดเห็น โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 4 ด้าน คือ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ในรูปแบบตาราง โดยแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และข้อเสนอแนะสรุปผลในรูปแบบความเรียง

4.2 สรุปผลและรับรองหลักสูตร โดยแสดงความถี่และค่าร้อยละ

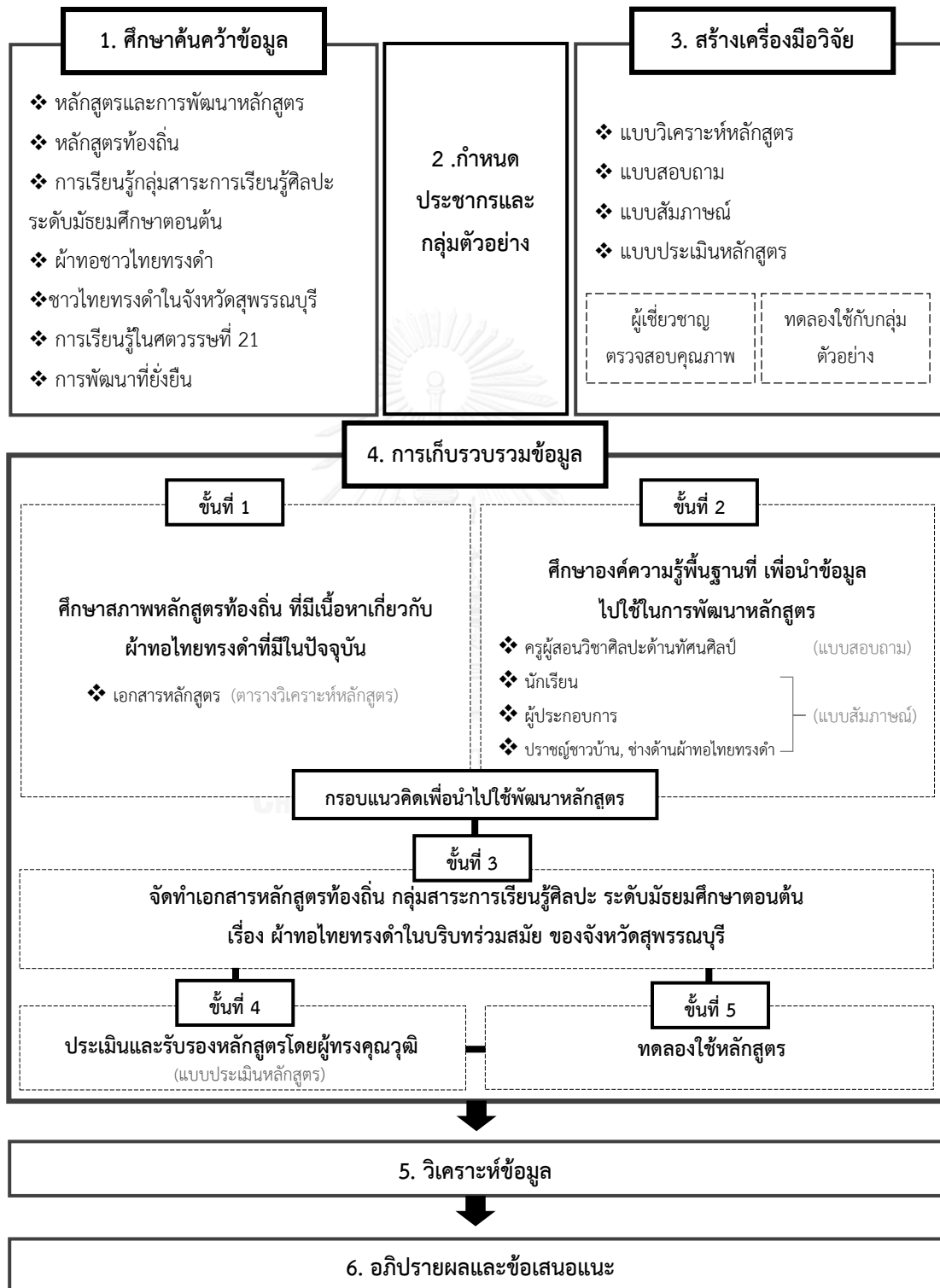
5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมในกิจกรรมหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยสรุปผลในรูปแบบความเรียง

3.6. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลจากเครื่องมือทั้งหมด โดยเอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลในรูปแบบความเรียงตามจุดประสงค์ของการวิจัย การวิเคราะห์หลักสูตรนำเสนอออกมาในตารางและรูปแบบความเรียงตามจุดประสงค์ของการวิจัย แบบแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ตามค่าสถิติที่กำหนด แบบสัมภาษณ์สรุปในรูปแบบความเรียง จากนั้นจึงผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มากำหนดวัตถุประสงค์และสร้างหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินและรับรองหลักสูตร โดยวิเคราะห์แบบประเมินโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผลในรูปแบบความเรียง จากนั้นนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และสรุปความพึงพอใจจากการสัมภาษณ์ในรูปแบบความเรียง

3.7. แผนผังการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่อง ผ้าทอ ไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เป็นชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบวิเคราะห์หลักสูตร แบบแสดงความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินหลักสูตร โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบการวิจัยดังมีรายละเอียดดังนี้

4.1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระ การเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรี และในจังหวัดใกล้เคียง

4.1.1. ผลการวิเคราะห์สภาพ ของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. แผนผังสรุปสภาพหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับ ผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง
3. ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร
4. สรุปการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร

4.2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัด ไกล่เคียง

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
2. ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็น
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น
4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
5. แผนผังสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยแบ่งการสัมภาษณ์ เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ
 - 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
 - 1.2. ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็น
 - 1.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
 - 1.4. แผนผังสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ
 - 2.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
 - 2.2. ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็น
 - 2.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
 - 2.4. แผนผังสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล
3. นักเรียน
 - 3.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น
 - 3.2. ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็น
 - 3.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
 - 3.4. แผนผังสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.3 สรุปความคิดเห็นด้านองค์ความรู้พื้นฐาน

4.2.4 โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

4.3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น

4.3.2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตร

4.3.3. สรุปผลการประเมินหลักสูตร

4.4. ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

4.4.1 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการทำกิจกรรม

1. ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม

2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

4.4.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการทำกิจกรรม

1. ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม

2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

4.4.3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการทำกิจกรรม

1. ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม

2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

4.1. ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง

4.1.1. ผลการวิเคราะห์สภาพของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจหลักสูตร

จากการสำรวจหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สามารถสรุปออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. จัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดเป็นเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนในสถานศึกษา โดยประกอบด้วยหลักสูตรดังนี้

1.1 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ เป็นหลักสูตรที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาเพิ่มเติม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 22 ชั่วโมง จัดทำและรับผิดชอบการสอนโดย คุณครูจิตจรดา เกิดเรือง เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียน วัดดอนมะเกลือ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู้อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

เนื้อหาหลักของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อประเพณีและพิธีกรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวไทยทรงดำ ส่วนเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำจัดเป็นเนื้อหาย่อย เรื่อง ประเพณีและการแต่งกายชาวไทยทรงดำ ของหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น 2 คาบ

1.2 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ศิลปกรรมชุมชนไทยโซ่ง เป็นหลักสูตรที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จัดทำโดยรองศาสตราจารย์จงลักษณ์ ช่างปลื้ม อาจารย์มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาการวิจัย โดยมีลักษณะการจัดเป็นโครงการและหลักสูตร เรื่อง ศิลปกรรมชุมชนชาวไทยทรงดำ เพื่อให้โรงเรียนในชุมชนชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี มีข้อมูลที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ ซึ่งจากการสำรวจพบว่า มีโรงเรียน วัดดอนมะเกลือ โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์ และโรงเรียนวัดกลางบ้านดอน ได้นำหลักสูตรมาปรับใช้ ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตชุมชนชาวไทยทรงดำ อำเภอดู้อู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี นักเรียน ส่วนใหญ่ของโรงเรียนเป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำ โดยแบ่งหลักสูตรออกเป็น ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

เนื้อหาหลักของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบของศิลปกรรมเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโชน่ง ทั้งในด้านสถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรมเครื่องจักรสาน เครื่องเงิน และงานด้านผ้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และมีความเกี่ยวข้องกับ ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ โดยเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ศิลปหัตถกรรมผ้า และมีเนื้อหาย่อยประกอบด้วย การทอผ้า การเย็บผ้า การปักผ้าและแนวคิด ความเชื่อจากศิลปหัตถกรรมผ้า โดยเป็นหลักสูตรที่เป็นเป็นลักษณะโครงร่างหลักสูตร ครูผู้สอนที่ นำไปใช้สามารถคิดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเค้าโครงได้ตามความเหมาะสม

1.3 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากผ้าลายหน้าหมอน จัดอยู่ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งเนื้อหาเป็นภาคเรียนที่ 1 และ 2 ภาคเรียนละจำนวน 40 ชั่วโมง จัดทำและรับผิดชอบการสอนโดย คุณครูสุรีย์ สรรสร้างเจริญ เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนวัดสระสี่มุม ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

เนื้อหาหลักของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อ งานด้านผ้าทอไทยทรงดำ การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ เทคนิคและวิธีการ การทำลายหน้าหมอน ซึ่งเป็นผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ชาวไทยทรงดำ โดยหลักสูตรเน้นเรื่องลวดลาย และการฝึกสร้างสรรค์ผลงานการทำลายหน้าหมอน ซึ่งถือเป็นหน่วยย่อยในเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเท่านั้น

1.4 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ท้องถิ่นไทดำ เป็นหลักสูตรที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 20 ชั่วโมง จัดทำและรับผิดชอบการสอนโดยคุณครูปานทิพย์ ดอนขันไพร เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนวัดสระสี่มุม ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

เนื้อหาหลักของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อรากเหง้า ด้านที่ที่มา และลักษณะทางสังคมไทดำ ประเพณีและวัฒนธรรมไทดำด้านต่าง ๆ ทั้งลักษณะการแต่งกาย ที่อยู่อาศัย อาชีพ และขั้นตอนในพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในหลักสูตรนี้ ปรากฏเป็นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งกายชาวไทดำ ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเท่านั้น

1.5 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้านไทดำ เป็นหลักสูตรที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) รายวิชาเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 ชั่วโมง จัดทำและรับผิดชอบการสอนโดยคุณครูยุพิน สระทองเยาว์ เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนวัดสระสี่มุม ตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

เนื้อหาหลักของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อนาฏศิลป์พื้นบ้านไทดำ สามารถประดิษฐ์ท่ารำ และเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงในรูปแบบไทดำ โดยเนื้อหาเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในหลักสูตรนี้ ปรากฏเป็นหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์เครื่องแต่งกายไทดำเพื่อประกอบการแสดง ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเท่านั้น

1.6 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ไทดำ ไม้หูช้าง เป็นหลักสูตรที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาเพิ่มเติม ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดทำโดยคุณครูปิยวรรณ สุขเกษม เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนวัดวัดไม้หูช้าง ตำบลไม้หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

เนื้อหาหลักของหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน ลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญของชาวไทดำ ในชุมชนตำบลไม้หูช้าง โดยแต่ละระดับชั้นจะมีการแบ่งหน่วยการเรียนรู้ในหัวข้อที่เหมือนกัน แต่จะมีการจัดกิจกรรมและเนื้อหาการเรียนรู้ยากง่ายตามพัฒนาการด้านเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละช่วงวัยให้เหมาะสม ส่วนเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำจัดเป็นเนื้อหาย่อย เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวไทดำ (ศิลปกรรมด้านผ้าทอ) อยู่ในหน่วยการเรียนรู้หนึ่งของหลักสูตร

2. ชุดกิจกรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดขึ้นโดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นตามบริบทของชุมชนในที่ตั้งของสถานศึกษาและผู้เรียน โดยจากการสำรวจมีการพบดังนี้

ชุดกิจกรรม เรื่อง การใช้ลวดลายของชาวไทยทรงดำสำหรับงานประดิษฐ์

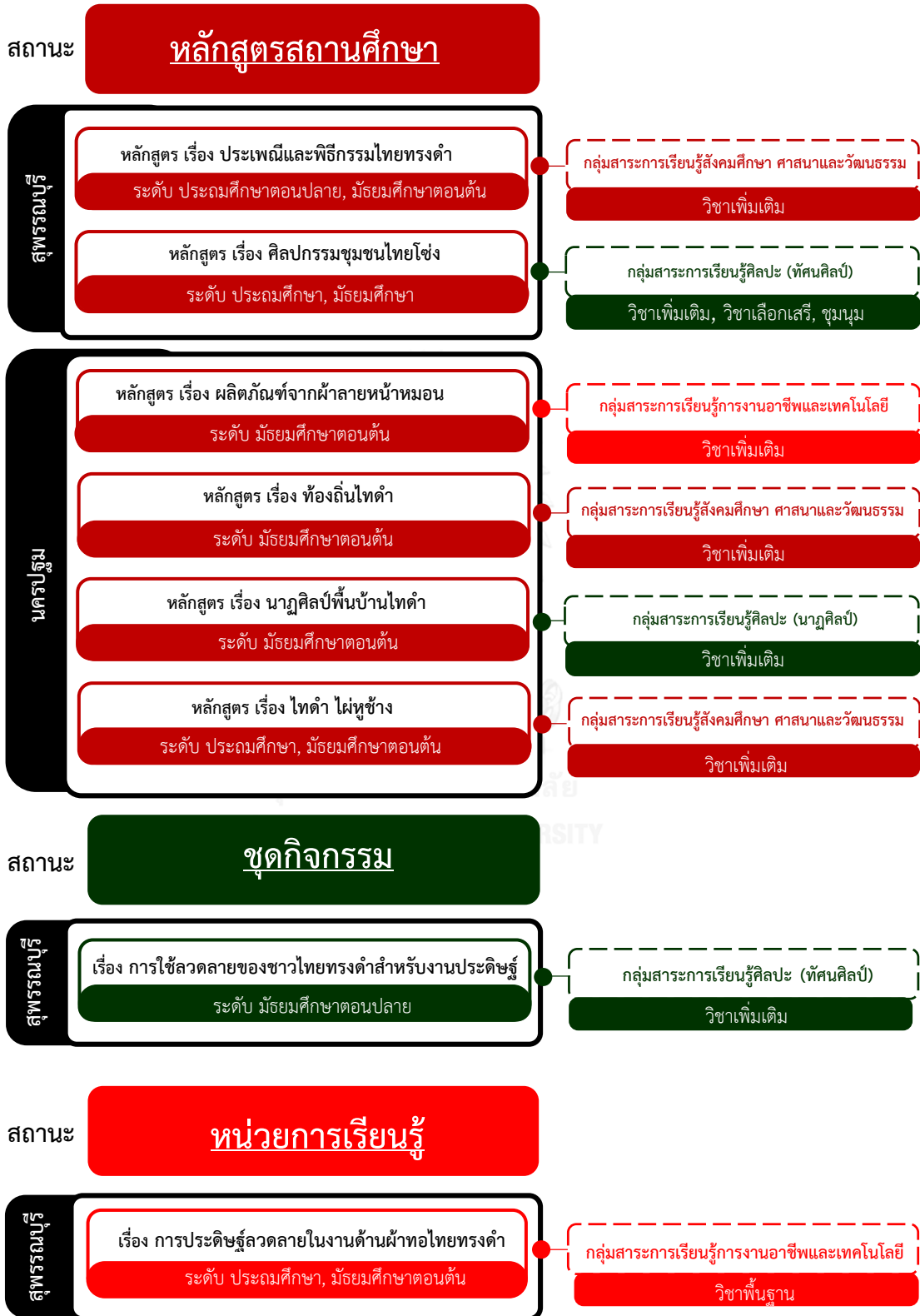
เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดทำโดยคุณครูธนวิทย์ แก้วแกมเสื่อ เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องราวของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีในชุมชนของชาวอำเภอร่องทอง โดยชุดกิจกรรมถูกนำไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนอู่ทอง ตำบลอู่ทอง อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เนื้อหาหลักของชุดกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่า รักและภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น เรื่องการใช้ลวดลายของชาวไทยทรงดำสำหรับการประดิษฐ์ วัสดุการทำงาน การออกแบบ และการนำลวดลายไปใช้ในการต่อยอดสร้างสรรค์ผลงานเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน โดยชุดกิจกรรมนี้เน้นเรื่องลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ ซึ่งถือเป็นหน่วยย่อยในเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำเท่านั้น

3. เนื้อหาย่อยในหน่วยการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการนำเนื้อหาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาปรับเป็นกิจกรรมตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระ เพื่อให้เนื้อหาเป็นความรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียนตามบริบทชุมชนของสถานศึกษา โดยจากการสำรวจพบโรงเรียนที่มีการนำส่วนหนึ่งของเนื้อหาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ทั้งสิ้น 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ (นันทราษฎร์รังสรรค์) และโรงเรียนวัดกลางบ้านดอน

เนื้อหาที่พบจะเป็นเรื่อง การเย็บดอก (การประดิษฐ์ลวดลายจากผ้าเทคนิคปะ ของชาวไทยทรงดำ) โดยถูกจัดเป็นเนื้อหาย่อยในหน่วยการเรียนรู้ ของรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งเป็น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียงในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรที่เป็นเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำโดยตรง พบเพียงการเป็นเนื้อหาย่อยส่วนหนึ่งของหลักสูตรเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่พบมีจำนวน 3 หลักสูตร จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านทัศนศิลป์ที่พบมีจำนวน 1 หลักสูตร ด้านนาฏศิลป์ที่พบมีจำนวน 1 หลักสูตร และจากกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่พบมีจำนวน 1 หลักสูตร โดยส่วนใหญ่จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระยะเวลาเรียนตั้งแต่ 20-40 ชั่วโมง ต่อหลักสูตร

แผนผังที่ 1 สรุปสภาพหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี และในจังหวัดใกล้เคียง

4. สรุปการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น

จากการสำรวจหลักสูตรการศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น และชุดกิจกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม ที่พบมีทั้งสิ้น 7 หลักสูตร จึงสามารถสรุปข้อมูลโดยแบ่งตามองค์ประกอบของหลักสูตรได้ดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์ หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ กำหนดให้นักเรียนได้ทราบประวัติความเป็นมา การส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญ การสร้างจิตสำนึกให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่า และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ รองลงมาเป็นการกำหนดให้นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติผลงาน รวมถึงการเผยแพร่ อนุรักษ์ และน้อยที่สุดคือกำหนดให้นักเรียนสามารถนำความรู้ด้านวัฒนธรรมไปต่อยอดเพื่อสร้างอาชีพและรายได้

2. ด้านเนื้อหาสาระ หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ กำหนดเนื้อหาให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมา การเห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาในวัฒนธรรมท้องถิ่น และการเรียนรู้วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สร้างสรรค์ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาเป็นการกำหนดเนื้อหาให้นักเรียนได้ทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน และน้อยที่สุดคือกำหนดเนื้อหาให้นักเรียนรู้จักวิธีการเผยแพร่และอนุรักษ์

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการบรรยาย และการสาธิต รองลงมาเป็นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจากของจริง และน้อยที่สุดคือการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ การอภิปรายและการทัศนศึกษา

4. ด้านสื่อการสอน หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จาก หนังสือเรียน ใบความรู้ และผลงานและชิ้นงานสำเร็จ รองลงมาเป็นการใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต

5. ด้านการประเมินผล หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลนักเรียนจาก การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรู้พอสังเขปและการถ่ายทอดได้ และผลงานสำเร็จการการทำแต่ละกิจกรรม

6. **ด้านแหล่งการเรียนรู้** หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์ รวมถึงชุมชนต้นกำเนิดภูมิ ปัญญา

7. **ด้านครูผู้สอน** หลักสูตรทั้งหมดที่สำรวจ กำหนดให้ผู้ถ่ายทอดความรู้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ คือ ครูในโรงเรียน รองลงมาเป็นการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้าน ภูมิปัญญานั้น ๆ มาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และดำเนินการจัดการเรียนรู้ และน้อยที่สุดคือการเชิญผู้รู้ และปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้กับนักเรียน

จากการวิเคราะห์รายละเอียดเนื้อหาเอกสารหลักสูตรด้านสภาพและองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นและชุดกิจกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐมทั้ง 7 หลักสูตร จึงสามารถแบ่งจุดเด่นของของหลักสูตรเดิมที่มีได้ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์จุดเด่นของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น	จุดเน้นหลักสูตร		
	เน้นความรู้ ความเข้าใจด้าน ข้อมูล (การสั่งสมความรู้)	เน้นการ ปฏิบัติงานใน แบบดั้งเดิม (การสืบสานผลงาน)	เน้นการต่อยอด และประยุกต์ใช้ (การสร้างสรรค์ผลงาน)
1. ประเพณีและพิธีกรรม ไทยทรงดำ	✓		
2. ศิลปกรรมชุมชนไทยโซ่ง	✓		
3. การใช้ลวดลายของชาวไทยทรงดำ สำหรับงานประดิษฐ์	✓		✓
4. ผลิตภัณฑ์จากผ้า ลายหน้าหมอน		✓	✓
5. ท้องถิ่นไทดำ	✓		
6. นาฏศิลป์พื้นบ้านไทดำ	✓	✓	
7. ไทดำ ไม้หูช้าง	✓		

จากตารางที่ 6 พบว่าจุดเน้นของหลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจุดเน้นแบ่งเป็น 3 ลักษณะตามวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นคำสำคัญได้ คือ การสั่งสมความรู้ การสืบสานผลงานแบบดั้งเดิม และการสร้างสรรค์ต่อยอดองค์ความรู้เดิม โดยหลักสูตรส่วนใหญ่มีจุดเด่นที่เน้นด้านความรู้ความเข้าใจข้อมูล รองลงมาคือเน้นการปฏิบัติงานในแบบดั้งเดิม และการต่อยอด ประยุกต์ใช้ โดยหลักสูตรส่วนใหญ่มีจุดเน้นข้อเดียว และบางหลักสูตรมีจุดเน้นมากที่สุดสองข้อ เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทำให้ทราบและสามารถดึงจุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มีอยู่นำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาและสร้างหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีต่อไป

4.2. ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

4.2.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของครูผู้สอนรายวิชาศิลปะ

การสำรวจความคิดเห็นครั้งนี้ คัดเลือกครูผู้สอนรายวิชาศิลปะจากโรงเรียนที่มีการเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชาวไทยทรงดำ จาก 2 อำเภอ คือ อำเภออู่ทอง และอำเภอสองพี่น้อง เนื่องจากโรงเรียนกับชุมชนมีความใกล้ชิดและมีบริบทร่วมกันที่ชัดเจนเพราะมีนักเรียนที่เป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำอยู่ในโรงเรียน ดังนั้นในการสำรวจความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ให้กับผู้เรียนจึงถือเป็นการตอบสนองการเรียนรู้เรื่องราวที่มีความสำคัญกับการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมชุมชนและเป็นประโยชน์กับผู้เรียนโดยตรง โดยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาศิลปะจาก 8 โรงเรียน ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. **โรงเรียนบางลี่วิทยา** ตั้งอยู่ที่ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72110 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 1,221 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล มีจำนวนครูในหมวดศิลปะ ทั้งสิ้น 5 คน
2. **โรงเรียนบ่อสุพรรณวิทยา** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 บ้านหัวกลับ ตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72190 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 290 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล มีจำนวนครูในหมวดศิลปะ ทั้งสิ้น 2 คน
3. **โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 บ้านบ่อ ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72160 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 134 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีจำนวนครูในหมวดศิลปะ ทั้งสิ้น 1 คน
4. **โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ (นันทราษฎร์รังสรรค์)** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 บ้านท่าตะเกียง ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72220 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 406 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นโรงเรียนประจำตำบล มีจำนวนครูในหมวดศิลปะ ทั้งสิ้น 1 คน
5. **โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 บ้านยางไทย ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72160 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 271 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนครูในหมวดศิลปะ ทั้งสิ้น 1 คน

6. **โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 บ้านบางตาเถร ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72110 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 698 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ มีจำนวนครูในหมวดศิลปะทั้งสิ้น 4 คน

7. **โรงเรียนอู่ทอง** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 9 ตำบลอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72160 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 2,782 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ มีจำนวนครูในหมวดศิลปะทั้งสิ้น 5 คน

8. **โรงเรียนอู่ทองศึกษาลัย** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 6 ตำบลอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72160 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 878 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนครูในหมวดศิลปะทั้งสิ้น 2 คน

2. ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็น

ตารางที่ 7 ข้อมูลสถานภาพและประสบการณ์ของครูศิลปะ

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=8)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	25
หญิง	6	75
2. อายุ		
21-30 ปี	2	25
31-40 ปี	3	37
41-50 ปี	1	13
51-60 ปี	2	25
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	4	50
ปริญญาโท	4	50
4. สถานภาพการทำงาน		
ครูประจำชั้นที่สอนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์)	1	13
ครูประจำชั้นที่สอนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) และวิชาอื่นๆ	2	25
ดนตรี	1	13
นาฏศิลป์	1	13
ครูผู้สอนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์)	5	62
5. ประสบการณ์สอน		
ต่ำกว่า 10 ปี	4	50
10-20 ปี	1	13
21-30 ปี	3	37
6. ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนในระดับ		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	7	87
มัธยมศึกษาปีที่ 2	7	87
มัธยมศึกษาปีที่ 3	6	75
มัธยมศึกษาปีที่ 4	2	25

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=8)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 5	3	37
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2	25
7. วิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่จัดการเรียนการสอน		
เน้นเนื้อหาด้าน		
ประวัติศาสตร์ศิลป์	1	13
สุนทรียศาสตร์	1	13
การปฏิบัติงานศิลปะ	2	25
การวิจารณ์งานศิลปะ	1	13
บูรณาการจากทั้ง 4 ข้อด้านบน	6	75
8. การจัดการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน		
มี	5	62
ในกลุ่มสาระการงานอาชีพ	3	37
และเทคโนโลยี		
ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา	1	13
และวัฒนธรรม		
ในกลุ่มสาระศิลปะ	1	13
ไม่มีการจัดการเรียนการสอน	3	37
9. การสนับสนุนการใช้ผ้าทอพื้นเมืองในชีวิตประจำวัน		
สนับสนุนมาก ใช้เป็นประจำ	0	0
สนับสนุนบ้าง ใช้บ่อยครั้ง	4	50
สนับสนุนน้อย ใช้เมื่อมีความจำเป็น	4	50
ไม่สนับสนุน ไม่ใช้เลย	0	0
10. การรู้จักผ้าทอไทยทรงดำ		
รู้จัก เคยใช้	5	63
รู้จัก ไม่เคยใช้	3	37
ไม่รู้จัก ไม่เคยใช้	0	0

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=8)	ร้อยละ
11. การใช้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน		
เคยใช้		
ไม่เคยใช้	4	50
12. ความคิดเห็นเรื่องการจัดการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4	50
ควรจัด		
ไม่ควรจัด	8	100
13. ความคิดเห็นเรื่องการจัดการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย	0	0
ควรจัด		
ไม่ควรจัด	7	87
14. การใช้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้การสอน	1	13
ควร ในทักษะด้าน	8	100
เนื้อหา จากการศึกษาปฏิบัติ	6	75
ชีวิตและการทำงาน	6	75
ทักษะด้านการเรียนรู้	6	75
เทคโนโลยีและสารสนเทศ	6	75
ไม่ควร	0	0
15. ลักษณะการจัดการเรียนรู้การสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรี		
จัดเป็นรายวิชาบังคับ	0	0
จัดเป็นรายวิชาเลือก	8	100
อื่นๆ (โปรดระบุ)	1	13
กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้		
กิจกรรมชุมนุม		
การบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ		

จากตารางที่ 7 พบว่าครูศิลปะมีทั้งสิ้น 8 คน เป็นเพศหญิง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 เป็นเพศชาย 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และปริญญาโทอย่างละ 4 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50 ทั้งคู่ ด้านสถานภาพการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62 ครูศิลปะส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่รับผิดชอบสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87 ตามมาด้วย มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ในรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่จัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เน้นการบูรณาการจากทั้ง 4 ข้อด้าน คือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ การปฏิบัติงานศิลปะ การวิจารณ์งานศิลปะ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 มีการจัดการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน จำนวน 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62 ไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 37 ด้านการสนับสนุนการใช้ผ้าทอพื้นเมืองในชีวิตประจำวัน ครูมีการใช้บ่อยครั้งในโอกาสสำคัญ และใช้เมื่อมีความจำเป็นในโอกาสสำคัญ จำนวนเท่ากันอย่างละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน ความคิดเห็นเรื่องการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนเห็นด้วยว่าควรมีการจัด คิดเป็น ร้อยละ 100 ความคิดเห็นเรื่องการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 7 คน เห็นด้วยว่าควรจัด คิดเป็นร้อยละ 87 ด้านการใช้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้ามาในการจัดการเรียนการสอน ทุกคนเห็นด้วยว่า ควรจัด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนลักษณะการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรี ทุกคนเห็นด้วยว่าควรจัดเป็นรายวิชาเลือก คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น องค์ความรู้พื้นฐานสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์
2. ด้านการกำหนดเนื้อหา
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมดังต่อไปนี้			
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ และประวัติศาสตร์ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีได้พอสังเขปและอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้	4.50	0.76	มากที่สุด
2. ศึกษาวิธีการทอผ้า จากช่างทอผ้า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในชุมชนและท้องถิ่น	4.50	0.76	มากที่สุด
3. ฝึกทักษะการทอผ้าและสามารถประยุกต์สร้างลวดลายในผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิดของตนเองได้	4.50	0.78	มากที่สุด
4. มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการทอและเทคนิคสร้างลวดลายของผ้าทอไทยทรงดำ	4.38	0.76	มาก
5. แยกแยะลวดลาย และเทคนิคการสร้างสรรค์ของผ้าทอไทยทรงดำได้	4.38	0.77	มาก
6. อธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำได้ และเปรียบเทียบความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้	4.63	0.75	มากที่สุด
7. สามารถนำทักษะด้านศิลปะ เช่น การออกแบบ มาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบประยุกต์พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ	4.38	0.76	มาก
8. มีความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม	4.50	0.72	มากที่สุด
9. บอกคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม	4.38	0.73	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
10. มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ ของหวัดสุพรรณบุรี	4.63	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยความเห็นด้วยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกคือ การอธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำได้และเปรียบเทียบความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้, มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำของหวัดสุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำและประวัติศาสตร์ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีได้พอสังเขปและอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้, ศึกษาวิธีการทอผ้าจากช่างทอผ้าปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำในชุมชนและท้องถิ่น, ฝึกทักษะการทอผ้าและสามารถประยุกต์สร้างลวดลายในผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิดของตนเองได้, และมีความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.50$) อันดับที่สามคือ มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการทอและเทคนิคสร้างลวดลายของผ้าทอไทยทรงดำ แยกแยะลวดลาย และเทคนิคการสร้างสรรค์ของผ้าทอไทยทรงดำได้, สามารถนำทักษะด้านศิลปะ เช่น การออกแบบมาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบประยุกต์พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ, และบอกคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม มีเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.38$)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดเนื้อหา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ด้านการกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตร			
ระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยสาระดังต่อไปนี้			
1. ประวัติความเป็นมา คติความเชื่อ ประเพณี การทอผ้า และการแต่งกายของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี	4.38	0.74	มาก
2. เอกลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำ	4.50	0.76	มากที่สุด
3. ความสำคัญ คุณค่า ความเชื่อ หน้าที่และประโยชน์ใช้สอย ของผ้าทอไทยทรงดำที่มีต่อชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และชีวิตประจำวัน	4.50	0.76	มากที่สุด
4. แนวคิดในการใช้สีและลวดลายในการออกแบบเพื่อประดับ ตกแต่งบนเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของ ชาวไทยทรงดำ	4.75	0.46	มากที่สุด
5. วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบสำหรับทอผ้าของชาวไทยทรงดำจาก สภาพแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น	4.75	0.71	มากที่สุด
6. ขั้นตอนและวิธีการทอผ้าและการสร้างลวดลายด้วยเทคนิค ต่าง ๆ	4.88	0.35	มากที่สุด
7. วิธีการทอผ้าและการสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของช่างทอผ้า	4.75	0.71	มากที่สุด
8. แนวทางในการอนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อสืบทอด ผ้าทอไทยทรงดำ จังหวัดสุพรรณบุรี	4.88	0.35	มากที่สุด
9. แนวคิดในการประยุกต์ผ้าทอไทยทรงดำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ ร่วมสมัย	4.63	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดเนื้อหา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ความเห็นด้วยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกคือ ขั้นตอนและวิธีการทอผ้าและการสร้างลวดลายด้วยเทคนิคต่าง ๆ, และแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาเพื่อสืบทอดผ้าทอไทยทรงดำจังหวัดสุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ แนวคิดในการใช้สีและลวดลายในการออกแบบเพื่อประดับตกแต่งบนเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของชาวไทยทรงดำ, วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบสำหรับทอผ้าของชาวไทยทรงดำจากสภาพแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น, และวิธีการทอผ้าและการสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของช่างทอผ้า มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.75$) อันดับที่สามคือ แนวคิดในการประยุกต์ผ้าทอไทยทรงดำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย ($\bar{X} = 4.63$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือการกำหนดเนื้อหาด้าน ประวัติความเป็นมา คติความเชื่อ ประเพณี การทอผ้า และการแต่งกายของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี ($\bar{X} = 4.38$)

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนและสื่อการสอน

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนและสื่อการสอน			
1. ศึกษา รวบรวมประวัติและความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ จากการสำรวจผ่านเอกสาร ฐานข้อมูลออนไลน์ สื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีทัศน์ Powerpoint	4.63	0.74	มากที่สุด
2. ทศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ไทยทรงดำใน ท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์และศูนย์อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยทรงดำ	4.50	0.93	มากที่สุด
3. รวบรวมลวดลายของผ้าที่ตนเองพบเห็นหรือรู้จักในท้องถิ่น พร้อมระบุข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา หรือสอบถามผู้รู้ ผู้ปกครอง หรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์	4.50	0.76	มากที่สุด
4. เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำมาให้ความรู้ใน สถานศึกษา	4.88	0.35	มากที่สุด
5. ศึกษากระบวนการผลิตและทอผ้าของชาวไทยทรงดำ จากผู้เชี่ยวชาญในชุมชน	4.63	0.74	มากที่สุด
6. ฝึกพื้นฐานการทอหรือสร้างลายผ้าทอไทยทรงดำขั้นพื้นฐาน จากปราชญ์ชาวบ้าน ช่างทอหรือผู้รู้ในท้องถิ่น	4.50	0.76	มากที่สุด
7. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความงาม และความเชื่อที่แฝงอยู่ในผ้าทอไทยทรงดำ	4.38	0.92	มาก
8. วิเคราะห์ลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ ด้านสี ลวดลาย และ บทบาทความนิยมของการใช้ผ้าทอไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน และจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เป็นฐานข้อมูล ของภูมิปัญญาชุมชน	4.75	0.46	มากที่สุด

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
9. ออกแบบลวดลายผ้าทอไทยทรงดำตาม ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง	4.50	0.76	มากที่สุด
10. ออกแบบผ้าทอไทยทรงดำด้วยตนเอง พร้อมเขียนแนวคิด เทคนิคการทำและลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริงภายใต้คำแนะนำ จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น	4.25	0.89	มาก
11. อภิปราย ระดมความคิดและสรุปผลการเรียนรู้ พร้อมนำเสนอความสำคัญ และการประยุกต์ใช้ ผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวัน	4.25	0.89	มาก
12. เปรียบเทียบลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัด สุพรรณบุรีกับผ้าทอไทยทรงดำในแหล่งอื่น ๆ	4.25	1.16	มาก
13. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งผลิต แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ ในการทอผ้าไทยทรงดำที่อยู่ภายในชุมชน	4.50	0.76	มากที่สุด
14. จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมแสดงผลงานการออกแบบลวดลาย และโครงการการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้รูปแบบผ้าทอไทยทรงดำมา ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทที่ร่วมสมัย	4.75	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน ส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ความเห็นด้วยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกคือ
เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำมาให้ความรู้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ
วิเคราะห์ลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ ด้านสี ลวดลาย และบทบาทความนิยมของการใช้ผ้าทอไทย
ทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบันและจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลของภูมิปัญญาชุมชน,
จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมแสดงผลงานการ
ออกแบบลวดลาย และโครงการการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้รูปแบบผ้าทอไทยทรงดำมาประยุกต์ให้เข้ากับ

บริบทที่ร่วมสมัย มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.75$) อันดับที่สามคือ ศึกษา รวบรวมประวัติ และความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ จากการสำรวจผ่านเอกสาร ฐานข้อมูลออนไลน์ สื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีทัศน์ Powerpoint, ศึกษากระบวนการผลิตและทอผ้า ของชาวไทยทรงดำจากผู้เชี่ยวชาญในชุมชน มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.63$) ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ ออกแบบผ้าทอไทยทรงดำด้วยตนเอง พร้อมเขียนแนวคิด เทคนิคการทำและลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริงภายใต้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญใน ท้องถิ่น, อภิปราย ระดมความคิดและสรุปผลการเรียนรู้พร้อมนำเสนอความสำคัญ และการประยุกต์ใช้ผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวัน, และการเปรียบเทียบลักษณะของผ้าทอ ไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีกับผ้าทอไทยทรงดำในแหล่งอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.25$)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ด้านการวัดและประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตร			
1. อธิบายประวัติความเป็นมาของผ้าทอชาวไทยทรงดำ ภายในท้องถิ่นของตนเอง และระบุทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการผลิตผลงานได้	4.38	0.74	มาก
2. อธิบายประเภท คุณค่า ประโยชน์ หน้าที่ใช้สอยของ ผ้าทอชาวไทยทรงดำได้	4.38	0.74	มาก
3. อธิบายความหมายของสี ลวดลาย และเทคนิค บนเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอชาวไทยทรงดำได้	4.50	0.53	มากที่สุด
4. อธิบายลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอชาวไทยทรงดำ และสามารถเปรียบเทียบกับผ้าทอพื้นเมืองจากแหล่งอื่น ๆ ได้	4.63	0.52	มากที่สุด
5. ออกแบบผ้าทอชาวไทยทรงดำในแบบประยุกต์ เช่น การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำแบบร่วมสมัย พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดของ ตนเองได้อย่างอิสระ	4.00	0.76	มาก
6. นำเสนอแนวคิดในการออกแบบที่แสดงอัตลักษณ์และคุณค่า ความงามของผ้าทอชาวไทยทรงดำจากแนวคิดของตนเอง	4.13	0.83	มาก
7. นำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองและจากการ เรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนวิชาศิลปะ เรื่อง ผ้าทอชาวไทยทรงดำ พร้อมระบุปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น	4.38	0.52	มาก
8. แสดงการประยุกต์ใช้ผ้าทอชาวไทยทรงดำ หรือลวดลายมา ประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก หรือสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.13	0.83	มาก
9. ประเมินตนเองและประเมินสมาชิกภายในกลุ่ม ในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ในการเรียนได้	4.13	0.83	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
10. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพัฒนา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยได้อย่างอิสระและสร้างสรรค์	4.25	0.71	มาก

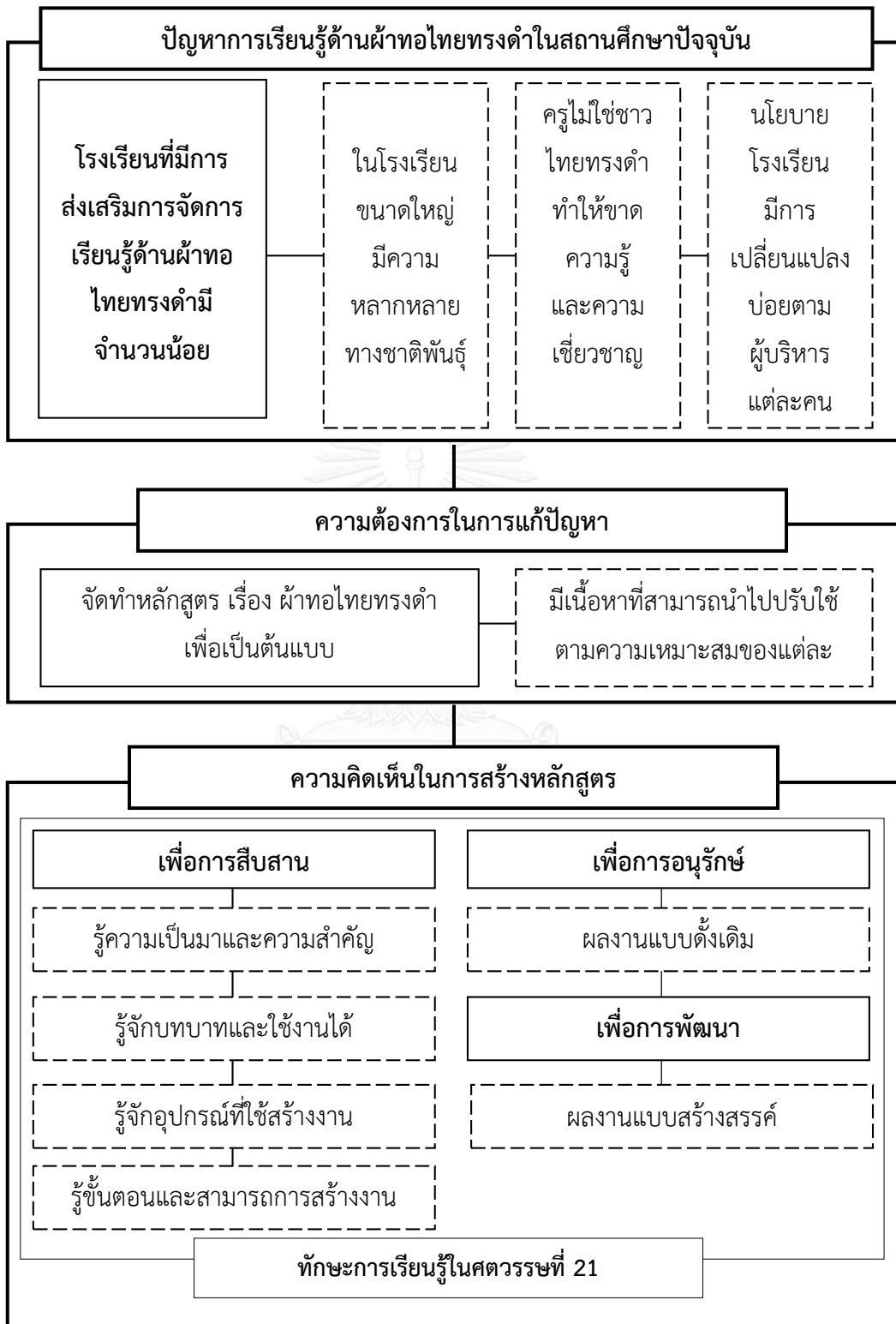
จากตารางที่ 11 พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก ความเห็นด้วยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกคือ อธิบายลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำ, และสามารถเปรียบเทียบกับผ้าทอพื้นเมืองจากแหล่งอื่น ๆ ได้ ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคืออธิบายความหมายของสี ลวดลาย และเทคนิคบนเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำได้ ($\bar{X} = 4.50$) อันดับที่สามคือ อธิบายประวัติความเป็นมาของผ้าทอชาวไทยทรงดำ ภายในท้องถิ่นของตนเอง และระบุทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เอื้อต่อการผลิตผลงานได้, อธิบายประเภท คุณค่า ประโยชน์ หน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำได้, นำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองและจากการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนวิชาศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ พร้อมระบุปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ ออกแบบผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบประยุกต์ เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำแบบร่วมสมัย พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.00$)

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนและสื่อการสอน ในการจัดการเรียนการสอนเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างรายวิชาการงานอาชีพ ที่มีเนื้อหาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะด้านงานผ้าต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานในการสร้างผลงาน นำมา ร่วมกับการเรียนการสอนด้านการออกแบบในรายวิชาทัศนศิลป์ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งทักษะด้านการปฏิบัติและทักษะด้านการคิดควบคู่ไปด้วยกัน

กำหนดเนื้อหากิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนและชิ้นงานนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้จริง

แผนผังที่ 2 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนรายวิชาศิลปะ

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

แบ่งการสัมภาษณ์เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ประชาชนชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ และนักเรียน แต่ละกลุ่มแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ

1.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ

ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบันส่วนมากเป็นสตรีสูงอายุ โดยจะทำงานเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำในเวลาว่างจากการอยู่บ้านและเฝ้าบ้านให้ลูกหลานที่ออกไปทำงาน ในอดีตช่างแทบทุกคนจะเคยทำงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ทุกขั้นตอน แต่ปัจจุบันมีปรับเปลี่ยนบางขั้นตอน เช่น การเตรียมเส้นใยทั้งฝ้ายและไหม ซึ่งมีขั้นตอนซับซ้อนและต้องใช้เวลา ปัจจุบันถูกลดขั้นตอนลงมาด้วยการซื้อเส้นใยสำเร็จมาทอ หรือหากทอผ้าไม่ไหวเนื่องจากไม่มีแรงเหยียบก็ทอผ้า ก็จะตัดเย็บเสื้อผ้าหรือเย็บดอกที่ใช้สำหรับประดับตกแต่งเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้ไทยทรงดำแทน จากการสำรวจประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำที่มีความเชี่ยวชาญและยังคงสร้างผลงานจากผ้าทอไทยทรงดำอยู่ในปัจจุบัน โดยสามารถแบ่งช่างออกตามความถนัดเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการทอ ด้านการย้อม ด้านการเย็บ และด้านการปัก เพื่อให้ได้ความคิดเห็นและมุมมองที่หลากหลายในการนำข้อมูลมาใช้ในการจัดสร้างหลักสูตรไทยทรงดำในครั้งนี้ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน ดังมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ประชาชนชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 1 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า

ข้อมูลทั่วไป

นางหลอด ทองเชื้อ อายุ 75 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 4 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู้อำเภอทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันประกอบอาชีพช่างทอผ้า และสร้างผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำจำหน่าย และเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการทอผ้าที่กระตุก ประสบการณ์ด้านผ้าทอไทยทรงดำ 30 ปี โดยสามารถทำได้ทุกขั้นตอนของการทอผ้าทั้งการเตรียมเส้นใย การกรอ การย้อม การทอ การเย็บดอกเพื่อใช้ตกแต่งเสื้อผ้า การเย็บเสื้อ กางเกง และสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำได้ทุกอย่าง

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 2 ความเชี่ยวชาญ : การเย็บเสื่อฮี
ข้อมูลทั่วไป

นางมณี เกื้อคนรัก อายุ 66 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันประกอบอาชีพเย็บเสื่อฮีทั้งของบุรุษและสตรีเป็นหลัก จำหน่ายให้กับคนในหมู่บ้านและหมู่บ้านละแวกใกล้เคียง ประสบการณ์ทั้งสิ้นเป็นเวลา 49 ปี โดยจุดเด่นของผลงานเสื่อฮีที่ทำให้ความสำคัญกับความละเอียด ความเรียบร้อยของการเย็บ และการเลือกใช้สีสันทตามแบบโบราณ ทำให้ผลงานออกสวยงาม เรียบร้อย และถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของชาวไทยทรงดำ

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 3 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า
ข้อมูลทั่วไป

นางอ่อน มั่นหลง อายุ 69 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันยังคงทอผ้าอยู่ที่ไต้ถุนบ้าน และสร้างสรรค์ผลงานด้านผ้าทอเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น นำมาตัดเย็บเสื่อฮี การเย็บดอกสำหรับตกแต่งเสื่อ รวมถึงทำผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำต่าง ๆ เช่น กระเป๋าคาดเอว หมวกเด็กหญิงชาย หรือหมอน เป็นต้น รวมประสบการณ์ทั้งสิ้นเป็นเวลา 55 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 4 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า
ข้อมูลทั่วไป

นางทิ มารูปหมอก อายุ 67 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันทอผ้าอยู่ที่ไต้ถุนบ้าน ในเวลาว่างจากการดูแลหลาน โดยยังคงทอด้วยกี่ลาวแบบดั้งเดิมของชาวไทยทรงดำ และแปรรูปเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เสื่อฮี การเย็บดอกสำหรับตกแต่งเสื่อ กระเป๋าคาดเอว ผ้าเป็ยว หรือหมอน เป็นต้น โดยความสามารถเหล่านี้ได้มาจากฝึกทำตั้งแต่สมัยยังเป็นสาว รวมประสบการณ์ทั้งสิ้นเป็นเวลา 54 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 5 ความเชี่ยวชาญ : การเย็บดอก

ข้อมูลทั่วไป

นางสำรวน ผิวสงคราม อายุ 68 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 8 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู่หลง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันใช้เวลาว่างหลังจากดูแลบ้านและเลี้ยงหลานมาเย็บดอกขาย โดยฝึกฝนและพัฒนาต่อยอดมาจากที่แม่สอนโดยสังเกตและแลกเปลี่ยนการทำลายต่าง ๆ จากเพื่อนบ้าน เมื่อมีคนมาเห็นและพึงพอใจในฝีมือจึงว่าจ้างให้ทำเพื่อนำไปใช้ในการประดับตกแต่งเสื้อฮี และกระเป๋าคาดเอว จนกลายมาเป็นอาชีพเสริมจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 18 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 6 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า

ข้อมูลทั่วไป

นางสาวพิมพ์พา ล้านใจดี อายุ 69 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู่หลง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันเมื่อมีเวลาว่างจะทอผ้าและตัดเย็บเสื้อก้อม เสื้อฮี จัดจำหน่าย โดยมีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มทอผ้าของหมู่บ้าน แม้ปัจจุบันกลุ่มจะขาดสมาชิก แต่ยังมีอุปกรณ์ และกี่ทอผ้าพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อสอนให้กับผู้ที่สนใจ โดยมีประสบการณ์ด้านการทอผ้า ที่ทำมาตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 54 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 7 ความเชี่ยวชาญ : การปักผ้าเปียว

ข้อมูลทั่วไป

นางลำตวน ก้อนทอง อายุ 58 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู่หลง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันใช้เวลาจากการว่างงานปักผ้าเปียว โดยมีการทำตามแบบ แต่ละครายการของลูกค้าซึ่งมีเข้ามาให้ทำอย่างต่อเนื่อง รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ทำมีทั้งการปักผ้าเปียวแบบดั้งเดิมและการปักลดลายลงบนเสื้อแบบประยุกต์ตามแบบที่ลูกค้าออกแบบมา ประสบการณ์ที่สั่งสมมาในการฝึกหัดและเรียนรู้การปักด้วยตนเองจากการช่างสังเกตจดจำและลองทำตามคนอื่นจนถึงปัจจุบันปักผ้าเปียวมาเป็นผู้สอนนับเป็นแล้วกว่า 37 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 8 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า

ข้อมูลทั่วไป

นางสาวสำลี เพชรมีดี อายุ 63 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 11 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันเมื่อว่างจากการทำนา ก็จะมาทอผ้าบริเวณ ใต้ถุนบ้าน ซึ่งมีถึง 4 หลัง แต่ละหลังก็จะทอผ้าที่แตกต่างกันไป ทั้งผ้าซิ่นตาลาย ผ้าพื้นสีต่าง ๆ ชนิดใด ที่มีลูกค้ารับใช้ก็จะทอที่นั่นก่อน จุดเด่นของการทอผ้าของที่นี่คือการทอแบบ 4 ตะกรอ โดยเริ่มต้นทอมาตั้งแต่ด้วยสาวรวมประสบการณ์ในการทอผ้าเป็นเวลากว่า 48 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 9 ความเชี่ยวชาญ : การตัดเย็บชุดไทยทรงดำ

ข้อมูลทั่วไป

นางแพ ออมสิน อายุ 71 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 7 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบัน ด้วยอายุที่มากขึ้นทำให้เป็นอุปสรรคในการทอผืนผ้าเอง จึงทำเพียงการเย็บปักจากผ้าที่ซื้อสำเร็จและจากผ้าที่ทอเก็บไว้มาสร้างเป็นของใช้ต่าง ๆ เช่น เสื้อฮิชายหญิง เสื้อก้อม เสื้อโหด ช่วงก้อม ช่วงฮี ผ้าหลา ผ้าซิ่นดอก ผ้าซิ่นวา ผ้าแพรแดง หมวกเด็กหญิงชาย กระเป๋าคาดเอว ชาย ผ้าเปียว เป็นต้น โดยทำเก็บไว้เพื่อเป็นสมบัติของครอบครัวเพราะไม่มีลูกหลานมาสืบทอดจึงต้องทำเก็บไว้ให้มากพอสำหรับใช้งาน รวมแล้วมีประสบการณ์ด้านผ้าทอไทยทรงดำกว่า 56 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 10 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า

ข้อมูลทั่วไป

นางอ่อน มีเพชร อายุ 59 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านดอน อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันเป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าที่กระตุกบ้านยางลาว ทอผ้าไทยทรงดำเป็นอาชีพหลัก โดยใช้พื้นที่ใต้ถุนบ้านเป็นที่ตั้งของศูนย์ มีกี่ 6 หลัง โดยสมาชิกจะมารวมตัวกันทอผ้า และสร้างผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์สำหรับจำหน่ายของกลุ่มโดยมีการประยุกต์และพัฒนาสีสันทันและรูปแบบสินค้าของผ้าทอไทยทรงดำเพื่อความหลากหลายและเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า สำหรับประสบการณ์ด้านผ้าทอไทยทรงดำทำมาตั้งแต่ยังสาวจนถึงปัจจุบันรวมแล้วกว่า 40 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 11 ความเชี่ยวชาญ : การย้อมผ้า

ข้อมูลทั่วไป

นางมา แสงเพชร อายุ 78 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 6 ตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันประกอบอาชีพย้อมผ้าเป็นหลัก เสริมด้วยการเย็บดอกไม้ใช้สำหรับเย็บประดับตกแต่งเสื้อฮ้าง โดยเป็นช่างย้อมผ้าชาวไทยทรงดำ 1 ใน 2 คน ของจังหวัดสุรินทร์ที่เหลืออยู่ และยังคงใช้กรรมวิธีย้อมแบบดั้งเดิมจากวัสดุธรรมชาติ โดยมีประสบการณ์ในการย้อมจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 18 ปี

ปราชญ์ชาวบ้าน/ช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 12 ความเชี่ยวชาญ : การทอผ้า

ข้อมูลทั่วไป

นายอธิป ย้อนเพชร อายุ 27 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันเป็นประธานศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ โดยมีแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชน และเป็นแหล่งรวบรวมผลงานจากภูมิปัญญาชาวไทยทรงดำที่เน้นผลิตข้าวของเครื่องใช้รูปแบบดั้งเดิมอย่างโบราณ มารวมกันเพื่อรวบรวมสินค้า ก่อนนำไปจัดจำหน่ายในการออกร้านนอกสถานที่ ถือเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกชุมชน และกระตุ้นการสร้างงานและเผยแพร่วัฒนธรรมไปในตัว โดยผลงานทุกชิ้นจากศูนย์แห่งนี้ต้องมีคุณภาพตามที่ได้มีการกำหนดและตกลงกันไว้ในเบื้องต้น เพื่อสร้างมาตรฐานให้ผู้ซื้อมีความมั่นใจในคุณภาพสินค้า แม้จะมีอายุไม่มากแต่ความสนใจใฝ่รู้ก็อุปถัมภ์ความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ ลองผิดลองถูกทำงานฝีมือที่เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ จนทำได้อย่างเชี่ยวชาญจากวันนั้นจนถึงตอนนี้ นับเป็นเวลากว่า 5 ปี

1.2 ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็นของประชาชนชาวบ้าน และช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ

ข้อมูลสถานภาพและประสบการณ์ของประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ เนื้อหาและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำในบริบท ร่วมสมัย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแจกแจงความถี่ข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นรูปแบบตาราง จากการสัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอ ไทยทรงดำสามารถแจกแจงความถี่ได้ดังนี้

ตารางที่ 12 สถานภาพและประสบการณ์ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=12)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	1	8
หญิง	11	92
2. อายุ		
21-30 ปี	1	8
31-40 ปี	0	0
41-50 ปี	0	0
51-60 ปี	2	17
61-70 ปี	6	50
71-80 ปี	3	25
3. วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	10	83
มัธยมศึกษา	2	17
ปริญญาตรี	0	0
4. ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ		
ต่ำกว่า 10 ปี	1	8
11-20 ปี	2	17
21-30 ปี	1	8
31-40 ปี	1	8
41-50 ปี	3	25

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=12)	ร้อยละ
51-60 ปี	4	34
5. ความเชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำของ ปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ		
ด้านการทอ	7	59
ด้านการย้อม	1	8
ด้านการเย็บ	3	25
ด้านการปัก	1	8
6. การเข้าร่วม ประชุม อบรม และสัมมนา เพื่อ พัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ		
ไม่เคยเข้าร่วม	7	59
เคยเข้าร่วม	5	41
7. การสอนหรือถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ผ้าทอไทยทรงดำ		
ไม่เคย	7	59
เคย	5	41
8. ความคิดเห็นเรื่องการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรี		
ไม่ควรจัด	0	0
ควรจัด	12	100
9. ความคิดเห็นเรื่องระดับของผู้เรียนที่เหมาะสมใน การเรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ		
ประถมศึกษา	9	75
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	92
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	50
อุดมศึกษา	6	50

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=12)	ร้อยละ
10. ความคิดเห็นเรื่องเนื้อหาที่เหมาะสมในนำไปใช้จัดการเรียนการสอนเรื่องผ้าทอไทยทรงดำ		
ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และความเชื่อของผ้าทอไทยทรงดำ	12	100
ด้านคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำ	12	100
ด้านทักษะการปฏิบัติ ขั้นตอนการทอและสร้างลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ	12	100
11. ความคิดเห็นเรื่องพัฒนาผ้าทอไทยทรงดำให้เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบร่วมสมัย จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำได้มากขึ้น		
ได้	11	92
ไม่ได้	1	8
12. แหล่งการเรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำนอกชั้นเรียนในชุมชน		
มี	12	100
ไม่มี	0	0

จากตารางที่ 12 พบว่าปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำจาก 12 ราย เป็นหญิง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 92 เป็นชาย 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61-70 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุ 71-80 ปี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 อายุ 51-60 ปี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 17 และอายุ 21-30 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ด้านประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำแบ่งเป็นระยะเวลา 51-60 ปี มีมากที่สุดจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือ 11-20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 17 และต่ำกว่า 10 ปี, 21-30 ปี, 31-40 ปี อย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ส่วนความเชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำของปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ ด้านการทอมีอยู่มากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ตามมาด้วยด้านการเย็บมีจำนวน 3 คน

คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนด้านการย้อมและด้านการปัก มีจำนวนด้านละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ส่วน การเข้าร่วม ประชุม อบรม และสัมมนา เพื่อพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วม มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ส่วนผู้ที่เคยมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41 การสอนหรือถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ มีผู้ที่ไม่เคยสอนหรือถ่ายทอดจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 59 และผู้ที่เคยมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ด้านความคิดเห็นเรื่องการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 12 คนเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 100 ความคิดเห็นเรื่องระดับของผู้เรียนที่เหมาะสมในการเรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีผู้เห็นด้วยมากที่สุด ถึง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 92 ตามมาด้วยระดับประถมศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, ระดับอุดมศึกษาจำนวน ระดับละ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนเนื้อหาที่เหมาะสมจะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนเรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และความเชื่อของผ้าทอไทยทรงดำ, ด้านคุณค่าความงาม ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำ และด้านทักษะการปฏิบัติ ขั้นตอนการทอและสร้างลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ ทุกคนเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้ง 3 ด้าน ส่วนความคิดเห็นเรื่องการพัฒนาผ้าทอไทยทรงดำให้เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบร่วมสมัย ว่าจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำได้มากขึ้น 11 คน คิดด้วยว่า ทำได้ คิดเป็นร้อยละ 92 และ 1 คน คิดว่าไม่ช่วยอะไร คิดเป็นร้อยละ 8 ส่วนการสำรวจแหล่งการเรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำนอกชั้นเรียนในชุมชนปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ รู้จักและมีแหล่งการเรียนรู้ให้ได้ไปเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100

1.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้าน

ผ้าทอไทยทรงดำ

กระบวนการในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผ้าทอไทยทรงดำ

การสืบทอดการทอผ้าของชาวไทยทรงดำส่วนใหญ่มีจุดเริ่มต้นจากการเรียนรู้ที่เป็นไปตามตามวิถีชีวิต จากการได้ใกล้ชิดและพบเห็นญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงในครอบครัว เช่น แม่หรือยายทำตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เก็บฝ้าย การแปรรูปเส้นใย การย้อมสี นำไปสู่ขั้นตอนการทอเป็นผืนผ้า เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรของทุกครอบครัวที่ทำกันเป็นประจำ ทำให้เด็กหญิงชาวไทยทรงดำเกิดความรู้อยากลอง ส่วนมากจึงเข้าไปแอบลองทำเมื่อไม่มีคนอยู่ในช่วงแรกอาจเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยความทรงจำเลียนแบบจากสิ่งที่เห็นมา อย่างการทอที่เมื่อได้ลองทำต่อจากที่แม่หรือยายทำค้างไว้ ในช่วงแรกผลงานอาจออกมาไม่ดี เมื่อแม่หรือยายมากลับมาเห็นจึงอาจมีการเรียกมาตำหนิติเตียนบ้าง แต่นั่นถือเป็นจุดเริ่มต้นให้รู้ว่าลูกหลานเริ่มมีความสนใจ จึงจะค่อย ๆ สอนและให้คำแนะนำให้มาฝึกฝนเมื่อมีเวลว่าง จนสามารถทำได้คล่องและดีขึ้น ซึ่งจุดเริ่มต้นของการทอผ้าบางบ้านอาจจะให้เริ่มต้นจากการเป็นลูกมือในการเก็บหม่อนมาเลี้ยงไหม การเก็บฝ้าย การเตรียมเส้นใย การย้อม จนมาถึงการฝึกหัดการทอ โดยในระยะแรกมักจะเป็นการฝึกทอผ้าพื้นสีขาว ที่เป็นฝ้ายดิบ เนื่องจากทำได้ง่ายและไม่ยุ่งยากเป็นเพียงการทอขัดกันแบบธรรมดา เมื่อฝึกฝนจนทำได้ดีแล้วจึงค่อยเริ่มทอในรูปแบบหรือเทคนิคที่ยากขึ้นไปตามลำดับ ส่วนการนำผ้าทอมาตัดเย็บชุด และการเย็บดอก การปักลาย เพื่อใช้ในการตกแต่งเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้ก็จะถูกสอนจากญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงในครอบครัวเช่นกัน หรือบางครั้งอาจมีการแลกเปลี่ยนเทคนิคหรือลวดลายที่ทำเพื่อตกแต่งเสื้อผ้าต่าง ๆ จากเพื่อนบ้านโดยตรงในกรณีที่มีความสนิทสนมกัน หรือหากบางบ้านอาจหวังเทคนิคก็อาจจะต้องการสั่งเกตและจดจำกลับมาทดลองทำ

ในปัจจุบันวิวัฒนาการของยุคสมัยทำให้มีการพัฒนาของเครื่องมือทอผ้า ที่มีรูปแบบที่เปลี่ยนไป จากแต่เดิมชาวไทยทรงดำใช้ที่เรียกว่า "กี่ลาว" ซึ่งเป็นแบบ 2 ตะกรอ ที่มีข้อจำกัดคือผ้าที่ทอได้จะหน้าแคบ ลายผ้าที่ทออาจไม่คมชัดมาก การทอต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญจึงจะได้ผ้าที่มีซอ่งไฟและความแน่นเสมอกันทั้งผืนและมีขอบที่เรียบร้อย โดยกี่ลาวเหมาะแก่การทอผ้าในระบบครัวเรือน แต่เมื่อบทบาทของผ้าทอในยุคใหม่เป็นไปเพื่อการค้ามากขึ้นผ้าทอมือจาก "กี่กระตุก" เครื่องมือถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองให้ทอผ้าได้เร็ว และทอได้ผ้าที่หน้ากว้างขึ้น สามารถเพิ่มเติมเทคนิคเป็นผ้าแบบ 3 ตะกรอ หรือ 4 ตะกรอเพื่อให้ได้ผ้ามีลายสวยงามคมชัดขึ้นได้ และโดยพื้นฐานเดิมที่มีของช่างทอผ้าที่เคยใช้กี่ลาวอยู่แล้ว เมื่อเข้ารับการศึกษาการฝึกอบรมการใช้กี่กระตุก ที่หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาสนับสนุนการสร้างอาชีพของชุมชน จึงสามารถเรียนรู้และทำเป็นได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ทำให้ปัจจุบันช่างทอผ้าชาวไทยทรงดำส่วนใหญ่จึงนิยมหันมาใช้กี่กระตุกในการทอผ้ามากขึ้น

บทบาทและหน้าที่ของผ้าทอไทยทรงดำ

ในอดีตสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ เพื่อการใช้งานในวิถีชีวิตประจำวันแต่และเพื่อการใช้งานในพิธีกรรม แต่ในปัจจุบันสามารถแบ่งบทบาทและหน้าที่เพิ่มเติมขึ้นมาได้อีก 2 ลักษณะ คือ เพื่อการจัดจำหน่ายและเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ รวมทั้งสิ้น 4 ลักษณะ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อการใช้งานในวิถีชีวิตประจำวัน เป็นผ้าที่สตรีชาวไทยทรงดำแต่ละครอบครัวจะต้องทอเพื่อนำตัดเย็บเพื่อทำเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้ให้กับทุกคนในบ้าน ทั้งชุดลำลองสำหรับใส่อยู่บ้านหรือเพื่อใส่ไปทำงาน ซึ่งของผู้ชายจะประกอบด้วยเสื้อไท ช่อก้อม ช่งฮี ส่วนของผู้หญิงจะประกอบด้วย เสื้อก้อม ผ้าซิ่น ผ้าเปียว ชุดสำหรับใส่ในงานพิธีกรรมคือ เสื้อฮี รวมไปถึงข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ย่ามแดง และหลวม (กระเป๋าคาดเอว) ของใช้สำหรับเด็ก เช่น ผ้าหยา (ผ้าที่ใช้สำหรับอุ้มเด็กเล็ก) หมวกเด็กหญิง ชาย ของใช้ภายในครัวเรือนเช่น ที่นอน หมอน มุ้ง หรือแม้กระทั่งในยุคหนึ่งเสื้อผ้านักเรียน และผ้าห่อหนังสือ ของชาวไทยทรงดำก็จะตัดเย็บด้วยผ้าที่ทอเอง

2. เพื่อการใช้งานในพิธีกรรม เป็นการทอผ้าผืนที่ทอเก็บไว้ใช้ในการประกอบพิธีกรรม โดยเฉพาะในพิธีศพ ที่ต้องใช้ผ้าที่หลากหลาย เช่น ผ้าไหมดิบ ผ้าแพรแดง สำหรับห่อศพ ผ้ามนขันสำหรับปิดหน้าศพ รวมถึงผ้าสีเหลือง แดง ที่ต้องนำมาใช้ในการทำแหว ซึ่งเป็นพาหนะสำหรับพาวิญญาณผู้ตายไปเฝ้าแดน (เวทดาของชาวไทยทรงดำ) ตามความเชื่อของชาวไทยทรงดำ ของใช้ในงานการละเล่นรื่นเริงอย่างงานอันคอนเพื่อการหาคู่ เช่น ลูกมะกอน (ลูกช่ง) ผ้าซิ่นวา ที่ใช้คลุมพานไก่อพานขนมในการเซ่นไหว้งานพิธีกรรมแปลงขวัญ โดยสตรีชาวไทยทรงดำของแต่ละครอบครัวต้องทอผ้าเตรียมเก็บไว้ให้เพียงพอสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัวได้มีไว้ใช้

แม้ปัจจุบันจะมีเสื้อผ้าตามยุคสมัยให้ได้เลือกซื้อสวมใส่มากมายในท้องตลาด แต่ในพิธีกรรมก็ยังคงจำเป็นต้องสวมใส่ชุดและใช้ผ้าทอในการประกอบพิธีกรรม ปัจจุบันครอบครัวที่ไม่มีคนทำจะใช้การจ้างวานให้เพื่อนบ้าน หรือช่างที่ยังทำอยู่ทำให้ ในส่วนนี้จึงก่อให้เกิดเป็นบทบาทใหม่ของผ้าทอคือ

3. เพื่อการจัดจำหน่าย โดยเป็นแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ประกอบด้วย

3.1. การจำหน่ายเชิงการช่วยเหลือ บทบาทนี้ช่างด้านผ้าทอจะไม่ได้เน้นผลประโยชน์และกำไร แต่เป็นการทำเพื่อให้ชาวไทยทรงดำซึ่งถือเป็นลูกหลานได้มีผ้าไว้ใช้ในการประกอบพิธีกรรม วัตถุประสงค์หลักเป็นไปเพื่อการรักษา รูปแบบขนบธรรมเนียมประเพณีเอาไว้ให้สมบูรณ์ ค่าตอบแทนเป็นลักษณะสินน้ำใจที่ผู้วานจ้างให้เป็นค่าตอบแทนในการเสียสละเวลาทำให้

3.2. การจำหน่ายเชิงพาณิชย์ บทบาทนี้จะเป็นการใช้ความสามารถในด้านผ้าทอไทยทรงดำมาใช้เพื่อสร้างอาชีพจากรูปแบบของอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชน เป็นการซื้อขายโดยเน้นกำไรและผลตอบแทนมากขึ้น โดยจะมีทั้งการขายผ้าทอทั้งในรูปแบบดั้งเดิม ที่ลูกค้ามักเป็น

กลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม เช่น นักสะสมของผ้าโบราณหรือผู้ที่สนใจในวัฒนธรรม ซึ่งซื้อไปเพื่อใช้งานหรือเก็บสะสมหรือผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ที่ต่อยอดมาจากอัตลักษณ์เดิม เพื่อตอบโจทย์ลูกค้าที่เป็นบุคคลทั่วไปให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ซึ่งซื้อไปเพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึก นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐในการสั่งผ้าทอพื้นเมือง ไปใช้ในการตัดเย็บเป็นเครื่องแบบขององค์กรอีกด้วย

4. เพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ จากการทำงานที่ช่างผู้สร้างงานด้านผ้าทอไทยทรงดำล้วนเป็นผู้สูงอายุและมีแนวโน้มมีจำนวนที่ลดลงเรื่อย ๆ โดยแม้จะรู้และสร้างงานในกรรมวิธีแบบดั้งเดิมเป็น แต่ด้วยอายุที่มากขึ้นร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย ทำให้บางกระบวนการถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยเพื่อทันแรง ส่งผลให้ภาพของขั้นตอนเหล่านั้นหายไป การเข้ามาสืบสานของผู้ที่สนใจกรรมวิธีการสร้างงานด้านผ้าทอไทยทรงดำในแบบดั้งเดิมด้วยการศึกษา ค้นคว้า สัมภาษณ์ แหล่งข้อมูล จากช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เรียนรู้ ฝึกฝน และสร้างงานโดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูตามระเบียบแบบแผนของชาติพันธุ์จึงเกิดขึ้น ถือเป็นภารกิจฟื้นฟูและสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาดั้งเดิมให้กลับมาเป็นรูปธรรมอีกครั้ง ซึ่งก่อให้เกิดอีกบทบาทสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำที่จะมีหน้าที่เป็นบันทึกเรื่องราวทางภูมิปัญญา ที่สะท้อนแนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์งานจากบรรพบุรุษชาวไทยทรงดำที่ทำสืบทอดกันมา ให้ลูกหลานในรุ่นปัจจุบันยังได้เห็นและมีโอกาสได้เรียนรู้ต่อไป

ความสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำ

ในปัจจุบันบทบาทของผ้าทอไทยทรงดำเป็นไปเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมเป็นหลัก เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของพิธี หากไม่ใช้หรือใช้ไม่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียม จะทำให้พิธีกรรมผิดเพี้ยนและไม่สมบูรณ์จามจารีตที่ยึดถือปฏิบัติกันมา นอกจากนี้ในงานประจำปีที่จัดขึ้นเพื่อสืบสานประเพณีวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เกิดการพบปะกันของลูกหลานชาวไทยทรงดำในงาน "อินกอนพ็อนแคน" ที่มีการจัดอย่างแพร่หลายของชุมชนชาวไทยทรงดำในหลายจังหวัด ยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์จากการสนับสนุนการให้ผู้ร่วมงานแต่งกายด้วยชุดจากผ้าทอไทยทรงดำอันบ่งบอกถึงความ เป็นชาติพันธุ์ ถือเป็น การเผยแพร่วัฒนธรรมให้ผู้สนใจได้พบเห็นและเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังความรักในตัวตน ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและประเพณีวัฒนธรรมให้กับลูกหลาน

ปัญหาและอุปสรรคด้านผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน

ในอดีตทุกครัวเรือนจะมีสตรีที่เป็นผู้รับผิดชอบ และสืบทอดการทอผ้าเพื่อตอบสนองต่อบทบาทหน้าที่การใช้งาน แต่ในยุคปัจจุบันผู้ที่ยังคงทำได้ส่วนใหญ่เป็นสตรีสูงอายุที่มีจำนวนไม่มาก และมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อย ๆ คนรุ่นใหม่ไม่ได้เข้ามาสืบสานงานในส่วนนี้ซึ่งมีสาเหตุมาจากรูปแบบการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไป ลูกหลานต้องออกไปเรียนและทำงานนอกบ้าน ทำให้ไม่ได้มีเวลามากคลุกคลีกับงานหัตถกรรมทางวัฒนธรรมในส่วนนี้ ทำให้เกิดการขาดตอนของผู้สืบทอด นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องรายได้ค่าตอบแทนก็มีผลสำคัญ เพราะปัจจุบันมีอาชีพหลากหลายที่สามารถทำได้ง่ายและรายได้ดีกว่าอาชีพทอผ้า และวิถีคิดของคนก็เปลี่ยนไป จากที่ต้องทอผ้าได้เอง ปัจจุบันก็ไม่ใช้เรื่องจำเป็น เพราะสามารถซื้อได้ จึงหาอาชีพที่รายได้ดีกว่าทำ เมื่อจะใช้ผ้าอะไรจึงค่อยซื้อเอาสะดวกกว่า ไม่ต้องลำบากทำเอง นอกจากนี้หลายชุมชนประสบปัญหาผลิตได้แต่ขายไม่ได้ เพราะช่างทอไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการสินค้าและการตลาด ขาดความรู้ในการจัดการกลุ่ม ไม่มีการส่งเสริมการขายให้กลุ่มสามารถมีรายได้และมีรายการสั่งซื้อสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้หลายกลุ่มต้องปิดตัวลง และช่างต้องแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ แทน เพราะบริบทที่เปลี่ยนไปทุกวันนี้ทุกคนต้องหาเงินมาเพื่อการดำรงชีวิต รายได้จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพมากกว่าการสร้างงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรักษาวัฒนธรรม และอีกปัญหาที่สำคัญต่อการสืบทอดงานด้านผ้าทอไทยทรงดำคือ ความสนใจของเด็กรุ่นใหม่ ในปัจจุบันมีกิจกรรมให้เลือกทำหลากหลายมากกว่าในเด็กในอดีตอย่างสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ตอบสนองผลการใช้งานได้เร็วและมีความสุข มีหลากหลายสามารถเลือกทำได้ตามอย่างที่ใจชอบ ทำให้ดึงดูดความสนใจเด็กได้มาก ตรงข้ามกับงานด้านผ้าทอที่ต้องใช้ความอดทนในการฝึกฝน มีรูปแบบที่บังคับในการทำ และต้องใช้เวลาจึงจะสามารถทำผลงานได้ออกมาเป็นชิ้นสำเร็จ ทำให้เด็กในรุ่นใหม่ไม่สนใจ

จากปัญหาและอุปสรรคด้านผ้าทอไทยทรงดำดังกล่าว ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ เพราะเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ จึงควรมีผู้เรียนให้ได้ว่า และทำเป็นเพื่อสืบทอดองค์ความรู้ให้คงอยู่และไม่สูญหายไป นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมให้เป็นความสามารถประกอบกับการอนุรักษ์ และสามารถพัฒนาไปสู่การนำไปสู่การประกอบอาชีพได้

โดยควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจกับเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ และกระบวนการสร้างผลงานในแต่ละชนิดเบื้องต้นในห้องเรียนก่อน แล้วจึงไปลงพื้นที่เพื่อสัมผัสบรรยากาศและประสบการณ์จากของจริง ที่ศูนย์การเรียนรู้หรือบ้านของช่างด้านผ้าทอชาวไทยทรงดำ เพราะมีอุปกรณ์และเครื่องมือพร้อม ให้ได้สัมผัส เรียนรู้ และทดลองใช้ พร้อมกับสามารถสังเกตการณ์การทำงานช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำในแต่ละด้านได้ ส่วนเนื้อหาการเรียนรู้ควรเริ่มจากพื้นฐานง่าย ๆ หากให้เริ่มต้นโดยละเอียดตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมเส้นใยก็จะซ้ำ ให้ทำซ้ำขั้นมาสู่การทอเลย

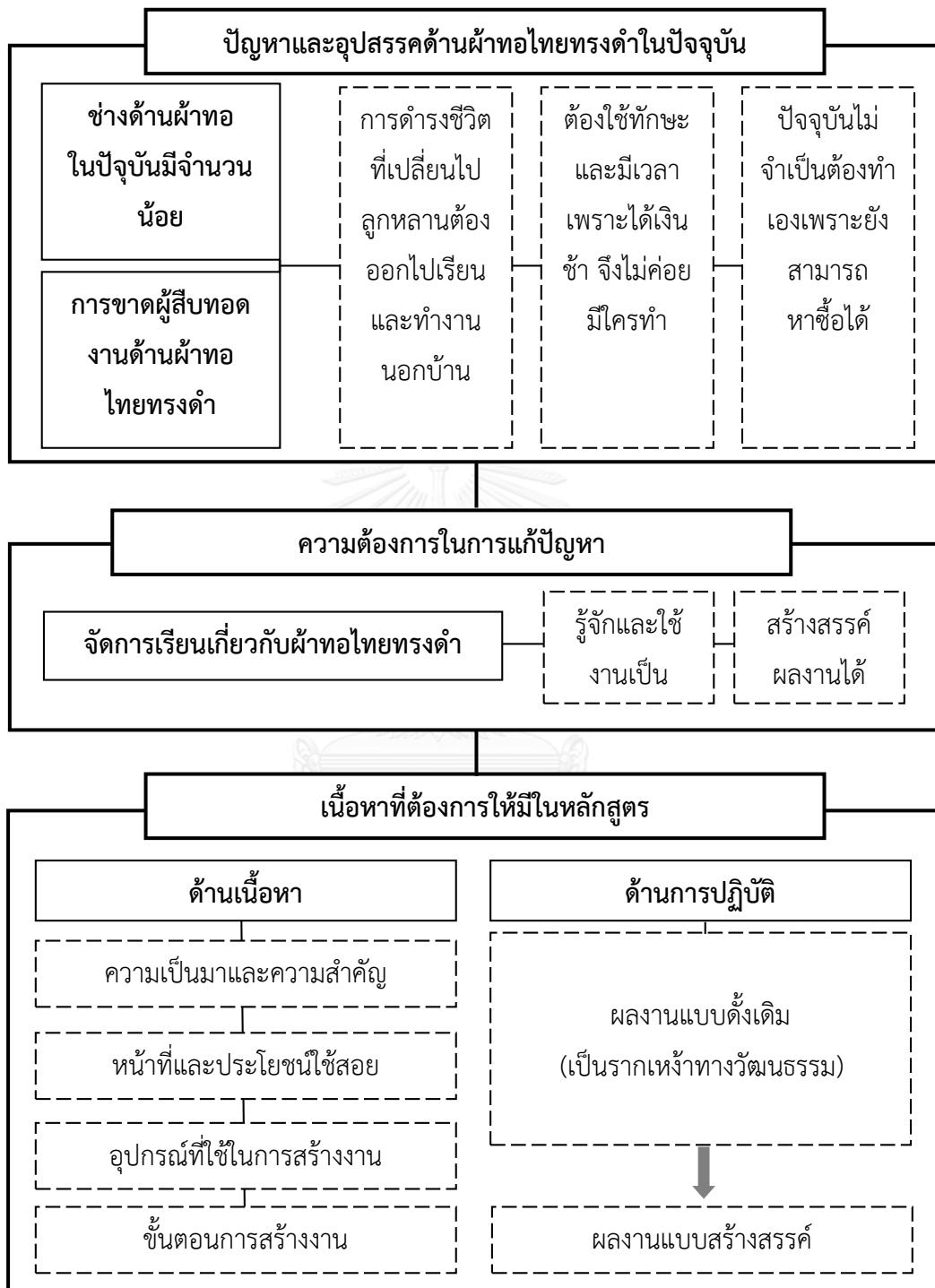
เนื่องจากปัจจุบันมีเส้นใยสำเร็จขายทั้ง ไหม ฝ้าย และใยสังเคราะห์ สามารถซื้อและนำมาขึ้นก็แล้วทอได้เลย ข้อสำคัญคือให้เด็กฝึกทอให้เป็นก่อน เพื่อให้เขารู้สึกว่าสามารถทำได้ และได้ชิ้นงานฝีมือของตนเองซึ่งจะทำให้เกิดกำลังใจที่อยากจะทอต่อไป ส่วนหากใครสนใจอยากเรียนรายละเอียดขั้นตอนการเตรียมเส้นใยหรือการย้อมก็สามารถสอนเพิ่มเติมได้ที่หลัง เมื่อทอจนได้ผืนผ้าได้แล้วจึงให้ลองฝึกเย็บดอกที่เป็นการเย็บลวดลายไว้ใช้สำหรับตกแต่ง เสื้อฮู้ และข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ แล้วค่อยนำไปสู่การตัดผ้า และเย็บประกอบเป็นชุดต่อไป โดยในแต่ละขั้นตอนหากให้ตีควรมีช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำมาคอยดูแลให้คำแนะนำประกอบกับการควบคุมดูแลของครู

โดยควรมีการกระตุ้นให้เด็กรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำ ด้วยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ บอกเล่าถึงประโยชน์การใช้งานที่จำเป็นในพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วยการดึงดูความสนใจตามวัยของผู้เรียน ในกิจกรรมลักษณะการเรียนปนเล่น เพื่อให้เด็กรู้สึกสนุกและไม่รู้สึกว่ายึดเย็ด ความรู้จนเกินไป และใส่ข้อมูลให้เขาคอยซึมซับไปที่ละน้อย นอกจากนี้ยังควรพยายามส่งเสริมให้เขาได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่ต้องใช้ผ้าทอไทยทรงดำ เช่น ในงานประเพณีประจำปีของชาวไทยทรงดำ ที่จะทำให้เขาได้เห็นว่ามีคนใส่ชุดจากผ้าทอไทยทรงดำมากมาย ใส่กันเป็นปกติ ถือเป็นแรงส่งเสริมให้เด็กมีความภาคภูมิใจ และรักในตัวตนของชาติพันธุ์ พร้อมกันนั้นก็อาจเล่าเรื่องราวบอกเล่าที่มาและความพิเศษของภูมิปัญญาบรรพบุรุษที่แอบแฝงไว้ผ่านสีสันทัน และลวดลายบนผืนผ้าที่เขาสวมใส่ให้เขารู้สึกมีประสบการณ์ร่วม และชื่นชมที่เขาได้เป็นส่วนสำคัญหนึ่งของการรักษามรดกทางวัฒนธรรมนี้ นอกจากนี้การนำเนื้อหาผ้าทอไทยทรงดำมาจัดเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเข้าใจง่ายก็มีส่วนส่งเสริมให้เด็กสนใจ เรียนรู้ และจดจำได้ดีขึ้น

นอกจากนี้การนำผ้าทอไทยทรงดำมาพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยก็เป็นอีกแรงจูงใจหนึ่งของการทำให้เด็กรุ่นใหม่อยากน้อยที่สุดที่เคยพบเห็นผ่านตา และหันมาอยากทำความรู้จักผ้าทอไทยทรงดำได้บ้างซึ่งจะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับแรงกระตุ้นจากผู้คนรอบข้างประกอบกัน โดยหากสามารถสร้างบทบาทใหม่ให้ผ้าทอไทยทรงดำสามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตประจำวันได้ตามบริบทร่วมสมัย ก็นับเป็นการสร้างความใกล้ชิดขึ้นมาอีกระดับหนึ่งซึ่งน่าจะดีกว่าการไม่ทำอะไรเลย แต่สุดท้ายสิ่งสำคัญที่สุดก็ยังคงเป็นการปลูกฝังให้เขามีรักในวัฒนธรรมตนเองให้ได้ก่อนแล้วทุกอย่างก็จะตามมา

การทำให้เด็กรุ่นใหม่ตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ นอกจากการสอนให้เขารู้จักและใช้เป็นแล้ว การให้เขาได้ลองฝึกปฏิบัติสร้างผลงานด้านผ้าทอ เพื่อให้ได้รู้ถึงกระบวนการกว่าจะออกมาเป็นงานฝีมือแต่ละชิ้นที่ไม่ใช่เรื่องง่าย ถือเป็นฝึกให้เขาเห็นคุณค่าของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิมมากขึ้น แล้วจากนั้นจึงค่อยนำไปสู่การต่อยอดพัฒนาให้ผ้าทอไทยทรงดำมีรูปแบบที่น่าสนใจตามยุคสมัย ภายใต้อัตลักษณ์เดิมก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่วัฒนธรรม ต่อยอดคุณค่าให้กับผ้าได้ทำหน้าที่จากการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับลูกหลานต่อไป

แผนผังที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปปัญหาและความต้องการของปราชญ์ชาวบ้าน
และช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ

2. ผู้ประกอบการผ้าทอไทยทรงดำ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการลงพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผ้าทอไทยทรงดำ

ในปัจจุบันการการจัดจำหน่ายสินค้าไทยทรงดำ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การจำหน่ายเชิงการช่วยเหลือเป็นของการเข้าไปซื้อจากช่างที่ผลิตสินค้านั้น ๆ โดยตรงตามบ้าน ซึ่งจะไม่มีหน้าร้านจำหน่าย เป็นลักษณะการซื้อขายที่รู้เฉพาะกลุ่มคนในพื้นที่ โดยมักจะได้ไม่ทำเป็นเชิงธุรกิจ แต่ทำเพื่อการช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ซื้อได้มีเพื่อนำไปใช้ในการประกอบพิธีกรรม ถือเป็นความช่วยเหลือกันในฐานะพี่น้องชาวไทยทรงดำเหมือนกัน

2. การจำหน่ายเชิงพาณิชย์ จะเป็นไปในเชิงธุรกิจมากขึ้น โดยจะเป็นลักษณะของการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมสินค้าจากสมาชิกในกลุ่มหรือชุมชน ให้มีปริมาณที่มากเพียงพอและมีความหลากหลายของสินค้า ก่อนนำไปจัดจำหน่าย ดังนั้นจำนวนผู้ประกอบการรายหลัก ๆ ที่เป็นไปในเชิงการค้าจึงมีอยู่ไม่มาก

จากการสำรวจผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าไทยทรงดำ ของจังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนี้ พบว่ามีผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ ทั้งสิ้น 4 กิจการ ดังมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 1 จาก : ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

ข้อมูลทั่วไป

นายอธิป ย้อนเพชร อายุ 27 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันดำรงประธานศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณที่สร้างขึ้นมาเป็นแหล่งเรียนรู้และรวบรวมผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำจากสมาชิกของศูนย์สำหรับจัดจำหน่ายโดยเน้นสินค้าเชิงอนุรักษ์ ที่มีรูปแบบโบราณ ทั้งทางด้านวัสดุ ด้านสีส้นและด้านลวดลาย ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนตามความเชื่อของชาวไทยทรงดำ โดยมีการจัดจำหน่ายมาจนถึงปัจจุบันรวม 3 ปี ปัจจุบันมีสินค้าจัดจำหน่ายที่หลากหลาย เช่น เสื้อก้อม เสื้อไท เสื้อฮี ช่่วงก้อม(กางเกงขาสั้น) ช่่วงฮี(กางเกงขายาว) ผ้าเปียว หลวม(กระเป๋าคาดเอว) ชิ่นตาลาย ชิ่นตาหมี หมอน ย่าม ลูกมะกอน เป็นต้น

ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 2 จาก : กลุ่มทอผ้าบ้านดอนมะนาว

ข้อมูลทั่วไป

นางสาวบุษตรี ทองเปลี่ยว อายุ 31 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 2 ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้องจังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันเป็นเจ้าของกิจการทอผ้าที่ 2 ต่อจากมารดา คือ นางขวัญยืน ทองดอนจุย โดยมีการสั่งผลิตและรับสินค้าจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านดอนมะนาว เพื่อนำไปจัดจำหน่าย โดยเน้นสินค้าแบบประยุกต์ที่มีความร่วมสมัย มีประสบการณ์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์นับตั้งแต่รุ่นมารดารวม 21 ปี ทำให้เห็นว่าต้องมีการพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อตอบสนองผู้บริโภค ปัจจุบันมีสินค้าที่จัดจำหน่ายประกอบด้วย เสื้อผ้าทั้งแบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ แต่จะเน้นแบบประยุกต์เป็นหลัก ของที่ระลึกที่มีการต่อยอดมาจากเอกลักษณ์ของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ เช่น โหมบายที่ดัดแปลงมาจากลูกมะกอน(ลูกช่วง) หรือพวงกุญแจจากลายหน้าหมอนลายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำสินค้าไปออกร้านทั้งในและต่างประเทศต่อเนื่องตลอดทั้งปี

ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 3 จาก : กลุ่มทอผ้าที่กระตูกบ้านยางลาว

ข้อมูลทั่วไป

นางไกร มั่นเพชร อายุ 67 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มทอผ้าที่กระตูกบ้านยางลาว ซึ่งเป็นกลุ่มของสตรีชาวไทยทรงดำในหมู่บ้านที่มารวมตัวกันเพื่อทอผ้าและสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองเพื่อจัดจำหน่ายสร้างรายได้ โดยก่อตั้งและจัดจำหน่ายสินค้าเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำมาแล้วกว่า 13 ปี ปัจจุบันจัดจำหน่ายสินค้าทั้ง แบบดั้งเดิม คือ ที่เน้นทำมากที่สุดคือชิ้นตาลาย นอกจากนี้ก็มีเสื้อกั๊ก เสื้อไหม ผ้าเปียว หมอน ยามแดง หมวกเด็กชาย/หญิง ผ้าทอสีพื้น ดินซิ่น และสินค้าแบบประยุกต์ซึ่งจะมีหลากหลายและเป็นจุดขายของกลุ่ม เช่น ชุดไทยทรงดำแบบประยุกต์ทั้งของสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี กระเป๋าถือสตรี กระเป๋าสะพายสำหรับเด็ก ถุงผ้า หมอนสมุนไพร กล่องใส่กระดาษชำระ แผ่นรองจานและแก้ว เป็นต้น

**ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ คนที่ 4 จาก : ป้าหลอดผ้าทอไทยทรงดำดอนมะเกลือ
ข้อมูลทั่วไป**

นางหลอด ทองเชื้อ อายุ 75 ปี ภูมิลำเนาเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 4 ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันเป็นเจ้าของกิจการ โดยใช้ชื่อว่า "ป้าหลอดผ้าทอไทยทรงดำดอนมะเกลือ" ในอดีตนางเคยเป็นหัวหน้ากลุ่มทอผ้าไทยทรงดำบ้านดอนมะเกลือ แต่ปัจจุบันกลุ่มได้มีการปิดตัวลง เนื่องจากสมาชิกต่างแยกย้ายกันไปทอผ้าและสร้างผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำตามบ้านของตนเอง เพราะไม่มีเวลามาที่กลุ่ม แต่ก็ยังมีการนำผลงานมารวมกันและฝากขายที่กลุ่ม สินค้าส่วนใหญ่จะเป็นแบบดั้งเดิมและมีแบบประยุกต์บ้าง ประสบการณ์ในการผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาทั้งสิ้น 29 ปี สินค้าที่จัดจำหน่ายประกอบด้วยสินค้าแบบดั้งเดิม ได้แก่ เสื้อก้อม เสื้อไท เสื้อฮี ช่วงก้อม(กางเกงขาสั้น) ช่วงฮี(กางเกงขายาว) ชิ่นตาหมี่ ชิ่นตาลาย ผักแฉว(กระเป๋าคาดเอว) ผ้าเปี้ยว และหมอน ผ้าหลา(ผ้าที่ใช้สำหรับอุ้มเด็ก) ผ้าสีพื้นสี ย้อม หมวกเด็กหญิง/ชาย หมวกแม่มัด ผ้าขาวม้า สินค้าแบบประยุกต์ ได้แก่ เสื้อบุรุษและสตรีแบบประยุกต์ และเนคไท เป็นต้น

2.2. ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้าน

ผ้าทอไทยทรงดำ

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ปัจจัยของผู้บริโภคที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแจกแจงความถี่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นรูปแบบตาราง จากการศึกษาสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ สามารถแจกแจงความถี่ได้ดังนี้

ตารางที่ 13 สถานภาพและประสบการณ์ของผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=4)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	1	25
หญิง	3	75
2. อายุ		
21-30 ปี	1	25
31-40 ปี	1	25
41-50 ปี	0	0
51-60 ปี	1	25
61-70 ปี	0	0
71-80 ปี	1	25
3. วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	1	25
มัธยมศึกษา	2	50
ปริญญาตรี	1	25
4. ความสามารถทอผ้าหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์		
ทอผ้าหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม	4	100
ทอผ้าหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แบบประยุกต์	3	75
5. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ท่านจัดจำหน่าย		
รูปแบบดั้งเดิม	4	100
รูปแบบประยุกต์	3	75

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน (N=4)	ร้อยละ
6. ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์		
มีสถานที่ตั้งประจำ	4	100
ออกงานจัดแสดงสินค้า	4	100
ช่องทางออนไลน์	4	100
7. ช่วงวัยของกลุ่มลูกค้า		
31-40 ปี	3	75
41-50 ปี	1	25

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ประกอบการผ้าทอชาวไทยทรงดำ จาก 4 ราย เป็นหญิง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75 เป็นชาย 1 คนคิดเป็นร้อยละ 25 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี, 31-40 ปี, 51-60 ปี 51-60 ปี, และ 71-80 ปี เท่ากันที่ร้อยละ 25 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 50 มีความสามารถทอผ้าหรือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม ร้อยละ 100 และแบบประยุกต์ร้อยละ 75 รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่จัดจำหน่ายเป็นรูปแบบดั้งเดิม คิดเป็นร้อยละ 100 แบบประยุกต์ร้อยละ 75 มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งแบบมีสถานที่ตั้งประจำ แบบออกงานจัดแสดงสินค้า และทางช่องทางออนไลน์ ร้อยละ 100 ช่วงวัยของกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 75

2.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยดำ

จุดประสงค์ในการประกอบกิจการด้านผ้าทอไทยทรงดำ

สาเหตุที่สนใจมาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าการจัดจำหน่ายนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกลไกทางสังคมปัจจุบัน ในการสืบทอดและอนุรักษ์เพราะเป็นการกระตุ้นให้มีการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมป้อนไปสู่ตลาด การหาช่องทางจัดจำหน่ายจะช่วยให้เกิดอาชีพและรายได้กับผู้ผลิตสินค้าที่เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำสามารถเลี้ยงปากท้องจากสิ่งที่ตัวเองทำเป็นได้ นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความเข้มแข็งในแง่ของการรวมกลุ่ม การทำกิจกรรมร่วมกันในการผลิตงานในแต่ละชุมชน อีกทั้งการค้าขายยังถือเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมให้กับผู้ที่สนใจ ที่ซื้อไปได้รู้จัก ได้สัมผัส พบเห็น ได้รับรู้รูปแบบศิลปกรรมและอัตลักษณ์ของชาวไทยทรงดำให้เป็นที่รู้จักอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคของผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน

ช่องว่างทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบันคือมีผู้ผลิตผ้าทอไทยทรงดำจำนวนน้อยลง การฝึกเด็กใหม่ก็ต้องใช้เวลา และผู้ผลิตสินค้าที่เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักที่ทำ เพราะได้เงินดีและเร็วกว่า งานทอผ้าหรือผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องใช้เวลาและใช้ฝีมือ จึงมักทำเป็นอาชีพเสริมหลังจากว่าง การจะผลิตงานครั้งละจำนวนมากจึงมีข้อจำกัด ทำได้เพียงตามกำลังของแต่ละคนแต่ละกลุ่มเท่านั้น รวมไปถึงช่องทางการจัดจำหน่ายของกลุ่มที่มีแต่ผู้สูงอายุ ก็จะมีข้อจำกัดด้านการตลาด ในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์ ขยายฐานกลุ่มลูกค้าตามช่องทางออนไลน์

ปัญหาความขาดแคลนช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำในทุกด้านทั้งช่างทอ ช่างย้อม ช่างเย็บดอก ช่างตัดเสื้อ เพราะช่างส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุ ที่จะเริ่มมีปัญหาสุขภาพทั้งในเรื่องสายตาที่เริ่มมองเห็นไม่ชัดเจนทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ความไม่แข็งแรงของกล้ามเนื้อทำให้ไม่มีแรงทอผ้าหลายคนจึงต้องหยุดทำไปในที่สุด รวมไปถึงช่างแปรรูปผลิตภัณฑ์ประยุกต์ก็มีจำนวนน้อย ทำให้ราคาค่าตัวช่างสูง เมื่อจ้างงานทำให้มีต้นทุนสูงตามไปด้วย อันเป็นข้อจำกัดให้ผู้ซื้อในต่างจังหวัดไม่มีกำลังซื้อไหว

ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือทำให้เด็กอยากรู้ และสนใจ ทำให้เขาได้รับรู้เรื่องราวผ่านหูผ่านตา สร้างจุดเริ่มต้นที่ดี หากเขาสนใจเพิ่มเติมเขาจะเข้ามาสอบถามและเข้ามาเรียนรู้ แล้วจึงค่อย ๆ ฝึกเพิ่มเติมเนื้อหาที่เข้มข้นขึ้น เรียนรู้ไปพร้อมกับสอดแทรกที่มาที่ไป และความสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำ ให้เขาเรียนรู้พื้นฐานแบบดั้งเดิมจนเข้าใจแล้วจึงต่อยอดไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ การคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่คงเอกลักษณ์เดิมของไทยทรงดำ ทั้งนี้การรู้จักความรู้เดิมจะทำให้เด็กรู้จักและเข้าใจในความสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำ ส่วนการต่อ

ยอดในด้านความคิดสร้างสรรค์จะทำให้เด็กได้เป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานวัฒนธรรมให้อยู่กับยุคปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้วัฒนธรรมยังอยู่

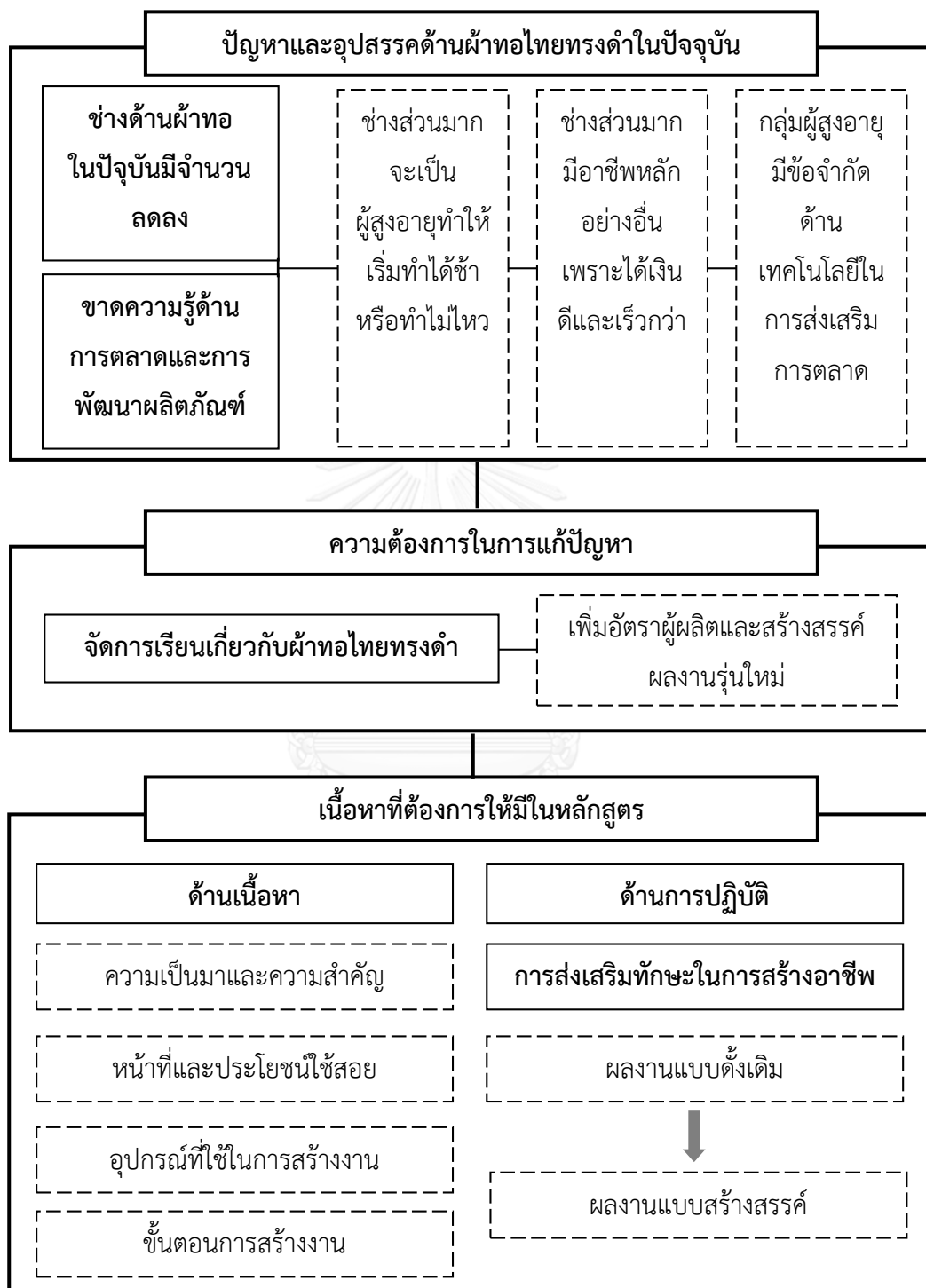
โดยสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำ คือการสร้างแรงดึงดูด ต้องเข้าใจธรรมชาติของคน หากเป็นเด็กก็ต้องเอาเรื่องการเล่นเข้ามาช่วย ให้เขาได้เรียนปนเล่น และค่อย ๆ สอดแทรกเนื้อหาความรู้เข้าไป ให้เขาได้ลองมาลงมือทำ อย่างน้อยเขาก็จะรู้ว่า เป็นงานที่ไม่ง่าย เขาจะจดจำและเข้าใจได้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจว่าคุณค่าของงานอยู่ที่ไหน เพราะทำยาก และเป็นงานที่มีฝีมือขึ้นเดียว มีคุณค่าทางใจ และทำซ้ำไม่ได้ คอยกระตุ้นเตือนให้เขาคิด

ส่วนผ้าทอไทยทรงดำที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยว่าจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับคนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำได้ เพราะการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้สอดคล้องและเข้ากับยุคสมัย ใช้งานได้ตามบริบทใหม่ ก็จะทำให้สิ่งนั้นยังคงถูกหยิบยกขึ้นมาใช้เรื่อยไป และจะยังคงไม่หายไปตราบใดที่ยังคงมีการพัฒนา แต่ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมก็ควรคงรูปแบบความเชื่อและอัตลักษณ์เดิมเอาไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ต่างกับผู้ประกอบการ 1 ท่านที่เห็นว่าควรจะเน้นให้คนรุ่นใหม่หันมาให้ความสำคัญกับรูปแบบดั้งเดิมของวัฒนธรรม ปลูกฝังให้เขาเห็นคุณค่าจากต้นตอของรากเหง้า เพื่อให้เขามีใจรักจากความเข้าใจที่แท้จริง แล้วสิ่งที่จะได้กลับคืนมาจากตัวเด็กกับวัฒนธรรมจะตามมาอย่างลึกซึ้งกว่า

โดยใช้วิธีการที่ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ ด้วยการพาดู พาทำ ให้เขาได้คลุกคลี มีกิจกรรมให้เรียนก่อให้เกิดความรู้ มอบหมายชิ้นงานให้ทดลองทำก่อให้เกิดความเข้าใจ ชี้ช่องทางว่าสิ่งนี้สร้างอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้

ส่วนแนวโน้มในอนาคตของผ้าทอไทยทรงดำช่างทอและผู้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำที่ทำได้จะน้อยลงเรื่อย ๆ รูปแบบดั้งเดิมอาจหายไป ผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำอาจทันสมัยขึ้นในแง่ของวัสดุ อุปกรณ์ และรูปแบบตามบริบท ดังนั้นการพัฒนาจำเป็นจะต้องควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ สำคัญคือต้องหาผู้มาสืบทอด เพื่อสืบสานเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษและดำรงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ

แผนผังที่ 4 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำ

3. นักเรียน

3.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น จากการสัมภาษณ์นักเรียน

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ เป็นคัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนที่มีการเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนชาวไทยทรงดำ เนื่องจากโรงเรียนกับชุมชนมีความใกล้ชิด และมีบริบทร่วมกันที่ชัดเจนเพราะผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำ ดังนั้นในการสำรวจความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยให้กับผู้เรียนจึงถือเป็นการตอบสนองการเรียนรู้เรื่องราวที่มีความสำคัญกับการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมชุมชนและเป็นประโยชน์กับผู้เรียนโดยตรง โดยได้สัมภาษณ์นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจาก 3 โรงเรียน ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 บ้านบ่อ ตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 72160 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 134 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำในหมู่บ้าน โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เนื้อหาเกี่ยวกับไทยทรงดำให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี มีเนื้อหาที่สอน เช่น การเย็บดอก เป็นเทคนิคการเย็บผ้าเพื่อสร้างเป็นลวดลายสำหรับนำไปใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้ชาวไทยทรงดำ นอกจากนี้ยังส่งเสริมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ด้วยการกำหนดให้นักเรียน ครูและบุคลากรสวมใส่ชุดจากผ้าทอไทยทรงดำเป็นเครื่องแบบชุดพื้นเมืองของโรงเรียน

2. โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 บ้านยางไทย ตำบลบ้านดอน อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 72160 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 271 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำ มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น เนื้อหาเกี่ยวกับไทยทรงดำให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ในกิจกรรมชุมนุมชาวไทยทรงดำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี เนื้อหาที่สอน เช่น การทอผ้า โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้และสอนนักเรียน รวมถึงการเย็บดอก เทคนิคในการสร้างลวดลายจากผ้าทอที่จะนำมาใช้ตกแต่งชุดและข้าวของเครื่องใช้ชาวไทยทรงดำ ด้านการส่งเสริมการสวมใส่ชุดจากผ้าทอไทยทรงดำในสถานศึกษา ไม่ได้มีการกำหนดให้นักเรียนนักเรียนสวมใส่ เนื่องจากส่วนหนึ่งของนักเรียนเป็นมีลูกหลานของคนไทย จึงกำหนดให้ใส่เสื้อหม้อฮ่อมเป็นเครื่องแบบชุดพื้นเมืองของโรงเรียนเพื่อความเป็นกลาง ส่วนครูและบุคลากร ท่านใดจะนำผ้าทอไทยทรงดำมาตัดเย็บหรือสวมใส่ให้เป็นไปตามความชอบและสนใจ

3. **โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ (นันทราชภัฏรังสรรค์)** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 บ้านท่าตะเกียง ตำบลดอนมะเกลือ อำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 72220 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 406 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นโรงเรียนประจำตำบลที่ประชากรส่วนใหญ่เกือบทั้งตำบลเป็นชาวไทยทรงดำ มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับไทยทรงดำให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในรายวิชาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรม รายวิชา การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง อาหารพื้นเมืองของชาวไทยทรงดำ การเย็บดอก เพื่อนำไปใช้ตกแต่งเสื้อผ้าและของใช้ อันเป็นเอกลักษณ์ลวดลายของผ้าชาวไทยทรงดำ นอกจากนี้ยังกำหนดให้นักเรียน ครูและบุคลากรสวมใส่ผ้าทอไทยทรงดำเป็นเครื่องแบบชุดพื้นเมืองของโรงเรียนในทุกวันศุกร์

3.2 ตารางวิเคราะห์ภาพรวมสถานภาพและความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ สัมภาษณ์สถานภาพและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับความคุ้นเคย องค์ความรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญา และประสบการณ์ในการเรียน เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอชาวไทยทรงดำ ความต้องการในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมเรียนรู้และสื่อการสอน การประเมินผล เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เรื่อง ผ้าทอชาวไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยสามารถแจกแจงความถี่ได้ดังนี้

ตารางที่ 14 สถานภาพและความต้องการของนักเรียน

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน(n=63)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	24	38
หญิง	39	62
2. อายุ		
12 ปี	2	3
13 ปี	27	43
14 ปี	17	27
15 ปี	15	24
16 ปี	2	3
3. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	21	33
มัธยมศึกษาปีที่ 2	21	33
มัธยมศึกษาปีที่ 3	21	33
4. สถานศึกษา		
โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน	21	33
โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์	21	33
โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ (นันทราชภูรังสรรค์	21	33
5. เชื้อสายชาวไทยทรงดำ		
มีเชื้อสาย	50	80
ฝ่ายบิดา	26	52
ฝ่ายมารดา	13	26

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน(n=63)	ร้อยละ
ทั้งฝ่ายบิดาและมารดา	11	22
ไม่มีเชื้อสาย แต่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ	13	20
6. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำที่เคยเห็นและรู้จัก	61	97
เสื่อฮี	58	92
เสื่อก้อม, เสื่อไท	62	98
ผ้าซิ่นตาลาย (ซิ่นลายแดงโม)	3	5
ผ้าซิ่นตาหมี่	59	94
ผ้าเปียว	8	13
ช่วงก้อม, ช่วงฮี (กางเกงขาสั้น, กางเกงขายาว)	48	76
หลวม (กระเป๋าคาดเอว)	36	57
ย่าม	40	63
เมาะ (ที่นอน)	50	79
หมอน	27	43
ผ้าหยัน (มุ้งดำ)	0	0
7. การสวมใส่ชุดไทยทรงดำ		
ไม่เคย	10	16
เคย	53	84
เครื่องแบบชุดพื้นเมืองของโรงเรียนมัธยมศึกษา	42	79
งานเทศกาลอื่นก่อนพ็อนแคนประจำปี	41	65
ใส่ในงานพิธีกรรม	5	8
8. การเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับไทยทรงดำ		
ไม่เคย	0	0
เคย	17	27
ในรายวิชา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	46	73
ในรายวิชา กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี	29	46
กิจกรรมชุมนุมไทยทรงดำ	25	40

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน(n=63)	ร้อยละ
9. การสร้างผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ		
ไม่เคย	42	67
เคย	21	33
เนื้อหาเชิงอนุรักษ์	21	100
เนื้อหาเชิงประยุกต์สร้างสรรค์	0	0
10. ผ้าทอไทยทรงดำที่บ้านของนักเรียน		
ไม่มี	4	6
มี	59	94
เสื่อฮี	42	71
เสื่อก้อม, เสื่อไท	45	76
ผ้าซิ่นตาลาย (ซิ่นลายแดงโม)	32	54
ผ้าซิ่นตาหมี	0	0
ผ้าเปียว	13	36
ช่วงก้อม, ช่วงฮี (กางเกงขาสั้น, กางเกงขายาว)	1	2
หลวม (กระเป๋าคาดเอว)	11	19
ย่าม	2	3
เมาะ (ที่นอน)	6	17
หมอน	14	24
ผ้าหยัน (มุ้งดำ)	2	3
11. เนื้อหา ที่นักเรียนต้องการให้มีในการเรียน		
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย		
ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และความ เชื่อของผ้าทอไทยทรงดำ	52	83
ด้านคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้ สอยของผ้าทอไทยทรงดำ	51	81
ด้านทักษะการปฏิบัติ ขั้นตอนการทอและสร้าง ลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ	50	79

สถานภาพและประสบการณ์	จำนวน(n=63)	ร้อยละ
ด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่สามารถ		
ใช้งานได้กับยุคปัจจุบัน	44	70
12. ลักษณะกิจกรรม ที่นักเรียนต้องการในการเรียน		
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย		
การฟังบรรยาย	35	56
การสาธิตการสร้างงาน	47	75
การทัศนศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้	55	87
การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	17	27
การลงมือปฏิบัติงานจริง	43	68
13. สื่อการสอน ที่นักเรียนต้องการให้นำมาใช้ใน		
การสอน เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย		
Power point	29	46
ผลงานสำเร็จ/ชิ้นงานตัวอย่าง	42	67
สื่อวีดิทัศน์/การ์ตูน	42	67
บอร์ดขั้นตอนการทำงาน	29	46
Infographic	35	56
เว็บไซต์	21	33
14. การประเมินผล ที่นักเรียนต้องการให้นำมาใช้ใน		
การเรียน เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย		
ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน	42	67
นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	21	33

จากตารางที่ 14 พบว่านักเรียนมีทั้งสิ้น 63 คน เป็นเพศหญิง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 62 เป็นเพศชาย 24 คน คิดเป็นร้อยละ 38 มีอายุเฉลี่ยมากที่สุด 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 43 และน้อยที่สุด 16 ปี มีจำนวนอย่างละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3 แบ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3 จำนวนชั้นละ 21 คนคิดเป็นร้อยละ 33 เท่ากัน จาก 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดกลาง-บ้านดอน โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์ และโรงเรียนวัดดอนมะเกลือ (นันทราชูราษฎร์รังสรรค์) โรงเรียนละ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33 เท่ากัน ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่มีเชื้อสายชาวไทยทรงดำรวมทั้งสิ้น 50

คน คิดเป็นร้อยละ 80 ส่วนผู้ที่ไม่มีเชื้อสายชาวไทยทรงดำ แต่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวไทยทรงดำ มี 13 คนคิดเป็นร้อยละ 20

ส่วนผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำที่นักเรียนเคยเห็นและรู้จักมากที่สุด ได้แก่ ผ้าซิ่นตาลาย (ซิ่นลายแดงโม) จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 98 รองลงมาคือ เสื้อฮี มีผู้รู้จัก 61 คน คิดเป็นร้อยละ 98 และน้อยที่สุดคือผ้าซิ่นตาหมี่ มีผู้รู้จักเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ด้านการใช้งานชุดไทยทรงดำ พบว่า 53 คน เคยสวมใส่ คิดเป็นร้อยละ 84 ส่วนผู้ที่ไม่เคยสวมใส่มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และในการเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับไทยทรงดำ มีผู้ที่เคยเรียน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 73 และผู้ที่ไม่เคยเรียนมี 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ในการสร้างผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ส่วนใหญ่ไม่เคยทำ มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67 ส่วนผู้ที่เคยทำ มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33 นอกจากนี้ในการสำรวจผ้าทอไทยทรงดำที่บ้านของนักเรียน พบว่า มีจำนวน 59 คน มีผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 94 ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำที่มีมากที่สุดคือ เสื้อก้อม, เสื้อไท มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 76 ส่วน ผ้าซิ่นตาหมี่ที่ไม่มีบ้านนักเรียนคนใดมีในครอบครอง และบ้านที่ไม่มีผ้าทอไทยทรงดำ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ด้านความต้องการของผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นต่อหลักสูตร เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในบริบทร่วมสมัย ดังนี้ เนื้อหาที่นักเรียนสนใจต้องการเรียนมากที่สุดคือ ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และความเชื่อของผ้าทอไทยทรงดำ มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 83 ส่วนลักษณะกิจกรรมที่นักเรียนอยากให้เป็นมากที่สุด คือ การทัศนศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 87 และน้อยที่สุดคือการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ส่วนสื่อการสอน ที่นักเรียนต้องการให้นำมาใช้ประกอบการสอนมากที่สุดคือ ผลงานสำเร็จ/ชิ้นงานตัวอย่างและสื่อวีดิทัศน์/การ์ตูน มีจำนวนเท่ากัน คือ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67 ในด้านการประเมินผลที่นักเรียนต้องการให้นำมาใช้ในการเรียนส่วนใหญ่อยากให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67 และ อีก 21 คนอยากให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 33

3.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน

ความรู้เบื้องต้นของนักเรียนที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำ

นักเรียนทุกคนรู้จักผ้าทอไทยทรงดำ แม้บางคนไม่ได้มีเชื้อสายแต่เนื่องจากอาศัยอยู่ในหมู่บ้านของชุมชนของชาวไทยทรงดำ นักเรียนทุกคนจึงได้เรียนรู้ ชิมซับประเพณีวัฒนธรรมจากการพบเห็น และจากการได้ไปร่วมงานพิธีกรรมในหมู่บ้าน โดยนักเรียนได้แสดงความคิดจากการว่า ผ้าทอไทยทรงดำคือผืนผ้าที่ชาวบ้านทอขึ้นไว้ใช้เองจากทั้งฝ้ายและไหม และนำไปย้อมให้ได้สีที่ต้องการ โดยสีส่วนใหญ่ในเครื่องแต่งกายและข้าวของเครื่องใช้จากผ้าทอไทยทรงดำมักเป็นสีครามเข้มจนเกือบดำเป็นหลัก และมีการตกแต่งลวดลายด้วยผ้าสีสันสดใสเป็นลวดลายตามลักษณะเฉพาะสิ่งของชิ้นนั้น ผ้าทอไทยทรงดำในอดีตเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ปัจจุบันใช้ในงานสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมงานต่าง ๆ เช่น งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ งานเสนเรือน งานป่าตอง งานแปลงขวัญ หรืองานศพ เป็นต้น

ทัศนคติที่มีต่อผ้าทอไทยทรงดำ

นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ดีต่อผ้าทอไทยทรงดำ เพราะเห็นว่ามีค่าสำคัญกับวัฒนธรรมของตนเอง และในการสร้างงานผ้าทอมีขั้นตอนที่ซับซ้อน เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน ผ้าแต่ละผืนมีเอกลักษณ์และคุณค่าตามหน้าที่ใช้สอย เพื่อการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของบรรพบุรุษที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา มีความประณีต สวยงามแตกต่างจากผ้าทั่วไปในท้องตลาดปัจจุบัน เพราะเป็นงานฝีมือ ใช้วัสดุ สีสัน รูปแบบเฉพาะตัว และมีเรื่องความเชื่อแฝงอยู่ ได้ใส่แล้วทำให้รู้สึกดี เพราะบ่งบอกให้รู้ว่าเป็นคนไทยทรงดำ ภูมิใจที่มีเสื้อผ้าที่เป็นแบบเฉพาะของวัฒนธรรมตนเอง มีความสุขเมื่อได้เห็นผู้คนสวมใส่กันจำนวนมาก ๆ

แต่อย่างไรก็ตามก็มีความคิดเห็นในด้านข้อจำกัดของผ้าทอไทยทรงดำที่เป็นอุปสรรคในการสวมใส่ เนื่องจากเป็นรูปแบบของทรงเสื้อผ้าแบบโบราณจะมีลักษณะเฉพาะ อย่างขนาดของแขนเสื้อ จะมีความกว้างพอดีกับแขนทำให้ใส่แล้วเคลื่อนไหวยาก ไม่ค่อยคล่องตัว และบางตัวมีการใช้ผ้าฝ้ายแบบหนามาตัดเย็บ ทำให้ใส่แล้วรู้สึกร้อน และเนื้อผ้ามีผิวสัมผัสที่ไม่ละเอียดเท่าผ้าใยสังเคราะห์ในปัจจุบันที่จะสวมใส่สบายกว่า

จุดมุ่งหมายที่ต้องการจากการเรียนเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย

นักเรียนมีคาดหวังว่าในการเรียนนี้จะทำให้ได้เรียนรู้และทราบถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และการใช้งานของผ้าในแต่ละโอกาสของผ้าทอไทยทรงดำแต่ละชนิ เพื่อนำความรู้ไป ใช้ได้อย่างถูกต้องในชีวิตประจำวัน และอยากปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำทั้งแบบ ดั้งเดิมและแบบประยุกต์ได้ เพื่อส่งเสริมให้สามารถนำความรู้ส่วนนี้ไปพัฒนาเป็นอาชีพได้

มุมมองด้านการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำ

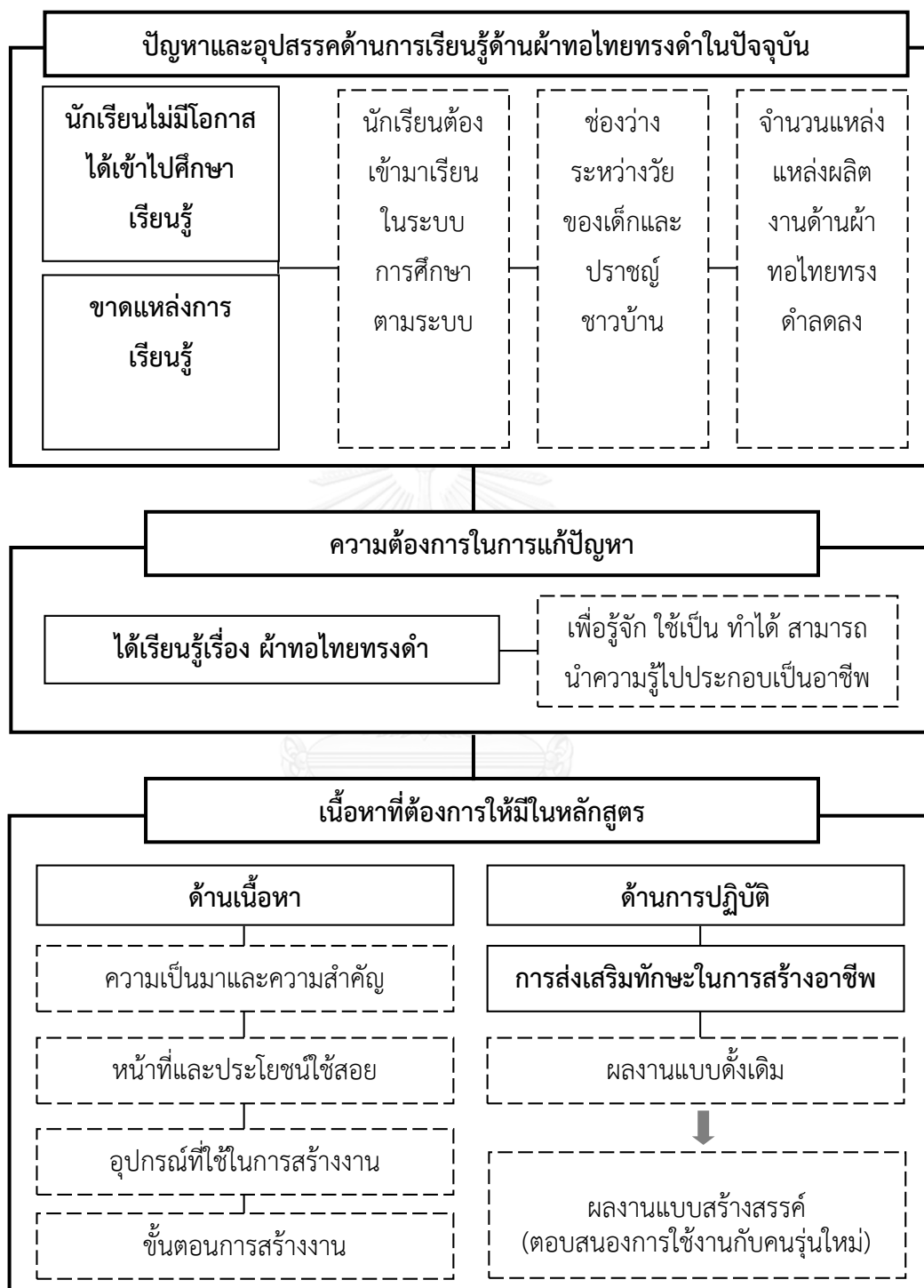
นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจ จำเป็นจะต้องจัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้และมีการชักชวนให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม จัดกิจกรรมการอบรมการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง รูปแบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการอยากลองเข้ามาร่วม กิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการสร้างงาน โดยเน้นการเรียนรู้ในลักษณะเรียนปนเล่น เพื่อให้ผู้เรียน รู้สึกไม่ตึงเครียดจนเกินไป และหากมีผู้สนใจมาก จนสามารถสร้างผลงานได้มีคุณภาพและในปริมาณที่ เพียงพอต่อเหลือต่อการจำหน่าย จึงส่งเสริมให้มีการรวบรวมนำสินค้าออกไปจัดจำหน่ายเพื่อสร้างให้ รายได้และกลายเป็นอาชีพของคนในชุมชน ให้ทั้งคนและวัฒนธรรมอยู่ต่อไปได้ในลักษณะพึ่งพาอาศัย กัน นอกจากนี้ยังควรจัดทำข้อมูลและสื่อเพื่อจัดนิทรรศการ หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ด้านผ้า ทอไทยทรงดำผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบการ์ตูนหรือกราฟิกที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดความ น่าสนใจและการเข้าถึงที่ง่ายขึ้นตามการเรียนรู้ของคนในยุคปัจจุบัน

ด้านการส่งเสริมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การทำให้ผลงานจากผ้าทอไทยทรงดำสามารถ นำมาใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันยุคปัจจุบัน ด้วยการสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้เหมาะกับบริบท ปัจจุบัน โดยยังคงเอกลักษณ์และลวดลายของผ้าทอไทยทรงดำมาแบบดั้งเดิมมาใช้ประยุกต์สร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะสร้างการดึงดูดและสนใจในผลงานทางวัฒนธรรมนี้ เพราะคนรุ่นใหม่มักเสาะแสวงหาความแปลกและแตกต่าง เพื่อสร้างจุดเด่นให้กับตัวเอง นอกจากนี้การทำให้เป็นของใช้ใกล้ตัว ที่สามารถหยิบจับใช้ได้จริงในหลายโอกาส เช่น เสื้อผ้าที่มีรูปแบบประยุกต์ร่วมสมัย อุปกรณ์สำหรับใช้ งานทั่วไป เช่น สมุดโน้ต ปლอกโทรศัพท์มือถือ กระเป๋าผ้า หรือกระเป๋าดินสอ เป็นต้น ก็จะช่วยให้ วัฒนธรรมถูกหยิบมาใช้งานและถูกเผยแพร่มากขึ้น และถือเป็นการสะท้อนเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม ไทยทรงดำผ่านบริบทร่วมสมัยที่แตกต่างจากสินค้าทั่วไปได้อีกด้วย

ความคิดเห็นที่จะทำให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับผ้าทอไทยทรงดำ

นักเรียนมีการแสดงออกทางความคิดในสวนนี้ออกมาอย่างหลากหลายโดยมากจะเสนอแนะในลักษณะของการให้มีการจัดกลุ่ม ชมรม หรือศูนย์การเรียนรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำในชุมชนหรือโรงเรียน และส่งเสริมให้เด็กได้เข้าไปเรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติงานด้านผ้าทอไทยทรงดำให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการปลูกฝังผ่านกิจกรรมจากปราชญ์ชาวบ้านที่ดูแลแหล่งการเรียนรู้ การได้เข้าใจผ่านการการอธิบาย หรือผ่านสื่อที่อ่านง่าย เข้าถึงสะดวก ให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จัก ผ้าทอไทยทรงดำแต่ละชนิด และใช้งานอย่างถูกต้องตามหน้าที่และประโยชน์ใช้สอย และในการใช้ประกอบพิธีกรรม มีการส่งเสริมการเผยแพร่วัฒนธรรมด้วยการร่วมใส่ชุดและใช้ผลิตภัณฑ์จากให้ผ้าทอไทยทรงดำให้มากที่สุด เพื่อให้ทั้งคนไทยทรงดำและคนต่างวัฒนธรรมได้เรียนรู้ โดยเฉพาะวัยรุ่นอาจมีการจัดงานเฉพาะเพื่อรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวัฒนธรรม และส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อผ้าทอของวัฒนธรรมตนเองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมก็ควรต้องทำความเข้าใจกับคนรุ่นใหม่ให้ได้มากที่สุด ฝึกให้ได้สร้างสรรค์ผลงานบ่อย ๆ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และซึมซับอย่างต่อเนื่อง และมอบผลงานให้เมื่อทำเสร็จ เพื่อนำผลงานไปให้ผู้ปกครองได้ดู ในตอนนี้เองอาจเป็นการต่อยอดให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการพูดคุยเรื่องราวจากผลงานที่นักเรียนทำกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้มากับเรื่องราวที่พ่อแม่ได้รู้ถือเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกรักภูมิใจได้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม

แผนผังที่ 5 สรุปการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน

4.2.3. สรุปความคิดเห็นด้านองค์ความรู้พื้นฐาน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษาสภาพหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีความเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ สามารถวิเคราะห์จุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ออกมาได้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย

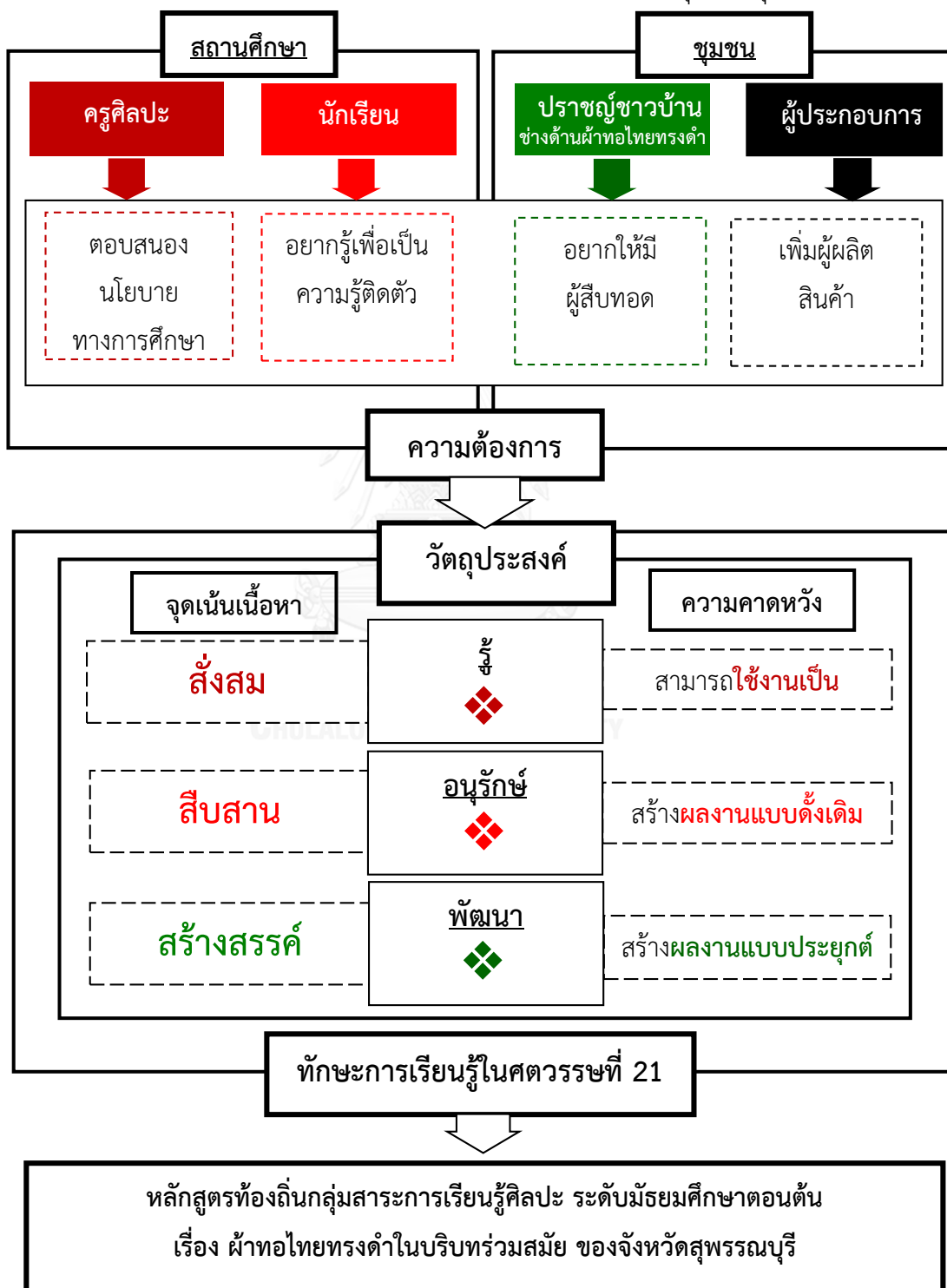
1. หลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อเน้นการสั่งสมความรู้
2. หลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อการสืบสานผลงานแบบดั้งเดิม
3. หลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อการสร้างสรรค์ต่อยอดองค์ความรู้เดิม

ประกอบกับการสรุปองค์ความรู้ที่เป็นข้อมูลด้านเนื้อหาที่มีความจำเป็นต่อการนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยความคิดเห็นจากแบบสอบถามของครูศิลปะ การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการและนักเรียน สามารถวิเคราะห์ความต้องการในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรออกมาเป็น 3 ข้อ ประกอบด้วย

1. สามารถใช้งานเป็น
2. สร้างผลงานแบบดั้งเดิมได้
3. สร้างผลงานแบบประยุกต์ได้

จากบทสรุปทั้งสองประเด็นข้างต้น จึงนำมาสู่การเชื่อมโยงโดยนำจุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มีผสมผสานกับความความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง มาตั้งเป็นวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยสามารถสรุปเป็นจุดเน้นเกิดหลักสูตร 3ส ที่ประกอบด้วย สั่งสม สืบสาน สร้างสรรค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างครบถ้วนในทุกมิติในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ และเพิ่มให้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ 2) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน 3) ทักษะด้านการเรียนรู้ และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามบริบทของโลกในยุคปัจจุบันได้ โดยตั้งสามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

แผนผังที่ 6 สรุปความต้องการของครูศิลปะ ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ ผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำและนักเรียน สำหรับนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

4.2.4. เอกสารหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบท ร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี

บทนำ

สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็ก การเรียนรู้ตามระบบการศึกษาแบบตะวันตกเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น ทำให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในสถานศึกษาถูกลดความสำคัญลง ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาวัฒนธรรมและเรียนรู้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องเข้ามามีบทบาทเพื่อปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตามบริบทท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมที่ต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้รากเหง้าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ผ้าทอไทยทรงดำ ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหนึ่งที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์และความเชื่อที่ยึดถือปฏิบัติของชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ซึ่งอาศัยกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ของจังหวัดสุพรรณบุรีและอาศัยอยู่มากในอำเภออุทุมพรและสองพี่น้อง โดยนอกจากบทบาทด้านการเป็นเครื่องนุ่งห่มที่บ่งบอกถึงความ เป็นพวกพ้องแล้ว ในพิธีการประกอบพิธีกรรมของชาติพันธุ์ ผ้าทอก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ หากขาดไปพิธีกรรมก็จะไม่สมบูรณ์ตามธรรมเนียม

จากสถานการณ์ปัจจุบันงานด้านผ้าทอไทยทรงดำมีจำนวนผู้ผลิตลดลง เนื่องจากมีกระบวนการผลิตหลายขั้นตอน ประกอบกับผลตอบแทนราคาขายที่ไม่สูง ผู้คนในยุคใหม่จึงหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ทำให้เกิดการขาดผู้สืบทอดส่งผลให้สภาพของผ้าทอซบเซาลง นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการใช้งาน เนื่องจากมีการผลิตลดลง ผลงานด้านผ้าทอที่มีในครอบครองของแต่ละบุคคลจึงถือเป็นของหายาก การนำมาใช้จึงจะสวมใส่เฉพาะเมื่อจำเป็นในการเข้าร่วมงาน และพิธีกรรมสำคัญเท่านั้น เพื่อการยืดอายุการใช้งานและรักษาไว้ให้มีใช้งานครั้งต่อไป รวมถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศในปัจจุบัน ผ้าทอไทยทรงดำแบบเดิมจะเป็นผ้าฝ้าย ซึ่งบางพื้นมีความหนา สวมใส่แล้วร้อนไม่เหมาะกับสภาพอากาศในปัจจุบัน ส่วนการดูแลรักษา หากเป็นแบบดั้งเดิมที่ย้อมสีธรรมชาติจะต้องใช้อย่างระวังไม่ให้เปื้อน เพราะจะไม่นิยมนซักเนื่องจากสีจะตก ทำให้ผืนผ้าเสียหาย และไม่สวยงามเช่นเดิม จึงต้องใช้อย่างทะนุถนอม ทำให้เกิดเป็นข้อจำกัด ต่อมาเมื่อมีตัวเลือกที่หลากหลายการสวมใส่เสื้อผ้าตามยุคสมัยจึงตอบโจทย์ลูกหลานชาวไทยทรงดำมากกว่าทั้งในแง่ความสวยงามทันสมัย ความสะดวกสบายในการสวมใส่และการดูแลรักษา ส่งผลให้สถานะของผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบันค่อย ๆ เป็นเรื่องราวไกลตัวของลูกหลานชาวไทยทรงดำมากขึ้น หลายคนอาจรู้จักแต่ไม่เข้าใจถึงที่มาที่ไปและความสำคัญของผืนผ้า ทำให้ความเชื่อและคำสอนที่บรรพบุรุษได้คิดไว้

สอนลูกหลานผ่านสีสันทและลวดลายของผืนผ้ากำลังถูกกลืนสิ้นไป พร้อมกับมุมมองด้านคุณค่าที่มีต่อผ้า
ทอไทยทรงด้าลดลงไปด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาด้านผ้าทอไทยทรงด้า จึงนำกระบวนการเรียนรู้ทาง
วัฒนธรรมในด้านศิลปะผ้าทอและสถานะของผ้าทอไทยทรงด้าในบริบทร่วมสมัย มาสร้างเป็นหลักสูตร
สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับช่วงอายุของสตรีที่เริ่มทอผ้าในอดีต โดยจะ
เริ่มต้นฝึกหัดเรียนรู้งานด้านผ้าทอในช่วงอายุเฉลี่ยระหว่าง 13-18 ปี อันสืบเนื่องมาจากความพร้อม
ทางด้านร่างกาย ที่ขาและพละกำลังเริ่มมีความพร้อมที่จะใช้ทอผ้าและออกแรงทอได้ ร่างกายเริ่ม
สมบูรณ์ สามารถควบคุมการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางศิลปะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เริ่มมีสมาธิและ
ช่วงความสนใจที่ยาวนานเพียงพอที่จะสร้างงานศิลปะได้ ดังนั้นนักเรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
จึงมีความเหมาะสมที่จะเริ่มต้นเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานด้านผ้าทอไทยทรงด้าได้ นอกจากนี้เมื่อเชื่อมโยง
ไปถึงความต้องการของระบบการศึกษาปัจจุบันในการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งได้มีการกำหนดเป้าหมาย
ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้อนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหลักสูตรเน้น
กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะชีวิต
และการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี เพื่อ
ตอบสนองความต้องการของระบบการศึกษาและชุมชนท้องถิ่นให้เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ให้สามารถ
สืบสานและดำรงรักษาวัฒนธรรมไทยทรงด้าไว้ได้ภายใต้บริบทที่ร่วมสมัย

จึงเกิดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงด้าในบริบท
ร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ละชั้นจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน
โดยเชื่อมโยงกับข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนรายวิชาศิลปะ และสัมภาษณ์
ความต้องการของนักเรียน ปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงด้า และผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอ
ไทยทรงด้า พบว่า มีความต้องการให้หลักสูตรด้านผ้าทอไทยทรงด้า สร้างผู้เรียนผู้ให้รู้จัก เข้าใจ
ใช้งานเป็นและสามารถปฏิบัติงานได้ทั้งแบบดั้งเดิมและสร้างสรรค์

แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 รายวิชาต่อเนื่อง ดังนี้

- ♦ วิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นการสังสม ให้นักเรียนได้สังสมความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ทำความเข้าใจเชิงข้อมูล เน้นการเรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและกระบวนการเพื่อสร้างงาน ความหมายของสีสันทัน และลวดลาย ประเภทและการใช้งานทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- ♦ วิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เน้นการสืบสาน ให้นักเรียนได้สืบสานผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิม โดยลงมือปฏิบัติงานโดยเน้นการทำ ความเข้าใจและทดลองทำงานในรูปแบบดั้งเดิม เพื่อให้ได้เรียนรู้วัสดุอุปกรณ์ เทคนิค กระบวนการ ขั้นตอน และความเชื่อ อันจะเป็นพื้นฐานของความเข้าใจในวัฒนธรรมให้ตรงกับเจตนารมณ์เดิมของ บรรพบุรุษ และสามารถแยกแยะรูปแบบของงานแบบดั้งเดิมและความเปลี่ยนแปลงของผลงานในยุค ปัจจุบัน
- ♦ วิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เน้นการสร้างสรรค์ ให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ สามารถคิดและสร้างสรรค์ลวดลายและผลงาน ใหม่ เพื่อตอบสนองบทบาทของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้สอดคล้องวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน ภายใต้ แนวคิดและความเชื่อทางวัฒนธรรม ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างบทบาทใหม่ ๆ ผลงานด้านผ้าทอ ไทยทรงดำ สามารถนำผลงานไปใช้และสร้างมูลค่าเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ และกลายเป็นอาชีพได้ ต่อไป

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

วิชา ศ21101 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 1

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

สาระการเรียนรู้ เพิ่มเติม

จำนวน 0.5 หน่วยกิต

เวลาเรียน 18 ชั่วโมง

เน้นด้านการสังสม : ให้นักเรียนได้สังสมความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ทำความเข้าใจเชิงข้อมูล เน้นการเรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและกระบวนการเพื่อสร้างงาน ความหมายของสีสันทและลวดลาย ประเภทและรูปแบบการใช้งานทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้และบุคคลในชุมชน โดยการสอบถาม จดบันทึก และการทดลองฝึกปฏิบัติ

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงที่มาของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเจตคติที่ดีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน รู้จักและนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เกิดจิตสำนึกที่ดี เห็นประโยชน์และคุณค่าของต่อผ้าทอไทยทรงดำ

จุดมุ่งหมายรายวิชา

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความเป็นมาของงานด้านผ้าทอ และประวัติศาสตร์ของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อให้มีความรู้ เรื่องอุปกรณ์และเข้าใจกระบวนการในการสร้างงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
3. เพื่อให้สามารถแยกแยะลวดลาย สีสันท และผลงานในรูปแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยได้
4. เพื่อให้สามารถใช้ผ้าทอไทยทรงดำได้ถูกต้อง
5. เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ

โครงสร้างเนื้อหา รายวิชาผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 1 : เน้นการสั่งสม

หน่วยการเรียนรู้	หัวข้อ	จำนวนคาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	<p>ประวัติศาสตร์จากไทดำสู่ไทยทรงดำ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ประวัติชาวไทดำ ❖ ชาวไทยทรงดำในประเทศไทย ❖ ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี <p>การแต่งกายไทดำ 3 ประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ เวียดนาม ❖ ลาว ❖ ไทย <ul style="list-style-type: none"> ♦ ไทยทรงดำภาคตะวันตก/กลาง ♦ ไทยทรงดำภาคอีสาน 	<p><u>7</u></p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	<p>ผ้าทอไทยทรงดำคืออะไร ?</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ รู้จักผ้าทอไทยทรงดำ <ul style="list-style-type: none"> ♦ ลักษณะเฉพาะ ♦ สวมใส่ได้ ใช้งานเป็น <ul style="list-style-type: none"> • งานทั่วไป • ในพิธีกรรม <ul style="list-style-type: none"> - งานมงคล - งานอวมงคล ❖ สำนวนผ้าทอไทยทรงดำของหมู่บ้าน อภิปรายและรายงานผล 	<p><u>7</u></p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	<p>ตามล่าหาความรู้ จากครุภูมิปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ศึกษาวัสดุอุปกรณ์การทอผ้า <ul style="list-style-type: none"> ♦ วัตถุดิบที่ใช้ทอผ้า <ul style="list-style-type: none"> • เส้นใย • การย้อมสี 	<p><u>2</u></p> <p>1</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • เทคนิคการสร้างงาน ♦ อุปกรณ์ในงานทอผ้า ❖ ชมการสาธิตการทอผ้า 	1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	นิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เตรียมงานจัดนิทรรศการ ข้อมูลด้านการสั่งสม ❖ แสดงผลงานและนำเสนอ 	<u>2</u> 1 1

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ.1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ
2. ระบุและบรรยายหลักการออกแบบงานทัศนศิลป์โดยเน้นความเป็นเอกภาพ ความกลมกลืนและความสมดุล
5. ออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์หรือกราฟิกอื่น ๆ ในการนำเสนอความคิดและข้อมูล
6. ประเมินงานทัศนศิลป์ และบรรยายถึงวิธีการปรับปรุงงานของตนเอง และผู้อื่น โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดให้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ระบุและบรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ ของชาติ และของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ระบุและเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ของภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. ทักษะด้านการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลความรู้จากหลากหลายแหล่ง และการนำข้อมูลมาเชื่อมโยงต่อยอดข้อมูลให้เกิดเป็นความรู้ใหม่
4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนอธิบายความเป็นมาของงานด้านผ้าทอ และประวัติศาสตร์ของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายคุณสมบัติของอุปกรณ์และกระบวนการสร้างงานด้านผ้าทอไทยทรงดำได้
3. นักเรียนสามารถแยกแยะลวดลาย สี สัน และผลงานในรูปแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยได้
4. นักเรียนสามารถใช้งานจากผ้าทอไทยทรงดำได้อย่างถูกต้องตามวัฒนธรรม
5. นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถสรุปเป็นความรู้ตามความเข้าใจของตนเองได้
6. นักเรียนสามารถนำเสนอผลงานจากการค้นคว้าได้
7. นักเรียนแสดงวิธีการ และกระบวนการทำงานได้
8. นักเรียนทำงานทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่มได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติศาสตร์จากไทดำสู่ไทยทรงดำ (7 คาบ)

คาบที่ 1 ประวัติชาวไทดำ

- ครูผู้สอนเปิดวิดีโอทัศน์ ชุด ASEAN Connect Episode: From Thaen to Chao Phraya Basin: The Origin of Tai Dam และแจกใบงานให้นักเรียนตอบคำถาม
- สุ่มเลือกนักเรียนออกมาตอบคำถาม
- ครูผู้สอนช่วยสรุปเนื้อหาความเป็นมาจากวิดีโอทัศน์

คาบที่ 2 ชาวไทยทรงดำในประเทศไทย

- ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมเรื่องราวเล่าต่อกัน” โดยจับกลุ่มนักเรียน 3-4 คน และให้ใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้คำถามที่แตกต่างกัน โดยทุกกลุ่มต้องช่วยกันฟังข้อมูลจากการฟังบรรยายของครูผู้สอน เรื่อง ชาวไทยทรงดำในประเทศไทย และตอบคำถามลงในใบความรู้ของของกลุ่มตนเอง ให้ถูกต้อง
- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปข้อมูลจากใบงาน โดยเรียงลำดับการนำเสนอเนื้อหาจากข้อคำถามตามใบงานที่ได้รับ

คาบที่ 3 ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี

- ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมหลากข้อมูลออนไลน์ไทยทรงดำสุพรรณบุรี” โดยสืบค้นข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ เรื่อง ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งกำหนดให้หาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและได้แหล่งที่มาจำนวนมากที่สุด ภายในระยะเวลาที่กำหนด
- นักเรียนสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการสืบค้น และแหล่งข้อมูล ลงในโปรแกรม Microsoft word และส่งงานผ่านระบบออนไลน์มาที่ Facebook Page : ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์

คาบที่ 4 การแต่งกายไทดำ 3 ประเทศ : เวียดนาม

- ครูผู้สอน บรรยายเรื่องการแต่งกายของชาวไทดำในประเทศเวียดนาม
- ครูผู้สอนเปิดภาพการแต่งกายของชาวไทดำในประเทศไทยเวียดนาม และให้นักเรียนทำ ”กิจกรรมเครื่องแต่งกายไทดำเวียดนาม” โดยวาดรูปลักษณะเครื่องแต่งกายลงในใบงาน และอธิบายลักษณะตามที่มองเห็นให้มากที่สุด
- ครูผู้สอนให้นักเรียนช่วยกันเลือกผลงานที่วาดออกมาได้คล้ายตามต้นแบบ และอธิบายเนื้อหาลักษณะเครื่องแต่งกายได้ถูกต้องมา 3 ชิ้น และกล่าวชื่นชม
- ครูผู้สอนสรุปข้อมูลเรื่อง การแต่งกายของชาวไทดำในประเทศเวียดนาม ให้ผู้เรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 5 การแต่งกายไทดำ 3 ประเทศ : ลาว

- ครูผู้สอน บรรยายเรื่องการแต่งกายของชาวไทดำในประเทศลาว
- ครูผู้สอนเปิดภาพการแต่งกายของชาวไทดำในประเทศไทยลาว และให้นักเรียนทำ ”กิจกรรม เครื่องแต่งกายไทดำลาว” โดยวาดรูปลักษณะเครื่องแต่งกายลงในใบงาน และอธิบายลักษณะตามที่มองเห็นให้มากที่สุด

- ครูผู้สอนเลือกผลงานที่วาดออกมาได้คล้ายตามต้นแบบ และอธิบายเนื้อหา ลักษณะเครื่องแต่งกายได้ถูกต้องมา มา 1 ชิ้น และหยิบผลงานภาพวาดการ แต่งกายของชาวไทดำในประเทศเวียดนาม และให้นักเรียนช่วยกันร่วมแสดง ความคิดเห็นถึงความเหมือนและความแตกต่าง
- ครูผู้สอนสรุปข้อมูลเรื่อง การแต่งกายของชาวไทดำในประเทศลาวให้นักเรียน ฟังอีกครั้ง

คาบที่ 6 การแต่งกายไทดำ 3 ประเทศ : ไทย : แถบภาคตะวันตก/ภาคกลาง

- ครูผู้สอนบรรยายเรื่อง ชาวไทยทรงดำในแถบภาคตะวันตก/ภาคกลาง
- ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมคลิปโดนใจไทยทรงดำ” โดยให้ดูและเลือก Clip video จาก Youtube ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวไทยทรงดำในภาคตะวันตก/ ภาคกลาง จากนั้นคัดลอก Link ไปโพสต์ใน Facebook Page : [ห้องเรียน ไทยทรงดำออนไลน์](#) โดยสรุปหัวข้อเนื้อหาคร่าว ๆ และระบุว่าเป็นการถ่ายทำ เรื่องราวไทยทรงดำในจังหวัดใด พร้อมบอกเหตุผลในการเลือก Clip video นี้ มาโพสต์อย่างเหมาะสม

คาบที่ 7 การแต่งกายไทดำ 3 ประเทศ : ไทย : ภาคอีสาน

- ครูผู้สอนเปิดวิดีโอทัศน์ ชุด ไทดำบ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย ให้นักเรียนดู
- ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมแตกต่างอย่างเลย” โดยให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ถึงลักษณะเครื่องแต่งกายของชาวไทดำภาคอีสาน จากวิดีโอทัศน์ว่ามีลักษณะ อย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำในภาคตะวันตก/ ภาคกลาง
- ครูผู้สอนช่วยนักเรียนสรุปเนื้อหาลักษณะเครื่องแต่งกายของชาวไทดำ ภาคอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ผ้าทอไทยทรงดำคืออะไร ? (7 คาบ)

คาบที่ 8 รู้จักผ้าทอไทยทรงดำ : ลักษณะเฉพาะผ้าทอไทยทรงดำ

- ครูผู้สอนนำผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำมาให้ให้นักเรียนดู จากนั้นให้ผู้เรียนจับ กลุ่ม 3-4 คน ครูผู้สอนแจกกระดาษขนาด A3 และให้แต่ละกลุ่มทำ “กิจกรรม ดูดีมีอะไร” โดยช่วยกันวิเคราะห์ลักษณะของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ที่ตัวเองได้รับและเขียนสรุปเป็นประเด็นไว้ในกระดาษ
- ครูผู้สอนช่วยนักเรียนสรุปเนื้อหาลักษณะเฉพาะผ้าทอไทยทรงดำโดยเชื่อมโยง กับหลักการออกแบบงานทัศนศิลป์ ด้านความเป็นเอกภาพ ความกลมกลืน และความสมดุล ในงานผ้าทอไทยทรงดำ

คาบที่ 9 การสวมใส่ : ในชีวิตประจำวัน

- ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน” จับกลุ่ม 3-4 คน จากนั้นแจกรูปภาพเก่าของชาวไทยทรงดำในอดีต และถุงผ้าใส่สัมภาระผ้าทอไทยทรงดำ สำหรับทำภารกิจของแต่ละกลุ่ม โดยทุกกลุ่มจะได้รูปและของที่ไม่ซ้ำกัน
- ให้นักเรียนถ่ายรูปเลียนแบบตามภาพถ่ายที่กลุ่มตัวเองได้รับ โดยต้องจัดทำทางและนั่งเครื่องแต่งกายให้คล้ายคลึงแบบตามภาพมากที่สุด เมื่อถ่ายเสร็จแล้วให้โพสต์รูปลงใน Facebook Page : [ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์](#) ภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ครูและนักเรียนร่วมกันโหวตภาพที่สามารถถ่ายเลียนแบบตามภาพต้นแบบได้เหมือนมากที่สุด 3 ภาพ
- ครูผู้สอนดูภาพแต่ละกลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องในการสวมใส่ จากนั้นโชว์ภาพและอธิบายให้ความรู้ประกอบตามลักษณะการแต่งกายของภาพ พร้อมชื่นชมและให้ข้อเสนอแนะในการสวมใส่ที่ถูกต้อง

คาบที่ 10 การสวมใส่ : ในพิธีกรรม : งานมงคล ครั้งที่ 1

- ครูผู้สอนแจกใบงานและให้นักเรียนทำ “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า” นั่งเป็นวงกลม โดยมีเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำวางอยู่ตรงกลางวง จากนั้นครูผู้สอนพูดโจทย์ ซึ่งเป็นหัวข้อการสวมใส่และใช้งานผ้าในงานพิธีกรรม : งานมงคลของชาวไทยทรงดำ เช่น เมื่อพูดถึงงานกินดอง (งานแต่ง) นักเรียนคิดว่าต้องมีผ้าชนิดใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง ให้นักเรียนได้ปรึกษาพูดคุยกัน 1 นาที สุ่มรายชื่อให้นักเรียนไปเลือกผ้าคนละ 1 ชิ้น และกางผ้าโชว์เพื่อนรอบวง ครูเฉลยคำตอบ หากถูกต้องก็จะอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมให้นักเรียนฟัง นักเรียนจดบันทึกรายชื่อผ้าที่ต้องใช้ในแต่ละพิธี ทำแบบนี้จนครบในแต่ละโจทย์
- สุ่มเลือกนักเรียน 1-2 คน ให้แสดงความคิดเห็นว่า จากกิจกรรมนักเรียนคิดว่าผ้าทอไทยทรงดำมีคุณค่าและความสำคัญอย่างไร
- ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาการสวมใส่และใช้งานผ้าในงานพิธีกรรม : งานมงคล ทบทวนให้นักเรียนเช็คคำตอบให้ถูกต้องตรงกัน

คาบที่ 11 สวมใส่ได้ ใช้งานเป็น ในพิธีกรรม : งานมงคล ครั้งที่ 2

- เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 10 “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า”

คาบที่ 12 สวมใส่ได้ ใช้งานเป็น : ในพิธีกรรม : งานอวมงคล

- ครูบรรยายเรื่องผ้าที่ใช้ในพิธีกรรม : งานอวมงคล พร้อมแสดงผ้าให้นักเรียนดู จากนั้นให้นักเรียนทำ “กิจกรรมรู้ไว้ใช้ว่า ผ้างานแฮ่ว” โดยให้แต่ละคนเลือกผ้าในพิธีกรรม : งานอวมงคล มา 1 ชิ้น และวาดรูป พร้อมเขียนอธิบายรูปร่างลักษณะและการใช้งานลงในใบงาน
- ครูผู้สอนแจกงาน “กิจกรรมผืนผ้าที่หลงเหลือ” ให้นักเรียนกลับไปสำรวจ โดยแบ่งกลุ่มละ 3-4 คน ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านเดียวกันหรือที่ใกล้กัน โดยให้นักเรียนไปสำรวจในละแวกบ้านที่ตนเองอาศัย ว่ามีผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำอะไรบ้าง เป็นงานที่ผลิตขึ้นใหม่หรือแบบดั้งเดิม วัสดุที่ใช้เป็นผ้าอะไร ตามรายการใน ใบงานที่กำหนด พร้อมระบุสถานที่ที่พบ

คาบที่ 13 สำรวจผ้าทอไทยทรงดำของหมู่บ้าน อภิปรายและรายงานผล ครั้งที่ 1

- สรุปรวบรวมข้อมูลจาก “กิจกรรมผืนผ้าที่หลงเหลือ” รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจครูและนักเรียนร่วมกันสรุปรวบรวมข้อมูล
- ครูผู้สอนแจกใบงาน “กิจกรรมหลากหลายในบ้านเรา” ให้นักเรียนกลับไปสำรวจ ลวดลายผ้าทอไทยทรงดำในละแวกบ้านตนเอง โดยแบ่งนักเรียนตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ด้วยกันหรือที่ใกล้กัน เป็นกลุ่มละ 3-4 คน แต่ละคนในกลุ่มจะได้ใบงานคนละ 1 ชุด ให้แต่ละคนวาดบันทึกลวดลายที่พบเห็นมาคนละ 5 ลาย พร้อมเขียนชื่อและความหมาย โดยพยายามวาดลายซ้ำกันให้น้อยที่สุด พร้อมเลือกลายที่ประทับใจที่สุดมา 1 ลาย และอธิบายเหตุผลอย่างเหมาะสม

คาบที่ 14 สำรวจผ้าทอไทยทรงดำของหมู่บ้าน อภิปรายและรายงานผล ครั้งที่ 2

- สรุปรวบรวมข้อมูลจาก “กิจกรรมหลากหลายในบ้านเรา” รวบรวมผลงานและนำมาจัดแสดงหน้าชั้นเรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มตามหมู่บ้าน
- ให้นักเรียนช่วยกันสังเกตลวดลายที่มีซ้ำกันมากที่สุด และลวดลายที่มีน้อย
- ครูผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นของที่มาของลวดลายว่ามีแรงบันดาลใจจากอะไรบ้าง แสดงความคิดเห็นถึงการดัดแปลงจากของจริงจนกลายเป็นลวดลายที่ปรากฏในปัจจุบันตามหลักการออกแบบทางทัศนศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ตามล่าหาความรู้ จากกรณีปัญหา (2 คาบ)

คาบที่ 15 วัสดุอุปกรณ์การทอผ้า : วัสดุดิบที่ใช้ทอผ้า, อุปกรณ์ในงานทอผ้า

- ครูผู้สอนพานักเรียนออกไปเรียนรู้ที่ศูนย์ทอผ้าของหมู่บ้าน พร้อมแจกใบงานให้นักเรียนได้บันทึกสรุปข้อมูลส่งท้ายชั่วโมง โดยให้นักเรียนผลัดกันตั้งประเด็นคำถามตามใบความรู้กับปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสอบถามข้อมูลเรื่อง วัสดุดิบที่ใช้ทอผ้า และอุปกรณ์ในงานทอผ้า
- ครูผู้สอนตั้งประเด็นให้นักเรียนสอบถามความแตกต่างของวัสดุที่ใช้ในอดีตและปัจจุบัน
- ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำร่วมกันสรุปข้อความรู้ที่ได้ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 16 ชมการสาธิตการทอผ้า

- ครูผู้สอนพานักเรียนออกไปเรียนรู้ที่ศูนย์ทอผ้าของหมู่บ้าน พร้อมแจกใบงานให้นักเรียนได้บันทึกสรุปข้อมูลส่งท้ายชั่วโมง โดยให้ปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำ เป็นวิทยากรในการให้ข้อมูล เรื่อง ชมการสาธิตขั้นตอนการทอผ้า โดยครูช่วยส่งเสริมคำถามให้นักเรียนเกิดข้อสงสัยและเชิญชวนให้นักเรียนซักถามปราชญ์ชาวบ้าน
- สุ่มเลือกนักเรียนกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อการมาชมการทอผ้า
- ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำร่วมกันสรุปข้อความรู้เรื่องขั้นตอนการทอผ้าที่ได้ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำ

คาบที่ 17 เตรียมงานจัดนิทรรศการ ข้อมูลด้านการสังสม

- แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม
- กลุ่มที่ 1 ช่วยกันจัดทำป้ายนิเทศข้อมูลจาก “กิจกรรมผืนผ้าที่หลงเหลือ” โดยจัดเป็นแผ่นตารางสรุปการสำรวจ งานด้านผ้าทอที่พบในชุมชน รวมปริมาณที่พบ สรุปรูปแบบวัสดุที่ใช้แบบในอดีตและปัจจุบัน สรุปแหล่งข้อมูลที่ได้ศึกษา เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้ที่สนใจที่จะเรียนรู้ต่อไป
- กลุ่มที่ 2 ช่วยกันจัดข้อมูลจาก “กิจกรรมหลากหลายในบ้านเรา” โดยให้นักเรียนร่วมกันคิดรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นภาพวาดหลากหลาย โดยต้องมีการให้ข้อมูลด้านที่มาและความหมาย รวมถึงสถานที่ที่พบ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้สนใจอยากเข้าไปเรียนรู้ต่อไป

- ครูผู้สอนช่วยตรวจสอบข้อมูลและให้คำแนะนำให้งานสมบูรณ์ที่สุด เพื่อเตรียมไปติดตั้งในนิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำประจำปี และนักเรียนถ่ายรูปผลงานพร้อมข้อมูลไปโพสต์ใน Facebook Page : ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์

คาบที่ 18 แสดงผลงานและนำเสนอ

- แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม รับผิดชอบในการนำเสนอผลงานข้อมูลด้านการสังสม จาก 2 กิจกรรม เพื่อนำเสนอหรือตอบข้อซักถามข้อมูลต่อผู้บริหาร คณะครู ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนร่วมชมในนิทรรศการ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย
2. วีดีทัศน์
 - ชุด ASEAN Connect Episode: From Thaen to Chao Phraya Basin: The Origin of Tai Dam
 - ชุด ไทดำบ้านนาป่าหนาด จังหวัดเลย
3. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
4. Power point เรื่อง
 - ผ้าทอไทยทรงดำในประเทศไทย
 - การแต่งกายชาวไทดำในประเทศเวียดนาม
 - การแต่งกายชาวไทดำในประเทศลาว
 - การแต่งกายชาวไทดำในประเทศไทย
5. ฐานข้อมูลออนไลน์ Facebook Page: ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์
6. รูปภาพเก่าชาวไทยทรงดำ
7. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
8. กลุ่มทอผ้าที่กระตุกบ้านยางลาว
9. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทุมพร
10. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดและประเมินผล

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - การสนทนาซักถามในระหว่างเรียน
 - การตอบคำถามในชั้นเรียน
 - การทำแบบฝึกหัด
 - การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามคำสั่ง
2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - การสังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - ความตรงต่อเวลาในการส่งงาน
3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - ปฏิบัติงานได้ตรงตามโจทย์ที่กำหนด
 - สามารถทำได้ตามตัวอย่างที่ครูให้ หรือดูแบบจากของจริง

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

วิชา ศ22202 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระการเรียนรู้ เพิ่มเติม

จำนวน 0.5 หน่วยกิต

เวลาเรียน 18 ชั่วโมง

เน้นด้านการสืบสาน : ให้นักเรียนรู้กระบวนการทำงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ การทอ การสร้างลวดลายประดับตกแต่งบนผืนผ้า ด้วยเทคนิคปักและปะ เน้นการเรียนรู้และฝึกฝนการทำงานในรูปแบบดั้งเดิม รู้เอกลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำและเปรียบเทียบความแตกต่างผ้าทอจากแหล่งอื่น ศึกษาวัสดุและเทคนิคการสร้างงานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ จากการปฏิบัติ ศึกษาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และควบคุมการสอนโดยปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำ

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงเอกลักษณ์รูปแบบผลงานแบบดั้งเดิมของภูมิปัญญา มีเจตคติที่ดีต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน เข้าใจและสามารถปฏิบัติงานในรูปแบบดั้งเดิมได้ มีความภูมิใจ เกิดจิตสำนึกที่ดี เห็นประโยชน์และคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ

จุดมุ่งหมายรายวิชา

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ในกระบวนการทอผ้า และเทคนิคการสร้างลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะ และเข้าใจการสร้างผลงานตามรูปแบบลวดลายและสีสันทที่ใช้ในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิมได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแยกแยะวัสดุและเทคนิคการสร้างงานในรูปแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยได้
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำและเปรียบเทียบความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้
5. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ

โครงสร้างเนื้อหา รายวิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2 : ด้านการสืบสาน

หน่วยการเรียนรู้	หัวข้อ	จำนวนคาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	พื้นฐานสืบสานงานผ้าทอ <ul style="list-style-type: none"> ❖ พื้นฐานงานผ้าทอ <ul style="list-style-type: none"> ◆ สร้างกี่ทำมือเรียนรู้การถักทอ ◆ ปฏิบัติการทอจากกี่ทำมือ ❖ ลงพื้นที่ทอผ้าจากกี่จริง <ul style="list-style-type: none"> ◆ เรียนรู้การใช้อุปกรณ์ ◆ ปฏิบัติการทอ 	<u>7</u> 1 1 1 4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	เทคนิคหลากหลายลายไทยทรงดำ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เทคนิคการปะ (Patchwork) <ul style="list-style-type: none"> ◆ ปฏิบัติงานเทคนิคลายปะ ◆ ปฏิบัติงานลายดอกแปด ◆ ปฏิบัติงานลายดอกจันทน์ ❖ เทคนิคการปัก (Cross stitch) <ul style="list-style-type: none"> ◆ ปฏิบัติงานสร้างลายใบผักแว่น ◆ ปฏิบัติงานสร้างลายดอกเต้า ◆ ปฏิบัติงานสร้างลายดอกเปี้ยว 	<u>7</u> 1 1 1 1 1 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	เอกลักษณ์ผ้าทอไทยทรงดำ <ul style="list-style-type: none"> ❖ พิจารณาลักษณะเฉพาะในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ 	<u>1</u> 1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	นิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เตรียมงานจัดนิทรรศการ : ผลงานจากการสืบสาน ❖ แสดงผลงานและนำเสนอ 	<u>2</u> 1 1

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. อภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุในदानรูปแบบและแนวคิดของงานทัศนศิลป์ที่เลือกมา
2. บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ในงาน ทัศนศิลป์ของศิลปิน

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ระบุและบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงงานทัศนศิลป์ในปัจจุบัน
2. บรรยายถึงการเปลี่ยนแปลงของงานทัศนศิลป์ของไทยในแต่ละยุคสมัย โดยเน้นถึงแนวคิด และเนื้อหาของงาน
3. เปรียบเทียบแนวคิดในการออกแบบงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมไทยและสากล

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. ทักษะด้านการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลความรู้จากหลากหลายแหล่งและการนำข้อมูลมา เชื่อมโยงและต่อยอดข้อมูลให้เกิดเป็นความรู้ใหม่
4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนอธิบายกระบวนการทอผ้า และรู้จักเทคนิคการสร้างลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ
2. นักเรียนปฏิบัติงานตามรูปแบบลวดลายและสีสันทึ่ใช้ในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิมได้อย่างถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถแยกแยะวัสดุและเทคนิคการสร้างงานในรูปแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยได้
4. นักเรียนสามารถอธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำและเปรียบเทียบความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้
6. นักเรียนสามารถนำเสนอกระบวนการทำงานและถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
7. นักเรียนกล้าสอบถามและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อปราชญ์ชาวบ้าน
8. นักเรียนทำงานทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่มได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พื้นฐานสืบสานงานผ้าทอ (7 คาบ)

คาบที่ 1 พื้นฐานงานผ้าทอ : สร้างกีทำมือเรียนรู้การถักทอ

- ครูผู้สอนให้นักเรียนทำกีทำมือโดยใช้วัสดุจากกระดาษลังหรือแผ่นฟิวเจอร์บอร์ด โดยให้ทำตามทีละขั้นตอน
- เมื่อได้ตัวกีแล้วให้นักเรียนนำไหมพรมมาขึงเป็นเส้นยืน และกรอไหมพรมใส่หลอดสำหรับใช้เป็นเส้นพุ่ง เพื่อเตรียมสำหรับทอในคาบต่อไป

คาบที่ 2 พื้นฐานงานผ้าทอ : ปฏิบัติการทอจากกีทำมือ

- ครูผู้สอนบรรยายที่มา และพัฒนาการเครื่องนุ่งห่ม เชื่อมโยงกับพัฒนาการด้าน การออกแบบเครื่องแต่งกายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมจากเส้นให้เป็นผืน” โดยสาธิตวิธีการทอ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจพื้นฐานการทอผ้าในเบื้องต้น
- ให้นักเรียนทดลองทอผ้าสีพื้นสีเดียวและมีการกำหนดให้เปลี่ยนด้ายเส้นพุ่งเพื่อ สร้างให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า โดยอาจมีโจทย์กำหนดให้เลียนแบบลายผ้าซึ่ง ลายแดง เป็นต้น
- ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับงานด้านผ้าทอ

คาบที่ 3 ลงพื้นที่ทอผ้าจากที่จริง : เรียนรู้การใช้อุปกรณ์

- ครูผู้สอนพานักเรียนออกไปเรียนรู้ที่ศูนย์ทอผ้าของหมู่บ้าน และให้ปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำ เป็นวิทยากรในการให้ข้อมูลด้านอุปกรณ์ การทอ ทั้งรูปแบบที่ใช้ในอดีตและแบบปัจจุบัน สาธิตและสอนการใช้ที่ทอผ้า โดยครูช่วยส่งเสริมคำถามให้นักเรียนเกิดข้อสงสัยที่ควรรู้และกระตุ้นให้นักเรียนซักถามปราชญ์ชาวบ้าน
- ครูผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปความรู้ ขั้นตอนการทอผ้าลงในสมุดบันทึกการทอผ้า
- ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำร่วมกันสรุปความรู้เรื่องอุปกรณ์และการใช้งานที่ทอผ้าให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 4 ลงพื้นที่ทอผ้าจากที่จริง : ปฏิบัติการทอ ครั้งที่ 1

(ในบางขั้นตอนอาจมีความซับซ้อน ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทออาจต้องช่วยกันจัดเตรียมไว้ให้นักเรียน เช่น การเตรียมฟืมทอผ้า หรือการเตรียมเส้นยืนขึ้นที่ การเก็บตะกรอ หรือการกรอเส้นพุ่ง เป็นต้น โดยอาจให้เป็นบทเรียนของนักเรียนที่สนใจหรือนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป)

- ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมคุณค่าผ้าผืนแรก” โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คน โดยกิจกรรมอยู่ภายใต้การดูแลของปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำ (ปรับลดจำนวนสมาชิกกลุ่มตามความพร้อมของจำนวนที่ที่มีให้นักเรียนได้ฝึกใช้)
- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทอผ้าสีพื้นตามโจทย์ที่กำหนด โดยช่างทอผ้ามาทำเป็นตัวอย่างให้ดูอีกครั้ง จากนั้นให้นักเรียนผลัดกันเป็นคนทอ และช่วยกันดูแลแก้ปัญหา และควบคุมคุณภาพของงานผ้าทอ พร้อมจดบันทึกปัญหาความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานลงบนสมุดบันทึกการทอผ้าของกลุ่มตนเอง ช่วยกันดูแลแก้ปัญหา และควบคุมคุณภาพของงานผ้าทอของกลุ่มตนเอง

คาบที่ 5 ลงพื้นที่ทอผ้าจากที่จริง : ปฏิบัติการทอ ครั้งที่ 2

- ♦ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 4 “กิจกรรมคุณค่าผ้าผืนแรก”

คาบที่ 6 ลงพื้นที่ทอผ้าจากที่จริง : ปฏิบัติการทอ ครั้งที่ 3

- ♦ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 5 “กิจกรรมคุณค่าผ้าผืนแรก”

คาบที่ 7 ลงพื้นที่ทอผ้าจากที่จริง : ปฏิบัติการทอ ครั้งที่ 4

- ♦ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 6 “กิจกรรมคุณค่าผ้าผืนแรก”
- ♦ นำผ้าทอที่ได้มาส่ง โดยให้ปราชญ์ชาวบ้านเลือกกลุ่มที่สามารถทอผ้าได้สมบูรณ์ที่สุด 3 กลุ่ม ชมเชยและให้ความรู้และข้อคิดเห็นถึงลักษณะที่ดีและสมบูรณ์ของผ้าทอที่ควรเป็น และให้กำลังใจกลุ่มที่เหลือพร้อมสอบถามแสดงความคิดเห็นถึงถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
- ♦ ครูผู้สอนสรุป ข้อมูล ความรู้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกต่อการปฏิบัติกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เทคนิคหลากหลายไทยทรงดำ (7 คาบ)

คาบที่ 8 เทคนิคการปะ (Patchwork) : ปฏิบัติงานเทคนิคลายปะ

- ♦ ครูผู้สอนบรรยายเรื่องลวดลาย สี สัน และวัสดุที่ใช้ในการสร้างลวดลายของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำในอดีตจนถึงปัจจุบัน
- ♦ ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอกไม้” เพื่อสอนพื้นฐานความรู้การสร้างลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ โดยให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม 5-6 คน จากนั้นแจกอุปกรณ์ไว้ตรงกลาง ประกอบด้วย 1.) ผ้าสักหลาดสีดำ ขาว เขียว แดง ส้ม เอกลักษณะสีสันไทยทรงดำ 2.) กาว และ 3.) กรรไกร
- ♦ ครูอธิบายลักษณะการสร้างลวดลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ เทคนิคการปะ (Patchwork) และสาธิตพร้อมกันทำไปพร้อม ๆ กับนักเรียนทีละขั้นตอน จำนวน 1 ลาย และ 1 ลายให้นักเรียนทดลองออกแบบลายใหม่ ตามจินตนาการ โดยต้องสามารถอธิบายแรงบันดาลใจได้อย่างเหมาะสม
- ♦ ระหว่างนักเรียนปฏิบัติงานสร้างสรรค์ลายสุดท้าย ครูผู้สอนเปิดตัวอย่างลายต่าง ๆ ในเทคนิคการปะ (Patchwork) และอธิบายถึงที่มา ความหมายและการใช้งานของแต่ละลายให้นักเรียนฟังประกอบ
- ♦ นำผลงานนักเรียนมาจัดวางเรียงกันหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะเฉพาะงานปะผ้าตามหลักองค์ประกอบศิลป์

คาบที่ 9 เทคนิคการปะ (Patchwork) : ปฏิบัติงานลายดอกแปด

- ครูผู้สอนเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอ ที่เชี่ยวชาญการเย็บดอก เทคนิคการปะ (Patchwork) มาสอนนักเรียน
- นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานเย็บดอก” สร้างลายผ้าเทคนิคการปะ (Patchwork) ลายดอกแปด ตามขั้นตอนที่วิทยากรทำให้ดูเป็นตัวอย่างทีละขั้นตอน
- ส่งเสริมให้นักเรียนได้สอบถามและมีปฏิสัมพันธ์กับปราชญ์ชาวบ้าน โดยการกระตุ้นให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยในระหว่างปฏิบัติงาน
- นักเรียนส่งผลงานหน้าชั้นเรียน และให้ปราชญ์ชาวบ้านเลือกผลงานที่มีความสมบูรณ์ขึ้นมาเป็นตัวอย่าง กล่าวชื่นชมและให้กำลังใจการทำงานของคนอื่น ๆ
- ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติงาน ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านให้คำแนะนำและสรุปเนื้อหา และประโยชน์ในการสร้างชิ้นงาน จากกิจกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานผ้าทอไทยทรงดำอื่น ๆ ต่อไป

คาบที่ 10 เทคนิคการปะ (Patchwork) : ปฏิบัติงานลายดอกจันทน์

- ครูผู้สอนเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอ ที่เชี่ยวชาญการปักลาย เทคนิคการปะ (Patchwork) มาสอนนักเรียน
- นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานเย็บดอก” โดยปฏิบัติงานสร้างลายเทคนิคการปะ (Patchwork) ลายดอกจันทน์ ตามขั้นตอนที่วิทยากรทำให้ดูเป็นตัวอย่างทีละขั้นตอน
- ครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สอบถามและมีปฏิสัมพันธ์กับปราชญ์ชาวบ้าน โดยการกระตุ้นให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยในระหว่างปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน
- ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติงาน ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านให้คำแนะนำและสรุปเนื้อหา และประโยชน์ในการสร้างชิ้นงาน จากกิจกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานผ้าทอไทยทรงดำอื่น ๆ ต่อไป

คาบที่ 11 เทคนิคการปัก (Cross stitch) : ปฏิบัติงานสร้างลายใบผักแว่น

- ♦ ครูผู้สอนบรรยายเรื่องแนวคิดและเทคนิคในการออกแบบลายงานปักของชาวไทยทรงดำ กับงานปักจากแหล่งอื่น ๆ
- ♦ ครูผู้สอนเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอ ที่เชี่ยวชาญการปักลาย เทคนิคการปะ (Patchwork) มาสอนนักเรียน
- ♦ นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานแล้ว” โดยนำผ้าที่ตนเองฝึกทอ ในกิจกรรม “กิจกรรมคุณค่าผ้าผืนแรก” มาใช้ปฏิบัติงานเทคนิคการปะ (Patchwork) ลายใบผักแว่น โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่วิทยากรทำให้ดูเป็นตัวอย่างที่ละขั้นตอน
- ♦ ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนได้สอบถามและมีปฏิสัมพันธ์กับปราชญ์ชาวบ้าน โดยการกระตุ้นให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยในระหว่างปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน
- ♦ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติงาน ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านให้คำแนะนำและสรุปเนื้อหา และประโยชน์ในการสร้างชิ้นงาน จากกิจกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานผ้าทอไทยทรงดำอื่น ๆ ต่อไป

คาบที่ 12 เทคนิคการปัก (Cross stitch) : ปฏิบัติงานสร้างลายดอกเต้า

- ♦ ครูผู้สอนเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอ ที่เชี่ยวชาญการปักลาย เทคนิคการปัก (Cross stitch) ลายดอกเต้า มาสอนนักเรียน
- ♦ นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานแล้ว” โดยปฏิบัติงานสร้างลายเทคนิคการปัก (Cross stitch) ลายดอกเต้า โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่วิทยากรทำให้ดูเป็นตัวอย่างที่ละขั้นตอน
- ♦ ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนได้สอบถามและมีปฏิสัมพันธ์กับปราชญ์ชาวบ้าน โดยการกระตุ้นให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยในระหว่างปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน
- ♦ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติงาน ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านให้คำแนะนำและสรุปเนื้อหา และประโยชน์ในการสร้างชิ้นงาน จากกิจกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับงานผ้าทอไทยทรงดำอื่น ๆ ต่อไป

คาบที่ 13 เทคนิคการปัก (Cross stitch) : ปฏิบัติงานสร้างลายดอกเป็ยว ครั้งที่ 1

- ♦ ครูผู้สอนเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอ ที่เชี่ยวชาญปักลายเทคนิคการปัก (Cross stitch) ลายดอกเป็ยว มาสอนนักเรียน
- ♦ นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานแล้ว” โดยปฏิบัติงานสร้างลายเทคนิคการปัก (Cross stitch) ลายดอกเป็ยว โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่วิทยากรทำให้ดูเป็นตัวอย่างทีละขั้นตอน
- ♦ ครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สอบถามและมีปฏิสัมพันธ์กับปราชญ์ชาวบ้าน โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัยในระหว่างปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน
- ♦ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาที่พบในระหว่างปฏิบัติงาน ครูผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป

คาบที่ 14 เทคนิคการปัก (Cross stitch) : ปฏิบัติงานสร้างลายดอกเป็ยว ครั้งที่ 2

- ♦ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 13 นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานแล้ว”

คาบที่ 15 เทคนิคการปัก (Cross stitch) : ปฏิบัติงานสร้างลายดอกเป็ยว ครั้งที่ 3

- ♦ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 14 นักเรียนปฏิบัติ “กิจกรรมสืบสานงานแล้ว”
- ♦ ส่งผลงานหน้าชั้นเรียน ให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลงานโดยให้ช่วยกันสร้างเกณฑ์การประเมินคะแนน เพื่อใช้ในการตรวจงาน
- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เอกลักษณะผ้าทอไทยทรงดำ (1 คาบ)

คาบที่ 16 พิจารณาลักษณะเฉพาะในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ“กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง” โดยแบ่งกลุ่ม 3-4 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับโจทย์เป็นผลงานผ้าทอไทยทรงดำที่แตกต่างกัน คนละ 1 ชิ้น เช่น กลุ่ม 1 เรื่อง เสือก้อม กลุ่ม 2 เรื่องเสื่อฮี เป็นต้น
- ♦ แจกกระดาษ ขนาด A2 ให้นักเรียนระดมความคิด โดยวาดรูปและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำที่กลุ่มตนเองได้รับ เปรียบเทียบจุดเด่นและข้อจำกัดของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำชิ้นนั้น ๆ กับผ้าที่มีคุณสมบัติการใช้งานเหมือนกันในยุคปัจจุบัน โดยครูคอยเดินให้คำแนะนำและร่วมเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์
- ♦ แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นและออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ส่วนกลุ่มอื่น ให้จดบันทึกข้อมูลของกลุ่มที่ออกมารายงานลงบนใบงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นิทรรศการสีปด้าที่ไทยทรงดำ (2 คาบ)

คาบที่ 17 เตรียมงานจัดนิทรรศการ : ผลงานจากการสืบสาน

- ♦ แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม
- ♦ กลุ่มที่ 1 ช่วยกันจัดข้อมูลจาก “กิจกรรมจากเส้นให้เป็นผืน” โดยให้นักเรียน ร่วมกันคิดรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นผลงานผืนผ้าทอและที่ทำมือ โดยต้องมีข้อมูลประกอบความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างที่ทอมือ สรุปข้อมูลขั้นตอน การทอ และวางแผนการจัดวางผลงานเพื่อนำเสนออย่างน่าสนใจ โดยสืบค้นข้อมูล รูปแบบที่ต้องการจัดจาก Internet และให้ครูดูแนวคิดในเบื้องต้นผ่าน Facebook Page : ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์
- ♦ กลุ่มที่ 2 ช่วยกันจัดข้อมูลจาก “กิจกรรมคุณค่าผ้าผืนแรก” โดยให้นักเรียน ร่วมกันคิดรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นผลงานผืนผ้าทอ โดยต้องมีข้อมูล ประกอบความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างงาน สรุปข้อมูลด้านขั้นตอนการสร้างงาน และวางแผนการจัดวางผลงานเพื่อนำเสนออย่างน่าสนใจ โดยสืบค้นข้อมูลรูปแบบที่ ต้องการจัดจาก Internet และให้ครูดูแนวคิดในเบื้องต้นผ่าน Facebook Page : ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์

- ♦ กลุ่มที่ 3 ช่วยกันจัดข้อมูลจาก “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก” โดยให้นักเรียนร่วมกันคิดรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นผลงานการปะผ้า(Patchwork) โดยต้องมีข้อมูลประกอบความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างงาน และวางแผนการจัดวางผลงานเพื่อนำเสนออย่างน่าสนใจ โดยสืบค้นข้อมูลรูปแบบที่ต้องการจัดจาก Internet และให้ครูดูแลแนวคิดในเบื้องต้นผ่าน Facebook Page : [ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์](#)
 - ♦ กลุ่มที่ 4 ช่วยกันจัดข้อมูลจาก “กิจกรรมสืบสานงานแล้ว” โดยให้นักเรียนร่วมกันคิดรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นผลงานการปักผ้า (Cross stitch) โดยต้องมีข้อมูลประกอบความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างงาน และวางแผนการจัดวางผลงานเพื่อนำเสนออย่างน่าสนใจ โดยสืบค้นข้อมูลรูปแบบที่ต้องการจัดจาก Internet และให้ครูดูแลแนวคิดในเบื้องต้นผ่าน Facebook Page : [ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์](#)
 - ♦ ครูผู้สอนช่วยตรวจสอบข้อมูลและให้คำแนะนำให้งานสมบูรณ์ที่สุด เพื่อเตรียมไปติดตั้งในนิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำประจำปี และนักเรียนถ่ายรูปผลงานจากทั้ง 4 กิจกรรมพร้อมข้อมูลไปโพสต์ใน Facebook Page: [ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์](#)
- คาบที่ 18** แสดงผลงานและนำเสนอ
- ♦ แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่มรับผิดชอบในการนำเสนอผลงานจากการสืบสานจาก 4 กิจกรรม เพื่อนำเสนอหรือตอบข้อซักถามข้อมูลต่อผู้บริหาร คณะครู ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนร่วมชมในนิทรรศการ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย
2. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
3. Power point
 - เรื่อง พัฒนาการเครื่องนุ่งห่ม
 - เรื่อง ลวดลายไทยทรงดำ เทคนิคปะ (Patchwork)
 - เรื่อง ลวดลายไทยทรงดำ เทคนิคปัก (Cross stitch)
- 4.ฐานข้อมูลออนไลน์ Facebook Page: ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์
5. กลุ่มทอผ้าตำบลคอนมะเกลือ
6. กลุ่มทอผ้าที่กระตูกบ้านยางลาว
7. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง
8. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดและประเมินผล

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - การสนทนาซักถามในระหว่างเรียน
 - การตอบคำถามในชั้นเรียน
 - การทำแบบฝึกหัด
 - การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามคำสั่ง
2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - การสังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - ความตรงต่อเวลาในการส่งงาน
 - การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังใช้งาน
3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - ปฏิบัติงานได้ตรงตามโจทย์ที่กำหนด
 - ทำได้อย่างคล่องแคล่ว จากการฝึกปฏิบัติบ่อยครั้ง และเสร็จได้ในเวลาที่กำหนด

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

วิชา ศ23203 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 3

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

สาระการเรียนรู้ เพิ่มเติม

จำนวน 0.5 หน่วยกิต

เวลาเรียน 18 ชั่วโมง

เน้นด้านการสร้างสรรค์ : ให้นักเรียนได้ฝึกเรียนรู้ คุณค่าทางศิลปะของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำตามหลักทัศนศิลป์ ฝึกสร้างสรรค์งานด้านผ้าทอไทยทรงดำ การประยุกต์สร้างลวดลายในผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิดของตนได้ ทักษะการออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำรูปแบบร่วมสมัยและการนำเสนอแนวคิด การประยุกต์ใช้ผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัย ช่องทางการตลาดด้านผ้าทอเพื่อการพัฒนาสู่การประกอบอาชีพ

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลจากสถานประกอบการด้านผ้าทอในชุมชน โดยการสอบถาม จัดบันทึก และการทดลองฝึกปฏิบัติ

เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจถึงที่มาของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเจตคติที่ดีต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน รู้จักปรับประยุกต์และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม เกิดจิตสำนึกที่ดีเห็นประโยชน์และคุณค่าของต่อผ้าทอไทยทรงดำ

จุดมุ่งหมายรายวิชา

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้านคุณค่าทางศิลปะของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำตามหลักทัศนศิลป์
2. เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจหลักการออกแบบที่ใช้ในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิม และสามารถนำความรู้มาประยุกต์สร้างลวดลายใหม่ ๆ ตามแนวคิดของตนได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำรูปแบบร่วมสมัยพร้อมนำเสนอแนวคิดได้
4. เพื่อให้นักเรียนประยุกต์ใช้ผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการตลาดด้านผ้าทอ สำหรับเป็นช่องทางสู่การพัฒนาเป็นอาชีพในอนาคต
6. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ

โครงสร้างเนื้อหา รายวิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 3 : ด้านการสร้างสรรค

หน่วยการเรียนรู้	หัวข้อ	จำนวนคาบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	<p>ลวดลายสร้างสรรค์</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ หลักการออกแบบ ❖ การสร้างสรรค์ลาย <ul style="list-style-type: none"> ♦ ลายในงานผ้าทอไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน ♦ คุณค่าทางศิลปะของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำตามหลักทัศนศิลป์ ♦ ทดลองออกแบบลายใหม่ <ul style="list-style-type: none"> • กิจกรรมออกแบบลายผ้าเอกลักษณ์ชุมชนของตนเอง 	<p>5</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	<p>งานสร้างสรรค์ที่ผ่านมา</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ การออกแบบผลิตภัณฑ์ <ul style="list-style-type: none"> ♦ รูปแบบผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน ❖ ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ <ul style="list-style-type: none"> ♦ ทดลองออกแบบงานใหม่ ♦ ปฏิบัติการสร้างสรรค ❖ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ❖ ผ้าไทย ใสได้ ไม่เขย 	<p>8</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>1</p>
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	<p>งานผ้าสร้างอาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ ความรู้ด้านการตลาด ❖ ช่องทางสนับสนุนผลงาน <ul style="list-style-type: none"> ♦ ผ่านโครงการประกวด ♦ หน่วยงานภาครัฐ <ul style="list-style-type: none"> • ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ • กรมพัฒนาชุมชน (พช.) 	<p>3</p> <p>1</p> <p>1</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • OTOP ♦ ช่องทางการค้าออนไลน์ 	1
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	นิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำ <ul style="list-style-type: none"> ❖ เตรียมงานจัดนิทรรศการ : ผลงานสร้างสรรค์ ❖ แสดงผลงานและนำเสนอ 	2 1 1

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. บรรยายสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ที่เลือกมาโดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ และหลักการออกแบบ
2. ระบุและบรรยายเทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานทัศนศิลป์
3. วิเคราะห์และบรรยายวิธีการใช้ทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสร้างงานทัศนศิลป์ของตนเองให้มีคุณภาพ
5. มีทักษะในการผสมผสานวัสดุต่าง ๆ ในการสร้างงานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการออกแบบ
6. สร้างงานทัศนศิลป์ทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ และจินตนาการ
7. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ สื่อความหมายเป็นเรื่องราวโดยประยุกต์ใช้ทัศนธาตุ และหลักการออกแบบ
8. วิเคราะห์และอภิปรายรูปแบบเนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์ของตนเอง และผู้อื่นหรือของศิลปิน
10. ระบุอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้น ๆ
11. เลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมและนำไปจัดนิทรรศการ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เปนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัดชั้นปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ศึกษาและอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรม
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของงานทัศนศิลป์ในแต่ละยุคสมัยของวัฒนธรรมไทย

และสากล

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. ทักษะด้านการเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลความรู้จากหลากหลายแหล่ง และการนำข้อมูลมาเชื่อมโยงและต่อยอดข้อมูลให้เกิดเป็นความรู้ใหม่
4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายคุณค่าทางศิลปะของงานผ้าทอไทยตรงดำตามหลักทัศนศิลป์ได้
2. นักเรียนสามารถออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ตามแนวคิดของตนภายใต้รูปแบบเอกลักษณ์งานด้านผ้าทอไทยตรงดำแบบดั้งเดิมได้
3. นักเรียนสามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยตรงดำรูปแบบร่วมสมัยพร้อมนำเสนอแนวคิดได้
4. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ผ้าทอไทยตรงดำในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม
5. นักเรียนสามารถหาแหล่งจำหน่ายสินค้าด้านผ้าทอ และจำหน่ายผลงานของตนเองได้
7. นักเรียนกล้าสอบถามและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น
8. นักเรียนทำงานทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่มได้

กิจกรรมการเรียนการสอน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลวดลายสร้างสรรค์ (5 คาบ)

คาบที่ 1 หลักการออกแบบ

- ◆ ครูผู้สอนบรรยายเรื่องหลักการออกแบบในงานทัศนศิลป์
- ◆ ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมปรับมุมมอง ลองพลิกแพลง” โดยครูผู้สอนแจกใบงานแบบฝึกหัดพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านรูปภาพ
- ◆ ครูผู้สอนยกตัวอย่างผลงาน 2-3 ชิ้น พร้อมสรุปข้อมูลเรื่องการออกแบบ และกระบวนการคิดงานให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 2 การสร้างสรรค์ลาย : ลวดลายในงานผ้าทอไทยดำจากอดีตถึงปัจจุบัน

- ◆ ครูผู้สอนแจกสติ๊กเกอร์ภาพลวดลายลวดลายให้นักเรียนแต่ละคน จากนั้นให้ทำ “กิจกรรมลายเยอะเยอะแยกแยะ” โดยครูผู้สอนจะกำหนดให้แต่ละคนแปะลายที่ตนเองได้ลงในใบงาน และกรอกข้อมูลของลายตนเองตามข้อมูลจากการฟังครูบรรยาย เรื่อง ลวดลาย สีเส้น และวัสดุในงานผ้าทอไทยดำจากอดีตถึงปัจจุบัน
- ◆ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วครูผู้สอนจะให้นักเรียนที่ละคนนำใบงานของตนเองที่มีรูปภาพลวดลายที่แตกต่างกัน โดยก่อนเดินออกมาให้นักเรียนยื่นโชว์ภาพในใบงานพร้อมบอกชื่อลายของตนเองและเดินนำใบงานออกมาแปะบนกระดานหน้าห้องเพื่อให้ลวดลายของตนเองสัมพันธ์กับหัวข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 หมวด คือ 1.) เป็นลวดลายที่ใช้ สีเส้นแบบดั้งเดิม และวัสดุแบบดั้งเดิม 2.) เป็นลวดลายที่ใช้ สีเส้นแบบดั้งเดิม แต่วัสดุแบบใหม่ 3.) เป็นลวดลายที่ใช้ สีเส้นแบบใหม่ และวัสดุแบบใหม่ โดยครูผู้สอนคอยชี้แนะหากนักเรียนมีการแปะผิดช่อง และมีการให้ข้อมูลเสริมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น
- ◆ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาข้อมูลเรื่อง ลวดลาย สีเส้น และวัสดุในงานผ้าทอไทยดำจากอดีตถึงปัจจุบันให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 3 การสร้างสรรค์ลาย : คุณค่าทางศิลปะของงานด้านผ้าทอไทยตรงดำตามหลักทัศนศิลป์

- ◆ ครูผู้สอนบรรยายเรื่ององค์ประกอบในงานทัศนศิลป์กับผ้าทอไทยตรงดำ
- ◆ แจกใบงานและให้นักเรียนวิเคราะห์ คุณค่าทางศิลปะของงานด้านผ้าทอไทยตรงดำตามหลักทัศนศิลป์
- ◆ สุ่มเลือกนักเรียนมา 2 คน มาพูดสรุปตามประเด็นในใบงาน โดยครูคอยแนะนำและช่วยเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์

คาบที่ 4 การสร้างสรรค์ลาย : ทดลองออกแบบลายใหม่ ครั้งที่ 1

- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมเอกลักษณ์ ลายชุมชน” โดยให้นักเรียนออกแบบลวดลายที่ใช้ตกแต่งในงานผ้าทอไทยทรงดำที่สะท้อนเอกลักษณ์ของเรื่องราวและวิถีชีวิตในชุมชน เช่น ต้นไม้หรือดอกไม้ประจำท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรูปแบบตามเทคนิคการปะ (Patchwork) หรือการปัก (Cross Stitch) เพื่อยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- ♦ นักเรียนนำเสนอแนวคิดและแบบร่างการออกแบบลวดลายหน้าชั้นเรียน

ครูผู้สอนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ให้ผลงานมีความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์

คาบที่ 5 การสร้างสรรค์ลาย : ทดลองออกแบบลายใหม่ ครั้งที่ 2

- ♦ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบ 4 “กิจกรรมเอกลักษณ์ ลายชุมชน”
- ♦ ให้นักเรียนทดลองสร้างลวดลายเอกลักษณ์ชุมชน ออกมาเป็นต้นแบบโดยใช้ผ้าสักหลาดมาสร้างสรรค์ชิ้นงาน
- ♦ ให้นักเรียนนำผลงานมาส่งหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันเลือกผลงานที่มีความโดดเด่น ตรงกับเอกลักษณ์ชุมชนและมีรูปแบบที่คงไว้ซึ่งวัฒนธรรม 2 ผลงานและให้ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูชื่นชมและให้กำลังใจทุกผลงาน
- ♦ สุ่มเลือกนักเรียน 2 คน ออกมาแสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 อดีตที่สร้างสรรค์ (5 คาบ)

คาบที่ 6 การออกแบบผลิตภัณฑ์ : รูปแบบผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน

- ♦ ครูผู้สอนเชิญผู้ประกอบการด้านผ้าทอไทยทรงดำมานำเสนอตัวอย่างผลงานนักเรียนดู และพูดถึงแนวโน้มและความต้องการของผู้บริโภคงานด้านผ้าทอในปัจจุบัน
- ♦ ครูผู้สอนสรุปประเด็นการสร้างสรรค์งานเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมให้นักเรียนฟัง
- ♦ ครูผู้สอนบรรยายเรื่อง รูปแบบ สี สัน และวัสดุของผลิตภัณฑ์ไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน
- ♦ ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการนำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมในชุมชนมาต่อยอดสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

คาบที่ 7 ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ : ทดลองออกแบบงานใหม่ ครั้งที่ 1

- ◆ ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้” โดยแบ่งกลุ่ม 5-7 คน เพื่อสร้างโครงการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ด้านผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย
- ◆ ครูผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเพื่อหาข้อเสนอในการจัดทำผลงาน
- ◆ นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดในการสร้างผลิตภัณฑ์
- ◆ ครูให้นักเรียนแต่ละคนกลับไป Sketch แบบร่างผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิดของกลุ่มตัวเองมาคน 1 แผ่น เพื่อนำเสนอในคาบต่อไป

คาบที่ 8 ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ : ทดลองออกแบบงานใหม่ ครั้งที่ 2

- ◆ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 7 “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้”
- ◆ นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานการออกแบบของสมาชิกแต่ละคน จากนั้นให้ในกลุ่มเลือกผลงานที่คิดว่าอยากทำมากที่สุด 2 ผลงาน
- ◆ ครูผู้สอนและนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ช่วยโหวตเลือกผลงานที่น่าสนใจ และคิดว่าควรทำออกมาเป็นผลิตภัณฑ์จริง
- ◆ ครูสรุปผลงานที่จะต้องทำจริงในแต่ละกลุ่ม และวางแนวทางการจัดทำ เพื่อให้มีความคืบหน้ามาส่งทุกสัปดาห์

คาบที่ 9 ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ : ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน ครั้งที่ 1

- ◆ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 8 “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้”
- ◆ นักเรียนนำตัวอย่างวัสดุที่จะใช้ในการสร้างงานมานำเสนอ
- ◆ ครูผู้สอนและผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำ ร่วมพูดคุยและให้คำแนะนำเรื่องความเหมาะสมของวัสดุ
- ◆ ครูสรุปความคืบหน้าด้านวัสดุ และให้เตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้สร้างงานมาในคาบต่อไป

คาบที่ 10 ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ : ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน ครั้งที่ 2

- ◆ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 9 “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้”
- ◆ นักเรียนปฏิบัติการสร้างงานของกลุ่มตนเอง โดยอยู่ภายใต้การดูแลและให้คำปรึกษาครูผู้สอน
- ◆ แต่ละกลุ่มรายงานความคืบหน้าของงาน

คาบที่ 11 ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ : ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 3

- ◆ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 10 “กิจกรรมคิดได้ ใช้ดี”
- ◆ นำเสนอผลงานชิ้นสำเร็จ พร้อมข้อมูลที่มาและแรงบันดาลใจ
- ◆ ครูผู้สอนเชิญช่างด้านผ้าทอ และผู้ประกอบการด้านผ้าทอ และปราชญ์ชาวบ้านด้านผ้าทอไทยทรงดำ มาร่วมให้คำแนะนำ และเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อให้นักเรียนได้นำไปปรับแก้ผลงานให้สมบูรณ์ เพื่อผลิตออกมาจัดจำหน่ายในงานสัปดาห์ไทยทรงดำ
- ◆ ครูผู้สอนให้นักเรียนผลิตผลงานออกมาในจำนวนตามงบประมาณ โดยจำกัดไม่ให้งบอยู่ที่ 1,000 บาท
- ◆ ครูผู้สอนให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์สำหรับทำบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์กลุ่มตนเอง มาทำในคาบต่อไป

คาบที่ 12 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ครั้งที่ 1

- ◆ เนื้อหาต่อเนื่องจากคาบที่ 11 “กิจกรรมคิดได้ ใช้ดี”
- ◆ ครูผู้สอนบรรยายเรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ พร้อมนำตัวอย่างมาให้ดู
- ◆ ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมหีบห่อเสริม เพิ่มมูลค่า” โดยให้แต่ละคน Sketch แบบบรรจุภัณฑ์ที่เข้ากับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวเอง โดยครูผู้สอนคอยเดินดูและให้คำปรึกษา
- ◆ ครูผู้สอนตรวจแบบและตัดสินรูปร่างแบบบรรจุภัณฑ์ของแต่ละกลุ่ม
- ◆ นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติการสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์ โดยครูผู้สอนคอยเดินดูเพื่อให้คำแนะนำ
- ◆ ครูผู้สอนนำผลงานต้นแบบบรรจุภัณฑ์ที่สำเร็จของแต่ละกลุ่มมาโชว์ และให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมและสวยงาม
- ◆ ให้นักเรียนผลิตบรรจุภัณฑ์จากแบบที่ได้รับเลือก เพื่อใช้กับผลิตภัณฑ์ของตนเองมาให้ครบตามจำนวนผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มจะจัดจำหน่ายในงานสัปดาห์ไทยทรงดำ

คาบที่ 13 ผ้าไทย ใสได้ ไม่เขย

- ◆ ครูผู้สอนบรรยายพร้อมเปิดรูปภาพการประยุกต์สวมใส่ผ้าไทยในชีวิตประจำวันให้นักเรียนดู และบรรยายเรื่อง ผ้าไทยสวมใส่ได้ทุกวัน
- ◆ ให้นักเรียนทำ “กิจกรรมผ้าไทย(ทรงดำ) ใสได้ทุกวัน” โดยจับกลุ่ม 3-4 คน และส่งตัวแทนมาจับฉลากผ้าที่จะได้นำไปใช้ในการทำกิจกรรม โดยแต่ละกลุ่มจะจับได้ผ้าที่แตกต่างกัน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดและทดลองหาวิธีการสวมใส่และใช้งานโดยคำนึงหลักความเป็นจริง ที่จะประยุกต์การใช้องานด้านผ้าทอไทยทรงดำชิ้นใหม่ให้เข้ากับยุคสมัย
- ◆ แต่ละกลุ่มหานางแบบหรือนายแบบ สวมใส่ผ้าแบบประยุกต์ตามที่กลุ่มคิด เดินออกมาโชว์หน้าชั้นเรียน และสมาชิกในกลุ่มบรรยายเนื้อหาประกอบว่า ผ้าที่ได้คือผ้าอะไร การใช้งานเดิมเป็นอย่างไร และรูปแบบการปรับประยุกต์ใช้งานใหม่ได้แนวคิดมาจากอะไร นำเสนอเรื่อยไปจนครบทุกกลุ่ม
- ◆ สุ่มเลือกนักเรียนมา 2 คน ให้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 งานผ้าสร้างอาชีพ (2 คาบ)

คาบที่ 14 ความรู้ด้านการตลาด

- ◆ ครูผู้สอนเชิญผู้ประกอบการด้านสินค้าผ้าทอไทยทรงดำมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการตลาดของสินค้าด้านผ้าทอ
- ◆ ให้นักเรียนจับกลุ่ม 3-4 คน ร่วมกันคิดและตั้งประเด็นซักถามวิทยากร
- ◆ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาเรื่องการตลาดให้ผู้เรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 15 ช่องทางสนับสนุนผลงาน : ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ, กรมพัฒนาชุมชน, OTOP

- ◆ ครูผู้สอนเชิญผู้ประกอบการด้านสินค้าผ้าทอไทยทรงดำมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ด้านช่องทางสนับสนุนผลงาน
- ◆ ให้นักเรียนจับกลุ่ม 3-4 คน ร่วมกันคิดและตั้งประเด็นซักถามวิทยากร
- ◆ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาเรื่องช่องทางสนับสนุนผลงาน ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

คาบที่ 16 ช่องทางการค้าออนไลน์

- ◆ ครูผู้สอนเชิญผู้ประกอบการด้านสินค้าผ้าทอไทยทรงดำมาเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการค้าช่องทางการค้าออนไลน์
- ◆ ให้นักเรียนจับกลุ่ม 3-4 คน ร่วมกันคิดและตั้งประเด็นซักถามวิทยากร

- ♦ ครูผู้สอนให้แต่ละกลุ่มค้นหาเว็บไซต์ หรือ Facebook Page ที่มีการจัดจำหน่ายสินค้าด้านผ้าทอ และนำ Link ไปโพสต์ใน Facebook Page: ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์ โดยกำหนดให้ห้ามซ้ำกัน

- ♦ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาเรื่องการค้าช่องทางการค้าออนไลน์ ให้นักเรียนฟังอีกครั้ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 นิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำ

- ♦ ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันช่วยกันจัดข้อมูลจาก “กิจกรรมเอกลักษณ์ลายชุมชน” โดยให้นักเรียนร่วมกันคิดรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นชิ้นงานลวดลายผ้า โดยต้องมีข้อมูลประกอบถึงเทคนิค ที่มา แรงบันดาลใจ และวางแผนการจัดวางผลงานเพื่อนำเสนออย่างน่าสนใจ

- ♦ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตาม “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้” โดยให้แต่ละกลุ่มออกแบบชুমุขายของสินค้าของตนเอง ครูผู้สอนให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุง

- ♦ ครูผู้สอนช่วยตรวจสอบข้อมูลและให้คำแนะนำให้งานสมบูรณ์ที่สุด เพื่อเตรียมไปติดตั้งในนิทรรศการสัปดาห์ไทยทรงดำประจำปี และให้แต่ละกลุ่มถ่ายรูปผลงาน “กิจกรรมเอกลักษณ์ลายชุมชน” พร้อมข้อมูลไปโพสต์ใน Facebook Page: ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์ รวมถึงนักเรียนแต่ละคนถ่ายรูปผลงานของกลุ่มตัวเองเพื่อประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้คนรู้จักมาร่วมงาน และทดลองขายสินค้าใน Facebook ของตนเอง

คาบที่ 18 แสดงผลงานและนำเสนอ

- ♦ ในวันงานกำหนดให้นักเรียนแต่งกายอย่างอิสระ โดยกำหนด **ธีมการสวมใส่ชุดไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย** โดยให้ประยุกต์ผสมผสานการสวมใส่เครื่อง

แต่งกายแบบสมัยใหม่กับเครื่องแต่งกายไทยทรงดำ เช่น ผู้หญิงใส่เสื้อเชิ้ตนุ่งผ้าซิ่น หรือ ผู้ชายนุ่งเสื่อไทใส่กางเกงยีนส์ สวมรองเท้าผ้าใบ เป็นต้น

- ♦ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตาม “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้” โดยให้แต่ละกลุ่มประจำชุมุขายของสินค้าตนเอง

- ♦ มีการจัดเวทีกลาง และจัดแพชชั่นโชว์ผลงานของแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูล และประชาสัมพันธ์สินค้าเพื่อการจัดจำหน่าย ให้ผู้บริหาร คณะครู ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนร่วมชมในนิทรรศการชม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
2. ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์
3. Power point เรื่อง
 - หลักการออกแบบในงานทัศนศิลป์
 - ลวดลาย สี สัน และวัสดุ ในงานผ้าทอไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน
 - องค์ประกอบในงานทัศนศิลป์กับผ้าทอไทยทรงดำ
 - รูปแบบ สี สัน และวัสดุ ในผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน
 - การออกแบบบรรจุภัณฑ์
 - ผ้าไทย ใสได้ ไม่เซย
4. ฐานข้อมูลออนไลน์ Facebook Page ห้องเรียนไทยทรงดำออนไลน์
5. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
6. กลุ่มทอผ้าที่กระตุกบ้านยางลาว
7. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดและประเมินผล

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - การสนทนาซักถามในระหว่างเรียน
 - การตอบคำถามในชั้นเรียน
 - การทำแบบฝึกหัด
 - การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามคำสั่ง
2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - การสังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - ความตรงต่อเวลาในการส่งงาน
 - การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังใช้งาน
3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
 - ปฏิบัติงานได้ตรงตามโจทย์ที่กำหนด
 - สามารถนำความรู้เดิมที่เคยฝึกปฏิบัติ มาดัดแปลงหรือต่อยอดกับความคิดของตนเองเพื่อต่อยอดเป็นผลงานใหม่ ๆ ได้

4.3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรีโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตร

ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และ ด้านผลกระทบ ดังรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านบริบท

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
1. มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.33	0.58	มาก
2. มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	4.67	0.58	มากที่สุด
3. ส่งเสริมผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ	4.00	1.00	มาก
4. ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.67	0.58	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ต่อยอดความคิดจากภูมิปัญญาตามบริบทร่วมสมัย	4.67	0.58	มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน	5.00	0.00	มากที่สุด

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
โครงสร้างหลักสูตร			
9. โครงสร้างรายวิชาประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ เวลาเรียน และกิจกรรมที่เหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
10. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ชัดเจน ครอบคลุมมาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และสาระสำคัญ	4.33	0.58	มาก
11. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ที่อยู่ในหน่วยเดียวกัน มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันเหมาะสม	4.33	0.58	มาก
12. สาระการเรียนรู้ครบทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	4.67	0.58	มากที่สุด
13. กำหนดการประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้	4.00	0.00	มากที่สุด
14. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด พัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย อันเกิดจากภาระงาน/การสร้างงาน	4.67	0.58	มากที่สุด
15. ประเด็นการประเมินสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด	4.33	0.58	มาก
16. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.33	0.58	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านบริบท ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ด้านความคิดเห็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$) ส่วนข้อคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ จุดมุ่งหมาย

ของหลักสูตร ด้านส่งเสริมผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะกระบวนการ, และโครงสร้างหลักสูตร ด้านการกำหนดการประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน (\bar{X} คือ 4.00)

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้			
1. มีเอกสารหลักสูตร	4.67	0.58	มากที่สุด
2. มีและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
3. มีสื่อการเรียนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. มีวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
เวลาเรียน			
5. จำนวนเนื้อหาเวลาเรียนเหมาะสม	4.00	0.00	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ด้านความคิดเห็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย การมีเอกสารหลักสูตร, มีและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม, มีสื่อการเรียนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน, และการมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$) ส่วนข้อคิดเห็นที่มีค่าน้อยที่สุดมีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ จำนวนเนื้อหาเวลาเรียนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
การวางแผน			
1. เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร	4.33	0.58	มาก
2. ชุมชนให้ความร่วมมือในการวางแผนการจัดการศึกษา	4.50	1.00	มากที่สุด
3. นำหลักสูตรแกนกลางมากำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
4. เนื้อหาการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร	4.67	0.58	มากที่สุด
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
5. ฝึกให้ผู้เรียนได้วางแผนและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.67	0.58	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	5.00	0.00	มากที่สุด
- ทักษะด้านเนื้อหาและการปฏิบัติ			
- ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน			
- ทักษะด้านการเรียนรู้			
- ทักษะด้านสารสนเทศ			
7. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัย	4.67	0.58	มากที่สุด
8. ชุมชนและโรงเรียนสนับสนุนให้ปราชญ์ชาวบ้านมีบทบาทในกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
9. มุ่งให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ รักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น	5.00	0.00	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล			
10. การวัดและประเมินผลเหมาะสมตามกิจกรรม	4.67	0.58	มากที่สุด
11. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	0.58	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.67	0.58	มากที่สุด
13. ใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริง	4.67	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ด้านความคิดเห็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, และมุ่งให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ รักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$) ส่วนข้อคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีระดับความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการวางแผน ในส่วนการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผล ในส่วนของการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.33$)

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ผลการเรียนรู้ของนักเรียน			
1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมโครงการกลุ่มร่วมกัน และปฏิบัติชิ้นงานของตนเองได้	4.33	0.58	มาก
2. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.33	0.58	มาก
3. ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัยได้	4.33	0.58	มาก
4. ผู้เรียนเห็นคุณค่าของผลงานและภูมิปัญญาชุมชน	4.33	0.58	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต ทุกข้อมีความเห็นด้วยในระดับมาก และทุกข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเท่ากัน

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบ

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
ด้านการยอมรับ			
1. โรงเรียน/นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	4.67	0.58	มากที่สุด
2. โรงเรียน/นักเรียน เป็นที่ยอมรับของชุมชน	4.33	0.58	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรด้านผลกระทบ พบว่าด้านการยอมรับ ในหัวข้อโรงเรียน/นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีระดับความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการยอมรับ ในหัวข้อโรงเรียน/นักเรียน เป็นที่ยอมรับของชุมชน มีระดับความเห็นด้วยในระดับมาก

4.3.2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อคิดเห็นด้านจุดมุ่งหมาย

อยากนำจุดเน้นในแต่ละระดับชั้น ที่มีรูปแบบ 3 ส (สั่งสม สืบสาน สร้างสรรค์) มาใส่ชัดเจนและครบถ้วน เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด สร้างสรรค์ลวดลายและผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำให้มีความสอดคล้องหรือร่วมสมัยกับ ศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

ข้อคิดเห็นด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ประวัติศาสตร์จากไทดำสู่ไทยทรงดำ จากโครงสร้างเนื้อหารายวิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยากให้มีการเพิ่มเติมการอธิบายความแตกต่างระหว่างไทดำและไทยทรงดำ

ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม

เป็นหลักสูตรที่รายละเอียดกิจกรรมดีมาก หากสามารถทำได้จริงตามที่กำหนด แต่มีหลายขั้นตอนที่เป็นข้อจำกัดหรือปัญหาเมื่อปฏิบัติจริง โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณและเวลา เช่น การพานักเรียนลงพื้นที่จริงเพื่อปฏิบัติงาน งบในการเชิญวิทยากร งบในการใช้ในการทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย เป็นต้น อาจารย์ขอให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถปรับเวลาและเนื้อหาบางหัวข้อให้มากหรือน้อยกว่าเวลาที่กำหนดเนื่องจากการคาดการณ์ในการทำกิจกรรมบางจุดประสงค์เมื่อปฏิบัติจริงอาจต้องปรับระยะเวลาให้มากหรือน้อยได้ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบท

4.3.3. สรุปผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 20 ผลการประเมินหลักสูตร

รายการ	จำนวน(n=3)	ร้อยละ
1. หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้	3	100
2. หลักสูตรยังขาดความสมบูรณ์ ควรนำไปปรับปรุงแก้ไข	0	0

จากตารางที่ 20 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4. ตอนที่ 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจากหลักสูตร

1. ผลการจัดการเรียนรู้และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการทำกิจกรรม ดังนี้

- ◆ กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน วันที่ 31 พ.ค. พ.ศ.2560 เวลา 13.00-13.50 น.

ผลการจัดการเรียนรู้

ด้านพุทธิพิสัย : นักเรียนอธิบายระบุชื่อและการใช้งานของผ้าไทยทรงดำ

ด้านจิตพิสัย : นักเรียนช่วยกันสวมใส่ชุด ตรวจสอบความเรียบร้อย และทำกิจกรรมได้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

ด้านทักษะพิสัย : นักเรียนสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายถูกต้อง และจัดทำทาง เพื่อถ่ายภาพเหมือนตามภาพต้นแบบ

- ◆ กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า วันที่ 1 มิ.ย. พ.ศ.2560 เวลา 9.20- 10.10 น.

ผลการจัดการเรียนรู้

ด้านพุทธิพิสัย : นักเรียนเขียนระบุชื่อผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมลงในใบความรู้ ได้ถูกต้อง

ด้านจิตพิสัย : นักเรียนให้ความสนใจและออกมามีส่วนร่วมเมื่อได้เป็นตัวแทนในการตอบคำถามในการทำกิจกรรมในแต่ละโจทย์

ด้านทักษะพิสัย : นักเรียนสามารถเลือกผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้ถูกต้องอย่างคล่องแคล่วรวดเร็วตามโจทย์ที่กำหนด

1.1. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม

นักเรียนมีความรู้สึกพึงพอใจ มีความสุข สนุกสนานกับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำที่ได้นำเข้ามาจัดในโรงเรียน หลายคนตั้งใจที่ได้ทำกิจกรรม ในด้าน “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน” แม้จะรู้สึกอ่อนบ้างในการสวมใส่แต่เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้ลองสวมใส่ผ้าไทยทรงดำและเรียนรู้จากของจริง และได้แบ่งหน้าที่ในกลุ่มในการทำภารกิจให้เป็นไปตามโจทย์ที่กำหนด ซึ่งมีความท้าทาย จึงรู้สึกชอบกิจกรรมนี้มาก และ “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า” เป็นการเรียนลักษณะเกมทำให้เป็นการเรียนที่สนุกและได้รับความรู้ไว้แต่ พิธีกรรมจะต้องใช้ผ้าอะไรบ้าง

1.2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

ได้เรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำจากการทำกิจกรรม โดยการได้ทดลองสวมใส่จริง ความรู้เรื่องการใช้งานผ้าทอไทยทรงดำแต่ละผืนตามแบบวิถีชีวิตในอดีตตามภาพเก่าและได้ความรู้เรื่องผ้าที่ใช้ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ

2. ผลการจัดการเรียนรู้และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการทำกิจกรรม ดังนี้

- ◆ กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก วันที่ 1 มิ.ย. พ.ศ.2560 เวลา 13.00-13.50 น.

ผลการจัดการเรียนรู้

- ด้านพุทธิพิสัย : นักเรียนอธิบายระบุม้า สีสัน และวัสดุของลวดลายเทคนิคการปะ (Patchwork) ได้
- ด้านจิตพิสัย : นักเรียนช่วยกันจัดเตรียมและสร้างชิ้นส่วนเพื่อประกอบเป็นชิ้นงานของกลุ่มตนเองและทำสำเร็จตามเวลาที่กำหนด
- ด้านทักษะพิสัย : นักเรียนสามารถปฏิบัติงานโดยเลียนแบบลวดลายตามตัวอย่างได้ถูกต้อง

- ◆ กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง วันที่ 2 มิ.ย. พ.ศ.2560 เวลา 10.10-11.00 น.

ผลการจัดการเรียนรู้

- ด้านพุทธิพิสัย : นักเรียนเขียนระบุม้าแยกแยะคุณสมบัติของผ้าทอไทยทรงดำกับผ้ายุคปัจจุบันหรือผ้าจากแหล่งอื่นได้
- ด้านจิตพิสัย : นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเขียนคำตอบและตกแต่งในกระดาษวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง
- ด้านทักษะพิสัย : นักเรียนสามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดครบถ้วน ถูกต้อง

2.1. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม

นักเรียนมีความพึงพอใจ และรู้สึกดี และมีความสุขต่อการทำกิจกรรมที่จัดให้เรียนรู้สนุกสนานกับกิจกรรมที่เน้นให้เป็นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานจริง และจากการฝึกสังเกตผ้าของจริง อย่าง “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก” หลายคนรู้สึกชอบเพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่เคยทำ จึงถือเป็นความรู้ใหม่ ๆ และดีใจที่ได้ทดลองทำ ส่วน “กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง” ก็เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้ทุกคนได้ช่วยกันคิดและลงมือทำ ได้แลกเปลี่ยนและร่วมกันแสดงความคิดเห็น และช่วยกันทำงาน ได้รู้จักการยอมรับความคิดเห็นและพอใจกับผลงานที่ทำร่วมกันในกลุ่ม

2.2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

ได้รับความรู้เกี่ยวกับลวดลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ และได้เรียนรู้รูปแบบการสร้างลวดลายในเทคนิคปะ การทำลายดอกจันทน์จาก “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก” ซึ่งเป็นการสร้างลวดลายที่เกิดจากการทับซ้อนกันของผ้า โดยเป็นกิจกรรมที่ให้ทดลองสร้างลวดลายอย่างง่าย ๆ จากการปะติดผ้าด้วยกาวโดยไม่ต้องเย็บ รวมถึงการรู้จักสังเกตลักษณะเฉพาะของผ้าทอในวัฒนธรรมไทยทรงดำจากการวาด เรียนรู้ถึงความแตกต่างของเนื้อผ้าแบบในอดีตกับปัจจุบัน

ทราบประโยชน์และวิธีใช้สอยซึ่งบางอย่างไม่เคยทราบมาก่อน โดยเป็นความรู้ที่จำเป็นที่ต้องจดจำไว้ เพื่อรู้จักและสามารถนำความรู้ไปอธิบายให้ผู้อื่นทราบถึงลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำแต่ละผืนได้ นอกจากนี้ยังได้ประสบการณ์ในการแบ่งหน้าที่และการทำงานร่วมกับผู้อื่นจากการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม

3. ผลการจัดการเรียนรู้และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการทำกิจกรรม ดังนี้

- ◆ กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้ วันที่ 31 พ.ค. พ.ศ.2560 เวลา 9.20-10.10 น.
วันที่ 2 มิ.ย. พ.ศ.2560 เวลา 13.00-13.50 น.

ผลการจัดการเรียนรู้

- ด้านพุทธิพิสัย : นักเรียนอธิบายแนวคิดในการนำลวดลายดั้งเดิมมาผสมผสานจนเกิดเป็นงานใหม่ได้
- ด้านจิตพิสัย : นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานด้วยตนเองทุกขั้นตอน
- ด้านทักษะพิสัย : นักเรียนสามารถสังเกตและทำงานได้ถูกต้องตามขั้นตอน

3.1. ด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม

นักเรียนมีความพึงพอใจ และรู้สึกสนุกในการทำถุงผ้ากราฟิกลายไทยทรงดำ จากกิจกรรม“คิดได้ ใช้ได้” โดยเป็นกิจกรรมที่สามารถทำตามขั้นตอนได้ง่าย และได้ลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริง ซึ่งการได้ทดลองปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เป็นอย่างดี รวมถึงการส่งเสริมให้มีการต่อยอดการออกแบบลวดลายจากแบบเดิมให้มีความแปลกใหม่ ทำให้ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ และรู้สึกพึงพอใจกับผลงานจากฝีมือของตนเอง

3.2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

ได้รู้จักประวัติ ความเป็นมาของลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ และการนำลักษณะของลวดลายมาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์เป็นงานในรูปแบบใหม่ ๆ จากการใช้สื่อนะคริลิคในการพิมพ์ลวดลายบนผืนผ้าผ่านเทคนิคการฉลุลาย นอกจากนี้เทคนิคดังกล่าวยังเป็นความรู้ติดตัวที่สามารถนำไปใช้สอนคนอื่น ๆ ต่อได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้ในการ จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เป็นชุมชนชาวไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเนื้อหาและรูปแบบ กิจกรรมในแต่ละรายวิชาจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ทักษะด้าน เนื้อหาจากการปฏิบัติ 2) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน 3) ทักษะด้านการเรียนรู้ และ 4) ทักษะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมที่จะช่วยให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามบริบทของโลกในยุคปัจจุบันได้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านผ้าทอ ไทยทรงดำให้นักเรียนที่เป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำให้ได้เรียนรู้และสามารถใช้งานด้านผ้าทอ ไทยทรงดำได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสามารถสืบทอดและสร้างสรรค์ภูมิปัญญา โดยผ้าทอไทยทรงดำมี บทบาทด้านการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกอบพิธีกรรมที่ลูกหลานยังคงต้องเรียนรู้เพื่อการ นำไปใช้และต้องยึดปฏิบัติให้ครบถ้วนอย่างถูกต้องตามขนบธรรมเนียมความเชื่อของชาติพันธุ์ โดยปัจจุบันช่างด้านผ้าทอมักเป็นสตรีสูงอายุ ซึ่งมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ ในขณะที่ความต้องการใน การซื้อขายและใช้ผ้ายังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความไม่สมดุลกัน ด้านผู้สืบทอดในอดีต ลูกหลานจะเข้ามาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่นภายในครอบครัว แต่ในบริบท ปัจจุบันวิถีชีวิตมีความเปลี่ยนแปลง ลูกหลานออกไปเรียนและทำงานไกลบ้าน จึงไม่มีเวลาและโอกาส ทำให้เกิดช่องว่างของความต่อเนื่องในการถ่ายทอดและเรียนรู้สืบทอดงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ดังนั้น การนำความรู้จากชุมชนไปบรรจุไว้ในสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ประกอบกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ระบุให้สถานศึกษาสามารถสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

จัดสรรเนื้อหาที่มีความจำเป็นต่อสมาชิกในชุมชนที่สมควรต้องรู้ เพื่อให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษามีความเข้าใจ สามารถใช้งานได้ และปฏิบัติงานเป็น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจและราบรื่นและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมภายใต้บริบทร่วมสมัย จึงก่อให้เกิดการทำวิจัยครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้จัดเป็นฐานข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ให้ได้กรอบแนวคิดสำหรับนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เป็นชุมชนชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมในแต่ละรายวิชาจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ 2) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน 3) ทักษะด้านการเรียนรู้ และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามบริบทของโลกในยุคปัจจุบันได้ โดยผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

5.1.1. สรุปผลการศึกษาด้านสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง

แบ่งรายละเอียดเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพของหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรีและในจังหวัดใกล้เคียง

สภาพของหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบัน สามารถแบ่งสถานะด้านการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำได้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) สถานะหลักสูตรท้องถิ่น 2) สถานะชุดกิจกรรม และ 3) หน่วยการเรียนรู้ โดยยังไม่มีหลักสูตรที่เป็นเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำโดยตรง พบเพียงการเป็นเนื้อหาย่อยที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ชุดกิจกรรม หรือรายวิชานั้น โดยส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรท้องถิ่นจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ และวัฒนธรรมที่พบมีจำนวน 3 หลักสูตร จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านทัศนศิลป์จำนวน 1 หลักสูตรด้านนาฏศิลป์จำนวน 1 หลักสูตร และจากกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่พบจำนวน 1 หลักสูตร ส่วนใหญ่จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระยะเวลาเรียนตั้งแต่ 20-40 ชั่วโมง

2. องค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการลงพื้นที่สำรวจความคิดเห็น ด้านองค์ความรู้พื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปผลจากแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปะสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำได้ เปรียบเทียบความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้, และเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำของจังหวัดสุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด (\bar{X} = 4.63) และ (S.D. = 0.75), (S.D. = 0.56) ตามลำดับ

1.2. ด้านการกำหนดเนื้อหา การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการทอผ้า การสร้างลวดลายด้วยเทคนิคต่าง ๆ และการส่งเสริมแนวทางในการอนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อสืบทอดผ้าทอไทยทรงดำ จังหวัดสุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด (\bar{X} = 4.88) และ (S.D. = 0.35)

1.3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำมาให้ความรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด (\bar{X} = 4.88) และ (S.D. = 0.35)

1.4. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำ และสามารถเปรียบเทียบกับผ้าทอพื้นเมืองจากแหล่งอื่น ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด (\bar{X} = 4.63) และ (S.D. = 0.52)

2. ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ มีความเห็นว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ เนื่องจากไม่มีผู้มาสืบทอด โดยอยากเน้นให้ผู้เรียนรู้จัก และสามารถใช้งานด้านผ้าทอไทยทรงดำได้อย่างถูกต้องตามขนบธรรมเนียม และการฝึกทักษะในด้านผ้าทอไทยทรงดำโดยเน้นไปที่ผลงานในรูปแบบดั้งเดิม เพราะเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ลูกหลานควรรู้และสืบสานต่อไปไม่ให้สูญหาย เมื่อเข้าใจงานในรูปแบบดั้งเดิมครบถ้วนแล้วจึงค่อยเรียนรู้การสร้างงานในแบบสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงรูปแบบตามขนบธรรมเนียมเดิมในขณะที่สร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ภายใต้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์อย่างเหมาะสม

2.2 ผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำ มีความเห็นว่าปัจจุบันมีช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำลดลง ทำให้สินค้ามีปริมาณที่จำกัด นอกจากนี้ปัจจัยด้านการพัฒนาสินค้าให้มีความร่วมสมัย และหลากหลายให้สามารถแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาดยังเป็นจุดอ่อน เพราะขาดบุคลากรผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่จะเข้ามาส่งเสริมและสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงอยากให้หลักสูตรท้องถิ่นนี้ตอบสนองในด้านการเพิ่มอัตราผู้ผลิตและสร้างสรรค์ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำรุ่นใหม่ขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ทั้งแบบดั้งเดิม และแบบสร้างสรรค์ เพราะแต่ละแบบมีฐานของกลุ่มผู้ซื้อที่แตกต่างกันจึงควรส่งเสริมการเรียนทั้ง 2 ด้าน ควบคู่กัน

2.3 นักเรียน มีความสนใจที่จะได้เรียนเรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เนื่องจากไม่มีโอกาสได้เข้าไปสัมผัสเรียนรู้ เพราะต้องเข้ามาเรียนตามระบบการศึกษา รวมถึงช่องว่างระหว่างวัยของเด็กและประชาชนชาวบ้าน และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่มีลดลง โรงเรียนจึงควรมีบทบาทจัดเนื้อหาเรื่องนี้ให้ได้เรียนรู้ เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่เคยพบเห็นใกล้ตัวในวิถีชีวิตของชุมชน จึงเห็นว่าจะเป็นเรื่องราวความรู้ที่เป็นประโยชน์ จึงอยากรู้จักและใช้งานได้อย่างถูกต้อง ได้ทดลองฝึกปฏิบัติสร้างผลงานเพื่อเป็นความรู้ติดตัวสำหรับต่อยอดไปเป็นอาชีพได้ต่อไป โดยมีความสนใจการสร้างผลงานในแบบสร้างสรรค์เนื่องจากคิดว่าจะสามารถตอบสนองการใช้งานในวิถีชีวิตของคนในยุคใหม่ได้มากขึ้น

5.1.2. สรุปผลเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบท ร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี

สรุปประเด็นจากการศึกษาสภาพหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาความเกี่ยวข้องข้องกับ
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ สามารถวิเคราะห์ห่อออกมาเป็นจุดเน้นจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ออกมาได้

3 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อเน้นการสั่งสมความรู้
2. หลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อเน้นการสืบสานผลงานแบบดั้งเดิม
3. หลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อเน้นการสร้างสรรค์ต่อยอดองค์ความรู้เดิม

ประกอบกับการสรุปองค์ความรู้ที่เป็นข้อมูลด้านเนื้อหาที่มีความจำเป็นต่อการนำไปใช้พัฒนา
หลักสูตรผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยความคิดเห็นจาก
แบบสอบถามของครูศิลปะ การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำ
ผู้ประกอบการและนักเรียน สามารถวิเคราะห์ความต้องการในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรออกมา
เป็น 3 ข้อ ประกอบด้วย

1. สามารถใช้งานเป็น
2. สร้างผลงานแบบดั้งเดิมได้
3. สร้างผลงานแบบประยุกต์ได้

จากบทสรุปทั้งสองประเด็นข้างต้น นำมาสู่การเชื่อมโยงโดยนำจุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มี
ผสมผสานกับความความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาตั้งเป็นวัตถุประสงค์สำหรับพัฒนาและ
สร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของ
จังหวัดสุพรรณบุรี โดยสามารถสรุปเป็นจุดเน้นเกิดหลักสูตร 3ส โดยประกอบด้วย สั่งสม สืบสาน
สร้างสรรค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างครบถ้วนในทุกมิติในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
และเพิ่มให้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้หลักสูตรมีความร่วมสมัยมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจึงสามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบท ร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ ใช้งานเป็นและสามารถปฏิบัติงานได้ ทั้งแบบดั้งเดิมและสร้างสรรค์ ทำให้ได้จุดเน้นเป็นหลักสูตร 3ส โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 รายวิชา ต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. วิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เน้นการสั่งสม ให้ผู้เรียนได้สั่งสมความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำ ทำความเข้าใจเชิงข้อมูล เน้นการเรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและกระบวนการเพื่อสร้างงาน ความหมายของสีสันทลวดลาย ประเภทและการใช้งานทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. วิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เน้นการสืบสาน ให้ผู้เรียนได้สืบสานผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิม โดยลงมือปฏิบัติงานโดยเน้นการทำ ความเข้าใจและทดลองทำงานในรูปแบบดั้งเดิม เพื่อให้ได้เรียนรู้วัสดุอุปกรณ์ เทคนิค กระบวนการ ขั้นตอนและความเชื่อ อันจะเป็นพื้นฐานของความเข้าใจในวัฒนธรรมให้ตรงกับเจตนารมณ์เดิมของบรรพบุรุษ และสามารถแยกแยะรูปแบบของงานแบบดั้งเดิมและความเปลี่ยนแปลงของผลงานในยุคปัจจุบัน

3. วิชา ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เน้นการสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ สามารถคิดและสร้างสรรค์ลวดลายและผลงานใหม่ เพื่อตอบสนองบทบาทของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้สอดคล้องวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน ภายใต้แนวคิดและความเชื่อทางวัฒนธรรม ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างบทบาทใหม่ ๆ ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ สามารถนำผลงานไปใช้และสร้างมูลค่าเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้ และกลายเป็นอาชีพได้ต่อไป

เนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมในแต่ละรายวิชาจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ 2) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน 3) ทักษะด้านการเรียนรู้ และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามบริบทของโลกในยุคปัจจุบันได้

โดยหลักสูตรนี้กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามลำดับขั้น ตามลักษณะเนื้อหาที่เป็นจุดเน้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนครอบคลุม ครอบคลุมในทุกมิติของการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ซึ่งในจุดเน้นแต่ละรายวิชาของหลักสูตร การมีจุดมุ่งหมาย การสอดแทรกเนื้อหาความร่วมมือและมีการวัดและประเมินผลดังแสดงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 21 สรุปลักษณะเฉพาะและเป้าหมายของหลักสูตร

จุดเน้นหลักสูตร	จุดมุ่งหมาย	ความร่วมมือ	การวัดและประเมินผล
สังคมน	<p>1. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความเป็นมาของงานด้านผ้าทอและประวัติศาสตร์ของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี</p> <p>2. เพื่อให้มีความรู้เรื่องอุปกรณ์และเข้าใจกระบวนการในการสร้างงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ</p> <p>3. เพื่อให้สามารถแยกแยะลวดลาย สี สัน และผลงานในรูปแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยได้</p> <p>4. เพื่อให้สามารถใช้ผ้าทอไทยทรงดำได้ถูกต้อง</p> <p>5. เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ</p>	<p>ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21</p> <p>1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการสวมใส่และใช้ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ <p>2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการทำงานเป็นทีม - จากการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย <p>3. ทักษะด้านการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการค้นหาข้อมูลในการลงพื้นที่จริง - จากการค้นหาข้อมูลผ่านฐานข้อมูลที่หลากหลาย <p>4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการคัดเลือกข้อมูลจากช่องทางออนไลน์มาใช้ได้อย่างเหมาะสม 	<p>1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนทนาซักถามในระหว่างเรียน - การตอบคำถามในชั้นเรียน - การทำแบบฝึกหัด - การปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามคำสั่ง <p>2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำงานร่วมกับผู้อื่น - ความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ความตรงต่อเวลาในการส่งงาน <p>3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามโจทย์ที่กำหนด

จุดเน้น หลักสูตร	จุดมุ่งหมาย	ความร่วมมือ	การวัดและประเมินผล
สังสร			- สามารถทำงานได้ตาม ตัวอย่างที่ครูให้ หรือ จากการดูจากแบบของ จริง
สืบสาน	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ในกระบวนการทอผ้าและ เทคนิคการสร้างลวดลาย ในงานผ้าทอไทยทรงดำ</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะ และเข้าใจการสร้างผลงาน ตามรูปแบบลวดลายและ สีสันทที่ใช้ในงานด้านผ้าทอ ไทยทรงดำแบบดั้งเดิมได้ อย่างถูกต้อง</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนสามารถ แยกแยะวัสดุและเทคนิค การสร้างงานในรูปแบบ ดั้งเดิมและร่วมสมัยได้</p> <p>4. เพื่อให้นักเรียนสามารถ อธิบายอัตลักษณ์ของผ้า ทอ ไทยทรงดำและ เปรียบเทียบความแตกต่าง ของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้</p> <p>5. เพื่อให้นักเรียนเกิด ความตระหนักและเห็น คุณค่าของผ้าทอ ไทยทรงดำ</p>	<p>ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษ ที่ 21</p> <p>1.ทักษะด้านเนื้อหาจาก การปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการสร้างผลงานตาม รูปแบบลวดลายและสีสันท ที่ใช้ในงานด้านผ้าทอไทยทรง ดำแบบดั้งเดิม <p>2.ทักษะด้านชีวิตและการ ทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการทำงานเป็นทีม - จากการแบ่งหน้าที่และ รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมาย <p>3.ทักษะด้านการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการสอบถามข้อมูล จากปราชญ์ชาวบ้าน - จากการค้นหาข้อมูลผ่าน ฐานข้อมูลที่หลากหลาย <p>4.ทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากการคัดเลือกข้อมูลจาก ช่องทางออนไลน์มาใช้ได้ อย่างเหมาะสม 	<p>1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสนทนาซักถามใน ระหว่างเรียน - การตอบคำถามในชั้น เรียน - การทำแบบฝึกหัด - การปฏิบัติงานได้ ถูกต้องตามคำสั่ง <p>2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น - ความรับผิดชอบงานที่ ได้รับมอบหมาย - ความตรงต่อเวลาใน การส่งงาน - การจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์หลังใช้งาน

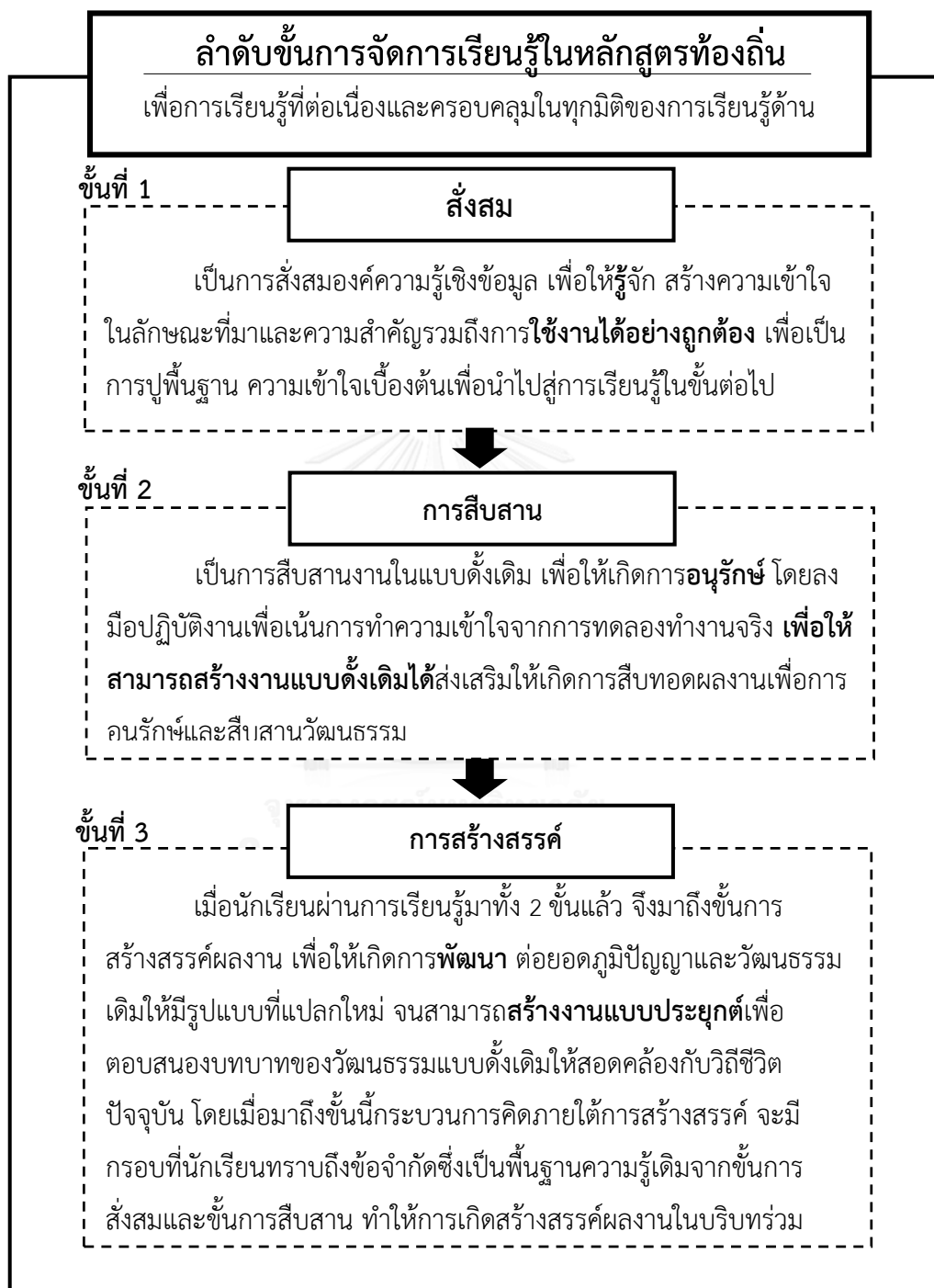
จุดเน้น หลักสูตร	จุดมุ่งหมาย	ความร่วมมือ	การวัดและประเมินผล
สืบสาน			3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ - ปฏิบัติงานได้ตรงตาม โจทย์ที่กำหนด - ทำได้อย่างคล่องแคล่ว จากการฝึกปฏิบัติ บ่อยครั้ง และเสร็จได้ใน เวลาที่กำหนด
สร้างสรรค์	1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ด้านคุณค่าทางศิลปะของ งานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ตามหลักทัศนศิลป์ 2. เพื่อให้นักเรียนมีความ เข้าใจหลักการออกแบบ ที่ใช้ในงานด้านผ้าทอ ไทยทรงดำแบบดั้งเดิมและ สามารถนำความรู้มา ประยุกต์สร้างลวดลาย ใหม่ ๆ ตามแนวคิดของตน ได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถ ออกแบบสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ไทยทรงดำรูปแบบ ร่วมสมัยพร้อมนำเสนอ แนวคิดได้	ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษ ที่ 21 1.ทักษะด้านเนื้อหาจาก การปฏิบัติ - จากการทดลองสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ไทยทรงดำรูปแบบร่วมสมัย - จากการประยุกต์ใช้และ สวมใส่งานด้านผ้าทอไทย ทรงดำได้ตามบริบทร่วม สมัย 2.ทักษะด้านชีวิตและการ ทำงาน - จากการเสนอแนวคิดของ ผลงานที่สร้างให้ผู้อื่นทราบ และสื่อสารได้เข้าใจ - จากการทำงานเป็นทีม	1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ - การสนทนาซักถามใน ระหว่างเรียน - การตอบคำถามในชั้น เรียน - การทำแบบฝึกหัด - การปฏิบัติงานได้ ถูกต้องตามคำสั่ง 2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ - การสังเกตการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น - ความรับผิดชอบงานที่ ได้รับมอบหมาย

จุดเน้น หลักสูตร	จุดมุ่งหมาย	ความร่วมมือ	การวัดและประเมินผล
สร้างสรรค์	<p>4. เพื่อให้นักเรียน ประยุกต์ใช้ผ้าทอไทยทรง คำในชีวิตประจำวันตาม บริบทร่วมสมัยได้ อย่างเหมาะสม</p> <p>5. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เรื่องการตลาดด้านผ้าทอ สำหรับเป็นช่องทางสู่การ พัฒนาเป็นอาชีพใน อนาคต</p> <p>6. เพื่อให้นักเรียนเกิด ความตระหนักและเห็น คุณค่าของผ้าทอ ไทยทรงคำ</p>	<p>- จากการปฏิบัติงานตาม หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>3.ทักษะด้านการเรียนรู้</p> <p>- จากการค้นหาข้อมูลใน การลงพื้นที่จริง</p> <p>- จากการค้นหาข้อมูลผ่าน ฐานข้อมูลที่หลากหลาย</p> <p>4.ทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ</p> <p>- จากการคัดเลือกข้อมูลจาก ช่องทางออนไลน์มาใช้ได้ อย่างเหมาะสม</p>	<p>- ความตรงต่อเวลาใน การส่งงาน</p> <p>- การจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์หลังใช้งาน</p> <p>3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีเกณฑ์ พิจารณา ดังนี้</p> <p>- ปฏิบัติงานได้ตรงตาม โจทย์ที่กำหนด</p> <p>- สามารถนำความรู้เดิม ที่เคยฝึกปฏิบัติ มา ดัดแปลงหรือต่อยอดกับ ความคิดของตนเองเพื่อ ต่อยอดเป็นผลงาน ใหม่ ๆ ได้</p>

แผนผังที่ 7 สรุปผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาต้านผ้าทอไทยทรงดำ

แผนผังที่ 8 สรุปลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำ ในบริบทร่วมสมัย มีจุดเน้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนครอบคลุม ครบถ้วนในทุกมิติของการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม โดยแต่ละขั้นมีรายละเอียดที่เชื่อมโยงกัน

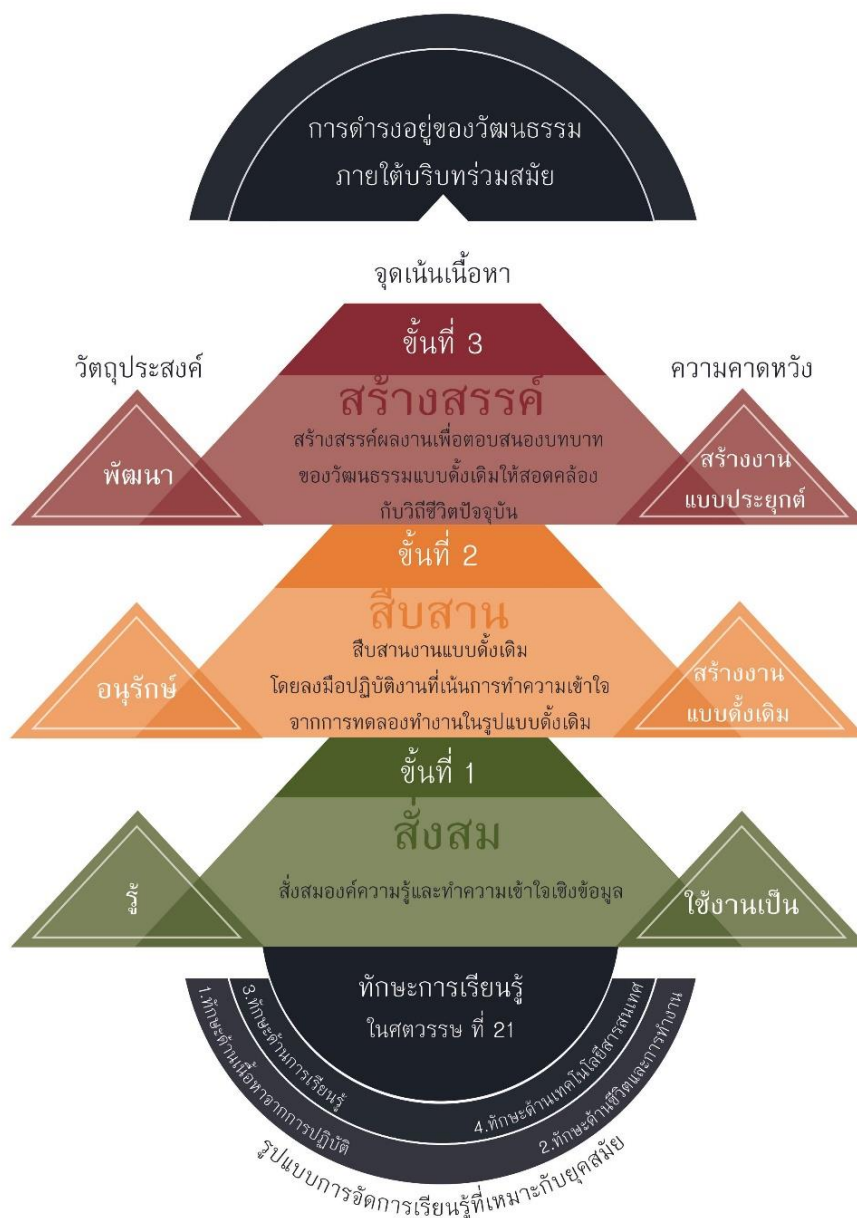

แผนผังที่ 9 สรุปรูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นจากการวิเคราะห์หาคำสำคัญ เพื่อทราบจุดเน้น
และลักษณะของหลักสูตรเดิมที่มีอยู่

จากการวิเคราะห์หลักสูตรเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน จึงสามารถสรุปออกมาเป็นจุดเน้นได้ 3 ลักษณะตาม คือ การสั่งสมความรู้ การสืบสานผลงานแบบดั้งเดิม และการสร้างสรรค์ต่อยอดองค์ความรู้เดิมโดยหลักสูตรส่วนใหญ่มีจุดเด่นที่เน้นด้านความรู้ความเข้าใจข้อมูล รองลงมาคือเน้นการปฏิบัติงานในแบบดั้งเดิมและเน้นการต่อยอดและประยุกต์ใช้ โดยหลักสูตรเดิมที่พบส่วนใหญ่จะมีจุดเน้นมากที่สุดสองข้อและบางหลักสูตรมีจุดเน้นเพียงข้อเดียว

แผนผังที่ 10 สรุปรูปแบบแสดงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการสำรวจสภาพหลักสูตร ดึงจุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มีอยู่มาใช้ ร่วมกับการคิดเห็นด้านความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับหลักสูตร

จากการเชื่อมโยงโดยนำจุดเด่นของหลักสูตรเดิมที่มีผสมผสานกับความความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง จึงสามารถสรุปเป็นจุดเน้นเกิดเป็นหลักสูตร 3ส โดยประกอบด้วย สั่งสม สืบสาน สร้างสรรค์ ในลักษณะขั้นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างครบถ้วนในทุกมิติ ในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำและนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคสมัยมาประกอบเพื่อให้ เกิดฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทร่วมสมัย

5.1.3. สรุปผลประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรีโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นว่า
หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีรายละเอียดแบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบริบท จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก
ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น และ การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5$) และ (S.D.= 0.00)

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้
ประกอบด้วย การมีเอกสารหลักสูตร, มีและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม, มีสื่อ
การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน, และการมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
อย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และ (S.D.= 0.58)

3. ด้านกระบวนการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21, มุ่งให้ผู้เรียนมี
จิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ รักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด
($\bar{X} = 5$) และ (S.D.= 0.00)

4. ด้านผลผลิต ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมโครงการ
กลุ่มร่วมกันและปฏิบัติชิ้นงานของตนเองได้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
ได้ ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัยได้ ผู้เรียนเห็นคุณค่าของผลงาน
และภูมิปัญญาชุมชน มีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) และ (S.D.= 0.58)

5. ด้านผลกระทบ ด้านการยอมรับ ในหัวข้อโรงเรียน/นักเรียน มีส่วนร่วมใน
กิจกรรมของชุมชนมีค่าเฉลี่ยความเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และ (S.D.= 0.58)

5.1.4. สรุปผลการศึกษาด้านความคิดเห็นการตอบรับจากนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจาก หลักสูตร ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในบริบท ร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

1. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการทำกิจกรรม

1.1. ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม นักเรียนมีความรู้สึกพึงพอใจ มีความสุข สนุกสนานกับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำที่ได้นำเข้ามาจัดในโรงเรียน หลายคนดีใจที่ได้ทำกิจกรรม ในด้าน “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน” แม้จะรู้สึกร้อนบ้างในการสวมใส่แต่ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้ลองสวมใส่ผ้าไทยทรงดำและเรียนรู้จากของจริง และได้แบ่งหน้าที่ ใน กลุ่มจากการทำภาระกิจตามโจทย์ที่กำหนด ซึ่งมีความท้าทาย จึงรู้สึกชอบกิจกรรมนี้มาก และ “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า” เป็นการเรียนลักษณะเกม ทำให้เป็นการเรียนที่สนุก และได้ความรู้ว่าแต่ละประเพณี พิธีกรรมจะต้องใช้ผ้าอะไรบ้าง

1.2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ได้เรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำจากการ ทำกิจกรรม โดยการได้ทดลองสวมใส่จริง ความรู้เรื่องการใช้งานผ้าทอไทยทรงดำแต่ละผืนตามแบบวิถี ชีวิตในอดีตตามภาพเก่า และได้ความรู้เรื่องผ้าที่ใช้ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการทำกิจกรรม

2.1. ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม นักเรียนมีความพึงพอใจ และรู้สึกดี และมี ความสุขต่อการทำกิจกรรมที่จัดให้เรียนรู้ สนุกสนานกับกิจกรรมที่เน้นให้เป็นการเรียนรู้จาก การฝึก ปฏิบัติงานจริง และจากการฝึกสังเกตผ้าของจริง อย่าง “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก” หลายคน รู้สึกชอบเพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่เคยทำ จึงถือเป็นความรู้ใหม่ ๆ และดีใจที่ได้ทดลองทำ ส่วน “กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง” ก็เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้ทุกคนได้ช่วยกันคิดและลงมือทำ ได้แลกเปลี่ยนและร่วมกันแสดงความคิดเห็น และช่วยกันทำงาน ได้รู้จักการยอมรับความคิดเห็น และพอใจกับผลงานที่ทำร่วมกันในกลุ่ม

2.2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ได้รับความรู้เกี่ยวลวดลายในงานด้านผ้า ทอไทยทรงดำ และได้เรียนรู้รูปแบบการสร้างลวดลายในเทคนิคปะ การทำลายดอกจันทน์จาก “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก” ซึ่งเป็นลวดลายที่เกิดจากการทับซ้อนกันของผ้า โดยเป็นกิจกรรมที่ ให้ทดลองสร้างงานอย่างง่าย ๆ จากการปะติดผ้าด้วยกาวโดยไม่ต้องเย็บ ได้ลองสังเกตลักษณะเฉพาะ ของผ้าทอจากการวาด เรียนรู้ถึงความแตกต่างของเนื้อผ้าแบบในอดีตกับปัจจุบัน ทราบประโยชน์และ วิธีใช้สอยซึ่งบางอย่างไม่เคยทราบมาก่อน โดยเป็นความรู้ที่จำเป็นที่ต้องจดจำไว้ เพื่อรู้จักและสามารถ นำความรู้ไปอธิบายให้ผู้อื่นทราบถึงลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำแต่ละผืนได้ นอกจากนี้ยังได้ ประสบการณ์ในการแบ่งหน้าที่และการทำงานร่วมกับผู้อื่นจากการทำกิจกรรมแบบกลุ่ม

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการทำกิจกรรม

3.1. ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม นักเรียนมีความพึงพอใจ และรู้สึกสนุกในการทำถุงผ้าทอไทยทรงดำ จากกิจกรรม “คิดได้ ใจดี” โดยเป็นกิจกรรมที่สามารถทำตามขั้นตอนได้ง่าย และได้ลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริง ซึ่งการได้ทดลองปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เป็นอย่างดี รวมถึงการส่งเสริมให้มีการต่อยอดการออกแบบลวดลายจากแบบเดิมให้มีความแปลกใหม่ ทำให้ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ และรู้สึกพึงพอใจกับผลงานจากฝีมือของตนเอง

3.2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ได้รู้จักประวัติ ความเป็นมาของลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ และการนำลักษณะของลวดลายมาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์เป็นงานในรูปแบบใหม่ ๆ จากการใช้สีอะคริลิกในการพิมพ์ลวดลายบนผืนผ้าผ่านเทคนิคการฉลุลาย นอกจากนี้เทคนิคดังกล่าวยังเป็นความรู้ติดตัวที่สามารถนำไปใช้สอนคนอื่น ๆ ต่อได้

5.2. อภิปรายผล

5.2.1. อภิปรายผลการศึกษาด้านสภาพและองค์ความรู้พื้นฐานของหลักสูตรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน

การจัดการเรียน เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ เป็นไปในลักษณะของการเป็นหน่วยการเรียนรู้หนึ่งในเนื้อหาหลักสูตรวัฒนธรรมไทยทรงดำ ทั้งในรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเทคโนโลยี เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เช่น การสร้างลวดลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ที่เรียกว่า "การเย็บดอก" กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ประวัติ ความเป็นมา และการใช้งาน เช่นเดียวกับกิจกรรมชุมนุมไทยทรงดำ โดยเป็นลักษณะการเรียนรู้วัฒนธรรมในเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมให้รู้จักและเข้าใจ และสามารถนำผลงานจากผ้าทอไทยทรงดำได้อย่างถูกต้อง จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงโดยมีประเด็นร่วมจากเนื้อหาหลัก ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะการบูรณาการ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของความหลากหลายทางเนื้อหา และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาแต่ละด้านตามความเหมาะสมของบริบทรายวิชา เป็นไปในลักษณะเดียวกับการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันที่จะพบเจอกับเรื่องราวที่มากมายในหลายบริบท การส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงมีความเชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ของวิถีชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับดวงเดือน อ่อนน่วม และทศนา แคมมณี (2548) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะการบูรณาการไว้ว่าในชีวิตประจำวัน ต้องใช้ความรู้หลายด้านในการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ดีควรมีลักษณะองค์รวม เน้นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตนักเรียน โดยครูและนักเรียนจะต้องมีการกำหนดแนวทางเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อนักเรียน และสนองต่อความจำเป็นในชีวิตประจำวันของนักเรียน

5.2.2. อภิปรายผลการศึกษาด้านความคิดเห็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย

แบ่งการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือผลจากแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์

1. ผลการวิจัยจากแบบสอบถามความคิดเห็น ของครูศิลปะสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำได้เปรียบเทียบกับความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำของหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ทางภูมิปัญญา เมื่อรู้จึงสามารถแยกแยะหน้าที่ใช้สอยและเปรียบเทียบได้ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาตนเอง อันเป็นผลเชื่อมโยงไปถึงการเรียนรู้ในลักษณะการลงมือศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติจากสถานที่จริง รวมไปถึงความใกล้ชิดเนื่องจากเป็นเรื่องราวของชุมชนตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นำไปสู่ความภูมิใจและตระหนักเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตนเองตามวัตถุประสงค์ในเบื้องต้น สอดคล้องกับจิตจรลดา เกิดเรือง (2548) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของผู้เรียนให้ได้รู้จักประวัติความเป็นมา ลักษณะของประเพณีและวัฒนธรรมไทยทรงดำ และส่งเสริมจิตสำนึกรักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหลังการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าผู้เรียนมีความรู้และทัศนคติที่ดีและเข้าใจ วัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น สืบเนื่องมาจากผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง ทำให้มีพื้นฐานการเรียนรู้ในวัฒนธรรมท้องถิ่นเบื้องต้น เมื่อต้องเรียนรู้รายละเอียดที่มากขึ้นจึงสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และมีผลการประเมินตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.2 ด้านการกำหนดเนื้อหา การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการทอผ้า การสร้างลวดลายด้วยเทคนิคต่าง ๆ และแนวทางในการอนุรักษ์ การพัฒนาเพื่อสืบทอดผ้าทอไทยทรงดำจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของตนเอง โดยได้ลงไปสัมผัสบรรยากาศที่คุ้นเคยในท้องถิ่นและได้ลองฝึกมีอปฏิบัติงานจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวัฒนธรรมนำไปสู่ความเข้าใจ ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าและกลายเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นผู้ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเองได้ในที่สุด สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ระบุว่า การมุ่งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบองค์รวม ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระ และจัดสภาพบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้มีสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติจริงให้กับนักเรียนโดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำมาให้ความรู้ในสถานศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิดและคลุกคลีกับคนในชุมชนมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความกล้าที่จะเข้าไปสอบถามข้อมูลและความคิดเห็นแม้ไม่ได้อยู่ในชั้นเรียน เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและที่เกิดขึ้นกับงานด้านผ้าทอ เพื่อสามารถหาแนวทางการแก้ปัญหาและปลุกระดมให้ผู้เรียนรู้สึกตระหนักและเกิดจิตสำนึกร่วมที่ดีในการจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานวัฒนธรรม สอดคล้องกับวิจัยของภาชิต สุโพธิ์ (2547) กล่าวถึง การให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เข้ามามีบทบาทในการจัดการสอนแก่ผู้เรียน เนื่องจากชุมชนมีความใกล้ชิดจึงเป็นสื่อการเรียนรู้ ที่ดีที่จะถ่ายทอดมุมมองและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และนอกจากด้านเนื้อหาสาระแล้ว การให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการสอนผู้เรียนจะได้ทราบ และสัมผัสกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนนำไปสู่จิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำและสามารถเปรียบเทียบกับผ้าทอพื้นเมืองจากแหล่งอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้เป็นผลสะท้อนมาจากบริบทปัจจุบันมีสินค้าด้านผ้าทอมากมาย รวมถึงงานด้านผ้าทอมีรูปแบบการผลิตทั้งแบบใหม่และดั้งเดิม การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักผ้าทอจึงเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความสนใจ เข้ามาเรียนรู้จนเกิดความเข้าใจ แล้วจึงสามารถอธิบายและแยกแยะและเปรียบเทียบได้อย่างไรก็ตามข้อสำคัญของการวัดและประเมินผล ต้องตอบโจทย์ตัววัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร สอดคล้องกับ นฤมล ทัพวงศ์ (2548) ที่ได้กล่าวถึงการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะสามารถทำได้หลากหลายวิธี ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ด้านใด โดยพิจารณาการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลัก

2. ผลการวิจัยจากแบบสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ประชาชนชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ มีความเห็นว่าควรมีการจัดการเรียน การสอนเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ เนื่องจากไม่มีผู้มาสืบทอด โดยอยากเน้นให้ผู้เรียนรู้จัก และสามารถใช้งานด้านผ้าทอไทยทรงดำได้อย่างถูกต้องตามขนบธรรมเนียม และการฝึกทักษะในด้านผ้าทอไทยทรงดำโดยเน้นไปที่ผลงานในรูปแบบดั้งเดิม เพราะเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ลูกหลานควรรู้และสืบสานต่อไปไม่ให้สูญหาย เมื่อเข้าใจงานในรูปแบบดั้งเดิมครบถ้วนแล้วจึงค่อยเรียนรู้การสร้างงานในแบบสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงรูปแบบตามขนบธรรมเนียมเดิม ในขณะที่

สร้างสรรค์ผลงานออกมาได้ภายใต้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ อย่างเหมาะสม เนื่องจากงานด้านผ้าทอของชาวไทยทรงดำมีความเฉพาะตัวในด้านลวดลายและสีสันทันที่เชื่อมโยงกับความเชื่อและโอกาสในการทำงาน ดังนั้นการศึกษาและเรียนรู้เพื่อการออกแบบผลงานที่เหมาะสมจึงมีผลต่อการรับรู้และความรู้สึกที่เหมาะสมในการใช้งาน สอดคล้องกับจตุรวิธาน จันพลา และคณะ (2554) ที่กล่าวถึงความสำคัญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของชาวไทยทรงดำ ถึงความสำคัญที่นักออกแบบ จะต้องคำนึงถึงเมื่อจะสร้างสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชนคือ การคงเอกลักษณ์และการสื่อความหมายของลวดลายและสีสันทันต่าง ๆ ตามความเชื่อ อย่างชาวไทยทรงดำมีลวดลายผ้าไม่มาก และสีสันทันที่จำกัดเฉพาะการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำจึงต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในเรื่องการคงเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำและความแตกต่างของวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้ออกแบบจึงควรมีการศึกษาในเรื่องรายละเอียดของแต่ละลวดลายด้านความเป็นมา ความเชื่อ ความหมาย และโอกาสในการใช้งาน ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องการนำลวดลายมาใช้ผิดประเภท เช่น การใช้ลวดลายเฉพาะของงานมงคล และงานอวมงคล มาอยู่ในผลิตภัณฑ์ขึ้นเดียวกัน สอดคล้องกับ Gordon. K. G. (1983) ที่กล่าวว่าในแต่ละวัฒนธรรมจะมีจุดยืนในรูปแบบและขนบธรรมเนียมที่แตกต่างกัน ดังนั้นสิ่งสำคัญของการเป็นผู้ร่วมรักษาและสืบทอดวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และวัฒนธรรมธรรมนั้น ๆ ให้เข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อการนำไปปฏิบัติหรือใช้งานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามขนบธรรมเนียมทางวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการปรับตัวกับบริบทแห่งกาลเวลาที่มีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งมีผลกระทบส่งผลคุกคามเข้ามาในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านเทคโนโลยี การศึกษา การเมือง กฎหมายหรือเงื่อนไขทางเศรษฐกิจก็ตาม แม้จะมีหลายปัจจัยที่ส่งผล แต่สุดท้ายในฐานะของสมาชิกในแต่ละวัฒนธรรมก็ยังคงพยายามส่งเสริม สร้างสรรค์และสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองไว้ แม้จะบางครั้งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนบางอย่างตามบริบทที่เหมาะสม แต่ก็ยังต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์และขนบธรรมเนียมดั้งเดิมทางวัฒนธรรมไว้ เพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

2.2 ผู้ประกอบการสินค้าด้านผ้าทอไทยทรงดำ มีความเห็นว่าปัจจุบันมีช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำลดลง ทำให้สินค้ามีปริมาณที่จำกัด นอกจากนี้ปัจจัยด้านการพัฒนาสินค้าให้มีความร่วมสมัย และหลากหลายให้สามารถแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาดยังเป็นจุดอ่อนเพราะขาดบุคลากร ผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่จะเข้ามาส่งเสริมและสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงอยากให้มีหลักสูตรท้องถิ่นตอบสนองในด้านการเพิ่มอัตราผู้ผลิตและสร้างสรรค์ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำรุ่นใหม่ขึ้น โดยให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ทั้งแบบดั้งเดิม และเน้นการสร้างงานในแบบสร้างสรรค์ ที่มีข้อคำนึงถึงรูปแบบความเหมาะสมตามความเชื่อของชาติพันธุ์ เนื่องจากผ้าทอไทยทรงดำเปลี่ยนบทบาทมาเป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรมในลักษณะการเป็นของฝาก ของที่ระลึก จึงควรมีการ

พัฒนาสินค้าให้ใช้งานได้ง่ายเหมาะสมกับคนทุกเพศทุกวัย จึงจะช่วยให้ตอบโจทย์กลุ่มผู้บริโภคได้มากขึ้น เป็นไปในลักษณะเดียวกับ ประทิว ทองเหลือง (2552) ที่กล่าวว่า เนื่องจากผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากผ้ามีจำนวนมากหลายรูปแบบและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย มีการเน้นสีสันและการออกแบบที่สวยงามทันสมัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางจึงเป็นที่นิยมของชาวไทยและต่างชาติ ดังนั้นจึงควรหันมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของไทยเพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาของไทยให้พัฒนาเป็นสินค้าที่มีมูลค่ามากขึ้น โดยในส่วนของผ้าทอพื้นเมืองชาวไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อไม่ให้สูญหายเพราะบริบทสังคมทำให้ผ้าถูกลดความสำคัญลง เนื่องจากไม่ตอบโจทย์ให้การใช้งานของผู้คนในยุคปัจจุบัน จึงควรมีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ นอกเหนือจากรูปแบบดั้งเดิม เช่น ผ้าชิ้น หมอน ซองโทรศัพท์ เข็มขัด กระเป๋า เป็นต้น โดยรูปแบบดั้งเดิมเป็นรูปแบบที่ไม่ทันสมัยการใช้สีและลวดลายน้อย ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคหากมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมจะทำให้สินค้ามีผู้สนใจมากยิ่งขึ้นและถือเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำพร้อมกับการนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

2.3 นักเรียน มีความสนใจที่จะได้เรียนรู้เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เนื่องจากไม่มีโอกาสได้เข้าไปสัมผัสเรียนรู้ เพราะต้องเข้ามาเรียนตามระบบการศึกษา รวมถึงช่องว่างระหว่างวัยของเด็กและปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่มีลดลง โรงเรียนจึงควรมีการจัดเนื้อหาเรื่องนี้ให้เรียนรู้ เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่เคยพบเห็นใกล้ตัวในวิถีชีวิตของชุมชน นักเรียนจึงเห็นว่าจะเป็นเรื่องราวความรู้ที่เป็นประโยชน์ จึงอยากรู้จักและใช้งานได้อย่างถูกต้อง ได้ทดลองฝึกปฏิบัติสร้างผลงาน เพื่อเป็นความรู้ติดตัวสำหรับต่อยอดไปเป็นอาชีพได้ต่อไป โดยมีความสนใจการสร้างผลงานในแบบสร้างสรรค์เนื่องจากคิดว่าจะสามารถตอบสนองการใช้งานในวิถีชีวิตของคนในยุคใหม่ได้มากขึ้น จากความคิดเห็นและความสนใจของผู้เรียนดังกล่าว จึงควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้สึกรถึงการเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ อชิรญาณ อินตะแสน (2559) ที่ได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นและพบว่า นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาของภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยหลังการสอนในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอไทลื้อ จังหวัดน่าน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับผ้าทอไทลื้อในจังหวัดน่านซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง และมีความรู้สึกภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นคุณค่าและเกิดความรักความเข้าใจในเอกลักษณ์ความสวยงามของผ้าทอไทลื้อ ซึ่งเป็นมรดกสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และสามารถนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้

5.2.3 อภิปรายผลการประเมินหลักสูตรหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย

ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีรายละเอียดแบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 ด้านบริบท ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ที่ถูกพัฒนาและสร้างพัฒนาสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา วัฒนธรรมในท้องถิ่น และการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่นนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้โรงเรียนในชุมชนชาวไทยทรงดำ จึงเน้นการนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนจากประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนที่คุ้นเคย มาเป็นบทเรียนให้ผู้เรียนได้รู้สัมผัสและทดลองปฏิบัติ เพื่อให้เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ ความเข้าใจ ในภูมิปัญญาและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากหลักสูตรไปปรับใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการประยุกต์ใช้ หรือการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาให้มีความร่วมสมัยเพื่อเป็นการต่อยอดความหลากหลายด้านประโยชน์ใช้งานของภูมิปัญญาด้านผ้าทอไทยทรงดำให้มีบทบาทที่ใกล้ชิดกับคนรุ่นใหม่มากขึ้นในบริบทใหม่ภายใต้อัตลักษณ์และความเชื่อเดิม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการเข้าถึงวัฒนธรรมมากขึ้น เนื่องจากเมื่อนักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาตามบริบทของยุคสมัยเป็นและแสดงให้ผู้อื่นเห็นในความสามารถได้ ก็จะส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นผู้สืบทอด รักษาและสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับฉวีพร พฤษะวัน (2547) ที่ได้จัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เครื่องปั้นดินเผาอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุโขทัย ได้กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น จำเป็นจะต้องศึกษาเนื้อหา เรื่องราวจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมตามบริบทของผู้คนในชุมชนที่สั่งสมและปฏิบัติสืบทอดกันมาในชุมชน เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่นักเรียนคุ้นเคย ใกล้ชิด และเป็นประโยชน์กับนักเรียนในการใช้ชีวิตตามบริบทของชุมชน ดังนั้นจึงต้องจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกเกิดความรัก เห็นคุณค่า ภูมิใจและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตนเอง นำไปสู่การพัฒนาสืบทอดภูมิปัญญา รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เพื่อนำไปต่อยอดและปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ในแง่ของการพัฒนาความรู้เพื่อการประกอบอาชีพได้ในอนาคต ซึ่งปัจจุบันการต่อยอดภูมิปัญญาสามารถนำไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ โดยภูมิปัญญาและวัฒนธรรมยังคงอยู่ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตของผู้คนในบริบทปัจจุบันได้

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย มีเนื้อหาที่เหมาะสมในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การมีเอกสารหลักสูตร จะช่วยให้ผู้ที่นำไปใช้เข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านการกำหนดและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การมีสื่อการเรียนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และการมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม โดยหลักสูตรท้องถิ่นนี้มีการกำหนดไว้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม เนื่องจากผู้วิจัยมีความตั้งใจให้การเรียนรู้จากหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย สามารถจัดการเรียนรู้โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูในโรงเรียนและชุมชน โดยครูสามารถให้ข้อมูลความรู้ด้วยสื่อการสอนในด้านข้อมูลและเนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ในเบื้องต้น ก่อนจะนำไปสู่การลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการ ขั้นตอนการทำงานและผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ของจริง จากปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรู้จักเข้าใจ วัสดุอุปกรณ์ ในกระบวนการ รูปแบบงานชิ้นสำเร็จ และสามารถพูดคุยและซักถามกับครูภูมิปัญญาได้จากพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องราวที่ตรงกัน ทำให้กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างราบรื่นและรวดเร็วมากขึ้น และการให้นักเรียนได้คลุกคลีกับสถานที่ บรรยากาศ และกระบวนการสร้างสรรค์งานจริงยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจ เพราะการได้เห็นและลงมือทำจากของจริงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นเต้น ทำท่าย และถือเป็นการสร้างความคุ้นเคย และโอกาสในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับคนในชุมชน ส่งผลให้เด็กกล้าที่จะเข้ามาเรียนรู้ เพื่อส่งผลให้เกิดเป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาในรุ่นต่อ ๆ ไป สอดคล้องกับ พันธวิทย์ ยืนยิ่ง (2543) กล่าวว่า ในการให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ ได้เห็นและทดลองฝึกปฏิบัติการเรียนรู้ในห้องเรียนที่เป็นสื่อจากสถานที่จริงในชุมชน นักเรียนจะมีความตั้งใจในการเรียนรู้ มีความสุขและสนุกกับการเรียน เนื่องจากบริบทของการเรียนรู้ในสถานที่จริง มีบรรยากาศของผู้คนทำงานกันอย่างแข็งขัน ภายใต้การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระ รวมถึงการได้เห็นผลงานและความสำเร็จในการสร้างภูมิปัญญาเพื่อนำไปสู่การสร้างเป็นอาชีพและรายได้ ทำให้เกิดปัจจัยที่สามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นเต้น ทำท่าย และอยากทำได้ นอกจากนี้ตัวเนื้อหาที่จะได้เรียนรู้ก็เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงหลายคนอาจเคยพบเห็นบ้างแต่ไม่ได้เข้าใจ เมื่อมีโอกาสจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาจึงมีความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

1.3 ด้านกระบวนการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 และการมุ่งให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ รักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นที่ ซึ่งผู้วิจัยต้องการให้หลักสูตรมีกิจกรรม

ที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ที่เชื่อมโยง
 แนวโน้มของการประยุกต์รูปแบบการเรียนรู้ให้เป็นบุคคลที่เมื่อเติบโตไปสามารถทำงานในสังคม
 ร่วมกับผู้อื่นได้ การได้ฝึกเรียนรู้จากการทดลองและปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่อง
 แท้ การสืบค้นข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์และแยกแยะให้เกิดเป็น
 ข้อสรุปเป็นความรู้และความเข้าใจด้วยตนเองได้ ซึ่ง สอดคล้องกับ กนกวรรณ รุกขชาติ (2541)
 ที่กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 กิจกรรมการเรียนการสอน จะเป็นลักษณะของการให้นักเรียนได้ลงมือ
 จากการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้รูปแบบการใช้ชีวิตในสังคม
 โลกแห่งความเป็นจริงมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน และในส่วนการปลูกจิตสำนึกในความเป็นชาติ
 พันธุ์ รักและหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประเด็นหลักและมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นจุดประสงค์
 หลักของการจัดทำทุกหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากการจัดกิจกรรมด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรม
 เมื่อนักเรียนสามารถทำได้ก็จะเกิดการยอมรับจากคนในชุมชน และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับสังคมใน
 ชุมชนได้อย่างราบรื่นและสงบสุข สอดคล้องกับ ณรงค์ศักดิ์ ศรีวิสัย (2545) การจัดการเรียนรู้ใน
 เนื้อหาของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชนเป็นเรื่องใกล้ตัว ที่นักเรียนในชุมชนควรต้องรู้ โดยใน
 กระบวนการจัดกิจกรรมที่ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วม ชาวผู้ถ่ายทอดความรู้เองก็รู้สึกภูมิใจ ดีใจที่
 สามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน และดีใจที่มีผู้มาสืบทอดภูมิปัญญา นอกจากนี้การฝึกให้นักเรียน
 ได้รู้และสามารถปฏิบัติงานผลงานด้านภูมิปัญญา หรือเข้าใจในวัฒนธรรมชุมชน ก็ทำให้ชุมชนเกิดการ
 ยอมรับความสามารถในตัวนักเรียน อันเป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตในชุมชนอย่างเข้าใจในวัฒนธรรมและ
 กลายเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมได้ต่อไป

1.4 ด้านผลผลิต ผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น
 ตรงกันว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 ประกอบด้วยด้านผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมโครงการกลุ่มร่วมกันและปฏิบัติชิ้นงานของตนเองได้
 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ภูมิปัญญา
 ท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัยได้ ผู้เรียนเห็นคุณค่าของผลงานและภูมิปัญญาชุมชน ได้อย่างเหมาะสม
 โดยการเรียนรู้ต้องการจากการได้ฝึกฝนผ่านกระบวนการทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อให้มีเดิตทักษะ
 การทำงานทั้งการรับผิดชอบการทำงานของตนเองและส่วนรวม นอกจากนี้การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก
 ใช้งานและสามารถนำองค์ความรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันภายในแนวคิด
 และอัตลักษณ์อย่างเหมาะสมได้ ย่อมส่งผลให้ภูมิปัญญายังคงมีบทบาทและถูกหยิบยกขึ้นมาใช้งาน
 ถือเป็นหนึ่งในแนวทางการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาที่สำคัญทางหนึ่งจากผลของการเรียนรู้ใน
 หลักสูตร สอดคล้องกับ วราภัย ไฉมัน (2553) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น ควรเป็นเนื้อหาที่ทำให้ผู้เรียน
 ได้เรียนรู้ความสำคัญของภูมิปัญญา และส่งเสริมให้เกิดบทบาทของการใช้งานและ สรรหาผู้สนใจเพื่อ
 สืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านได้

1.5 ด้านผลกระทบ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่า หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย สามารถทำให้เกิดการยอมรับจากการกำหนดกิจกรรมให้โรงเรียน และนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน โดยหลักสูตรมีการเน้นให้โรงเรียนมีบทบาทในการเป็น จุดเริ่มต้นของการจัดให้นักเรียนได้เข้าไปสัมผัสและเรียนรู้เนื้อหาด้านผ้าทอไทยทรงดำจากสถานที่ และกิจกรรมการสร้างงานร่วมกับคนในชุมชน โดยเข้าไปเรียนรู้ในสถานะผู้เรียนและมีปราชญ์ชาวบ้าน ด้านผ้าทอไทยทรงดำในชุมชนมีสถานะเป็นครูผู้สอน สืบเนื่องมาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ ระบบการศึกษาประการหนึ่งคือทำให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและสังคมอย่างมีคุณภาพ การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นจุดเชื่อมโยงของความเข้าใจที่จะสามารถเกิดขึ้นจากบทบาทของ โรงเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนตามบริบทอย่างถูกต้องและเหมาะสม ปฏิสัมพันธ์ของ นักเรียนที่มีต่อการได้เข้าไปร่วมและสัมผัสการเรียนรู้จากกิจกรรมของชุมชนก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และสร้างโอกาสให้ได้เข้าไปเรียนรู้ นำไปสู่ความเข้าใจในบทบาททางสังคมในวัฒนธรรมของชุมชน และก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจและราบรื่นในอนาคต สอดคล้องกับ Wither (2000) ที่ได้ กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมโดยโรงเรียนจากการจัดให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนแก่นักเรียนในเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับ คนในชุมชน ซึ่งถือเป็นสมาชิกชุมชนเดียวกันที่มีเรื่องราวที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันและดำรงรักษาอัตลักษณ์ชุมชน จากการจัดการเรียนรู้จากการควบคุมให้ทุกคน เรียนในตอนแรก ส่งผลให้มีนักเรียนส่วนที่เกิดความอยากในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในเบื้องต้น และเมื่อเกิดความคุ้นเคยกับสถานที่ และบุคคลในชุมชน จากปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันในเบื้องต้นจะทำ ให้นักเรียนเกิดความกล้าที่จะเดินเข้าไปสู่การเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ในที่สุด

5.2.4 อภิปรายผลจากความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจาก หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการทำกิจกรรม ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม

นักเรียนมีความรู้สึกพึงพอใจ มีความสุข และสนุกสนานกับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำที่ได้นำเข้ามาจัดในโรงเรียน หลายคนตั้งใจที่ได้ทำกิจกรรม ใน “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน” แม้จะรู้สึกอ่อนบ้างในการสวมใส่แต่เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้ลองสวมใส่ผ้าไทยทรงดำ ได้เรียนรู้จากของจริง และได้แบ่งหน้าที่ในกลุ่มในการทำภารกิจให้เป็นไปตามโจทย์ที่กำหนด ซึ่งมีความท้าทายจึงรู้สึกชอบกิจกรรมนี้มาก ต่อมาใน “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า” ซึ่งเป็นการเรียนลักษณะเกม ทำให้เป็นการเรียนที่สนุก พร้อมกับการได้ความรู้ว่าในแต่ละประเพณี พิธีกรรมจะต้องใช้ผ้าอะไรบ้าง จากการฝึกสังเกตผ้าของจริง ถัดมาคือ “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอกไม้” นักเรียนหลายคนรู้สึกชอบเพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่เคยทำ จึงถือเป็นความรู้ใหม่ ๆ และตั้งใจที่ได้ทดลองทำ ส่วน “กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง” เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ให้ทุกคนได้ช่วยกันคิดและลงมือทำ ได้แลกเปลี่ยนและร่วมกันแสดงความคิดเห็น และช่วยกันทำงาน ได้รู้จักการยอมรับความคิดเห็นและพอใจกับผลงานที่ทำร่วมกันในกลุ่ม และสุดท้ายกับ “กิจกรรมคิดได้ ใจดี” นักเรียนเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถทำตามขั้นตอนได้ง่าย และได้ลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริง ซึ่งการได้ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เป็นอย่างดี รวมถึงการส่งเสริมให้มีการต่อยอดการออกแบบลวดลายจากแบบเดิมให้มีความแปลกใหม่ ทำให้ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ และรู้สึกพึงพอใจกับผลงานจากฝีมือของตนเอง

จากความคิดเห็นดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการจัดกิจกรรม จากหลักสูตร เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการทำ สนุก และมีความสุขกับกิจกรรมเนื่องจากเน้นให้ได้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ตรงจากการฝึกปฏิบัติ และมีรูปแบบกิจกรรมที่เน้นให้มีความสุข เป็นลักษณะการเรียนปนเล่นเพื่อดึงดูดความสนใจตามวัยของผู้เรียน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ฝึกให้มีการแบ่งภาระหน้าที่การทำงานในกลุ่มตามความถนัดและความสนใจ เรียนรู้การยอมรับและฝึกให้เกิดปฏิสัมพันธ์การพูดคุยกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่า ต้องมากกว่าการท่องจำตำรา เพื่อนำมาใช้เพียงทำข้อสอบให้ได้ แต่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ก้าวผ่านไปสู่การเป็นเนื้อหาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่

โดยสามารถนำไปปรับใช้ได้ในการดำรงชีวิตได้จริง จากรูปแบบการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติซึ่งเป็นนิยามของการเรียนรู้สมัยใหม่ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เผชิญกับการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เพราะในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติย่อมต้องมีการเรียนรู้ นอกจากนี้ทักษะด้านการเข้าสังคม การทำงานร่วมกับผู้อื่นก็สำคัญ เนื่องจากปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนส่งผลให้ต้องมีการติดต่อสื่อสารและเจรจาการปลุกจิตสำนึก ฝึกทักษะการเข้าสังคม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการที่ต้องปลูกฝังให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อวางแผนสู่การสร้างผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพและพร้อมที่ปรับตัวเพื่อร่วมงานได้กับทุกคน

นอกจากนี้เนื้อหาของกิจกรรมจากหลักสูตรยังเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชนนักเรียนเอง จึงถือเป็นเรื่องใกล้ตัวเพราะเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับนักเรียนโดยตรง ดังนั้นการได้เรียนรู้จากกิจกรรมครั้งนี้นอกจากเพื่อรู้แล้วยังถือเป็นการสร้างความคุ้นเคยให้นักเรียนกับวัฒนธรรมสอดแทรกการปลูกฝังความรู้ในแต่ละกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เห็นประโยชน์ คุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และในการได้สร้างสรรค์ผลงานสะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทำให้นักเรียนได้รู้ภาคภูมิใจและรู้สึกถึงการได้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ ดังนั้นการส่งเสริมเนื้อหาและการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับบริบทของวัฒนธรรมชุมชนของโรงเรียนจึงถือเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อนักเรียน จึงต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ต่อไปเพื่อให้นักเรียนที่เรียนจบในระบบการศึกษาสามารถมีความรู้ที่ถูกต้องร่วมกันตามบริบทของชุมชนตนเองได้ สอดคล้องกับ Wang (2004) ซึ่งกล่าวว่าการนำศิลปะพื้นบ้านให้มาเป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาของโรงเรียน ช่วยผู้เรียนได้เรียนรู้และมีมุมมองทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านที่กว้างขึ้น เพราะนักเรียนจะมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ และทดลองฝึกปฏิบัติ สถานศึกษาและครูควรมีการพัฒนาเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ ทัศนศิลป์ และการปฏิบัติงานศิลปะพื้นบ้าน เพื่อจัดเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน เพื่อเน้นให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างโรงเรียนที่จะผลิตนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะพื้นบ้าน และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง คืบสู่สังคมโดยมีบริบทที่ตรงกัน

2. ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

นักเรียนระบุว่าได้เรียนรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำจากการทำกิจกรรม โดยได้ทดลองสวมใส่จริงตามลักษณะการใช้งานผ้าทอไทยทรงดำแต่ละผืนตามวิถีชีวิตในอดีตตามภาพเก่า การใช้ผ้าในงานพิธีกรรมต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับลวดลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ และได้เรียนรู้รูปแบบการสร้างลวดลายในเทคนิคปะ การทำลายดอกจันทน์ ซึ่งเป็นการสร้างลวดลายที่เกิดจากการทับซ้อนกันของผ้า โดยเป็นกิจกรรมที่ให้ทดลองสร้างลวดลายอย่างง่าย ๆ จากการปะติดผ้าด้วยกาวโดยไม่ต้องเย็บ รวมถึงการได้รู้จักสังเกตลักษณะเฉพาะของผ้าทอในวัฒนธรรมไทยทรงดำจากการวาด เรียนรู้ถึงความ

แตกต่างของเนื้อผ้าแบบในอดีตกับปัจจุบัน ทราบประโยชน์และวิธีใช้สอยซึ่งบางอย่างไม่เคยทราบมาก่อน โดยเป็นความรู้ที่จำเป็นที่ต้องจดจำไว้ เพื่อรู้จักและสามารถนำความรู้ไปอธิบายให้ผู้อื่นทราบถึงลักษณะของ ผ้าทอไทยทรงดำแต่ละผืนได้ ได้รู้จักประวัติ ความเป็นมาของลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ และการนำลักษณะของลวดลายมาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์เป็นงานในรูปแบบใหม่ ๆ จากการใช้สีอะคริลิกในการพิมพ์ลวดลายบนผืนผ้าผ่านเทคนิคการฉลุลาย

จากความคิดเห็นดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่าความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยของจังหวัดสุพรรณบุรี มีเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษา จึงใช้การปรับรูปแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละด้านผ่านกิจกรรมที่เน้นทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในการใช้งานของผืนผ้า ความรู้ในด้านที่มาและรูปแบบลวดลาย การฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานลวดลายผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบดั้งเดิม รวมถึงการทดลองออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานโดยดึงเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าทอไทยทรงดำมาปรับประยุกต์เป็นงานในรูปแบบร่วมสมัย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ สามารถตอบสนองความต้องการด้านทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น ตรงกับความต้องการของผู้เรียนที่เป็นหนึ่งในสมาชิกทางวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อเกิดความรู้และเข้าใจก็จะนำไปสู่ความทราบซึ่งและคุณค่าของงานผ้าทอไทยทรงดำได้ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของทุกหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับ ญัตติฯ พร. ดอกจันทร์ (2555) ที่ได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรียมอันเร ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาสาระด้านที่อยู่ในท้องถิ่นส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ในวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองมากขึ้น เนื่องจากมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติ ทำให้ได้เรียนรู้เข้าใจ และเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเอง และภาคภูมิใจที่สามารถแสดงการแสดงพื้นบ้านเรียมอันเรและสามารถเป็นผู้ที่จะสืบทอดวัฒนธรรมได้ต่อไป

5.3. ข้อเสนอแนะ

5.3.1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรมีการส่งเสริมการจัดทำเอกสารเพื่อเป็นฐานข้อมูลภูมิปัญญาชุมชนและสร้างสื่อการเรียนรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำติดตั้งไว้ในแหล่งชุมชนทั่วหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดเป็นฐานข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาสำหรับผู้พบเห็นและสนใจ

2. สืบหาข้อมูลชุมชนด้านแหล่งการเรียนรู้ ที่ยังมีช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำสร้างผลงานและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกไปเรียนรู้ในสถานที่จริงและทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

3. ผู้บริหารและผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชน ด้านงบประมาณการจัดหาอุปกรณ์สำหรับสร้างงานด้านผ้าทอไทยทรงดำเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การจัดทำนโยบายส่งเสริมการใช้ผ้าทอไทยทรงดำตามในหลายโอกาสของโรงเรียนและชุมชน เช่น ในการออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ หรือการเดินทางในงานพิธีวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้คลุกคลีและคุ้นเคยกับวัฒนธรรมมากที่สุด

4. ในงานประจำปีของหมู่บ้าน ควรมีการจัดแสดงผลงานของนักเรียนโดยความร่วมมือของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมในชุมชน เป็นการเผยแพร่ให้ผู้ร่วมงานได้รับรู้และร่วมชื่นผลงานของลูกหลานชาวไทยทรงดำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภูมิใจและเห็นความสำคัญตระหนักถึงคุณค่าในตนเองที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของผู้สืบทอดวัฒนธรรม

5.3.2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรจะแบ่งไปตามลักษณะ เนื้อหาที่มีจุดเน้น ประกอบด้วย การสั่งสม การสืบสาน และการสร้างสรรค์ ตามลำดับ การสั่งสมเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเข้าใจที่มาและความสำคัญ การสืบสานเพื่อให้สามารถทำงานในรูปแบบเดิมตามขนบธรรมเนียมเดิมได้ แล้วจึงค่อยมาถึงการสร้างสรรค์เพื่อการพลิกแพลงให้เกิดสิ่งใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีฐานะเป็นผู้สืบสานวัฒนธรรมจากการรู้ในฐานเดิมที่สามารถสร้างงานในบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสมภายใต้แนวคิดของวัฒนธรรมเดิม

2. ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ด้านผ้าทอไทยทรงดำ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพจากการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญโดยตรง และส่งเสริมให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในขณะที่ปฏิบัติงาน

3. ควรมีการจัดกิจกรรมการจัดแสดงผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย เช่น กิจกรรมสัปดาห์ไทยทรงดำ ส่งเสริมการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพด้านฝีมือและความคิด

5.3.3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไปเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะฝีมือได้อย่างต่อเนื่อง

2. วิจัยเรื่องการบูรณาการเนื้อหาผ้าทอไทยทรงดำระหว่างกลุ่มสาระ เช่น กลุ่มสาระสังคม ศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมเน้นการสอนในด้านเนื้อหา ที่มาและความสำคัญ กลุ่มสาระการงาน อาชีพและเทคโนโลยี เน้นทักษะการฝึกปฏิบัติ การทอ การปัก การปะ และสร้างผลงาน และกลุ่มสาระศิลปะส่งเสริมด้านการออกแบบ เพื่อการพัฒนาผลงาน เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อมีการบูรณาการ เนื้อหาจะถูกแบ่งออกไปในหลายวิชาที่ผู้เรียนจะได้ศึกษาเนื้อหาในระยะเวลาเรียนยาวนานและรอบด้านมากยิ่งขึ้น

3. การทดลองนำหลักสูตรไปทดลองใช้อย่างเต็มรูปแบบเพื่อวัดและประเมินให้ได้ผลตอบรับมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ รุกขชาติ. (2541). **แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นศึกษานอกโรงเรียน สายอาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้านในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กรมวิชาการ. (2540). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมวิชาการ. (2545). **แผนภูมิหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). **แนวนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกระทรวงวัฒนธรรม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.ocac.go.th/document/information/information_2716.pdf [22 มีนาคม 2559].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **คู่มือหลักสูตรอาเซียน**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์และการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย. (2542). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี**. ม.ป.ท.
- กิตติกรรม นพอดมพันธ์. (2550). **หัตถกรรมผ้าทอพื้นบ้าน: กรณีศึกษาหัตถกรรมผ้าทอกลุ่มหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพมหานคร: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จงลักษณ์ ช่างปลั้ม. (2555). **การเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยเชิง จังหวัดสุพรรณบุรี: การเรียนรู้เพื่อการถ่ายทอดที่ยั่งยืน**. ศิลปวัฒนธรรม, ปี 33(กรกฎาคม 2555), 42-49.
- จิตรลดา เกิดเรือง. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), สาขาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- จวีร์วรรณ จันทลา และคณะ. (2554). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. วิจัยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ออลีนเพรส.
- ณรงค์ศักดิ์ ศรีวิสัย. (2545). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาทอผ้ากะเหรี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแม่ต๋อนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), สาขาวิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ณิศา พุกชะวัน. (2547). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา โดยใช้ DISCIPLINE-BASED ART EDUCATION เป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐญาพร ดอกจันทร์. (2555). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงเดือน อ่อนน่วม และศิศนา แคมมณี. (2548). การจัดการเรียนรู้บูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธำรง บัวศรี. (2531). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: เอร่าวัฒนาการพิมพ์.
- ธีรยุทธ์ มุลละออง. (2553). การศึกษาและพัฒนาเครื่องแต่งกายไทยทรงดำเพื่อธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขานวัตกรรมการออกแบบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- นฤตล จิตสกุล. (2554). แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เรือพนมพระ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นฤมล ทัพวงศ์. (2548). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: เจริญรัตน์พรินท์ตั้ง.
- นิคม ชมภูหลง. (2542). การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (ฉบับปรับปรุง). มหาสารคาม: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม.
- นิยม ออไอศูรย์. (2539). การศึกษาการสืบทอดงานศิลปะผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำ ในจังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภา.
- บุญมี เณรยอด. (2531). **หลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเสริม ดินตะสุวรรณ. (2545). **ศึกษาผ้าและเครื่องนุ่งห่มของชาวไทยทรงดำ ตำบลหนองปร่ง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), ภาควิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ประทีพ ทองเหลือ. (2552). **การออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำ จังหวัดสุพรรณบุรี กรณีศึกษา: ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พันธวิทย์ ยืนยิ่ง. (2543). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นงานหัตถกรรมพื้นบ้านการทำเม็ดปะเก้อมเงิน ของชุมชนบ้านสตอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดการศึกษา จังหวัดสุรินทร์**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พิรมาลย์ บุญธรรม. (2544). **ความคิดเห็นของชาวไทยทรงดำเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายในพิธีกรรม: กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดนครปฐม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขา คหกรรมศาสตร์ศึกษา ภาควิชาอาชีพศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, นครปฐม.
- ภาชิต สุโพธิ์. (2547). **การใช้แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติบริเวณโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- มณฑิชา ชนะสิทธิ์. (2539). **การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ประถมศึกษาในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสงขลา**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), ภาควิชาการ ประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- มนู อุดมเวช. (2547). **ประวัติศาสตร์ไทยดำในประเทศไทย**. รายงานวิจัย, คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- มนู อุดมเวช และคณะ. (2537). **ผ้าไทดำกับการอพยพ**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- มานิตา เชื้ออนันต์. (2541). **ภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นชาวลาวโซ่ง บ้านดอนมะเกลือ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

- รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2535). **การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในภาคกลางตอนล่าง.** (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุขฎฐิบัณฑิต), สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- วราภัย ใจมั่น. (2553). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การทอผ้าลายตาจัก สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดกาญจนบุรี.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- วัชรินทร์ ฐิติอดิตย์. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้การเรียนรู้เชิงบูรณาการ.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎฐิบัณฑิต), สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ ความเป็นผู้นำทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วารุณี โอสธารมย์. (2547). **เมืองสุพรรณ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร: ส.เจริญการพิมพ์.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: สานต่อที่ท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทเซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน: ภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สถาบันวัฒนธรรมภูมิภาคตะวันตก. (2540). **ลาวโซ่ง การแต่งกาย ประเพณี ความเชื่อ.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สน วัฒนสิน. (2544). **การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.** (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2540). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์: ไทยโซ่ง.** กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิกจำกัด.
- สันติ บางอ้อ. (2546). **การพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- สำลี ทองธิว. (2544). **การศึกษากับความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุมิตร คุณานุกร. (2533). **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุริยา เหมตะศิลป์. (ม.ป.ป.). **ศึกษาศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- หัตยา เจียมศักดิ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของอำเภอหาดง จังหวัดเชียงใหม่**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อชิรญาณ์ อินตะแสน. (2559). **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทลื้อ จังหวัดน่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- อาทิตยา พิเชษฐพันธ์. (2548). **ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่**. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- อาทิตย์ โพธิ์สีทอง. (2551). **การเล่นคอนฟ่อนแคนของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี**. สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, นครปฐม.
- อำไพ หรคุณารักษ์. (2550). **ความรู้เพื่อประชาชน ชุดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ลำดับที่ 1 คิด มอง คาดการณ์ เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริษัทไทย**. นนทบุรี: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). **หลักสูตรท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพัฒนา.

ภาษาอังกฤษ

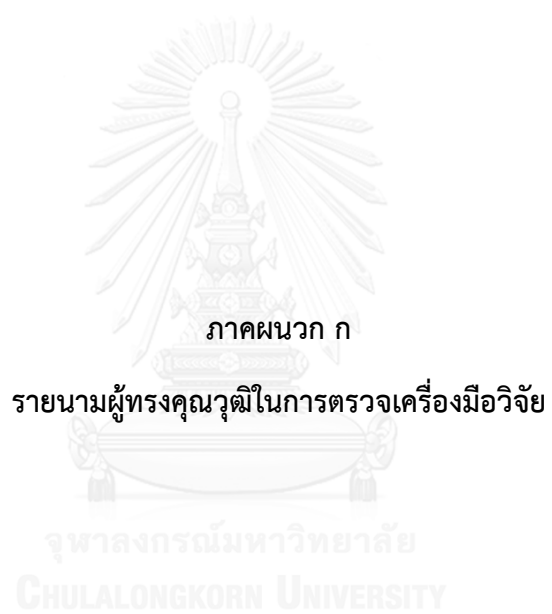
- Bloom, B. S. (1956). **Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook I**. New York: Longman.
- Gordon, K. G. (1983). **A Theoretical Model For Teaching Folk Art in The Art Education Setting**. Oregon: University of Oregon.
- Lin, P. (2001). **Cultural Identity and Ethic Representation in Arts Education: Case Studies of Taiwanese Festivals in Canada**. Dissertation Abstracts International, 21(July 2001).
- Lowenfeld, V. (1957). **Creative and Mental Growth**. New York: The MacMillan Co.

- Lynn, S. (2001). **But I'm Not an Artist: Beginning Elementary Generalist Teachers Constructing Art Teaching Practices from Beliefs About ability to Create Art.** *Dissertation Abstracts Internation*, 21(July 2001).
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). **Framework for 21st Century Learning.** [online]. Available from: http://www.21stcenturyskills.org/documents/framework_flyer_updated_april_2009.pdf [2016 May 28]
- Taba Hilda. (1962). *Curriculum Development: throy and Practice.* NewYork: Harcourt Brace and World.
- Tyler, R. W. (1950). *Basic Principles of curriculum and Instruction.* Chicago: The University of Chicago press.
- Wang, C. (2004). **Investigating acultural Product : Folk Art in K-12 Art Curricula.** [online]. Available from: <http://www.UMI ProQuest Digital Dissertations/AAT3159577.com> [2016 May 8].
- Wither, S. E. (2000). **Local curriculum Development and Place-Based Eduction.** [online]. Available from: <http://www.UMI ProQuest Digital Dissertations/AAT2989905.com> [2016 April 8]

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ-สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา
 วุฒิการศึกษา ปร.ด. การออกแบบผลิตภัณฑ์
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ
 หน่วยงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

2. ชื่อ-สกุล อาจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. วิทยาศาสตร์ศึกษา
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 หน่วยงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ชื่อ-สกุล อาจารย์สุชาติ ทองสีมา
 วุฒิการศึกษา ค.ม. ศิลปศึกษา
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
 หน่วยงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ- สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิสิกกา วรรณจันทร์
ตำแหน่ง คณบดีคณะวัฒนธรรมศาสตร์
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ความเชี่ยวชาญ วัฒนธรรม, ผ้า, การออกแบบผลิตภัณฑ์
ประสบการณ์ทำงาน 30 ปี
2. ชื่อ- สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิศัย์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
หน่วยงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ความเชี่ยวชาญ ศิลปศึกษา, ศิลปะพื้นบ้าน, ภูมิปัญญาไทย
ประสบการณ์ทำงาน 26 ปี
3. ชื่อ- สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์
ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายบริหารและการวางแผน คณะศิลปกรรมศาสตร์
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ความเชี่ยวชาญ ผ้าและสิ่งทอ
ประสบการณ์ทำงาน 17 ปี

แบบสอบถามความคิดเห็น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

(สำหรับครูศิลปะ)

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย
ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] ตามความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ [] 1. ชาย [] 2. หญิง
2. อายุ [] 1. 21-30 ปี [] 2. 31-40 ปี [] 3. 41-50 ปี
[] 4. 51-60 ปี [] 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด [] 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี [] 2. ปริญญาตรี [] 3. ปริญญาโท
[] 4. ปริญญาเอก [] 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. สาขา/วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา.....
สถาบันการศึกษา
5. สถานภาพการทำงาน [] 1. ครูประจำชั้นที่สอนวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์)
[] 2. ครูประจำชั้นที่สอนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) และวิชาอื่นๆ (โปรดระบุ)
.....
[] 3. ครูผู้สอนวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์)
[] 4. ผู้บริหารโรงเรียน
[] 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ประสบการณ์สอน 1. ต่ำกว่า 10 ปี 2. 10-20 ปี
 3. 21-30 ปี 4. 31 ปี ขึ้นไป

7. ปัจจุบันท่านจัดการเรียนการสอนในระดับใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. มัธยมศึกษาปีที่ 1 2. มัธยมศึกษาปีที่ 2
 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3 4. มัธยมศึกษาปีที่ 4
 5. มัธยมศึกษาปีที่ 5 6. มัธยมศึกษาปีที่ 6
 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. วิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่ท่านจัดการเรียนการสอน เน้นเนื้อหาด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ประวัติศาสตร์ศิลป์
 2. สุนทรียศาสตร์
 3. การปฏิบัติงานศิลปะ
 4. การวิจารณ์งานศิลปะ
 5. บูรณาการจากทั้ง 4 ข้อด้านบน
 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ปัจจุบันโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงาน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

1. มี ได้แก่ 1. วิชา.....ระดับชั้น.....
2. วิชา.....ระดับชั้น.....
3. วิชา.....ระดับชั้น.....
4. วิชา.....ระดับชั้น.....
5. วิชา.....ระดับชั้น.....
 2. ไม่มีการจัดการเรียนการสอน

10. ท่านได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนยอมรับและเห็นคุณค่าถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์จังหวัดสุพรรณบุรี โดยเฉพาะด้านความหลากหลายทางเชื้อชาติ ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างไร

.....
.....
.....

11. ท่านสนับสนุนการใช้ผ้าทอพื้นเมืองในชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไร

- [] 1. สนับสนุนมาก ใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน
- [] 2. สนับสนุนบ้าง ใช้บ่อยครั้งในโอกาสสำคัญ
- [] 3. สนับสนุนน้อย ใช้เมื่อมีความจำเป็นในโอกาสสำคัญ
- [] 4. ไม่สนับสนุน ไม่ใช้เลย
- [] 5. อื่นๆ (โปรดระบุ)

12. ท่านรู้จักผ้าทอไทยทรงดำหรือไม่ อย่างไร

- [] 1. รู้จัก เคยใช้
- [] 2. รู้จัก ไม่เคยใช้
- [] 3. ไม่รู้จัก ไม่เคยใช้

13. ท่านเคยใช้ผ้าทอไทยทรงดำในกิจกรรมการเรียนการสอนท่านหรือไม่ อย่างไร

- [] 1. เคยใช้ ในการสอนเรื่อง.....
-
-
- [] 2. ไม่เคยใช้

14. ท่านคิดว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่

- [] 1. ควรจัด
- เหตุผล
-
-
- [] 2. ไม่ควรจัด
- เหตุผล
-
-

15. ท่านคิดว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยหรือไม่

1. ควรจัด

เหตุผล

.....

.....

2. ไม่ควรจัด

เหตุผล

.....

.....

16. ท่านคิดว่าควรใช้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ควร ในทักษะด้าน

1. ทักษะด้านเนื้อหา จากการปฏิบัติ

2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน

3. ทักษะด้านการเรียนรู้

4. ทักษะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

2. ไม่ควร เพราะ

.....

CHULALONGKORN UNIVERSITY

17. ท่านคิดว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรีอย่างไร

1. จัดเป็นรายวิชาบังคับ

เหตุผล

.....

2. จัดเป็นรายวิชาเลือก

เหตุผล

.....

3. อื่นๆ (โปรดระบุ)

เหตุผล

.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านข้อมูล สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. ด้านการกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
<p>1.ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมดังต่อไปนี้</p> <p>1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ และประวัติศาสตร์ชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรีได้พอสังเขปและอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้</p>					
2. ศึกษาวิธีการทอผ้า จากช่างทอผ้า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในชุมชนและท้องถิ่น					
3. ฝึกทักษะการทอผ้าและสามารถประยุกต์สร้างลวดลายในผ้าทอไทยทรงดำตามแนวคิดของตนเองได้					
4. มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการทอและเทคนิคสร้างลวดลายของผ้าทอไทยทรงดำ					
5. แยกแยะลวดลาย และเทคนิคการสร้างสรรค์ของผ้าทอไทยทรงดำได้					
6. อธิบายอัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำได้ และเปรียบเทียบความแตกต่างของผ้าทอจากแหล่งอื่นได้					
7. สามารถนำทักษะด้านศิลปะ เช่น การออกแบบ มาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในรูปแบบประยุกต์พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ					
8. มีความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม					
9. บอกคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำได้ชีวิตประจำวันตามบริบทร่วมสมัยได้อย่างเหมาะสม					
10. มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำของหวัดสุพรรณบุรี					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2. ด้านการกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยสารระดังต่อไปนี้ 1. ประวัติความเป็นมา คติความเชื่อ ประเพณี การทอผ้า และการแต่งกายของชาวไทยทรงดำในจังหวัดสุพรรณบุรี					
2. เอกลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำ					
3. ความสำคัญ คุณค่า ความเชื่อ หน้าที่และประโยชน์ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำที่มีต่อชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และชีวิตประจำวัน					
4. แนวคิดในการใช้สีและลวดลายในการออกแบบเพื่อประดับตกแต่งบนเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอของชาวไทยทรงดำ					
5. วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบสำหรับทอผ้าของชาวไทยทรงดำจากสภาพแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น					
6. ขั้นตอนและวิธีการทอผ้า และการสร้างลวดลายด้วยเทคนิคต่าง ๆ					
7. วิธีการทอผ้าและการสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของช่างทอผ้า					
8. แนวทางในการอนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อสืบทอดผ้าทอไทยทรงดำ จังหวัดสุพรรณบุรี					
9. แนวคิดในการประยุกต์ผ้าทอไทยทรงดำมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน 1. ศึกษา รวบรวมประวัติและความเป็นมาของผ้าทอไทยทรงดำ จากการสำรวจผ่านเอกสาร ฐานข้อมูลออนไลน์ สื่อการเรียนรู้ สื่อทัศนูปกรณ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดีทัศน์ Power point					
2. ทักตนศึกษาแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ไทยทรงดำ ในท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ และศูนย์อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยทรงดำ					
3. รวบรวมลวดลายของผ้าที่ตนเองพบเห็นหรือรู้จักในท้องถิ่น พร้อมระบุข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา หรือสอบถามผู้รู้ ผู้ปกครอง หรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์					
4. เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำมาให้ความรู้ในสถานศึกษา					
5. ศึกษากระบวนการผลิตและทอผ้าของชาวไทยทรงดำ จากผู้เชี่ยวชาญในชุมชน					
6. ฝึกพื้นฐานการทอหรือสร้างลายผ้าทอไทยทรงดำขั้นพื้นฐาน จากปราชญ์ชาวบ้าน ช่างทอหรือผู้รู้ในท้องถิ่น					
7. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านความงาม และความเชื่อที่แฝงอยู่ในผ้าทอไทยทรงดำ					
8. วิเคราะห์ลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำ ด้านสี ลวดลาย และ บทบาทความนิยมของการใช้ผ้าทอไทยทรงดำจากอดีตถึงปัจจุบัน และจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลของภูมิปัญญาชุมชน					
9. ออกแบบลวดลายผ้าทอไทยทรงดำตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
10. ออกแบบผ้าทอไทยทรงดำด้วยตนเอง พร้อมเขียนแนวคิด เทคนิคการทำและลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริงภายใต้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น					
11. อภิปราย ระดมความคิดและสรุปผลการเรียนรู้ พร้อมนำเสนอความสำคัญ และการประยุกต์ใช้ ผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวัน					
12. เปรียบเทียบลักษณะของผ้าทอไทยทรงดำในจังหวัด สุพรรณบุรีกับผ้าทอไทยทรงดำในแหล่งอื่น ๆ					
13. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งผลิต แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ ในการทอผ้าไทยทรงดำที่อยู่ภายในชุมชน					
14. จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมแสดงผลงานการออกแบบลวดลาย และโครงการการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้รูปแบบผ้าทอไทยทรงดำมา ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทที่ร่วมสมัย					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4. ด้านการวัดและประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตร					
1. อธิบายประวัติความเป็นมาของผ้าทอชาวไทยทรงดำ ภายในท้องถิ่นของตนเอง และระบุทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการผลิตผลงานได้					
2. อธิบายประเภท คุณค่า ประโยชน์ หน้าที่ใช้สอยของ ผ้าทอ ชาวไทยทรงดำได้					
3. อธิบายความหมายของสี ลวดลาย และเทคนิค บนเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์จากผ้าทอชาวไทยทรงดำได้					
4. อธิบายลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอชาวไทยทรงดำ และสามารถเปรียบเทียบกับผ้าทอพื้นเมืองจากแหล่งอื่น ๆ ได้					
5. ออกแบบผ้าทอชาวไทยทรงดำในแบบประยุกต์ เช่น การ ออกแบบผลิตภัณฑ์ชาวไทยทรงดำแบบร่วมสมัย พร้อมทั้งนำเสนอ แนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ					
6. นำเสนอแนวคิดในการออกแบบที่แสดงอัตลักษณ์และคุณค่า ความงามของผ้าทอลายไทยทรงดำจากแนวคิดของตนเอง					
7. นำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองและจาก การเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการเรียน วิชาศิลปะ เรื่อง ผ้าทอชาวไทยทรงดำ พร้อมระบุปัญหาและ อุปสรรคที่เกิดขึ้น					
8. แสดงการประยุกต์ใช้ผ้าทอชาวไทยทรงดำ หรือลวดลายมา ประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก หรือสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ได้					
9. ประเมินตนเองและประเมินสมาชิกภายในกลุ่ม ในด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ในการเรียนได้					
10. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และพัฒนา ผ้าทอชาวไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัยได้อย่างอิสระและ สร้างสรรค์					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

(สำหรับปราชญ์ชาวบ้านและช่างด้านผ้าทอไทยทรงดำ)

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ สัมภาษณ์เกี่ยวกับการผลิตผ้าทอไทยทรงดำ การถ่ายทอดภูมิปัญญา ความสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำและการนำเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอน การวัดและประเมินผล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์

ผู้วิจัย

นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

สถานที่ทำงาน/ที่อยู่

ตำแหน่ง

อาชีพ.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดเวลา.....

1. เพศ [] 1. ชาย [] 2. หญิง

2. อายุปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

4. สาขา/วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

สถาบันการศึกษา

5. ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับผ้าไทยทรงดำ ปี

6. ความเชี่ยวชาญด้านผ้าทอไทยทรงดำ (การกรอด้วย การย้อมสี การทอ การเย็บประดับตกแต่งลวดลาย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านเคยเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าหรือศิลปะหรือไม่

ไม่เคย

เคย จำนวน ครั้ง รายละเอียดดังนี้

.....

.....

.....

.....

8. ท่านเคยถ่ายทอดหรือสอนการทอผ้า หรือการสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำหรือไม่

ไม่เคย

เคย ได้แก่ (ระบุเนื้อหาที่ถ่ายทอด)

.....

.....

.....

สถานที่สอน

ระดับที่สอน

ระยะเวลาที่สอน

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การผลิตผ้าทอไทยทรงดำ การถ่ายทอดภูมิปัญญาและความสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำ และการนำเนื้อหาเรื่องผ้าทอไทยทรงดำไปจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

1. ท่านทอผ้าได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีจุดมุ่งหมายในการทอผ้าไทยทรงดำเพื่ออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผ้าทอไทยทรงดำมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวไทยทรงดำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. คุณสมบัติสำคัญของผู้ที่จะทอผ้าของชาวไทยทรงดำคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. วัสดุอุปกรณ์ที่ท่านนำมาใช้ทอผ้าได้มาจากที่ใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ขั้นตอนการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านมีเกณฑ์การพิจารณาผ้าทอไทยทรงดำที่มีความงาม และสมบูรณ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าผ้าทอของชาวไทยทรงดำแตกต่างจากผ้าทอจากแหล่งอื่นหรือต่างจากผ้าที่สวมใส่ในสมัยใหม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าในปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคของการทอผ้าของชาวไทยทรงดำในสุพรรณบุรีคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรีหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. ท่านคิดว่าเด็กในระดับใดสามารถเรียนรู้กระบวนการทอผ้าได้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] ประถมศึกษา
 [] มัธยมศึกษาตอนต้น
 [] มัธยมศึกษาตอนปลาย
 [] อุดมศึกษา
 [] อื่นๆ (โปรดระบุ).....

เพราะเหตุใด

.....

12. ท่านคิดว่าหากนำเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ไปจัดการเรียนการสอน ควรสอนในด้านใด

- [] ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และความเชื่อของผ้าทอไทยทรงดำ
 [] ด้านคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำ
 [] ด้านทักษะการปฏิบัติ ขั้นตอนการทอและสร้างลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ
 [] ด้านอื่นๆ ได้แก่

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

13. ท่านคิดว่าการเข้ามาเรียนรู้การทอผ้า ควรเริ่มต้นจากอะไร ใครควรเป็นผู้ดูแลสนับสนุนในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ

.....

14. ชุมชนของท่านมีแหล่งการศึกษาหาความรู้เรื่องผ้าทอไทยทรงดำเพิ่มเติมนอกชั้นเรียนหรือไม่

- [] มี ได้แก่.....
 [] ไม่มี ท่านคิดว่ามีวิธีการอย่างไรเพื่อให้นักเรียนได้หาความรู้นอกห้องเรียน

.....

15. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

.....

.....

16. ท่านคิดว่าหากพัฒนาผ้าทอไทยทรงดำให้เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบร่วมสมัย จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำได้มากขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

17. ท่านคิดว่ามีวิธีการใดที่ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

(สำหรับผู้ประกอบการ)

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ปัจจัยของผู้บริโภคที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอน การวัดและประเมินผล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์

ผู้วิจัย

นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ภูมิลำเนา

ชื่อกิจการ.....

ลักษณะผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย

..... วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดเวลา.....

1. เพศ [] 1. ชาย [] 2. หญิง

2. อายุ

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

4. สาขา/วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา

สถาบันการศึกษา

5. ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ ปี (หากมี)

6. ท่านสามารถทอผ้า หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำหรือไม่

[] ไม่ได้

[] ได้ ได้แก่ (ระบุผลิตภัณฑ์ที่สามารถทำได้)

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ สัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ
 ไทยทรงดำ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ปัจจัยของผู้บริโภคที่มีผลต่อ
 การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

1. ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอไทยทรงดำที่ท่านจัดจำหน่ายมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ท่านจัดจำหน่าย มีรูปแบบลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

รูปแบบดั้งเดิม

รูปแบบประยุกต์

หากจำหน่ายทั้ง 2 ประเภท รูปแบบใดเป็นที่นิยมของลูกค้ามากกว่ากัน เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. ช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำของท่าน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

มีสถานที่ตั้งประจำ

ออกงานจัดแสดงสินค้า

ช่องทางออนไลน์

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. กลุ่มลูกค้าที่สนใจผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำมากที่สุดคือคนช่วงวัยใด

1. 21-30 ปี

2. 31-40 ปี

3. 41-50 ปี

4. 51-60 ปี

5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. เพราะเหตุใดท่านจึงสนใจจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

.....

.....

6. ช่องว่างทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำมีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

7. ปัจจุบันบุคลากรผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำในด้านใดที่มีความขาดแคลน

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรผลิตนักเรียนให้ออกมามีลักษณะใดเพื่อสนับสนุนให้แวดวงผ้าทอไทยทรงดำยังคงมีที่ยืนในยุคสมัยปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าผ้าทอไทยทรงดำที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ จะสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

11. ท่านคิดว่ามีวิธีการใดที่ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

.....

.....

12. ท่านคิดว่าแนวโน้มในอนาคตของผ้าทอไทยทรงดำจะเป็น หรือควรพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

(สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ สถานภาพ และความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำ ความรู้และความคุ้นเคยเกี่ยวกับภูมิปัญญา ประสบการณ์การเผยแพร่และการเรียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ ผ้าทอไทยทรงดำ ความต้องการในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมเรียนรู้และสื่อการสอน การประเมินผล เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอน การวัดและประเมินผล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์

ผู้วิจัย

นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

- ศึกษาอยู่ในระดับชั้น [] 1. มัธยมศึกษาปีที่ 1
 [] 2. มัธยมศึกษาปีที่ 2
 [] 3. มัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียน.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดเวลา.....

1. เพศ [] 1. ชาย [] 2. หญิง

2. อายุปี

3. ครอบครัวฝ่ายใดที่มีเชื้อสายเป็นชาวไทยทรงดำ

- [] 1. บิดา [] 2. มารดา
 [] 3. ทั้งบิดาและมารดา [] 4. อื่นๆ

4. ผ้าทอไทยทรงดำที่นักเรียนรู้จักและเคยเห็น มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. นักเรียนเคยสวมใส่ชุดไทยทรงดำหรือไม่

- [] ไม่เคย
 [] เคย (ในโอกาสหรือในงานใดบ้าง)

.....

.....

.....

.....

6. นักเรียนเคยเรียนวิชาที่เกี่ยวกับไทยทรงดำ หรือไม่

ไม่เคย

เคย ได้แก่ (ระบุรายวิชา)

.....

.....

.....

สถานที่เรียน

ระดับชั้นที่เรียน

ระยะเวลาที่เรียน (คาบ/ต่อสัปดาห์)

7. นักเรียนเคยทอผ้า หรือการสร้างผลงานจากผ้าทอไทยทรงดำหรือไม่

ไม่เคย

เคย ได้แก่ (ระบุรายวิชา)

.....

.....

.....

สถานที่เรียน

ระดับชั้นที่เรียน

ระยะเวลาที่เรียน (คาบ/ต่อสัปดาห์)

ตอนที่ 2 ข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับผ้าทอชาวไทยทรงดำ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ สถานภาพและความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านผ้าทอไทยทรงดำ ความรู้และความคุ้นเคยเกี่ยวกับภูมิปัญญา ประสบการณ์การเผยแพร่และการเรียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำ ความต้องการในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมเรียนรู้และสื่อการสอน การประเมินผล เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ในจังหวัดสุพรรณบุรี

1. ผ้าทอไทยทรงดำ คืออะไร

.....

.....

.....

.....

2. ที่บ้านของนักเรียนมีผ้าทอไทยทรงดำหรือไม่

[] ไม่มี

[] มี ได้แก่ (ผ้าทอไทยทรงดำที่มีใช้สำหรับทำอะไรบ้าง)

.....

.....

.....

3. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

4. นักเรียนมีคิดว่าผ้าทอไทยทรงดำมีความแตกต่างจากผ้าทั่วไปอย่างไร

.....

.....

5. หากนักเรียนมีโอกาสได้เรียนเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย นักเรียนต้องการให้มีเนื้อหาการสอนในด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และความเชื่อของผ้าทอไทยทรงดำ
- ด้านคุณค่าความงาม ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอไทยทรงดำ
- ด้านทักษะการปฏิบัติ การทอและสร้างลวดลายผ้าทอไทยทรงดำ
- การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่สามารถใช้งานได้กับยุคปัจจุบัน
- ด้านอื่นๆ ได้แก่.....

6. นักเรียนอยากให้กิจกรรมการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย มีกิจกรรมลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การฟังบรรยาย
- การสาธิตการสร้างงาน
- การทัศนศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้
- การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- การลงมือปฏิบัติงานจริง
- ด้านอื่นๆ ได้แก่.....

7. นักเรียนคิดว่าสื่อการเรียนการสอนในเรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ควรเป็นสื่อการสอนแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- Power point
- ผลงานสำเร็จ/ชิ้นงานตัวอย่าง
- สื่อวีดิทัศน์/การ์ตูน
- บอร์ดขั้นตอนการทำงาน
- Infographic (ภาพหรือกราฟิกซึ่งบ่งชี้ถึงข้อมูล ที่มีการย่อข้อมูลให้อ่านง่าย เข้าใจเร็ว)
- เว็บไซต์
- อื่นๆ ได้แก่

8. นักเรียนคิดว่าในการตรวจประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของควรเป็นแบบใด

[] ครูผู้สอนเป็นผู้ตรวจจากผลงานจริง ให้คะแนนจากการทำแบบทดสอบ หรือการสังเกต พฤติกรรมในการทำกิจกรรมของนักเรียน เป็นต้น

[] นักเรียนมีส่วนร่วมในการให้คะแนนจากการทำกิจกรรมและสร้างสรรค์ผลงาน

9. นักเรียนคิดว่าการเรียนวิชาศิลปะ เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย จะมีประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

10. นักเรียนคิดว่าควรทำอะไรให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

11. นักเรียนคิดว่าผ้าทอไทยทรงดำไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เช่น กระเป๋าสตางค์ ถุงผ้า กล่อง ดินสอ ปลอกโทรศัพท์มือถือ นาฬิกา เป็นต้น จะทำให้คนรุ่นใหม่ สนใจผ้าทอไทยทรงดำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

12. นักเรียนคิดว่าวิธีการใดที่จะทำให้คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของผ้าทอไทยทรงดำ

.....

.....

.....

แบบประเมินหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

(สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)

คำชี้แจง แบบประเมินหลักสูตรฉบับนี้มี 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านบริบท ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

ด้านกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านผลกระทบ ได้แก่ ด้านการยอมรับจากชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรับรองหลักสูตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมินหลักสูตร

ชื่อ-สกุล (ผู้เชี่ยวชาญ).....

ตำแหน่ง

ความเชี่ยวชาญด้าน

วุฒิการศึกษา

สถาบัน

ประสบการณ์ทำงานปี

สถานที่ทำงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1.) ด้านบริบท					
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
1. มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และนำไปสู่การปฏิบัติได้					
2. มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
3. ส่งเสริมผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ					
4. ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน					
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมในท้องถิ่น					
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ต่อยอดความคิดจากภูมิปัญญาตาม บริบทร่วมสมัย					
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน					
โครงสร้างหลักสูตร					
9. โครงสร้างรายวิชาประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ เวลาเรียน และคะแนนที่เหมาะสม					
10. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ชัดเจน ครอบคลุมมาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และสาระสำคัญ					
11. มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ ที่อยู่ในหน่วยเดียวกัน มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน เหมาะสม					
12. สาระการเรียนรู้ครบทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
13. กำหนดการประเมินตามสภาพจริง สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้					
14. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด พัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย อันเกิดจากภาระงาน/การสร้างงาน					
15. ประเด็นการประเมินสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด					
16. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
2.) ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้					
1. มีเอกสารหลักสูตร					
2. มีและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษารวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม					
3. มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
4. มีวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอน อย่างเหมาะสม					
เวลาเรียน					
5. จำนวนเนื้อหาเวลาเรียนเหมาะสม					
3.) ด้านกระบวนการ การวางแผน					
1. เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตร					
2. ชุมชนให้ความร่วมมือในการวางแผนการจัดการศึกษา					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3. นำหลักสูตรแกนกลางมากำหนดโครงสร้างรายวิชา และ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้					
4. แผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร					
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
5. ฝึกให้ผู้เรียนได้วางแผนและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
6. กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการ เรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 - ทักษะด้านเนื้อหาและการปฏิบัติ - ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน - ทักษะด้านการเรียนรู้ - ทักษะด้านสารสนเทศ					
7. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทร่วมสมัย					
8. ชุมชนและโรงเรียนสนับสนุนให้ประชาชนชาวบ้านมีบทบาท ในกระบวนการจัดการเรียนรู้					
9. มุ่งให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ รักและหวง แหนภูมิปัญญาท้องถิ่น					
การวัดและประเมินผล					
10. การวัดและประเมินผลเหมาะสมตามกิจกรรม					
11. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
12. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล					
13. ใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริง					
4.) ด้านผลผลิต ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมโครงงานกลุ่มร่วมกัน และปฏิบัติชิ้นงานของตนเองได้					

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรับรองหลักสูตร

จากการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี จึงมีความเห็นว่า

- หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้
- หลักสูตรมียังขาดความสมบูรณ์ ความนำไปปรับปรุงแก้ไข รายละเอียด ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

วันที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

วิชา ศ21101 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 1

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ผ้าทอไทยทรงดำคืออะไร ?

เรื่อง สวมใส่ได้ ใช้งานเป็น

วัน พุธ ที่ 31 พฤษภาคม 2560 คาบเรียนที่ 5 เวลา 13.00-13.50 น. จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

ผู้รับผิดชอบ นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ
และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก
ความคิด ตองานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ

ศ.1.1 ม.1/5 ออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์หรือกราฟิกอื่น ๆ ในการนำเสนอข้อมูล

สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เขาใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เปนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 ระบุและบรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ของชาติ
และของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ศ.1.1 ม.1/2 ระบุและเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ของภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย

ทักษะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและ

ความสามารถในการ

ทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พุทธิพิสัย : อธิบายระบุชื่อและการใช้งานของผ้าไทยทรงดำได้
2. ทักษะพิสัย : สามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายถูกต้อง และจัดทำทางเพื่อถ่ายภาพได้
เหมือนตาม
ภาพต้นแบบ
3. จิตพิสัย : มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา

สาระสำคัญ

รู้จักผ้าทอไทยทรงดำ สามารถเลือกใช้ และนุ่งห่มได้ถูกวิธี ทั้งรูปแบบการนุ่งในชีวิตประจำวัน (แบบในอดีต) และการใช้งานเฉพาะในงานพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมที่กำหนด

วิธีการสอน

☒ การสอนแบบอธิบาย	☒ การสอนแบบทดลอง	☒ การสอนแบบมีส่วนร่วม
☐ การสอนแบบบูรณาการ	☐ การสอนแบบอภิปราย	☐ การสอนแบบโครงงาน
☐ การสอนแบบ Mapping	☐ การสอนแบบนิรนัย	☐ การสอนแบบอุปนัย
- กระบวนการทางความคิดรวบยอด ทักษะการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม

ชิ้นงาน/ภาระงาน (หลักฐานร่องรอยแสดงความรู้)

ภาพถ่ายเลียนแบบภาพถ่ายเก่าชาวไทยทรงดำของ “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน”

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ♦ ครูผู้สอนพานักเรียนลงมาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน (หาสถานที่ได้ร่มไม้)
- ♦ ครูผู้สอนกล่าวแนะนำตัว และหยิบภาพถ่ายขึ้นมา 1 ใบ พร้อมให้นักเรียนลองสังเกตลักษณะการแต่งกายของคนในภาพ
- ♦ ครูผู้สอนร่วมแสดงความคิดเห็นกับนักเรียนเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำว่ามีอะไรบ้าง และสอบถามว่ามีใครรู้จักชื่อเรียกบ้าง และใครสวมใส่เป็นบ้าง

ขั้นสอน

- ♦ ครูผู้สอนนำงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแต่ละชิ้นมาวิธีการสวมใส่ให้นักเรียนดู เพื่อให้ นักเรียนได้รู้จักไปใช้ในการทำกิจกรรมต่อไป
- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน” โดยจับกลุ่ม 6-7 คน จากนั้น อธิบายรายละเอียดของกิจกรรม ซึ่งจะให้ทุกกลุ่ม สวมใส่เครื่องแต่งกายชุดไทยทรงดำ จัดท่าทางและอุปกรณ์ประกอบ เพื่อถ่ายภาพเลียนแบบภาพถ่ายตามที่กลุ่มตนเองได้รับให้ เหมือนที่สุด โดยจะทำที่ละกลุ่มเรียงตามหมายเลขประจำภาพ แต่ละกลุ่มจะมีเวลา 5 นาทีในการทำการกิจ
- ♦ ครูผู้สอนแจกรูปภาพเก่าชาวไทยทรงดำในอดีตซึ่งจะมีหมายเลขประจำภาพ โดยการแจกภาพให้แต่ละกลุ่ม ให้ครูเป็นผู้พิจารณาเลือกภาพให้แต่ละกลุ่มตามความเหมาะสม เช่น หาก รูปถ่ายเป็นภาพผู้ชาย ก็ให้ภาพนั้นกับกลุ่มที่มีผู้ชายเป็นสมาชิก เป็นต้น
- ♦ ให้นักเรียนสังเกตดูภาพของกลุ่มตัวเองว่าต้องสวมใส่อะไรและโพสท่าอย่างไร และตกลง หน้าทีกันในกลุ่มว่าใครจะทำหน้าที่ นายแบบ/นางแบบ ช่างกล้อง คนแต่งตัว คนจัดท่า คนหาโลเคชั่นและอุปกรณ์ประกอบ
- ♦ กลุ่มแรกเริ่มทำกิจกรรม โดยครูจะมีชุด และผ้าไทยทรงดำเรียงไว้ให้ ให้นักเรียนมาเลือก ยิบใช้ผ้าตามที่ได้ปรึกษากันแล้วในกลุ่ม แต่ละคนก็ทำหน้าที่ของตนเอง ฝ่ายจัดหาอุปกรณ์ ประกอบก็เร่งไปหาอุปกรณ์ จัดแจงจนพร้อมถ่าย ครูให้กล้อง/ หรือโทรศัพท์มือถือ/Tablet ให้ผู้ทำหน้าที่ช่างกล้องถ่ายภาพ โดยสามารถกดชัตเตอร์ได้เพียง 2 เท่านั้น
- ♦ เมื่อถ่ายภาพเรียบร้อยแล้วให้สมาชิกมายืนเรียงด้านหน้า ครูและนักเรียนกลุ่มอื่นที่เหลือร่วม แสดงความคิดเห็นโดยเปรียบเทียบการแต่งกายของนางแบบ/นายแบบและภาพถ่าย ว่าสวมใส่ชุดและจัดท่าเหมือนหรือไม่ จากนั้นร่วมกันดูว่ามีการใช้ผ้าอะไรบ้าง จากนั้นครูกล่าวเสริม ถึงข้อมูลของผ้า ด้านลักษณะ วิธีการสวมใส่และการใช้งาน
- ♦ จากนั้นเชิญกลุ่มต่อไปออกมาทำการกิจต่อไป ทำแบบนี้จนครบทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป

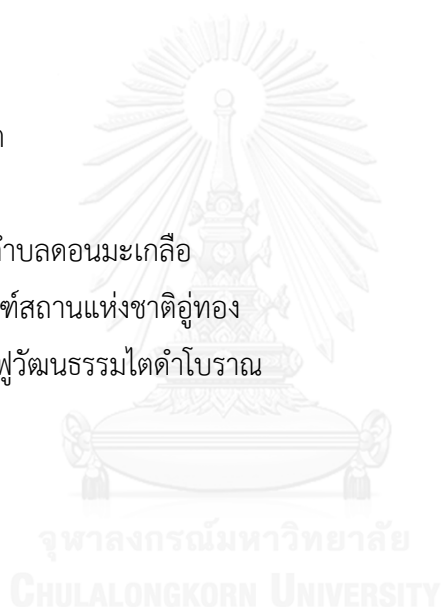
- ♦ สุ่มเลือกนักเรียนมา 2 คนกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อการทำกิจกรรม
- ♦ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาเรื่องการสวมใส่ผ้าทอไทยทรงดำในชีวิตประจำวันของชาวไทยทรงดำในอดีต และรูปแบบการสวมใส่ผ้าทอไทยทรงดำในปัจจุบัน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
2. รูปภาพเก่าชาวไทยทรงดำ

แหล่งการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. ห้องสมุด
3. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทุมพร
5. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดผลและประเมินผล

เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในคาบนี้ มีดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการวัดและประเมินผล	การวัดผล	การประเมินผล
ด้านพุทธิพิสัย ♦ นักเรียนอธิบายระบุชื่อและการทำงานของผ้าไทยทรงดำได้	พิจารณาจาก ♦ การตอบคำถามของนักเรียน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ ความเข้าใจเกี่ยวกับชื่อและการทำงานของผ้าไทยทรงดำ
ด้านทักษะพิสัย ♦ นักเรียนสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายถูกต้อง และจัดทำทางเพื่อถ่ายภาพได้เหมือนตามภาพต้นแบบ	พิจารณาจาก ♦ การแต่งกายใน “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน”	เกณฑ์การให้คะแนน (10 คะแนน) ♦ นักเรียนสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกาย โดยใช้ความรู้จากความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการใช้งานของผ้าแต่ละชิ้น
ด้านจิตพิสัย ♦ นักเรียนมีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา	พิจารณาจาก ♦ การสังเกตการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มและในชั้นเรียน ♦ ความถูกต้องสมบูรณ์ของชิ้นงาน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา

การบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการสอน

นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถสวมใส่ผ้าทอไทยทรงดำได้ตามโจทย์ที่กำหนด อาจมีบางกลุ่มที่ยังสวมใส่ผิดเพี้ยนบ้าง แต่ถือเป็นการสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนได้สวมใส่ผ้าทอไทยทรงดำจากการทดลองสวมใส่และปฏิบัติจริง

ปัญหาและอุปสรรค

ผ้าที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับให้ทุกกลุ่มได้ใช้สวมใส่พร้อมกัน ดังนั้นจึงต้องมีการผลัดเปลี่ยนกันสวมใส่ ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำกิจกรรม

แนวทางการแก้ไข

ครูผู้สอนต้องคอยกำกับให้แต่ละกลุ่มใช้เวลาตามที่กำหนด เพื่อให้เพียงพอในการทำกิจกรรม หรือหากมีการจัดกิจกรรมอีกอาจให้แต่ละกลุ่มจัดหาวัสดุอุปกรณ์และผ้าทอมาเอง

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี)

ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ประจำวิชา

ลงชื่อ.....อาจารย์ประจำวิชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (นางจิตร์ลดา เกิดเรือง)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลงานนักเรียนจากกิจกรรม “ปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน”

สมาชิกกลุ่มที่ 1

1. ด.ญ.ชนาภา นวนพิจิตร
2. ด.ญ.เสาวนีย์ แต่งสวัสดิ์
3. ด.ช.ณัฐนนท์ แร่เพชร
4. ด.ญ.จันทกานต์ โตอ่อนทิพย์
5. ด.ญ.ปรียาภรณ์ หมั่นกิจ

ภาพที่ได้รับ

ผลงาน

สมาชิกกลุ่มที่ 2

1. ด.ญ.อุทัย ยอยรู้ออบ
2. ด.ช.ศิศิลป์ชัย สวยคูดี
3. ด.ช.สาโรจน์ เหลี่ยมเพชร
4. ด.ช.ปรัชญานนท์ ศรีค่าน้อย
5. ด.ช.ศุภชัย จันทรใจดี

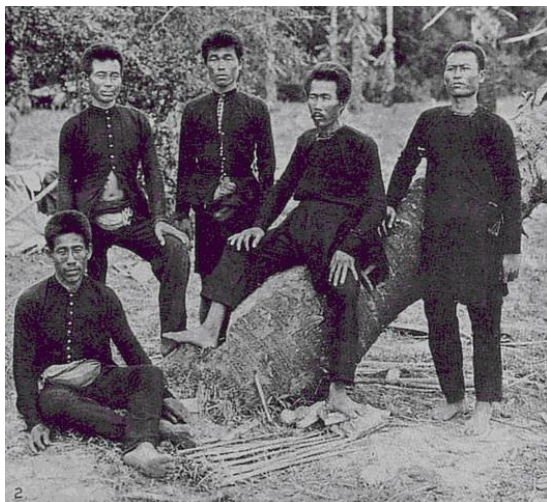
ภาพที่ได้รับ

ผลงาน

สมาชิกกลุ่มที่ 3

1. ด.ช.ออม ใจซื่อ
2. ด.ช.กฤตติกรณ์ ผิวสงคราม
3. ด.ช.สิริชัย แยกใจเย็น
4. ด.ช.ธนาวิทย์ แร่เพชร
5. ด.ช.ณัฐพงศ์ พันธุ์ดี

ภาพที่ได้รับ

ผลงาน

สมาชิกกลุ่มที่ 4

1. ด.ช.ธิเบต นามเสนาะ
2. ด.ช.ธีรยุทธ โสไกร
3. ด.ช.นพดล กอดสะอาด
4. ด.ญ.ชุติมณณ์ท์ หลักเพชร
5. ด.ช.จักรี กำคณตรง

ภาพที่ได้รับ

ผลงาน

สมาชิกกลุ่มที่ 5

1. ด.ช.เนติพงศ์ ผิวสงคราม
2. ด.ช.พิชญ เป้าพันธุ์ดี
3. ด.ญ.จันทกานต์ มัทยาต
4. ด.ญ.ปณิตिता แก้วตา
5. ด.ญ.อาทิตยา โตอุ้นทิพย์

ภาพที่ได้รับ

ผลงาน

บรรยากาศกิจกรรม “ปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน”

แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

วิชา ศ21101 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 1

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ผ้าทอไทยทรงดำคืออะไร ?

เรื่อง การสวมใส่ : ในพิธีกรรม

วันพฤหัสบดี ที่ 1 มิถุนายน 2560 คาบเรียนที่ 2 เวลา 9.20-10.10 น.จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

ผู้รับผิดชอบ นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ
และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก
ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ

ศ.1.1 ม.1/5 ออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์หรือกราฟิกอื่น ๆ ในการนำเสนอข้อมูล

สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เขาใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เปนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิป
ญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 ระบุและบรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ ของชาติ
และของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ศ.1.1 ม.1/2 ระบุและเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ของภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย

ทักษะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พุทธิพิสัย : อธิบายระบุชื่อผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้
2. ทักษะพิสัย : สามารถเลือกผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้ถูกต้องอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว
3. จิตพิสัย : มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา

สาระสำคัญ

รู้จักการใช้ผ้าทอไทยทรงดำ โดยสามารถแยกแยะการใช้ผ้าทอไทยทรงดำในแต่ละงานพิธีกรรมทั้งงานมงคลและงานอวมงคล

วิธีการสอน

☒ การสอนแบบอธิบาย	☒ การสอนแบบทดลอง	☒ การสอนแบบมีส่วนร่วม
☐ การสอนแบบบูรณาการ	☐ การสอนแบบอภิปราย	☐ การสอนแบบโครงงาน
☐ การสอนแบบ Mapping	☐ การสอนแบบนิรนัย	☐ การสอนแบบอุปนัย
☒ กระบวนการทางความคิดรวบยอด ทักษะการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม		

ชิ้นงาน/ภาระงาน (หลักฐานร่องรอยแสดงความรู้)

ใบความรู้ “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า”

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ♦ ครูผู้สอนพานักเรียนลงมาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน (หาพื้นที่โล่ง ๆ)
- ♦ ครูผู้สอนกล่าวถึงพิธีกรรมของชาวไทยทรงดำ และสอบถามนักเรียนว่าเคยไปร่วมในงานใดบ้าง
- ♦ ครูผู้สอนร่วมแสดงความคิดเห็นกับนักเรียนเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ และสอบถามนักเรียนว่าในการไปร่วมพิธีกรรมนักเรียนเคยสังเกตเห็นคนที่แต่งกายด้วยชุดไทยทรงดำหรือไม่ ส่วนมากเป็นใคร คิดเห็นอย่างไรว่าทำไมต้องใส่ชุดไทยทรงดำ

ขั้นสอน

- ♦ ครูผู้สอนกล่าวสรุปถึงพิธีกรรมของชาวไทยทรงดำ ว่ามีพิธีอะไรบ้าง โดยแยกเป็นลักษณะของงานมงคลและอวมงคล
- ♦ ครูผู้สอนแจกใบงานและให้นักเรียนทำ “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า” นิ่งเป็นวงกลม โดยมีเครื่องแต่งกายชาวไทยทรงดำวางอยู่กลางวง จากนั้นครูผู้สอนพูดโจทย ซึ่งเป็นหัวข้อการสวมใส่และใช้งานผ้าในงานพิธีกรรมของชาวไทยทรงดำ เช่น เมื่อพูดถึงงานกินตอง (งานแต่งงาน) นักเรียนคิดว่าต้องมีผ้าชนิดใดเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง ให้นักเรียนได้ปรึกษาพูดคุยกัน 1 นาที
- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนถือลูกมะกอนและส่งต่อกันไปทางขวามือของตนเอง จากนั้นครูผู้สอนเปิดเพลงโดยกำหนดให้เมื่อเพลงหยุด ลูกมะกอนอยู่ที่ใครและอีกสองคนด้านซ้ายขวาของคนนั้นรวม 3 คน ต้องออกมาทำกิจกรรม
- ♦ ครูทบทวนโจทยอีกครั้ง และให้นักเรียนเดินออกมาเลือกผ้าที่คิดว่าจะใช้ในพิธีกรรมตามโจทย โดยเลือกผ้าคนละ 1 ชิ้น และกางผ้าโชว์เพื่อนรอบวง ครูเฉลยคำตอบ หากถูกต้องก็จะอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมให้นักเรียนฟัง นักเรียนที่อยู่รอบวงจดบันทึกรายชื่อผ้าที่ต้องใช้ในแต่ละพิธีนั้น ๆ ลงในใบงาน ทำแบบนี้จนครบในแต่ละโจทย

ขั้นสรุป

- ♦ สุ่มเลือกนักเรียนมา 2 คนกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อการทำกิจกรรม
- ♦ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาการสวมใส่และใช้งานผ้าในงานพิธีกรรม ทบทวนให้นักเรียนเช็คคำตอบให้ถูกต้องตรงกัน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

แหล่งการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. ห้องสมุด
3. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทุมพร
5. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดผลและประเมินผล

เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในคาบนี้ มีดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ต้องการวัดและประเมินผล	การวัดผล	การประเมินผล
ด้านพุทธิพิสัย ♦ นักเรียนอธิบายระบุชื่อผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้	พิจารณาจาก ♦ การตอบคำถามของนักเรียน ♦ ใบงานจาก “กิจกรรมล้อมวงกลางดงผ้า”	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ ความเข้าใจเกี่ยวกับผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้
ด้านทักษะพิสัย ♦ นักเรียนสามารถเลือกผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้ถูกต้องอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว	พิจารณาจาก ♦ การเลือกผ้าจาก “กิจกรรมปลูกภาพเก่าเล่าตำนาน”	เกณฑ์การให้คะแนน (10 คะแนน) ♦ นักเรียนสามารถเลือกผ้าที่ใช้ในแต่ละพิธีกรรมได้ถูกต้องอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว
ด้านจิตพิสัย ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา	พิจารณาจาก ♦ การสังเกตการทำงาน ♦ ความถูกต้องสมบูรณ์ของงาน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานส่งตรงต่อเวลา

การบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการสอน

นักเรียนตอบรับการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการเรียนแบบมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนแบบเกม นักเรียนมีการช่วยเหลือและชี้แนะเพื่อนในระหว่างการตอบคำถามของกิจกรรม

ปัญหาและอุปสรรค

ระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีจำกัด

แนวทางการแก้ไข

ครูผู้สอนต้องแบ่งเวลาให้เหมาะสมในแต่ละโจทย์ และเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมภายใต้ระยะเวลา เพื่อให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้ตามเวลาที่กำหนด

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี)

ข้อเสนอแนะอาจารย์ประจำวิชา

-

ลงชื่อ.....อาจารย์ประจำวิชา

(นางจิตรลดา เกิดเรือง)

บรรยากาศกิจกรรม “ล้อมวงกลางดงผ้า”

แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

วิชา ศ22102 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เทคนิคหลากหลายไทยทรงดำ

เรื่อง ปฏิบัติงานเทคนิคลายปะ

วัน พุธที่ 1 มิถุนายน 2560 คาบเรียนที่ 5 เวลา 13.00-13.50 น. จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

ผู้รับผิดชอบ นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลปะ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ
และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก
ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ

สาระที่ 1 ทักษะศิลปะ มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิป
ญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 ระบุและบรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ ของชาติ
และของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ทักษะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พุทธิพิสัย : อธิบายระบุที่มาสีเส้นและวัสดุของลวดลายเทคนิคการปะ (Patchwork) ได้
2. ทักษะพิสัย : สามารถปฏิบัติงานโดยเลียนแบบลวดลายตามตัวอย่างได้ถูกต้อง
3. จิตพิสัย : มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา

สาระสำคัญ

ปฏิบัติงานตามรูปแบบ ลวดลาย และสีเส้นที่ใช้ในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำแบบดั้งเดิม

วิธีการสอน

☒ การสอนแบบอธิบาย	☒ การสอนแบบทดลอง	☐ การสอนแบบมีส่วนร่วม
☐ การสอนแบบบูรณาการ	☐ การสอนแบบอภิปราย	☐ การสอนแบบโครงงาน
☐ การสอนแบบ Mapping	☐ การสอนแบบนิรนัย	☐ การสอนแบบอุปนัย
- กระบวนการทางความคิดรวบยอด ทักษะการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม

ชิ้นงาน/ภาระงาน (หลักฐานร่องรอยแสดงความรู้)

ผลงานการสร้างลายตามแบบลายดั้งเดิม เทคนิค ผ้าสักหลาด จาก “กิจกรรมแปะปะประดิษฐ์ดอก”

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ♦ ครูผู้สอนหยิบดอกมะลิ ขึ้นมาให้นักเรียนดู และถามว่าเคยเห็นลวดลายดอกมะลิที่ใดบ้าง
- ♦ ครูผู้สอนหยิบงานเย็บดอก ถามนักเรียนว่านี่ดอกอะไร และเฉลยว่าเป็นลายดอกมะลิ ซึ่งเป็นเทคนิคการปะ (Patchwork) เอกลักษณะการสร้างลวดลายของชาวไทยทรงดำ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการคิดงานและสร้างสรรค์ลวดลายของชาวไทยทรงดำ

ขั้นสอน

- ♦ ครูผู้สอนบรรยายเรื่องลวดลาย สี สัน และวัสดุที่ใช้ในการสร้างลวดลายของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำในอดีตจนถึงปัจจุบัน
- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ดอก” เพื่อสอนพื้นฐานความรู้การสร้างลายในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ โดยให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม 5-6 คน จากนั้นแจกอุปกรณ์ไว้ตรงกลาง ประกอบด้วย 1.) ผ้าสักหลาดสีดำ ขาว เขียว แดง ส้ม เอกลักษณะสีสันไทยทรงดำ 2.) กาว และ 3.) กรรไกร
- ♦ ครูอธิบายลักษณะการสร้างลวดลายในของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ เทคนิคการปะ (Patchwork) และสาธิตพร้อมกับทำไปพร้อม ๆ กับนักเรียนทีละขั้นตอน จำนวน 1 ลาย และ 1 ลายให้นักเรียนทดลองออกแบบลายใหม่ ตามจินตนาการ โดยต้องสามารถอธิบายแรงบันดาลใจได้อย่างเหมาะสม
- ♦ ระหว่างนักเรียนปฏิบัติงานสร้างสรรค์ลายสุดท้าย ครูผู้สอนเปิดตัวอย่างลาย ต่าง ๆ ในเทคนิคการปะ (Patchwork) และอธิบายถึงที่มา ความหมายและการใช้งานของแต่ละลายให้นักเรียนฟังประกอบ

ขั้นสรุป

- ♦ นำผลงานนักเรียนมาจัดวางเรียงกันหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะเฉพาะงานปะผ้าตามหลักองค์ประกอบศิลป์
- ♦ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาเรื่องลวดลายของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม หากมีข้อสงสัย

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
2. ตัวอย่างงานเย็บดอก เทคนิคการปะ (Patchwork)

แหล่งการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. ห้องสมุด
3. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง
5. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตคำโบราณ

การวัดผลและประเมินผล

เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในคาบนี้ มีดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ต้องการวัดและประเมินผล	การวัดผล	การประเมินผล
ด้านพุทธิพิสัย ♦ นักเรียนอธิบายระบุม้า สีสัน และวัสดุของลวดลาย เทคนิค การปะ (Patchwork) ได้	พิจารณาจาก ♦ การตอบคำถามของนักเรียน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มา สีสัน และวัสดุของลวดลาย เทคนิค การปะ (Patchwork)
ด้านทักษะพิสัย ♦ นักเรียนสามารถปฏิบัติงาน โดยเลียนแบบลวดลายตาม ตัวอย่างได้ถูกต้อง	พิจารณาจาก ♦ ผลงานการสร้างลายตามแบบ ลายดั้งเดิม เทคนิค ผ้าสักหลาด จาก “กิจกรรมแปะปะ ประดิษฐ์ตุ๊กตอก”	เกณฑ์การให้คะแนน (10 คะแนน) ♦ นักเรียนสามารถปฏิบัติงาน โดยเลียนแบบลวดลายตาม ตัวอย่างได้ถูกต้อง
ด้านจิตพิสัย ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมาย และปฏิบัติงานได้ ตรงต่อเวลา	พิจารณาจาก ♦ การสังเกตการทำงานร่วมกับ เพื่อนร่วมกลุ่ม ♦ ความถูกต้องสมบูรณ์ของงาน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ ได้รับมอบหมาย และ ปฏิบัติงานส่งตรงต่อเวลา

การบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการสอน

นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามขั้นตอน รู้และเข้าใจเทคนิคการสร้างลวดลายผ้าทอไทยทรงทำเทคนิคปะ (Patchwork) ในระยะเวลาที่กำหนด

ปัญหาและอุปสรรค

ระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมมีจำกัด

แนวทางการแก้ไข

ปรับให้การทำงานออกเป็นแบบกลุ่ม เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันในระยะเวลาที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนได้รู้จักการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกัน

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี)

ข้อเสนอแนะอาจารย์ประจำวิชา

ลงชื่อ.....อาจารย์ประจำวิชา

(นางจิตรลดา เกิดเรือง)

ผลงานนักเรียนจากกิจกรรม “แปะปะ ประดิษฐ์ดอกไม้”

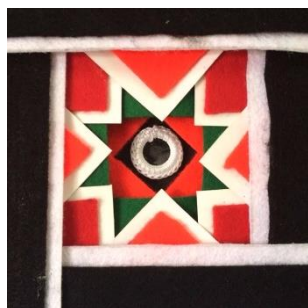
ผลงาน	สมาชิกกลุ่ม
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด.ช.อาณา ช้อนเสียงดัง 2. ด.ช.ปาฏิหาร เหมใจหาญ 3. ด.ญ.สุจิตรา ภาษิต 4. ด.ญ.ศุภวรรณ สวยดูดี
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด.ช.ณพวิทย์ แร่ใจดี 2. ด.ช.เทพประทาน มารูปหมอก 3. ด.ญ.กิตติชัย สวัสดิ์ชาติ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด.ญ.สุพรรณษา บุญมีรัก 2. ด.ช.เพชรรัตน์ คำแก้ว 3. ด.ญ.ภาณุพงศ์ พันธุ์รัฐดี
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด.ญ.ปวีณา ล้านใจดี 2. ด.ช.ไชยภัทร บัวคำป้อ 3. ด.ช.เจษฎา สุวรรณดี

ผลงาน

สมาชิกกลุ่ม

1. ด.ช.สัณห์วิช แก้วบัวดี
2. ด.ญ.จุฑามาศ ยาดี
3. ด.ญ.มณีวรรณ แสงอรุณ

1. ด.ญ.ดารินทร์ กำคณตรง
2. ด.ญ.อรรรณ ผ่องเสียง
3. ด.ช.อมรเทพ ยอยรัฐรอบ

1. ด.ญ.ชฎาทิพย์ สิงห์ชัย
2. ด.ญ.นันทิดา พันธุ์รัฐดี
3. ด.ญ.อริศรา มารูปหมอก
4. ด.ญ.สุพัตรา แลเพชร

1. ด.ช.ภาณุพงศ์ เกื้อคนรัก
2. ด.ช.วิวัฒน์ ยอดเพชร
3. ด.ช.ธีรเทพ ล้านใจดี

บรรยากาศกิจกรรม “แปะปะ ประดิษฐ์ดอกไม้”

แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

วิชา ศ22102 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 2

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เอกลักษณะผ้าทอไทยทรงดำ เรื่อง ลักษณะเฉพาะในงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

วัน ศุกร์ ที่ 2 มิถุนายน 2560 คาบเรียนที่ 3 เวลา 10.10-11.00 น. จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

ผู้รับผิดชอบ นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ
และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก
ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ

ศ.1.1 ม.1/2 บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์

ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 เขาใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 ระบุและบรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ ของชาติ
และของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ศ.1.1 ม.1/2 ระบุและเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ของภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย

ทักษะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พุทธิพิสัย : แยกแยะคุณสมบัติของผ้าทอไทยทรงดำกับผ้ายุคปัจจุบันได้
2. ทักษะพิสัย : สามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว
3. จิตพิสัย : มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา

สาระสำคัญ

อัตลักษณ์ของผ้าทอไทยทรงดำ และการเปรียบเทียบคุณสมบัติ ที่มีความแตกต่างกับผ้าในปัจจุบันและผ้าทอจากแหล่งอื่นได้

วิธีการสอน

☒ การสอนแบบอธิบาย	☐ การสอนแบบทดลอง	☒ การสอนแบบมีส่วนร่วม
☐ การสอนแบบบูรณาการ	☒ การสอนแบบอภิปราย	☐ การสอนแบบโครงงาน
☐ การสอนแบบ Mapping	☐ การสอนแบบนิรนัย	☐ การสอนแบบอุปนัย
- กระบวนการทางความคิดรวบยอด ทักษะการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม

ชิ้นงาน/ภาระงาน (หลักฐานร่องรอยแสดงความรู้)

แผ่นกระดาษสรุป “กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง” และใบงานบันทึกความรู้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า เมื่อพูดถึงผ้าทอไทยทรงดำแล้ว จะนึกถึงคำว่าอะไรบ้าง
- ♦ ครูผู้สอนร่วมแสดงความคิดเห็นกับนักเรียนเกี่ยวกับภาพจำของผ้าทอไทยทรงดำ

ขั้นสอน

- ♦ ครูผู้สอนให้นักเรียนทำ“กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง” โดยแบ่งกลุ่ม 3-4 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับโจทย์เป็นผลงานผ้าทอไทยทรงดำที่แตกต่างกัน คนละ 1 ชิ้น เช่น กลุ่ม 1 เรื่องเสื่อก้อม กลุ่ม 2 เรื่องเสื่อฮี เป็นต้น
- ♦ แจกกระดาษ ขนาด A2 ให้นักเรียนระดมความคิด โดยวาดรูปและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำที่กลุ่มตนเองได้รับ เปรียบเทียบจุดเด่นและข้อจำกัดของงานด้านผ้าทอไทยทรงดำชิ้นนั้น ๆ กับผ้าที่มีคุณสมบัติการใช้งานเหมือนกัน ในยุคปัจจุบัน โดยครูคอยเดินให้คำแนะนำและร่วมเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์

ขั้นสรุป

- ♦ แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นและออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ส่วนกลุ่มอื่นให้จดบันทึกข้อมูลของกลุ่มที่ออกมารายงานลงบนใบงาน
- ♦ ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาเรื่องเอกลักษณ์ผ้าทอไทยทรงดำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามหากมีข้อสงสัย

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ

แหล่งการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. ห้องสมุด
3. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทุมพร
5. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดผลและประเมินผล

เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในคาบนี้ มีดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ต้องการวัดและประเมินผล	การวัดผล	การประเมินผล
ด้านพุทธิพิสัย ♦ นักเรียนอธิบายและแยกแยะคุณสมบัติของผ้าทอไทยทรงดำกับผ้ายุคปัจจุบันหรือผ้าจากแหล่งอื่นได้	พิจารณาจาก ♦ การตอบคำถามของนักเรียน ♦ ใบงานจาก “กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง”	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของผ้าทอไทยทรงดำกับผ้ายุคปัจจุบันหรือผ้าจากแหล่งอื่น
ด้านทักษะพิสัย ♦ นักเรียนสามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว	พิจารณาจาก ♦ การวาดรูปและเขียนแสดงความคิดเห็น “กิจกรรมสวยงาม ตามท้องเรื่อง”	เกณฑ์การให้คะแนน (10 คะแนน) ♦ นักเรียนสามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว
ด้านจิตพิสัย ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา	พิจารณาจาก ♦ การสังเกตการทำงาน ♦ ความถูกต้องสมบูรณ์ของงาน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานส่งตรงต่อเวลา

การบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการสอน

นักเรียนสามารถวิเคราะห์รูปแบบและการใช้งานผ้าทอไทยทรงดำที่ได้รับมอบหมาย และกระจายงานแบ่งกันทำภายในกลุ่มได้

ปัญหาและอุปสรรค

การจัดกลุ่มยังมีที่นักเรียนที่เก่งและอ่อน ที่แตกต่างกันชัดเจน ทำให้กลุ่มที่มีเด็กอ่อนมากจะทำงานเสร็จช้า

แนวทางการแก้ไข

ครูจัดกลุ่มให้ผู้เรียนที่มีความเก่งและอ่อนในจำนวนกลุ่มละเท่า ๆ กัน

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี)

ข้อเสนอแนะอาจารย์ประจำวิชา

-

ลงชื่อ.....อาจารย์ประจำวิชา

(นางจิตรลดา เกิดเรือง)

บรรยากาศกิจกรรม “สวยงาม ตามท้องเรื่อง”

แผนการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรื่อง ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย ของจังหวัดสุพรรณบุรี

วิชา ศ23103 ผ้าทอไทยทรงดำในบริบทร่วมสมัย 3

ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 อดีตที่สร้างสรรค์

เรื่อง การออกแบบผลิตภัณฑ์

วันพุธ ที่ 31 พฤษภาคม 2560

คาบเรียนที่ 2 เวลา 9.20-10.10 น.

จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

วันศุกร์ ที่ 2 มิถุนายน 2560

คาบเรียนที่ 5 เวลา 13.00-13.50 น.

จำนวน 1 คาบ (50 นาที)

ผู้รับผิดชอบ นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ

และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก
ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ

ศ.1.1 ม.1/3 วิเคราะห์และบรรยายวิธีการใช้ทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสร้างงาน
ทัศนศิลป์ของตนเองให้มีคุณภาพ

ศ.1.1 ม.1/5 ทักษะในการผสมผสานวัสดุต่าง ๆ ในการสร้างงานทัศนศิลป์โดยใช้หลักการ
ออกแบบ

ศ.1.1 ม.1/6 สร้างงานทัศนศิลป์ทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์
และจินตนาการ

ศ.1.1 ม.1/7 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ สื่อความหมายเป็นเรื่องราวโดยประยุกต์ใช้ทัศนธาตุ
และหลักการออกแบบ

สาระที่ 1 ทักษะศิลปะ มาตรฐาน ศ 1.2 เขาใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้

ศ.1.1 ม.1/1 ระบุและบรรยายเกี่ยวกับ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ ของชาติ และของท้องถิ่นตนเองจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ทักษะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้านเนื้อหาจากการปฏิบัติจริง
2. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะความคิดแปลกใหม่ การแก้ปัญหาและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. พุทธิพิสัย : อธิบายแนวคิดในการนำสวดลายเดิมมาผสมผสานจนเกิดเป็นงานใหม่ได้
2. ทักษะพิสัย : สามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว
3. จิตพิสัย : มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา

สาระสำคัญ

การออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทยทรงดำรูปแบบร่วมสมัย และสามารถนำเสนอแนวคิดได้

วิธีการสอน

☒ การสอนแบบอธิบาย	☒ การสอนแบบทดลอง	☐ การสอนแบบมีส่วนร่วม
☐ การสอนแบบบูรณาการ	☐ การสอนแบบอภิปราย	☐ การสอนแบบโครงงาน
☐ การสอนแบบ Mapping	☐ การสอนแบบนิรนัย	☐ การสอนแบบอุปนัย
- กระบวนการทางความคิดรวบยอด ทักษะการปฏิบัติ กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม

ชิ้นงาน/ภาระงาน (หลักฐานร่องรอยแสดงความรู้)

ผลิตภัณฑ์ ถู่งผ้ากราฟิกลายไทยทรงดำ จาก “กิจกรรมคิดได้ ใช้ได้”

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน (คาบที่ 1)

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ♦ ครูผู้สอนหยิบยามแดงไปตำทรงโบราณแบบดั้งเดิมขึ้นมาโชว์ให้นักเรียนดู และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ว่าหากจะให้นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวันจะรู้สึกอย่างไร มีเหตุผลที่จะใช้หรือไม่ใช้อย่างไร
- ♦ ครูผู้สอนหยิบถุงผ้ากราฟิกลายไทยทรงดำขึ้นมา และถามคำถามเดียวกันอีกครั้ง คือหากจะให้นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวันจะรู้สึกอย่างไร มีเหตุผลที่จะใช้หรือไม่ใช้อย่างไร

ขั้นสอน

- ♦ ครูผู้สอนบรรยายเรื่องการออกแบบสินค้าเชิงวัฒนธรรม จากนั้นให้นักเรียนทำ **“กิจกรรมคิดได้ ใช้ดี”** โดยให้ออกทำ **“ถุงผ้ากราฟิกลายไทยทรงดำ”**
- ♦ ครูผู้สอนโชว์ตัวอย่างลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำที่สามารถนำมาต่อยอด ปรับประยุกต์ออกแบบจัดวาง เป็นลวดลายกราฟิกลงบนถุงผ้าได้ จากนั้นให้นักเรียนลองออกแบบลายลงบนกระดาษและนำมาให้ครูช่วยตรวจ เพื่อให้คำแนะนำและปรึกษา สำหรับเตรียมสร้างงานจริงในคาบต่อไป

ขั้นสรุป

- ♦ ครูผู้สอนยกตัวอย่างการออกแบบที่ดีให้เพื่อนดู พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบให้นักเรียนทราบ
- ♦ ครูผู้สอนสรุปเรื่องการออกแบบในงานสินค้าเชิงวัฒนธรรมอีกครั้ง และเปิดโอกาสให้นักเรียนถาม หากมีข้อสงสัย

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน (คาบที่ 2)

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ♦ ครูผู้สอนทบทวนความรู้เรื่องการออกแบบในงานเชิงวัฒนธรรมจากคาบก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถถ่ายทอดผลงานออกมาได้อย่างสวยงามแปลกใหม่แต่อยู่ภายใต้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ขั้นสอน

- ♦ ครูผู้สอนแจกอุปกรณ์เพื่อสร้างลวดลายสำหรับเป็นบล็อกลายกระดาษสติ๊กเกอร์ตามลายที่นักเรียนแต่ละคนออกแบบไว้
- ♦ นักเรียนปฏิบัติงานโดยนำกระดาษสติ๊กเกอร์ที่ฉลุลายไปแบะบนถุงผ้าในตำแหน่งตามที่ต้องการ ออกแบบ กัดให้แบนเรียบสนิทกับเนื้อถึงผ้า จากนั้นให้ใช้ฟองน้ำป้ายสีคัลิกและนำมาใช้มือค่อยๆ ตบสีตามลายที่ฉลุออก รอให้สีหมาดๆ แล้วจึงแกะสติ๊กเกอร์ออก ทำแบบนี้ทับไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้ลายกราฟิกซ้อน ๆ ตามที่ต้องการ

ขั้นสรุป

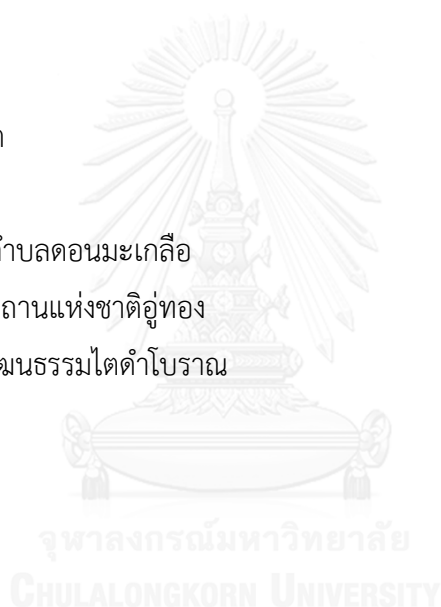
- ♦ ให้นักเรียนทุกคนนำผลงานจัดวางหน้าชั้นเรียนและ โดยครูกล่าวชื่นชมถึงความพยายามในการนำเอกลักษณ์ลวดลายผ้าทอไทยทรงดำมาใช้ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจและเห็นคุณค่าและสนุกไปกับงานด้านวัฒนธรรม
- ♦ สุ่มเลือกนักเรียน 2 คนกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ผลงานด้านผ้าทอไทยทรงดำ
2. ตัวอย่างผลงาน ถูผ้ากราฝักลายไทยทรงดำ

แหล่งการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต
2. ห้องสมุด
3. กลุ่มทอผ้าตำบลดอนมะเกลือ
4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุ้งทอง
5. ศูนย์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไตดำโบราณ

การวัดผลและประเมินผล

เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในคาบนี้ มีดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ต้องการวัดและประเมินผล	การวัดผล	การประเมินผล
ด้านพุทธิพิสัย ♦ นักเรียนอธิบายแนวคิดในการนำลวดลายดั้งเดิมมาผสมผสานจนเกิดเป็นงานใหม่ได้	พิจารณาจาก ♦ การตอบคำถามของนักเรียน ♦ การนำเสนอผลงาน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ การประยุกต์นำลวดลายดั้งเดิมมาผสมผสานจนเกิดเป็นงานใหม่ได้
ด้านทักษะพิสัย ♦ นักเรียนสามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว	พิจารณาจาก ♦ สร้างผลิตภัณฑ์จาก “กิจกรรมคิดได้ ใช้ดี”	เกณฑ์การให้คะแนน (10 คะแนน) ♦ นักเรียนสามารถทำงานได้ตามโจทย์ที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว และรวดเร็ว
ด้านจิตพิสัย ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานได้ตรงต่อเวลา	พิจารณาจาก ♦ การสังเกตการทำงาน ♦ ความถูกต้องสมบูรณ์ของงาน	เกณฑ์การให้คะแนน (5 คะแนน) ♦ มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานส่งตรงต่อเวลา

การบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้**ผลการสอน**

นักเรียนทราบเอกลักษณ์ ลักษณะลวดลายในงานผ้าทอไทยทรงดำ และสามารถนำไปประยุกต์ออกแบบเป็นผลงานในรูปแบบร่วมสมัยได้

ปัญหาและอุปสรรค

นักเรียนบางคนยังยึดติดกับรูปแบบงานเดิม

แนวทางการแก้ไข

หาแบบฝึกหัดเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้ลองทำ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้เกิดทัศนคติที่เปิดกว้าง และหลากหลายในการออกแบบผลงานและลวดลายต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี)

ข้อเสนอแนะอาจารย์ประจำวิชา

ลงชื่อ.....อาจารย์ประจำวิชา

(นางจิตจรลดา เกิดเรือง)

บรรยากาศกิจกรรม “คิดได้ ใช้ได้” ครั้งที่ 1

บรรยากาศกิจกรรม “คิดได้ ใช้ดี” ครั้งที่ 2

ผลงานนักเรียน ถู่งผ้ากราฟิกลายไทยทรงดำจากกิจกรรม “คิดได้ ใช้ได้”

ผลงาน

ชื่อ

ด.ช.คมสัน ส่องอิม

ด.ช.พิษณุ พันธุ์รัฐดี

ด.ช.อรรณย์ จันทร์ใจดี

ด.ญ.พรณภา ซ้อนเสียงตั้ง

ผลงาน	ชื่อ
	ด.ญ.ณัฐริกา เพชรมณีดี
	ด.ญ.พรกมลวรรณ อุ๋นทิพย์เพชร
	ด.ญ.เพชรลดา โตอุ๋นทิพย์
	ด.ช.พัชรพล พันธุ์ดี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายกิตติศักดิ์ คนแรงดี เกิดวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2535 จังหวัดสุพรรณบุรี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2557

เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2558

